

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

+300 ΒΕΡΟΙΑΣ

ΝΟΤ.

Αριθ. εισ.

25278

ΔΩΡΕΑ

Αγορά 60/61

GRVER-00043

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ² ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ

ΥΠΟ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Α. ΚΥΠΡΙΑΔΟΥ ²
(ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ)

Μονομαχία.—Θανατική ποινή.—Δηστές και πειρατής.—Βαδανισμός των ζώων.—Βασιλοκτόνοι.—Υπνωτισμός και δικαιοσύνη.—Έγκλημα και υπνωτισμός.—Υπνωτισμός.—Αναρχικοί.—Έγκληματιαι.—Αυτόχειρ.—Έπαιτεία και άγνοησία.—Δικαιοσύνη και ανθρωπομετρικόν σύστημα Bertillon.—Φωτογράφοις των έγκληματιών.—Νεαροί έγκληματιαι.—Έγκληματικότης των παιδών.—Σχολείον και έγκλημα.—Υπό όρους απόλυτις των καταδικών.—Πολιτικόν έγκλημα.—Προστασία της πνευματικής και καλλιτεχνικής ιδιοκτησίας.—Έλευθερία του τύπου.—Τò εν Παρισίσις διεθνές συνέδριον του Ποινικού Δικαίου τῷ έτει 1895.—Τò εν Παρισίσις Ε' διεθνές δωδρονιστικόν συνέδριον τῷ έτει 1895.—Άγών κατά της αναρχίας.—Θανατική ποινή και αναρχία.—Φιλοδώρημα (Pourboire).—Νομοθέτης και δικαστής.—Αδωτος.—Διαζύγιον και ανθρωπολογική επιστήμη.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Δ. ΦΕΞΗ

1899

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πάν γνήσιον αντίτυπον δεόν νά φέρη τήν κάτωθι
σφραγίδα τοῦ ἐκδότου.

ΤΗΙ

ΙΕΡΑΙ ΚΑΙ ΠΕΦΙΛΗΜΕΝΗΙ

Μ Ν Η Μ Η,

ΤΗΣ

ΜΗΤΡΟΣ ΜΟΥ

Τῶν ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ ἀναπτυσσομένων ζητημάτων τινὰ μὲν καταλέγονται μεταξύ τῶν συχνάκις ἐμφανιζομένων καὶ μέγα ἐνδιαφέρον ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐξεγείροντων, — ἅτε ἀπρίξ ἐφαπτομένων αὐτῆς ταύτης τῆς κοινωνικῆς σφαίρας, ἐν ᾗ ἕκαστος ἡμῶν κινεῖται καὶ ὁρᾷ, — τινὰ δ' ἀναφέρονται εἰς τὴν κυρίως **ἐγκληματικότητα**, ὑπὸ τὰς διαφόρους αὐτῆς ἐκδηλώσεις.

Ἐξετάζονται ταῦτα, — ἐφ' ὅσον αἱ δυνάμεις μου μοι ἐπέτρεψαν, — ὡς οἶόν τε λεπτομερῶς, ὅπου δ' ἀνάγκη παρίσταται σημειοῦνται προσέτι καὶ τὰ διάφορα μέσα, ὅσα ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις θεωροῦνται ὡς λυσιτελεῖ πρὸς ἀποσόβησιν ἢ καὶ θεραπείαν τῶν ἐκ τούτων πηγαζόντων κακῶν.

Εὐτυχῇ θὰ λογίσω ἑμαυτόν, ἐὰν ἡ μικρὰ αὕτη ἐργασία μου γίνῃ ἀφορμή, ὅπως ἄλλοι, ἐμοῦ κρείττονες, ἐπιληφθῶσι τῆς μελέτης θεμάτων σχετικῶν, ὑποδεικνύοντες ἅμα καὶ τὰ ἀλλαχοῦ ἐν χρήσει κατάλληλα μέτρα. Ὑπάρχει τότε ἐλπίς, ὅτι ἡ τοιαύτη τῶν ζητημάτων τούτων ἀνακίνησις θὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν παρὰ τῶν ἀρμοδίων καὶ ὅτι ἡ ἀπλῇ θεωρητικῇ τῶν προσφόρων μέτρων ἐξέτασις θὰ μεταπέσῃ ἐπὶ τέλους καὶ εἰς τὴν σφαῖραν τῆς πραγματικῆς αὐτῶν ἐφαρμογῆς, δι' ἧς καὶ μόνης αἱ σημεριναὶ κοινωνίαι προβαίνουσιν ἐν γιγαντιαίοις ἄλμασιν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

ΚΩΝΣΤ. Α. ΚΥΠΡΙΑΔΗΣ

Η ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ

Ἡ μονομαχία, ὡς μέσον ἱκανοποιήσεως τῆς προσβαλλομένης τιμῆς, ἦτον ἄγνωστος ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Λατῖνοι, οἱ ση-
μαιοφόροι οὗτοι τοῦ πολιτισμοῦ, ἠγνόουν αὐτήν. Οὔτε ὁ Καῖσαρ ἐσχέ-
φθη ποτὲ νὰ ἐκδικηθῇ διὰ μονομαχίας τὰς ὕβρεις τοῦ Κάτωνος, οὔτε ὁ
Πομπήιος ἐξυβρισθεὶς ἀπέστειλε μάρτυρας εἰς τὸν Καῖσαρα. Μόνον δὲ
παρὰ τοῖς ζῳοῖς δύναται τις ν' ἀπαντήσῃ τὸ φαινόμενον τοῦτο. "Όταν
ἐπὶ παραδείγματι δύο βασίλισσαι συντύχωσιν ἐν τῇ αὐτῇ κυψέλῃ με-
λισσῶν, αἱ ὑπήκοοι αὐτῶν, ἀποστέργουςι νὰ δουλεύωσι συγχρόνως εἰς
ἀμφοτέρας, περικυκλοῦσι ταύτας καὶ ἐξωθεῶσιν ἀναγκαστικῶς εἰς μο-
νομαχίαν, ἕως οὗ ἡ μία ἐκ τούτων πέσῃ νεκρά ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ μέ-
λιτος ὑπὸ τὰ θανατηφόρα πλήγματα τοῦ κέντρου τῆς ἄλλης 1).

Ἡ μονομαχία, καθιερωθεῖσα τὸ πρῶτον παρὰ τοῖς βορείοις λαοῖς ὡς
θεσμὸς πρὸς λύσιν τῶν δικαστικῶν διαφορῶν καὶ πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν
ἐγκληματιῶν, ἐχρησίμευεν ὡς κώδιξ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ὁ δὲ
πολύς κόσμος διέβλεπεν ἐν τῇ ἐκ τῆς τελέσεως ταύτης ἀποτελέσματι
τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ὅπως κατήντησεν ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ,
—τῇ ἐποχῇ τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ!,—τότε καὶ τὸ ἐλάχισ-
τον νύγμα κατὰ τοῦ συναισθήματος τῆς τιμῆς μεταβάλλει τὸν ἄνθρω-

1) G. Tarde: Études pénales et sociales.

πον εἰς ἄγριον, ποθεῖντα νὰ πῇ τὸ αἷμα τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ, εἶνε πράξις παράλογος καὶ ἀνθρώπις, ἐγκληματικὴ καὶ μισητὴ.

Παράδοξος τῶντι εἶνε, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁλως ἀνόητος, ἡ μέχρι τῆς σήμερον δυστυχῶς ἐπικρατοῦσα ἰδέα περὶ ἱκανοποιήσεως τῆς προσβαλλομένης τιμῆς.

Ἡ τιμὴ τοῦ ἀνθρώπου, — ἢ τε ἐξωτερικὴ, ἢ περὶ τινος δηλαδὴ κρίσις τῶν περὶ αὐτόν, ἢ τε ἐσωτερικὴ, ἢ κρίσις τοῦτέστι τινός, ἦν περὶ αὐτοῦ ὁ ἴδιος σχηματίζει, — ἐξυβρίζουμένη νὰ ἐκπλύνεται δι' αἵματος... οἷα πράγματι ἀνθρώποις βλακεία ! Ὑποθέσατε ἄνδρα ἀτιμαζόμενον ἐν τῷ ἱερωτάτῳ τῶν δεσμῶν καὶ ἐν τῷ ἁγρωτάτῳ τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ, ἐν τῇ συζυγικῇ τιμῇ, ἀναγκάζομενον δὲ νὰ ἀπαλειψῇ τὴν κατ' αὐτοῦ ὕβριν διὰ τῆς μετὰ τοῦ ὕβριστοῦ διασταυρώσεως ξίφους ἢ ἀνταλλαγῆς σφαιρῶν διὰ πιστολίου. Φαντασθῆτε δὲ αὐτόν, τὸν ἐν ταῖς μυχιαιάτοις τῆς καρδίας αὐτοῦ πληγέντα, πίπτοντα πρὸς τοῦτοις νεκρὸν ὑπὸ τὴν ὀξείαν τοῦ ξίφους αἷχμην ἢ τὴν εὐθυόβηλον σκόπευσιν τοῦ ἐπιδεξίου ὡς ἐν ταῖς ἐρωτικαῖς κατακτῆσεσιν ἐπίσης καὶ ἐν ταῖς ὅπλοις ἀντιπάλου αὐτοῦ, — καὶ προσπαθήσατε νὰ εὐρητὲ ἐν τῇ λύσει ταύτῃ σκιὰν καὶ λογικῆς. Εἰς μάτην θὰ ἀναζητήσητε τσαούτην ! Θὰ προκαλέσῃ, δ' ἀναμριβόλως τὸ μείδισμα ὕμῶν ἐκείνους, ὁσπὶς ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, θὰ θελήσῃ νὰ συντηρήσῃ ὑπὲρ τῆς μονεμαχίας, προβάλλων τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι διὰ ταύτης ἀποτρέπεται ἡ ἐκ τῆς ἐπικλήσεως τῆς ἀρωγῆς τῆς δικαιοσύνης ἀφεικτες δημοσιότης τοῦ αἰκογενειακοῦ σκανδάλου. Διότι διὰ τῆς μονεμαχίας ἴσα-ἴσα ὅτι εἶνε μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης μυστικὸν θὰ διατυμπανισθῇ, θὰ γίνῃ publico. Ἡ κοινὴ περιεργία θὰ ἐξασθῇ ἐνεκα τῆς τελεσεως ταύτης καὶ ὅλα τὰ προκαλέσαντα ταύτην αἷτια θὰ γίνωσι κτήμα τοῦ δημοσίου.

Τὸ παράδειγμα δὲ τοῦτο εἶνε ἐν ἐκ τῶν πολλῶν, ὅσα ἐλέγχουσι τὸ παράλογον καὶ γελοῖον τῆς μονεμαχίας ἐθίμου.

Ὁ φόνος καὶ ἡ αὐτοκτονία δὲν εἶνε αἱ φρικωδέστεραι ἐκδηλώσεις τῆς διαστροφῆς τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ; Καὶ ὅμως ἡ μονομαχία ἐπακριβῶς ἐξεταζομένη οὐδαμῶς διαφέρει τούτων. Μετέχει τὸνναντίον τῶν στοιχείων ἀμφοτέρων. Ἐχει τὸν χαρακτήρα τῆς αὐτοκτονίας. Ἐνέχει ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ φόνου γνωρίσματα. Ἐάν δὲ ἐπὶ τῆς κατ' ἀπαίτησιν τινος τελουμένης καθ' ἑαυτοῦ ὑπὸ τρίτου τινὸς ἀνθρωποκτονίας, — ὅποταν ὁηλονότι ζητήσῃ τις ἐπιμόνως παρ' ἄλλου, ὅπως οὗτος προβῇ εἰς τὸν φόνον αὐτοῦ, — ὁ νομικὸς νοῦς δὲν θεωρεῖται τὴν πράξιν ταύτην ὡς ἀτιμώρητον, διότι οὐδεὶς δικαιούται νὰ χύνῃ αἷμα ἀλλότριον, ἔστω καὶ τῇ συναινέσει αὐτοῦ τοῦ θύματος, ἐπιτρέπεται ἡμῖν καὶ ὁ ἐλάχιστος διαταγμός, ὅτι ἡ μονομαχία οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ καθαρὰ διὰ προηγουμένης συμβάσεως τελεσιουργουμένη ἀνθρωποκτονία ; Δὲν ἀποτελεῖ αὕτη εἰδὸς τι χειρόν τῆς κατ' ἀπαίτησιν διαπραττομένης ἀνθρωποκτονίας ;

Ὁ ψευδοπολιτισμὸς ἐν τούτοις περιέβαλε ταύτην διὰ τοῦ ἐπιπλάστου ἐνδύματος τῆς ἐθιμοτυπίας. Διέγραψε κανόνας πρὸς τέλεσιν αὐτῆς, οἷον προκλήσεις ἐπισήμους, μάρτυρας καὶ πρωτόκλιλα. Καὶ διὰ τῶν μέσων τούτων πειράται νὰ κολάσῃ καὶ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ διατήρησιν αὐτῆς. Ἀφαιρέσατε ὅμως ὅλας ταύτας τὰς διατυπώσεις καὶ θέλατε ἀναγνωρίσει ἐν αὐτῇ τὰ στοιχεῖα τοῦ φόνου καὶ τῆς αὐτοκτονίας.

Πῶς λοιπὸν ἡ κοινωνία ἀνέχεται ἀκόμη τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ νεύειν, τοῦ ἀκρωτηριάζειν, τοῦ στιγματίζειν δι' οὐλῶν ἐξ ὅπλου ἢ σπάθης ; Πάντες φρικῶμεν, ὅταν μανθάνωμεν ὅτι ὁ δεῖνα ἀνέσπασε μάχαιραν καὶ ἐπέτεθῃ κατ' ἄλλου ἢ ὅτι ἐπυρεθόλησε κατὰ τρίτου ἢ ἔστρεψε τὸ ὄπλον καθ' ἑαυτοῦ. Ἀλλὰ πῶς μένομεν ἀπαθείς πρὸ ἀνθρώπων, ἀντιμετωπίζοντων ἐκ συμφώνου ἀλλήλους, ὡς θηρία δ' ἀληλοτρωγομένων ; Πῶς παραδεχόμεθα, ὥστε εἰσοδήποτε πολίτης τιθέμενος ὑπεράνω τῆς θελήσεως τοῦ νόμου νὰ δύναται διὰ τῆς ἐπιδείξεως ἀτομικοῦ θάρρους νὰ τυγχάνῃ ἱκανοποιήσεως ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ, νὰ περιβάλληται δὲ ποικυτοτρόπως ὅπως αὐθαίρετως τὴν δύναμιν τοῦ ἐπιβάλλειν, — διὰ τὸ μηδὲν πολυάκις, — αὐτὴν τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου,

συνενῶν ἐν αὐτῷ τὰς ιδιότητας νομοθέτου, δικαστοῦ καὶ ἐκτελεστοῦ ἀμὰ τῆς ἀποφάσεως ;

Ἡ μονομαχία, — ἡ κατὰ τὸν περίφημον Ἰταλὸν ποινικολόγον Ellero,¹⁾ μετὰ προηγουμένην συμφωνίαν διὰ τῶν ὀπλῶν "μεταξὺ ἰδιωτῶν σύγκρουσις ἐνεκα λόγων τιμῆς, — ἔχει ἐν τῇ νεωτέρᾳ κοινωνίᾳ λόγον τινὰ ὑπάρξεως, στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ δικαίου ;

Τρεῖς γινώμαι ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπάρχουσι. Τινές, — καὶ οὗτοι ἀποτελοῦσι τὴν μειοψηφίαν, — ὑπερασπίζουσιν αὐτήν, ἐξυμνοῦσι μάλιστα καὶ θεωροῦσι ταύτην ὡς τὴν πανάκειαν ὅλων τῶν ἐξευτελισμῶν, ὡς τὸν μόνον καὶ ἀσφαλῆ φρουρὸν τῆς τιμῆς. Ἄλλοι, — καὶ οὗτοι εἶνε οἱ περισσότεροι, — παραδέχονται τὴν μονομαχίαν ὡς κακὸν τι ἀναγκαῖον, ὑπερ ὅμως προστατεύει ἡμᾶς καὶ προφυλάττει ἀπὸ μεγαλειτέρων τοιούτων. Ὑπάρχει τέλος καὶ τρίτη τις κατηγορία, ἡ τῶν φρονούντων, ὅτι ἡ μονομαχία εἶνε στίγμα τοῦ ἡμετέρου πολιτισμοῦ καὶ ὅτι συνεπὶς ὅσον αὕτη νὰ καταπολεμηθῇ δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέτρων, ὅσα ὁ ὀρθὸς λόγος πρὸς τοῦτο ἐνδείκνυει. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ὁ Emile Beaussire ἐπιτυχάνει δι' ὀλίγων νὰ δώσῃ τὴν ἀληθῆ τῆς μονομαχίας εἰκόνα. Εἶνε αὕτη, λέγει, συγγνωστή ἐν τῇ σημερινῇ καταστάσει τῶν ἠθῶν καὶ τῶν νόμων ἡμῶν, ἀλλ' εἶνε μόνον συγγνωστή. Ἐξ ἐνός μὲν δι' οἰανδήποτε προσβολὴν ἀπαγγέλλεται καὶ ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου παρ' αὐτοῦ τοῦ προσβληθέντος. Ἐξ ἄλλου δὲ παρέχεται εἰς τὸν ὑβρίσαντα ἡ εὐκολία, ὅπως ἀποφύγῃ τὴν ἀρμύζουσαν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ὕβρει ποινὴν διὰ τοῦ φόνου ἐκείνου, οὗ τινος τὴν τιμὴν προσέβαλε. Καὶ ὡς πρὸς τοὺς δύο δὲ ἀντιπάλους ἡ τύχη μιᾶς ἐνόπλου συγκρούσεως καὶ αἱ ἄνιστοι πολλάκις συνθήκαι δυνάμεων, ἐπιδειξιότητος καὶ ψυχραιμίας κρίνουσιν ἀντὶ τῆς δικαιοσύνης.

Ἐὰν λοιπὸν ἀποξέσωμεν ἀπὸ τῆς συνήθους μορφῆς τῆς μονομαχίας τὸ ἐλαφρὸν καὶ ἐπιπόλαιον ἐπίχρισμα τῆς ἐπιδείξεως θάρρους καὶ τοῦ

1) Pietro Ellero: Opuscoli criminali.

συναισθήματος τῆς προσβαλλομένης τιμῆς, ἀνακαλύπτομεν ἐν αὐτῇ τὰ ἔχνη τῆς ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ βαρβαρότητι ἐπικρατούσης ἀντιλήψεως : ὅτι ἡ ὕβρις ὑποτιμᾷ τὸν ὑφιστάμενον ταύτῃ καὶ οὐχὶ τὸν ὑβριστὴν, ὅτι εἶνε καθήκον τὸ ἐκδικεῖσθαι προσωπικῶς τὰς κατὰ τῆς τιμῆς προσβολάς, ὅτι ὁ ὑβριζόμενος πρέπει νὰ φανερώνῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀθωότητα διὰ τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς δεξιότητος εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν ὅπλων, νὰ ἀποδεικνύῃ δὲ τοιοιτοτρόπως ἐμπράκτως, ὅτι ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ τόλμη εἶνε αἱ μόναι ἐν τῷ κόσμῳ ἀρεταί. 1)

* *
*

Ὅθεν ἡ μονομαχία οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἐπιτηδεῖως συγκεκαλυμμένη ἱκανοποίησις τῶν αἰσθημάτων τοῦ μίσους καὶ τῆς ἐκδικήσεως. Ὁ ἄγριος ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ προσβαλλόντος αὐτὸν ἢ ἀμέσως ἢ, ὅπερ καὶ συνηθέστερον, ἐξ ἐνέδρας. Αὐτὸ τοῦτο πράττει ἤδη καὶ ὁ εἰς πολιτισμὸν προβάς, ἀλλὰ κατόπιν συμφωνίας μετὰ τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ὑπὸ τοῦς μᾶλλον ἀδίκους καὶ ἀνίστους ὄρους, ὥστε νὰ πέσῃ νεκρὸς αὐτὸς ὁ προσβληθεὶς, ἐγκαταλείπων εἰς τὰ θάνατα καὶ τοὺς στεναγμοὺς σύζυγον ἢ τέκνα, γονεῖς ἢ ἀδελφούς, ἐνῶ ὁ ὑβριστής ἐξαγνίζει διὰ τοῦ αἵματος τοῦ θύματος τὸ ἴδιον αὐτοῦ σφάλμα.

Τί λοιπὸν κερδίζει διὰ τοῦ κινδύνου, εἰς ὃν ἐμβάλλει τὴν ζωὴν αὐτοῦ ὁ μονομαχῶν μετὰ τινος, διότι ἐθεώρησεν ἐαυτὸν προσβεβλημένον ὑπὸ τούτου ; Δὲν ταπεινῶνται μάλιστα οὗτος πρὸ τοῦ ἀντιπάλου διὰ τῆς ἐν τῷ αἵματιρρῷ ἀγῶνι τυχόν ἥττης αὐτοῦ ; Ἡ ἐσωτερικὴ αὐτοῦ τιμὴ, ὡς ἀνωτέρω ὁ ὀρισμὸς ταύτης ἐδόθη, κατὰ τί τάχα βελτιοῦται διὰ τῆς μονομαχίας ; Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ αὐτοῦ τιμὴ, ἡ κρίσις τουτέστιν, ἣν ἡ κοινωνία ἔχει ἤδη περὶ αὐτοῦ ἐσχηματισμένην, μήπως ὑφίσταται διὰ τῆς ἐνόπλου ταύτης συγκρούσεως ἀλλοίωσιν τινα ἐπὶ τὰ κρείττω ; Ἡ μονομαχία λοιπὸν κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν εἶνε οἷον εἰ ἀπήχησις βαρβάρων χρόνων καὶ ἔθιμον ἐλεεινόν, ἀπολιτίστοις λαοῖς

ἀρμόζον, στιγματίζον μὲν τὸν χάρτην τοῦ πολιτισμοῦ, ἀξιοποιοῖν δὲ καθ' ἑαυτὸ ὡς ἐνέχον ὅλα τῆς ἀνθρωποκτονίας τὰ στοιχεῖα.

Ἡ κοινωνία ὅμως ἀνέχεται ἀκόμη τὴν κηλῖδα ταύτην, διότι παρ' αὐτῇ τυγχάνει ἐρριζωμένη ἡ πρόληψις, ὅτι ἡ τιμὴ προσβαλλομένη διὰ τοῦ αἵματος μόνον ἱκανοποιεῖται !

Ἡ κοινωνία, — ἡ, κατὰ τὴν εὐφυῶ καὶ εἰρῶνα ἑκφρασίαν τοῦ Jacobo Gelli, παραλιποῦσα μόνον νὰ ὀρίσῃ ἀκριβῶς τὸ ἀναγκαιοῦν ἐκάστοτε ποσὸν τοῦ χυθησομένου αἵματος, — περιφρονεῖ ἐκείνον, ὅστις δὲν κατέρχεται εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ πεδίου τῆς τιμῆς. Καθίσταται δ' ἐτι πολὺ μᾶλλον δυσχερὲς ἡ τοῦ στρατιώτου θέσις, διότι ἐκπίπτει οὗτος πρὸ τῶν ὁμμάτων τῶν συναδέλφων αὐτοῦ, θαμβοῦται δ' ἡ αἴγλη τοῦ ξίφους, ὅπερ φέρει, ὅποταν δὲν προασπίξῃ τὴν τιμὴν διὰ τούτου.

Ἡ κοινωνία οὐ μόνον ἀναγκάζει, ὡς εἰπεῖν, τὴν τέλει τῆς μονομαχίας, ἀλλὰ καὶ τὰς διὰ τοῦ ποινικοῦ κώδικος ἀπειλουμένας κατ' αὐτῆς ποινὰς μικρὸν ἢ καὶ οὐδὲν ὡς λαμβάνει ὑπ' ὄψιν. Οὐδέποτε ἄλλοτε πράγματι ὑπῆρξαν συχνότεραι αἱ μονομαχίαι ἢ ὅτι ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου κατὰ τῆς κεφαλῆς τῶν μονομαχούντων ἐπεκρέματο. Καὶ φυσικὰ ὁ ἐκτιθέμενος ἐκουσίως εἰς τὸν θάνατον εἶνέ ποτε δυνατόν νὰ αἰσθανθῇ φόβον ἐξ ἀπειλουμένης φυλακίσεως ἢ καὶ θανατικῆς ποινῆς;

Κατὰ τῆς μονομαχίας πολλοὶ διάφορα ἐπρότειναν μέτρα. Μεταξὺ δ' αὐτῶν ὁ βαρῶνος Saint-Victor συμβουλεύει, ἵνα ἡ διδασκαλία τῆς ξιφασκίας ἀπαγορευθῇ εἰς τοὺς πολίτας. Ἀλλὰ μήπως δὲν ὑπάρχει ἄλλο κατάλληλον πρὸς ταύτην ὄπλον, — τὸ πιστόλιον;

Ὁ αὐτὸς Saint-Victor προτείνει, ἵνα πάντες οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ὑπάλληλοι τοῦ κράτους ὑποχρεωθῶσι νὰ ὀρμισθῶσιν ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν τιμῇ, ὅτι οὐδέποτε θὰ κατέλθωσιν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μονομαχίας, ὡς γίνεται τοῦτο μεταξὺ τῶν ὑπαλλήλων πολιτείας τινὸς τῆς Ἀμερικῆς. Ἀλλ' ὅλοι οὗτοι οἱ ὑποδεικνυόμενοι τρόποι πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ ἀποβαίνουν ἐννοιαὶ ἀφηρημέναι.

Ἡ μόνη ἐλπίς πρὸς περιορισμὸν καὶ μετρίαν τοῦ βαρβάρου

εθίμου τῆς μονομαχίας ἐγκτεται ἐν αὐτῇ τῇ κοινῇ γνώμῃ. Διὰ σκοπίμου διδασκαλίας καὶ διὰ τοῦ τύπου δέον αὕτη νὰ πεισθῇ, ὅτι ὅλως παθολογικῶς ἀντιλαμβάνεται τοῦ ζητήματος περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἱκανοποιήσεως τῆς προσβαλλομένης τιμῆς. Ἀνάγκη εἶνε, λέγει ὁ πολὺς καὶ δεινὸς Ἰταλὸς συγγραφεὺς Mantegazza ἐν τῷ λαμπρῷ ἔργῳ αὐτοῦ περὶ τῆς «φυσιολογίας τοῦ μίσους», 1) νὰ συντρέξωσιν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον οἱ παιδαγωγοί, ἐμπνέοντες τοῖς ὑπ' αὐτῶν διδασκομένοις παισὶν ἰδέαν περὶ τιμῆς ἥττον ρωμαντικὴν καὶ σοβαρωτέραν, ν' ἀναθίτωσι δὲ πάσας τὰς ἐριδας τούτων εἰς τὴν κρίσιν ἐπὶ τούτῳ συνιστωμένου δικαστηρίου τιμῆς. Ἄνδρες δὲ, κεκτημένοι αὐθεντίαν καὶ διακρινόμενοι ἐπ' ἀνδρείᾳ, ἐξέχοντες δὲ ἐπὶ χαρακτῆρι καὶ εὐφυΐᾳ, πρέπει νὰ ἐκλέγωνται πρὸς καταρτισμὸν τοῦ δικαστηρίου τούτου, ὅπερ ἀποκλειστικὸν ἔργον θὰ ἔχῃ ν' ἀπορραΐξῃ ὀριστικῶς καὶ ἀνεκκλήτως περὶ ὅλων τῶν ζητημάτων, ὅσα διὰ τῆς σπάθης ἢ τοῦ ὀπλοῦ τὴν σήμερον λύονται.

Ἄλλὰ πρὸ παντός, κατὰ τὸν αὐτὸν Mantegazza, ἀνάγκη εἶνε αἱ γυναῖκες νὰ βοηθήσωσιν ἡμᾶς πρὸς ἐκρίζωσιν τοῦ φυτοῦ τούτου τῆς βαρβαρότητος. Ἐὰν αὖριον αἱ γυναῖκες ἀπαρνηθῶσι τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὸν ἔρωτα αὐτῶν πρὸς ἐκεῖνον, ὅστις προκαλεῖ ἢ ἀποδέχεται τὴν μονομαχίαν, θέλομεν ἰδεῖ πῶς ὥσπερ διὰ μαγείας τὸ ξίφος θὰ μένῃ ὡς ἐπὶ τῇ πελὺ ἀδρανὲς ἐν τῇ θήκῃ καὶ πῶς θ' ἀρχίσῃ βαθμηδὸν νὰ ἐκλίπῃ ὁ ὑποκριτικὸς αὗτος τρόπος τῆς δολοφονίας. Ἡ ἀγρία ἡμᾶς δὲ καὶ γελοία αὕτη πράξις. Ἀς παύσῃ δ' ἡ γυνὴ νὰ παραπονῆται καὶ ν' ἀποκαλῇ ἑαυτὴν ἀσθενῆ εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου, αὐτῇ, ἥτις βλέπει ἀπὸ καταβολῆς κήσαντο τοὺς μεγαλειότους καὶ ἰσχυροτέρους ἀνδρας

νατή, οὐχὶ δὲ καὶ ἐξάλειψις αὐτοῦ παντελῆς. Ὁ ἄνθρωπος δυστυχῶς ἐγεννήθη φέρων ἐν ἑαυτῷ σύμφυτα τὰ ψυχικὰ πάθη. Ἐν ὅσῳ δ' ἡ ψυχὴ αὐτοῦ θὰ κατακλύζεται ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τῆς ἐκδικήσεως διὰ τὴν προσβληθεῖσαν τιμὴν, θὰ θεωρῇ αἰετοτε τὴν δικαιοσύνην ἀνέικανον νὰ παράσχη πλήρη τὴν εἰς τὸ τρωθὲν αἶσθημα ἱκανοποίησιν.

Αἱ ἐκ τοῦ ὀρθοῦ ἐν τούτοις λόγου ἐκπορευόμεναι συμβουλαι τῶν παιδαγωγῶν καὶ αἱ στιβαραὶ τῆς δικαιοσύνης χεῖρες ὅποια εὐκρεστα ἀποτελέσματα δὲν δύνανται νὰ ἀποφέρωσι!

Λαμπρὸν ἐπίσης παράδειγμα θὰ δώσῃ ὁ στρατὸς ἡμῶν εἰς τὸν πολὺν κόσμον διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς παρ' αὐτῷ ἐρριζωμένης συνηθείας τῆς δι' ὀπλῶν ἱκανοποιήσεως τῆς προβαλλομένης τιμῆς, ἥς ἱκανὰ ἄχρι τοῦδε ἐθρηνήσαμεν θύματα. Ἀρίστη πρὸς τοῦτο ἀρχὴ ἐγένετο τελευταῖον διὰ τῆς συστάσεως συμβουλίων τιμῆς, εἰς τὴν κρίσιν τῶν ὁποίων παραπέμπονται πᾶσαι αἱ τὴν τιμὴν θίγουσαι ἐριδες τῶν εἰς τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης ἀνηκόντων. Ἔστωσαν δ' ὡς ὑπόδειγμα τῷ στρατῷ ἡμῶν ἡ Ἀγγλία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ρωσσία, ἐν ταῖς στρατεύμασι τῶν ὁποίων ἡ μονομαχία εἶνε πρᾶγμα τι ἄγνωστον.

Ὁ στρατὸς παρὰ τοῖς νεωτέροις ἔθνεσι καὶ δὴ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς καθολικῆς στρατολογίας ἀποτελεῖ τὴν σπουδαιότεραν καὶ ὡς ἐκλεκτὴν κοινωνικὴν μερίδα. Ἐὰν λοιπὸν ἐξακολουθῇ ὑφισταμένη παρ' αὐτῷ ἡ ἀναγκαστικὴ μονομαχία, ἰδοὺ ὅτι θὰ ὑπάρχῃ πάντοτε μία ἄσβεστος καὶ ἐπικίνδυνος ἐστία, χρησιμεύουσα ὡς παράδειγμα μίμησεως εἰς τὸ λοιπὸν κοινωνικὸν σῶμα. Δυστυχῶς δ' ἡ μίμησις εἶνε ἡ ἰσχυροτάτη τῶν ἀνθρωπίνων ιδιοτήτων.

Ὁ ποινικὸς νόμος ἡμῶν (ἄρθρα 208—211) τιμωρεῖ ὡσαύτως τὴν μονομαχίαν. Ὡς ἐφαρμύζονται λοιπὸν τὰ μέχρι τοῦ νῦν κοιμώμενα ταῦτα ἄρθρα τοῦ νόμου. Ὡς πατάσσωσιν ἀμειλίκτως τὴν σφαλερὰν κοινωνικὴν πρόληψιν, ἥτις ἐπιδοκιμάζουσα τὴν μονομαχίαν ἀναγνωρίζει ἐμμέσως ὡς θεμιτὴν τὴν ἐπικρέτησιν τῆς αὐτοδικίας καὶ τῆς προσωπικῆς ἐκδικήσεως. Ὁ τύπος δὲ ὅς παύσῃ δημοσιεύων ἐκάστοτε τὰς ἀνταλλασσομένας μεταξὺ τῶν μαρτύρων ἐπιστολάς καὶ τὰ πρωτόκολλα, ὅς μὴ ἀναγράφῃ δὲ λεπτομερῶς τὰ καθ' ἕκαστα τῶν μονομαχιῶν, προσδίδων οὕτω σημασίαν καὶ κύρος εἰς ταύτας.

Ἰπάρχουσι τόσα μέσα, δι' ὧν ἡ προσβληθεῖσα τιμὴ δύναται νὰ ἱκανοποιηθῇ καὶ ἀνορθωθῇ παρὰ τε τῇ κοινῇ συνειδήσει καὶ τῇ τοῦ ἐξυβρισθέντος. Τοιαῦτα δ' εἶνε: οἱ ναοὶ τῆς Θέμιδος, τὰ δικαστήρια τιμῆς, αὐτὴ τέλος ἡ κοινωνία κρίνουσα περὶ τῆς τιμῆς ἐκάστου. Αἱ ὑπὸ ξίφους ἥσφαίρας διατρήσεις τῶν μονομαχούντων, τὸ χυνόμενον ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ ἐνόπλου ἀγῶνος αἷμα, οἱ ἐπ' αὐτοῦ καταπίπτοντες νεκροὶ εἶνε μέσα ἀδύνατα καὶ ἀνεπιτήδεια, ὅπως ἐκπλύνωσι τὴν ὕβριν. Φέρουσι μόνον εἰς φῶς τὰ ἄγρια καὶ κτηνώδη τοῦ ἀνθρώπου ἐνστικτα.

Η ΘΑΝΑΤΙΚΗ ΠΟΙΝΗ

Όταν άνθρωποι κεφαλαί πίπτωσιν ὑπὸ τὴν μάχαιραν τῆς λαίμαργου, οἱ συνήγοροι τῆς κεφαλικῆς ποινῆς ἐπαναλαμβάνουσιν ἐν χορῷ, ὅτι ἡ χεὶρ τῆς δικαιοσύνης πολὺ δικαίως καὶ πολὺ λογικῶς ἐμβάπτεται κάποτε κάποτε ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ αἵματι. Διότι, κατ' αὐτούς, ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου εἶνε τὸ δραστικώτερον μέσον, ὅπως τὰ ἐμφορούμενα κακούργων ἐνστίκτων ἄτομα ἀποτρέπωνται ἀπὸ τῆς διαπράξεως ἐγκλήματος, προσυλάττηται δὲ τοιοῦτοτρόπως ἡ κοινωνία ἀπὸ τῆς τελέσεως κακουργημάτων, — καὶ διότι ἡ πολιτεία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀμύνηται διὰ τῆς θυσίας αὐτῆς ἀκόμη τῆς ζωῆς τοῦ προσβαλόντος αὐτήν. Οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν διατήρησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἀποτροπιάζονται μὲν καὶ οὗτοι ταύτην, ἀλλ' ὅμως θεωροῦσιν αὐτήν ὡς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐπιβαλλομένην. Ἀνατρέχοντες μάλιστα εἰς τὴν ἱστορίαν ἀνευρίσκουσι τὴν τοῦ θανάτου ποινὴν ἐπικρατήσασαν παρ' ἅπασιν τοῖς λαοῖς, ἐπικαλοῦνται δ' ὑπὲρ τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτῶν καὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὴν διάταξιν : « Ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου, ἀντὶ τοῦ αἵματος αἵμα αὐτοῦ ἐκχυθήσεται... ».

Ἀλλὰ στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀληθείας, εἶνε ὀρθά, εἶνε ἀκαταγώνιστα τὰ ἐπιχειρήματα αὐτῶν ταῦτα ; Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις κατέχεται ὁλό-

κληρος ὑπὸ τοῦ πάθους αὐτοῦ, σκέπτεται ἐὰν ὑπάρχῃ ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ ἀναγεγραμμένη τοιαύτη τις φοβερά ποινή ; Καὶ ὅταν ἔτι πρόκηται νὰ φρονεῖσθῃ τινὰ ἔνεκα λόγων πλεονεξίας, μίσους ἢ ἐκδικήσεως, ἐνθυμεῖται ὅτι ὑφίσταται καὶ τὸ ἀποτρόπαιον ἱερῶμα καὶ ὁ κοπτερός αὐτοῦ πέλεκυς ; Παρευρισκόμενος δὲ κατὰ τὴν φοβεράν ἐκτέλεσιν ἀναλογίζεται, ὅτι καὶ οὗτος, ἐὰν διαπράξῃ παρόμοιον τι κακούργημα, θὰ σφαχθῇ ἐπίσης ὡς ὁ ἔσχατος τῶν κριῶν ; Ἀλλὰ καὶ ἀπερχόμενος ἐκ τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως, ὅπου ἔλαβε γνῶσιν τοῦ σκληροτέρου τῶν παραδειγμάτων, συνέρχεται τάχα εἰς ἑαυτόν, ἀποκρούων πάντα σατανικὸν πειρασμόν, ὅστις ὡθεῖ αὐτόν εἰς διάπραξιν ἐγκλήματος ;

* *

Ἡ πολυχρόνιος καὶ ἀλάνθαστος πείρα ἀπαντᾷ δυστυχῶς δι' ἐνὸς πολὺ στρογγύλου ὄχι. Ὁ τυφλούμενος ἐκ τοῦ πάθους οὐκ ἀποτελεῖ ἐν ψυχραίμῃ καταστάσει, ὥστε νὰ ὑπολογίσῃ τὰς συνεπείας τῆς πράξεως αὐτοῦ. Εἶνε τυφλὸν ὄργανον ψυχῆς ἐν μέθῃ εὐρισκόμενης καὶ παραπαιούσης. Οὐδόλως λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸν ἀπειλούμενον θάνατον. Σκέπτεται μόνον πῶς νὰ ἀποκρύψῃ τὰ ἔχνη τοῦ ἐγκλήματος, πῶς νὰ κατορθώσῃ νὰ διαφύγῃ τὸ κράτος τοῦ νόμου. Ἀναπαριστῶν ἵσως κατὰ φαντασίαν τὴν εἰκόνα τῆς λαίμητόμου ἢ τῆς ἀγγόνης, τοῦ πελέκειος ἢ τῆς ηλεκτρικῆς ἑδρας, οὐδένα αἰσθάνεται τρέμον. Πολλοὶ προσέβησαν εἰς διάπραξιν κακούργηματος μόλις εἶχον ἀπέλθαι ἐκ τοῦ πεδίου τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως, ἄλλοι δὲ καὶ ἐν τῷ χρόνῳ ἀκόμη εὐρίσκοντο ἐκεῖ... Ἡ ποινή λοιπὸν τοῦ θανάτου οὐδένα παραδειγματισμὸν προσεναῖ καὶ οὐδεμίαν διεγείρει ἐκφύβισιν πρὸς ἀποτροπὴν νέων στυγερῶν ἐγκλημάτων.

Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ πολιτεία αὐτὴ εὐρίσκεται, ὡς δι᾽σχυρίζονται, ἐν τῇ θέσει τοῦ ἀμυνομένου ; Μήπως διατελεῖ αὕτη ἀπαράσκευος καὶ ἄνευ τινὸς βοήθειας ἐπαρκούς πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς προσβολῆς, ὡς εἶνε ὁ ἐν ἀμύνη διατελὼν ; Ἐχει τοὐναντίον ὅλα τὰ μέσα πρὸς ἰδίαν αὐτῆς ὑπεράσπισιν : τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς φυλακὰς.

* *

Ἡ θανατικὴ ἐκτέλεσις οὐ μόνον δὲν ἔχει τὸν σκοπὸν τῆς ποινῆς, ἀλλὰ, ὡς ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ, καὶ πολλὰ ἄθωα θύματα μέχρι τῆς σημερινοῦ ἀπαριθμεῖ. Εἰς δὲ πράγματι ἐκ τῶν σπουδαιότερων καὶ κυριωτέρων κατὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς λόγων εἶνε τὸ ἀδύνατον τῆς ἐπανορθώσεως τῆς διὰ ταύτης ἐκ πλάνης τυχὸν ἐπερχομένης καταστροφῆς ἁθῶς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Οἱ ἀποφαινόμενοι περὶ τῆς ἐνοχλῆς ἢ οὐ τοῦ κατηγορουμένου δὲν εἶνε ὄντα πεπρωτισμένα ὑπὸ ἰδιαίτερου τινὸς ὑπερέχου διαγνωστικοῦ. Εἶνε ἄνθρωποι καὶ οὗτοι, ἔχοντες ὅλας τὰς ἀτελείας καὶ ὅλας τὰς ἀδυναμίας, ὅσαι τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει συμπαραμαρτυροῦσιν, « Ἀσθενεῖς καὶ ἐλλιπεῖς ὄντες, λέγει πού ὁ Bentham, κρίνομεν μὲν ὡς ὄντα πεπερασμένα, τιμωροῦμεν δὲ ὡς ὄντας ἀλάνθαστοι. » Πόσον δὲ αἷμα ἁθῶν δὲν ἐρρευσεν ἐκ τῶν σφαλμάτων τούτων τῆς δικαιοσύνης !

Ὁ δικεκριμένος Σουηδὸς συγγραφεὺς d'Olivcrona λέγει πού ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ περὶ τῆς « ποινῆς τοῦ θανάτου » 1), ὅτι ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ συνενώσωμεν ὅλους τοὺς χειμάρρους τοῦ ἁθῶου αἵματος, ὅπερ ἐρρευσεν ἐπ' ὀνόματι τοῦ νόμου καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἡθέλομεν ἐκπληκτοὶ καταλῆσθαι ὑπὸ φοίκης. Ἀγγλος νομομαθὴς ἀνεκοίνωσεν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων, ὅτι ἐγνώριζε δέκα καὶ ἑπτὰ καταδίκας εἰς θάνατον προσώπων, ὧν ἡ ἁθώτης πληρέστατα ἀπεδείχθη μετὰ τὴν καταπόνησιν αὐτῶν. Ὁ δὲ Γάλλος μαθηματικὸς Poisson οὐσχυρίσθη, ὅτι δύναται ἐπιστημονικῶς νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἐπὶ 257 θανατικῶν ἐκτελέσεων καταδίκην ἐνὸς ἁθῶου. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς πλάνης τῆς δικαιοσύνης περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν πραγματικῶν γεγονότων, ποσάκις αὕτη δὲν ἐσφαλῇ ὡσαύτως εἰς τὴν περὶ τοῦ καταλογιστοῦ τοῦ ἐγκληματῆσαντος κρίσιν ! Ἀνθρωποὶ παράφρονες δὲν ἐκατατομήθησαν πολλάκις χωρὶς νὰ ἐξετασθῇ προσεκρίτως ἡ φρενολογικὴ αὐτῶν κατάστασις ;

νοιαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ποινῆς, ὅστις ἀφορᾷ κυρίως εἰς τὴν βελτιώσιν τοῦ καταδικασθέντος. Ὁ σοφὸς Γερμανὸς ποινικολόγος Mittermaier ἀπέδειξεν, ἐπὶ γεγονότων στηριζόμενος, ὅτι οἱ μεγαλείτεροι καὶ θηριωδέστεροι κακοῦργοι, ὑποβαλλόμενοι εἰς εὐλογον καὶ σκόπιμον ποινὴν, δύνανται διὰ τοῦ χρόνου νὰ καταστῶσιν ὠφέλιμοι εἰς τὴν κοινωνίαν. ἢ ἦν πρότερον μάλιστα καὶ φρόνητρον ὑπῆρξαν. Πολλοὶ δὲ διευθυνταὶ τῶν φυλακῶν παρατήρησαν τὸ εὐχάριστον ἀποτέλεσμα τῆς μετὰ τινα χρόνον βελτιώσεως διασήμεων ἐγκληματιῶν.

Ἄλλὰ καὶ πόσα ἄλλα χεῖριστα καὶ δυσάρεστα καὶ ἀνήθικα ἀποτελέσματα δύναται νὰ προξενήσῃ, εἰς τὸ περὶ τὴν λαϊμητόμον ἢ τὴν ἀγχόνην ὑπὸ πόσης περιεργίας κατεχόμενον πλῆθος ἢ δημοσίᾳ ἐκτέλεσις τῆς ἐσχάτης τῶν ποινῶν! Οἱ ἀπλούστεροι καὶ ἀγροικότεροι ἐκ τῶν θεατῶν, ὅσοι παρίστανται κατὰ τὰς ἐκτελέσεις ταύτας, λησμονοῦντες τὴν κακοῦργον πρᾶξιν τοῦ εἰς τὸν δῆμιον παραδιδωμένου ταρασσονται, διαμαρτύρονται καὶ ἐξανίστανται πρὸ τοῦ μέλλοντος νὰ ρεῦσῃ αἷματός αὐτοῦ, διατίθενται δὲ συμπαθῶς πρὸς τὸν ἐγκληματίαν καὶ ζητοῦσι ν' ἀπαλλάξωσι τοῦτον ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ ἐκτελεστοῦ τῶν διατάξεων τοῦ νόμου, γινόμενοι οὕτω διεργηναῖς τῆς ἠθικῆς ἀρχῆς, ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀφαιρεθῇ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπου. Ἡ θέα δὲ τοῦ αἵματος ἐξεγείρει ἐνίοτε παρὰ τοῖς ἐγκρισεφαιλικῶς ἀνισαρρόποις τὸ ἀνθρώπινον κτήνος, καθιστᾷ αὐτοὺς ἀσυνειδήτως αἰμοδιψεῖς καὶ ὑποβάλλει αὐτοῖς τὴν πρὸς τέλεσιν ἐγκλήματος ὠθησιν καὶ τάσιν. Πόσοι σεσαθρωμένοι χαρακτήρες δὲν καταρρέουσι παντάπασιν ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ χυνομένου ἀνθρωπίνου αἵματος! Πόσοι δὲν ἔπαθον ἐκ δίψης αὐτοῦ ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν, εἰς ἣν παρέστησαν, διὰ μηδαιμνὴν αἰτίαν μετ' ὀλίγον φόνον διαπράξαντες, διότι οἱ δειλαιοὶ ὑπέκυψαν εἰς τὴν ἀκταγώνιστον ὑποβολήν!

* *

Διὰ τοῦτο γενικῶς ἐπεδωκεν ἡσθη τὸ καὶ παρ' ἡμῶν τελευταῖον εἰσὶν ἔχθρὸν μέτρον τῆς ἐν περιχλειστώ τῷ καὶ μακρᾷ τῶν βλεμμάτων τοῦ πλῆθους καταπονήσεως τῶν εἰς θάνατον καταδικασθέντων. Ἀρκεῖ μὲν

νον ἢ ἐφαρμογὴ τοῦ μέτρου τούτου νὰ τηρῇται πάντοτε αὐστηρῶς. Δυστυχῶς δέ, ἐν ὅσῳ ἡ χώρα ἡμῶν τρέφει ἀκόμη ἔστιν ὅτε τέρατα ληστρικά, ἐν ὅσῳ ἰδίως ἔχομεν εἰσέτι φυλακὰς εἰς οὐχὶ εὐχάριστον διατελούσας σημεῖον καὶ κατὰ συνέπειαν οὐχὶ ἀξίας τοῦ μεγάλου καὶ ὑψηλοῦ αὐτῶν κοινωνικοῦ προορισμοῦ, δὲν συμφέρει ἔτι νὰ ἐπέλθῃ ἡ κατάργησις τῆς θανατικῆς ποινῆς, — μεθ' ὅλους ἄλλως τοὺς ἐναντίον τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς ὡς ἄνω διατυπωθέντας δικαίους καὶ ἀκαταμαχῆτους λόγους. Θὰ ᾔνε ἴσως τολμηρόν πως καὶ ἄκαιρον νὰ διασαλεύσωμεν τὰ κείμενα. Εὐθὺς ὅμως ὡς εὐτυχήσωμεν νὰ ἀποκτήσωμεν φυλακὰς, ἀρμοζούσας εἰς πεπολιτισμένον καὶ πρὸς τὴν πρόοδον βαῖνον κράτος, — καὶ πότε, Θεέ μου, θὰ ἀνατείλῃ ἡ θεία αὕτη ἡμέρα! — ἐξ ὧν οἱ ἀποτίοντες τὴν ποινὴν κατὰδικοὶ νὰ ἐξέρχονται οὐχὶ χειρότεροι ἀφ' ὅτι ἦσαν ὁπότεν εἰσῆλθον εἰς αὐτάς, ἀλλὰ βελτίω καὶ ἠθικώτεροι, οὐδὲν πλέον ὑποστήριγμα θὰ ὑπολειφθῇ καὶ οὐδεὶς λόγος θὰ ὑπάρχῃ, ὅπως ὑπερασπίσῃ τις τὴν παρ' ἡμῖν διατήρησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς. Τὰ πλεῖστα τῶν κρατῶν κατήργησαν ἤδη ταύτην ἢ ἀφῆκαν αὐτὴν σιωπηλῶς νὰ περιπέσῃ εἰς ἀχρηστίαν. Καὶ ὅμως αἱ στατιστικαὶ αὐτῶν ἀποδεικνύουσιν, ὅτι οὐ μόνον τὰ μεγάλα ἐγκλήματα δὲν ἠϋξήσαν, ἀλλ' ὅτι τοὺναντίον καὶ ἡλαττώθησαν κατ' ἀριθμόν.

Ο ΛΗΙΣΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΠΕΙΡΑΤΗΣ

Ἐὰν ὁ ἐξ ὀργῆς, μίσους, ἔρωτος, λόγων τιμῆς, πολιτικοῦ πάθους καὶ τόσων ἄλλων ἐλατηρίων προβαίνων εἰς τέλεσιν ἐγκλήματος ἄνθρωπος ἀποτελῇ τὸ κοινωνικὸν ἐξέλικωμα, πρὸς καταπολέμησιν καὶ θεραπείαν τοῦ ὁποίου ἀγωνίζονται διηλεκτῶς αἱ συντεταγμέναι κοινωνίαι, ἀλλ' ἡ ληστεία, εἴτε τῶν ὀρέων, εἴτε τῆς θαλάσσης, ὑπῆρξεν ἀείποτε ὁ πολῦπους, ὅστις ἀσφυκτικῶς περιέσφιγγε ταύτας, ἐνέσπειρεν εἰς αὐτὰς τὸν τρόμον, τὸν πανικὸν καὶ τὴν ἀταξίαν.

Ἐνεκα τούτου δ' ἴσα-ἴσα εἰς ἐποχὴν παλαιότεραν, ὅτε αἱ ἀρχηγοὶ τῶν κρατῶν ἐζήτουν νὰ ἐπιβληθῶσιν εἰς τὰ πλήθη διὰ τῆς φοβῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου, ἀπαντῶμεν ἐκτιμώμενα καὶ ἐνθαρρυνόμενα καὶ ἀμειβόμενα τὰ κακοποιὰ καὶ φθοροποιὰ ταῦτα στοιχεῖα ὑπὸ τε βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων πρὸς ἐκπλήρωσιν καὶ ἐπιτυχίαν τῶν διαφόρων σκοπῶν αὐτῶν.

Κατὰ τὸν Μεσαίωνα, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν θρησκευτικῶν πολέμων, κατὰ τὴν Γαλλικὴν ἀκόμη ἐπανάστασιν, βλέπομεν Κυβερνήσεις καὶ ἀρχηγούς κρατῶν συναλλασσόμενους πρὸς τὰς κακούργους αὐτὰς ὀρδὰς, μισθοῦντας καὶ βραβεύοντας ταύτας πρὸς διάπραξιν φόνων καὶ ἐρηνώσεων, ἀλλὰ καὶ πολλάκις εἰς συνθηκολογίαν πρὸς αὐτὰς ἐρχομένους ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους. Σὺν τῇ παρόδῳ ὅμως τοῦ χρόνου καὶ τῷ δι' αὐτοῦ ἐξαπλωθέντι πολιτισμῷ ὁ ληστής ἀπέβαλε πᾶσαν αἴγλην, δι' ἧς περιέβαλον αὐτὸν ἡγεμόνες καὶ δημοκρατίαι, ἀπέμεινε δ' ὡς ὁ τύπος τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἐχθροῦ τῆς κοινωνίας, τοῦ κεκηρυγμένου πολέμιου

αὐτῆς, ὡς ἡ κεκορυφωμένη ἐκπροσώπησις τοῦ ὑπερβάτου καὶ παραβάτου τῶν νόμων, ὡς ὁ ἀντίπους τῆς ἀνθρωπίνης ἀδελοφύτης καὶ ἀλληλεγγύης.

* *

Ἑρμαιον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ στιγματίας παραφορᾶς, ἀλλ' ἐνέχων βεβαίως καὶ θηριώδη ἐνστικτα, ἀρῶν εἶδε πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἀσπαῖρον τὸ πρῶτον θῦμα, τρέπεται ἀμέσως ἐπὶ τὰ ὄρη ὃ ἐν μέσῳ αὐτῶν τὸ πρῶτον προσθλέψας τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ ἐκεῖ ἐπὶ τῶν δειράδων καὶ ἐν ταῖς λόχμας καὶ ἐντὸς τῶν φαράγγων χειροτονεῖ αὐτὸς ἐαυτὸν βασιλεία. Φεύγων τὴν διώξιν τῆς πολιτείας, τιθέμενος ἐκτὸς τοῦ νόμου, outlaw, ὡς οἱ Ἕλληνες λέγουσιν, ὁμνύει ἐκδίκησιν, πόλεμον καὶ λεηλασίαν. Θέλει αὐτὸς νὰ ἵσταται ἐκεῖ ὑψηλὰ ὑπεράνω τῶν κοινῶν ἀνθρώπων, δεσποζὼν αὐθαριέτως, ἐπιβαλλόμενος αὐτοβούλως, συγκρουόμενος πρὸς πᾶν ἐμπόδιον εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἰδίας θελήσεως προσκόπτον. Ἀπὸ ἡμέρας ὃ' εἰς ἡμέραν ἡ κυριαρχία αὐτοῦ λαμβάνει σάρκα. Εἴτε ἐκ φόβου, εἴτε ἐκ συμφέροντος προσπίπτουσιν εἰς αὐτὸν τινὲς τῶν εἰς τὴν περίμετρον τῆς δεσποτείας αὐτοῦ ὑπαγομένων κατοίκων. Τυχάνει περιθάλψεως, ὑποστηρίζεται, ἀποκρύπτεται ὑπ' αὐτῶν. Καὶ εἰς τοὺς εὐφρανταστοτέρους δὲ μεταξὺ τούτων παρίσταται ὡς ἥρως, ὡς δυνάμεις ἀσυνήθης, ἡγεμονεύουσα. Βλέπομεν δὲ τότε ἐκπληκτοὶ καὶ δάκρυα ἀκόμη χυνόμενα ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ.

* *

Τὰ μέσα, ἅτινα μεταχειρίζεται ὁ ληστής τῶν ὁρέων, εἶνε ἀπλᾶ καὶ τραχέα ὡς ἡ καταγωγή αὐτοῦ. Κορέννουν οὗτος τὴν ἐκδίκησιν καὶ τὴν πλεονεξίαν αὐτοῦ διὰ κατακρεουργήσεως ἀτόμων ἢ ζήτων λύτρα, αἰείποτε προσπαθῶν θηριωδίαν καὶ θάρρος νὰ ἐπιδεικνύῃ. Φεύγων δὲ τὸ κράτος τῶν νόμων προκαλεῖ ἀκαταπαύστως τοὺς ἐκτελεστάς αὐτῶν καὶ ἔχει ὑπ' ὄψιν νυχθημερόν, ὅτι θὰ ἀντιμετωπίσῃ ἡμέραν τινὰ τούτους στῆθος πρὸς στῆθος. Καὶ κατὰ τοῦτο ὁ ληστής τῶν ὁρέων διαφέρει τοῦ

λῃστοῦ τῶν πόλεων. Πλάσμα ὁ τελευταῖος οὗτος τοῦ προωδευμένου πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἐπιτετηδευμένων μηχανορραφῶν καὶ πονηριῶν αὐτοῦ, ἔχει ὡς μόνον ὅπλα τὸ σκότος τῆς νυκτός καὶ τὴν πανουργίαν. Εἶνε αἰμοχαρέστερος τοῦ λῃστοῦ τῶν ὁρέων. Τὸ κυριαρχοῦν ἐν τούτῳ αἶσθημα δὲν εἶνε ἡ ἐκδίκησις, ἀλλ' ἡ πλεονεξία καὶ μένον ἡ πλεονεξία, ἡ ὑπουλος καὶ αἰμοθόρος τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν ὕαινα. Δὲν συγκινοῦσιν αὐτὸν οὔτε θρήνοι γυναικῶν, οὔτε κλαυθμηρισμοὶ παιδῶν καὶ νηπίων. Μὲ τὴν σφύραν ἢ τὸ ἐγγχειρίδιον εἰς χεῖρας ἀποσπνίγει πᾶσαν ρωνὴν προδίδουσαν αὐτὸν καὶ θραύει ἐρμάρια ... Περιφρονεῖ τὸ στέμμα αὐτοχειροτονήτου βασιλέως. Ἐνα πόθον ἔχει, τὴν πλήρωσιν τοῦ θυλακίου. Ἐν ὄνειρον τρέφει, πῶς νὰ πορισθῇ τὰ μέσα ἀσελγοῦς καὶ ἀσώτου βίου, ἀπολύσεως ἡδονῶν καὶ κορσμου παθῶν. Δὲν ἀποσεύγει τὴν κοινωνίαν, ὡς ὁ λῃστής τῶν ὁρέων. Τὸυναντίον ζῇ ἐν μέσῳ αὐτῆς, — καὶ ἐν μέσῳ ταύτης πενταίνεται καὶ πραγματοποιεῖ τὰ κακούργα αὐτοῦ σχέδια. Διὰ τοῦτο, ἐφ' ὅσον συμποικνοῦνται αἱ κοινωνίαι, ἐφ' ὅσον αὐξάνονται εἰς πληθυσμὸν αἱ πόλεις καὶ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας προχωροῦσιν, αἱ λῃσταὶ οὗτοι τῶν πόλεων πολλαπλασιάζονται, ὡχρῶσι δὲ πρὸ αὐτῶν καὶ ὑποχωροῦσι καὶ ἐξαφανίζονται αἱ λῃσταὶ τῶν ὁρέων. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἶναι προϊόντα τῆς πρωτογενοῦς τοῦ ἀνθρώπου καταστάσεως, κλέπται καὶ λεηλάται νομαδικῶν λαῶν. Οἱ λῃσταὶ τῶν πόλεων τυγχάνουσι τὸυναντίον βλαστήματα τοῦ πολιτισμοῦ, κλέπται χρήματος καὶ κοσμημάτων ὑπὸ τὰς στέγας τῶν οἰκῶν καὶ ὑπὸ τὸ ρῶς τῆς λυχνίας.

Ἄλλ' ὅπως τὰ ὄρη καὶ αἱ πόλεις, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ θάλασσα διέπλασε καὶ αὕτη τὰ ἀνθρώπινα τέρατα αὐτῆς. Ἡ θάλασσα ἢ ἀνοιχτή, ἢ θάλασσα ἢ πλατεῖα, ἢ θάλασσα μὲ τὰ κύματα, ὅπως τὰ ὄρη μὲ τὰς δειράδας καὶ τὰς φάραγγας, ἐθώπευσεν ἐπίσης τὰς κακούργους καὶ αἰμοδιψεῖς τοῦ ἀνθρώπου ὀρέξεις καὶ παρέσχεν εἰς αὐτὸν ὡς κρησφύγετον τὴν ἀπαλὴν αὐτῆς ἐπιφάνειαν μὲ τὴν συντροφίαν τῶν ἀστέρων καὶ τὴν βοήθειαν τῶν ἀνέμων. Ἡ συναλλαγὴ, ἡ ἐπιμιξία, ἡ ἀνάγκασαν

τὸν ἄνθρωπον νὰ κατέλθῃ ἀπὸ τῶν ὁρέων εἰς τὰ παράλια, ἀλλὰ καὶ οἱ διώκται καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ κατῆλθον ὡσαύτως ἀπὸ τῆς ξηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ ἔλλειψις δὲ διεθνοῦς προστασίας τοῦ ἀνοικτοῦ πελάγους ὑπέθαλψε καὶ ἐξωγόνησε τὴν διὰ τούτου ἀσκουμένην πειρατείαν. Εἰς χρόνους παρελθόντας τοσοῦτον αὕτη ἤγειρε θρασεῖαν τὴν κεφαλὴν, ὥστε καὶ στόλοι κατ' αὐτῆς νὰ ἐκκινῶσι καὶ οἱ εἰς Ἱερουσαλήμ μεταβαίνοντες προσκυνηταὶ νὰ προτιμῶσι τὴν διὰ ξηρᾶς ὁδὸν ἀπὸ ἐκείνην τῆς διὰ θαλάσσης. Εἰς τὸν κατὰ τῆς πειρατείας δὲ ἄπαυστον πόλεμον ὀφείλομεν ἐπίσης καὶ ἡμεῖς κατὰ πολὺ τὴν ἡρωϊκὴν διαμόρφωσιν τῶν ἐνδόξων τοῦ Ἀγῶνος ἡμῶν πρωταθλητῶν.

Ἄν ὅμως ἡ πειρατεία εἰς ἐποχὴν παρωχημένην ἐκράτει τοὺς παρὰ τοὺς πληθυσμοὺς εἰς διηνεκὴ ἀγωνίαν, ὥστε οὗτοι νὰ περιβάλλωσι τὰς πόλεις αὐτῶν διὰ φρουρίων ἢ νὰ ὀπισθοχωρῶσι εἰς τὰ μεσόγεια, εἶχεν ὅμως αὕτη καὶ μίαν ὄψιν ἐθνικὴν. Διότι σπανίως ἢ οὐδέποτε διενηργεῖτο κατὰ ὁμοεθνῶν ἢ ὁμοθρήσκων. Εἶχε χροιάν πολεμικὴν καὶ πρόσφατιν τὸν μετ' ἄλλοφύλων ἀγῶνα. Ἀλγερεῖνοι πειραταὶ ἦσαν ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐληΐζοντο τὰ ἐλληνικὰ παράλια καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, κατὰ τούτων δ' ἀδιακόπως ἐμάχοντο καὶ οἱ ἥρωες τῶν θαλασσῶν ἡμῶν. Ἐλήστευον μὲν οἱ Ἀλγερεῖνοι πειραταί, συγχρόνως ὅμως εἶχον σύνθημα καὶ τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ Σταυροῦ, ὅστις γενναίως ἡμύνητο καὶ ἀντεπετίθετο κατ' αὐτῶν. Ἄλλ' ὁμόφυλοι καὶ ὁμοθρήσκοι νὰ ἐπιτίθενται τὴν σήμερον ἐκ τοῦ συστάδην κατὰ τῶν παραλίων ἡμῶν, νὰ ἐνσπείρῶσι δ' εἰς ταῦτα τὸν πανικὸν καὶ τὸν τρόμον! Ἰδοὺ ἐν ἔτι στίγμα, — πρὸς τῷ τῆς ἐνίοτε ἀναφαινομένης ληστείας, — κατὰ τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος, ἥτις ὀφείλει διὰ πάσης θυσίας νὰ ἀπαλείψῃ αὐτή.

Ο ΒΑΣΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

ΚΑΙ

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΥΤΩΝ

Πολλάκις παριστάμεθα ἐν ταῖς ὁδοῖς μάρτυρες τοῦ κακομεταχειρισμοῦ, ὃν ὑφίστανται παρὰ τοῦ κυρίου αὐτῶν τὰ ζῷα, ὅσα ἀδυνατοῦντα τελείως νὰ σύρῳσι τὸ δυσανάλογον πρὸς τὰς ἰδίας δυνάμεις βάρος, ὅπερ κατεδικάσθησαν ὑπὸ τοῦ αὐθέντου αὐτῶν νὰ μετακομίσωσι, σταματῶσιν αἰφνης τὸ βῆμα ἀσθμαίνοντα καὶ ἐν ἀγωνίᾳ ὑπερτάτῃ διατελοῦντα. Διεγείρεται ἐν ἡμῖν τότε ὁ οἶκτος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ ἐρώτημα : διὰ ποῖον λόγον ἐπὶ τέλους νὰ μὴ ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς νόμον, προστατεύοντα τὴν ὑπαρξίν τῶν ὄντων, ἅτινα ἐτάχθησαν ὑπὸ τῆς φύσεως νὰ ὑπηρετῶσιν ἢ νὰ συντροφεύωσι τὸν ἄνθρωπον.

Ὅλοι καθ' ἐκάστην θαυμάζομεν τὴν εὐφυίαν τῶν ζῴων, ἅτινα ὁ πολὺς Herder, ὁ ἀρχαιότερος ἀντιπρόσωπος τῆς περὶ ἐξελιξέως θεωρίας, δὲν ἐδίστασε ν' ἀποκαλέσῃ παλαιότερους τοῦ ἀνθρώπου ἀδελφοὺς! Καὶ ὅμως τὰ ποικιλότροπα βασανιστήρια κατὰ τῆς ράχως, τῆς κεφαλῆς ἢ τῶν ὀπισθίων τῶν ἀλάλων ἀτυχῶν τετραπύδων ἐξακολουθοῦσιν ἔτι βασιλεύοντα παρ' ἡμῖν καὶ θὰ προβαίνωσιν ἀεὶ αὐξόντα ἐφ' ὅσον ἡ πολιτεία δὲν προβλέψῃ περὶ νομοθετικοῦ τινος μέτρου, κατασταλτικοῦ τῶν ὁμοτήτων τούτων.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδιωτικὴ ἐνέργεια δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου διὰ τῆς συστάσεως προστατευτικῶν τῶν ζῴων ἐπι-

σὺν τῷ χρόνῳ τὰ ἐναντίον αὐτῶν ὡμὰ ἐνστικτα, ἅτινα δυστυχῶς διακρίνουσιν ἔτι ἡμᾶς ἐνίοτε ἀπὸ τοῦ λοιποῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Καὶ θὰ παραξενευθῶσι μὲν ἴσως τινὲς ἐπὶ τῇ προτάσει εἰσαγωγῆς παρ' ἡμῖν τοιούτων κατὰ τοῦ βασανισμοῦ τῶν ζώων μέτρων, ἐν χώρᾳ, ὅπου ἡ πολιτεία ἀδυνατεῖ ἔτι νὰ καταπολεμήσῃ τὴν μεταξὺ ἡμῶν τῶν λογικῶν βαρβαρότητα καὶ τὴν ἀλληλοσφαγὴν ! Ἀλλ' ὁ διὰ τῆς προστασίας τῶν ζώων σκοπὸς εἰς τοῦτο ἀκριβῶς ἀποβλέπει, ἵνα διὰ τῆς ἐξασθενήσεως ἢ καὶ καταπνίξεως τῶν ἐπὶ τῶν ταλαιπώρων ζώων ἐκφυλισσομένων καὶ ἀναπτυσσομένων ἀγρίων συναισθημάτων διαπλάσθῃ τὸ ἠθικὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ μειωθῇ συνεπῶς κατὰ τὸ δυνατόν ἡ πρὸς τὸ ἔγκλημα ἀκατάσχετος καὶ ὁσήμεραι αὐξουσα τοῦ Ἑλλήνος ροπή. Δίδει ὁ ἄνθρωπος, ὅστις δὲν ἀγαπᾷ, ὅστις δὲν ἐδιδάχθη νὰ ἀγαπᾷ τὰ ζῶα, ὅστις αἰσθάνεται ἡδονὴν ἢ ἀδιαφορίαν ὅταν ταῦτα πονῶσιν, οὐδ' ὅπως θὰ δυσκολευθῇ τὴν αὖριον νὰ θέσῃ ἄνευ δισταγμοῦ εἰς τὴν αὐτὴν ἐπίσης πρὸς ταῦτα μοῖραν καὶ τὸν ὅμοιον αὐτῷ...

Δύναται ἐν τούτοις ἰδρυομένη παρ' ἡμῖν μία τοιαύτη ὑπὲρ τῶν ζώων προστατευτικὴ ἐταιρεία, — ὅσῳ ἐπαρκῶς καὶ ἂν διοργανωθῇ αὕτη, — νὰ λειτουργήσῃ, τελεσφόρως καὶ νὰ ἔχῃ εὐάρεστα ἀποτελέσματα ἄνευ συνυπάρξεως νόμου, τιμωροῦντος τὸν βασανισμόν τῶν ζώων; Ἀναντιρρήτως ὅχι ! Τὸ μονομερὲς τοῦτο μέτρον ἔσται χωλόν. Καὶ ἀπόδειξις τούτου ἐναργὲς ἐστίν ἡ πρὸ δύο καὶ πλέον ἐτῶν συσταθεῖσα ἐνταῦθα προστατευτικὴ τῶν ζώων ἐταιρεία, ἥτις μεθ' ὅλην τὴν ἐγγύησιν ἐπιτυχοῦς δράσεως, ἣν παρεῖχον τὰ δημιουργήσαντα ταύτην διακεκριμένα τῆς κοινωνίας ἡμῶν πρόσωπα, οὐδεμίαν πλέον ἐνδείξιν ζωῆς παρέχει, νουαγήσαντος, ὡς φαίνεται, τοῦ σκοποῦ αὐτῆς. Καὶ ὄντως δὲν ἀρκεῖ, ἵνα οἱ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἢ ἐν τοῖς περιχώροις κατάσκοποι ὑπ' ἀλλήλοις τῆς ἐταιρείας ἀποτρέπωσι διὰ συμβουλῶν τοὺς καθ' οἷονδ' ὅποτε τρόπον τυραννοῦντας τὰ ζῶα ἢ νὰ γίνωνται δημόσιαι εἰς τὸν λαόν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου διαλέξεις ἢ νὰ διανέμονται δωρεὰν βιβλία, διδάσκοντα πῶς πρέπει νὰ συντηρῶνται τὰ χρήσιμα εἰς τὸν ἄνθρωπον ζῶα

ἥ καὶ νῦν ἐμφυσᾶται εἰς τὰ παιδία ἐν ταῖς σχολαίῳς ἢ πρὸς τὰ ζῶα καὶ τὰ πτηνὰ ἀγάπη διὰ τῆς ἀπονομῆς βραβείων εἰς τὰ ἐν ταύτῃ διακρινόμενα, ἀλλ' ἀπακτεῖται συγχρόνως νὰ ἐπικρέμαται διαρκῶς καὶ ὁ τῆς δικαιοσύνης πέλκευς, ὥστε πᾶσα ἀνακαλυπτομένη κατὰ τῶν ζώων ὁμότης ἀμέσως καὶ νὰ καταγυρῇ. Πανταχοῦ, ὅπου ἐπιτυχάνει καὶ καρποὺς θαυμασίους ἀποφέρει τὸ πολύτιμον ἔργον τῶν τοιούτων ἐταριῶν, ἐκεῖ τὴν ἀτομικὴν ἐργασίαν ὑποδοχθεὶ καὶ συμπληροῖ καὶ σκόπιμον καθιστᾷ ἡ πολιτεία, ἐπαρχομένη ἐπισήμως τιμωρὸς τοῦ τοιούτου ἐγκλήματος. Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν δυστυχῶς καὶ ἀσυγγνώστως ἐλλείπει μέχρι τοῦ νῦν ἀνάλογος ποινικὴ διάταξις.

Πρέπει δὲ ἀληθῶς νὰ αἰσχυνώμεθα, διότι διακείμεθα ἀκόμη καὶ ὡς πολιτεία καὶ ὡς ἄτομα τοσοῦτον ἀδιαφόρως πρὸς τὰ ζῶα, ἀπὸ αὐτοὶ οἱ τῆς ἐσχάτης Ἀνατολῆς λαοὶ διδούσιν εἰς ἡμᾶς τὸ κάλλιστον τῶν παραδειγμάτων. Ἀναγνωρίζοντες τὴν ἀπέναντι τῶν ζώων ὑποχρέωσιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς καλὴν διατήρησιν καὶ περιποίησιν αὐτῶν κέκτηνται πλῆθος διατάξεων, δι' ὧν κολλᾶζεται ὁ μὴ στερῶν τὴν πρὸς τὰ ζῶα ὀρεζομένην ἀγάπην. Ἐν τισιν Ἰσλαμικοῖς Δικασίῳς ἐξανγκνιάζεται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ δικαστοῦ πᾶς σκληρὸς ἢ ἀμελὴς κύριος ζώου, ὅπως διατρέφῃ καὶ περιθάλπῃ τοῦτο. Ἄλλος τοιοῦτος ὑποχρεοῦται νὰ πωλήσῃ ἢ νὰ σφάξῃ αὐτό, ἐὰν ἦνε ἐκ τῶν τρωγομένων. Προβαίνουνσι μάλιστα οὗτοι καὶ μέχρις ὑπερβολῶν. Ἀπαγορεύεται ἐπὶ παραδείγματι ἡ ὑπερβολικὴ ἀμελῆς, ὅταν ἔχωσι γεννηθῇ μικρά. Ὅπου λατρεύεται ἡ ἀγγελάς, ἐκεῖ καὶ ἡ θανάτωσις αὐτῆς θεωρεῖται ὡς βαρύτερον ἐγκλημα, ἢ ἐσχάτη δὲ ποινὴ κατὰ τοῦ παραβάτου ἀπειλεῖται. Τὸ Ἰνδιὸν Δίκαιον ἐπιτρέπει πρὸς τοῦτοισι τὴν συντήρησιν φιλοεντομικῶν καθιδρυμάτων, — πρᾶγμα, τὸ ὅποῖον ἤθελε κινήσει παρὰ ταῖς πεπολιτισμέναις γῆραις ἀσθεστον

μετὰ μεγάλης προσοχῆς καθαρίζονται, ἵνα μὴ καταπατηθῇ τοιοῦτό τι. Τὴν πρὸς τὰ ζῶα δὲ ὀφειλομένην συμπάθειαν ἀναγνωρίζει τέλος καὶ ἐπιβάλλει ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ὁ Ἰουδαϊσμὸς.

Ὅλα ἐπίσης τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη τὸν βασανισμὸν τῶν ζώων χαρακτηρίζουσιν ὡς ἐγκλημα κατὰ τῆς ἠθικῆς. Παρὰ τοῖς μὲν τιμωρεῖται διὰ τὴν ἔνεκα αὐτοῦ διέγερσιν κοινου σκανδάλου, παρὰ τοῖς δέ, διότι ὁ βασανισμὸς ὄντων ἐχόντων αἰσθῆσιν θεωρεῖται, ὅτι συγκρούεται πρὸς τὸ ἀνθρώπινον αἰσθημα.

Δικαιώματα πρὸς προστασίαν δὲν ἔχουσι βεβαίως τὰ ζῶα. Ἐχουσιν ὅμως ταῦτα συμφέροντα πρὸς προστασίαν. Τοιαῦτα δὲ εἶνε, ὡς λέγει περικλεῆς τοῦ Βερολίνου καθηγητῆς, ὁ Kohler 1), ἡ εὐημερία αὐτῶν ἐντὸς ὁρισμένων ὁρίων. Εἶνε πλάσματα τοῦ Δημιουργοῦ καὶ αὐτὰ ὅπως ὁ ἄνθρωπος. Καὶ καθ' ὅσον ὠφελοῦσιν ἢ τέρπουσιν ἡμᾶς, εἶνε ἄξια τῆς περιποιήσεως καὶ τῆς συμπαθείας ἡμῶν. Αἰσθανόμεθα πράγματι, ὅτι εἶνε ἄδικον νὰ αὐξάνωμεν ἄνευ δεδικαιολογημένου λόγου τὸν πόνον ἐμψύχου ὄντος. Διαβλέπομεν ἐν τῷ πόνῳ αὐτοῦ μίαν ἀτέλειαν, τὴν ὅποσαν ὀφείλομεν νὰ ἄρωμεν. Συμπέσχομεν μετὰ τῶν πασχόντων ζώων, τοσοῦτω δὲ μᾶλλον ὅσῳ ταῦτα εἶνε οἱ σύντροφοι, οἱ βοηθοὶ ἢ οἱ συμπαίκτορες ἡμῶν. Τὰ ζῶα ὅμως δὲν στεροῦνται καὶ δικαίου τινός, λέγει ἕτερος ἐνδοξος τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου μύστης, ὁ γερμανὸς Berner. Ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ μεταχειρίζηται αὐτά, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει τοῦτο ὁ ἀνθρωπισμὸς, χάριν τοῦ ἰδίου σκοποῦ καὶ συμφέροντος. Ἐὰν ὅμως προβῇ πέραν τοῦ σκοποῦ τούτου, προβαίνει πέραν τοῦ Δικαίου. Ἀμαρτάνει οὐ μόνον πρὸς τὸν Δημιουργόν, ἀλλὰ καὶ τὸ Δίκαιον αὐτὸ τῶν ζώων προσβάλλει. Διότι ὁ μελετῶν τὸν χαρακτηῖρα καὶ τὴν νοημοσύνην τῶν ζώων δὲν δύναται ἢ ν' ἀναγνωρίσῃ ἐν τοῖς ἀνωτέροις τοῦλάχιστον ἐξ αὐτῶν ἀνάλογόν τι τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Ἡ «Ἱστορία ἐνός ἀλόγου», τὸ συγκινητικώτατον ἐκεῖνο διήγημα τοῦ κ.

1) Dr. Jos. Kohler: Die Thiere im Rechte.

Ψαίδου, δὲν παρουσιάζει εἰς ἡμᾶς ἵππον, ὅστις μίαν μόνον ἔλλειψιν εἶχεν, ὅτι δὲν ὠμίλει ; — Τὴν ὑποχρέωσιν δὲ ταύτην τοῦ ἀνθρώπου ἀπέ-
ναντι τῶν ζώων ἔχουσιν ἤδη ἀναγνωρίσει καὶ οἱ ὕψιστοι τῶν φιλοσόφων,
ἀπὸ τοῦ Καντίου καὶ τοῦ Σοπεργάουερ μέχρι τῶν νεωτέρων 1), — καὶ
οἱ ἐξοχώτεροι τῶν ποινικολόγων, πλὴν τῶν μνημονευθέντων, ἔχουσιν
ὁμογνωμόνως ἀποφανθῆ ὑπὲρ τῆς τιμωρίας ἐκείνων, ὅσοι προσφερούσιν
εἰς τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην. Τοσοῦτο δὲ ζωηρὸν ἐπικρατεῖ τὴν σήμερον
πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου τὸ ὑπὲρ τῶν ζώων ἐνδιαφέρον,
ὥστε συνέδρια ἀλλεπάλληλα συνέρχονται, ὅπως ἀποφανθῶσι περὶ τοῦ
προσφορωτέρου τρόπου πρὸς προστασίαν αὐτῶν καὶ ἄπειροι προστατευ-
τικαὶ ἐταιρίαι πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου ἔχουσι διοργανωθῆ
ἀνὰ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν.

Ἀλλὰ πλὴν τοῦ ἐνώπιον πολλῶν τελουμένου βασανισμοῦ τῶν ζώων,
τοῦ διεγείροντος σκάνδαλον καὶ ἀνηθικῶς ἐπιδρῶντος ἐπὶ τῆς ψυχῆς
τῶν προσβλεπόντων καὶ ἰδίως τῶν τῆς μικροτέρας ἡλικίας, — ἀπαμβλύ-
νοντος δὲ τοιοῦτοτρόπως σὺν τῷ χρόνῳ τὸ ἠθικόν τῆς κοινωνίας αἰ-
σθημα, — μήπως τάχα καὶ ὁ κρῦφα ἐξασκούμενος κακομεταχειρισμὸς
τῶν ζώων δὲν ἔχει ἐπὶ τοῦ αὐτουργοῦ ἐπίδρασιν ἀνήθικον; Καὶ ὅχι μόνον
ἐπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἄλλων προσώπων δι' ὑστέρως εἰς ταῦτα
γνωστοποιήσεως τῶν ἐπισυμβάντων βασανιστηρίων ; Τὸ ὀλιγώτερον,
δὲν προσβάλλεται ἡ ἀνθρωπίνη εὐαισθησία ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς τε-
λέσεως τοιούτων σκληροτήτων ;

Μέγας Γερμανὸς φιλόσοφος, ὁ Lasson, ἀποφαίνεται ἀδιστακτικῶς,
ὅτι ὁ λάθρα τελούμενος βασανισμὸς τῶν ζώων προαγγέλλει τὴν πιθα-
νωτάτην πρὸς τὸ ἐγκλημα κλίσιν τοῦ βασανίζοντος ταῦτα ἀτόμου. Καὶ
εὐλόγως, διότι ἢ πρὸς τὰ ζῶα τραχύτης συντελεῖ ἀναντιρρήτως εἰς τὴν
ἀνάπτυξιν τοῦ ἐγκληματικοῦ ἐν γένει ἐνστίκτου.

1) Dr. jur. Robert von Hippel: Die Tierquälerei in der Strafge-
setzgebung des In-und Auslandes.

Δὲν ὑπάρχει ὁμῶς καὶ ἐξαιρετικὴ τις περίπτωσις ; Δὲν ὑπάρχει στιγμή, καθ' ἣν ὀφείλει τις ἐκ καθήκοντος ν' ἀποστρέψῃ τὰ ὄμματα ἀπὸ τῆς θεᾶς βασανιζομένων ζώων καὶ ὁμῶς ἡ πολιτεία νὰ ἀνέχῃται τὸν βασανισμόν τοῦτον ; Ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἐκ τοῦ τοιούτου βασανισμοῦ πρόκηται νὰ ἀρυσθῇ ὄφελος ἡ ἀνθρωπότης, ὅταν πρόκηται νὰ συναχθῶσι νέα ἐπιστημονικὰ πορίσματα ἢ νὰ γίνωσι πειράματα, ἀναρροόμενα εἰς θεραπείαν ἀνθρωποβόρων νοσημάτων. Τοιαύτη δὲ περίπτωση εἶνε ἡ τῆς ζωτομίας (la vivisection), γενομένης, ἐννοεῖται, πάντοτε ἐντὸς περιφράκτων αἰθουσῶν καὶ ἐντὸς τῶν πρεπόντων ὁρίων. Ὅταν ὁμῶς πάλιν ἀκρωτηριάζεται ἐν ζῶον, ὅπως τοῦτο καταστῇ τερπνότερον εἰς τὸν ἄνθρωπον, οἷον ὅταν κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν πρόληψιν ἀποτυγλωθῇ ἐν πτηνόν, ὅπως τοῦτο γίνῃ μᾶλλον καλλικιέλαδον, τότε καὶ ἡ τοιαύτη πράξις δὲν πρέπει νὰ διαφύγῃ τῶν χειρῶν τῆς ἀμελείης τοῦ δικαιοσύνης, ἔστω καὶ ἐὰν δι' ἄσχυρίσῃται ὁ περίεργος αὐτὸς καὶ ἰδιόρρυθμος ἐκτυφλωτής, ὅτι συνεισφέρει εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ μουσικοῦ τῆς ἀνθρωπότητος αἰσθήματος !

Συμπεραίνοντες ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἐπαναλαμβάνομεν καὶ αὖθις νὰ ἐξάρωμεν τὴν ἀποτυχίαν, ἣτις ἀναμένει τὴν παρ' ἡμῖν σύστασιν προστατευτικῆς τῶν ζώων ἐταιρίας ἀνευ συγχρόνου ὑπάρξεως καὶ Ποινικῆς Διατάξεως κολαζούσης τὸν βασανισμόν αὐτῶν.

Κατὰ τῶν θηρίων ἐκείνων, οἵτινες καλοῦνται ἄνθρωποι καὶ θέλουσι «καλὰ καὶ σώνεια» νὰ φαίνωνται καὶ νὰ ᾔη κατώτεροι καὶ ὠμότεροι τῶν κτηνῶν ἀκόμη αὐτῶν, — εἴτε τὸν ἥρωισμόν αὐτῶν ἐπιδεικνύουσι καθ' ὁδόν, εἴτε ἀνακαλύπτονται ὅτι κρυφίως ἐξασκοῦσιν αὐτὸν κατὰ τῶν δυστυχῶν καὶ ἀπροστατευτῶν ἀλόγων ὄντων, — πρέπει νὰ ἐπιπύπτη βαρεῖα ἡ ἐκ τῆς πολιτείας τιμωρία. Τότε καὶ μόνον αἱ προστατευτικαὶ ἐταιρίαι, συντρέχουσαι διὰ τῆς ἀνιχνεύσεως, ἀποκαλύψεως καὶ καταγγελίας τῶν ἀπανθρώπων τούτων πράξεων, πρὸς τοῦτοις δὲ διὰ τῶν χρησίμων ὁδηγίων διαφωτίζουσαι τὸν λαόν, δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς αἴσια ἀποτιλέσματα καὶ νὰ ἐπισύρῃσι τὴν εὐλογίαν τῆς χώρας.

Ὁ ὑπουργὸς ἐκεῖνος τῆς Δικαιοσύνης, ὅστις θὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ τὸ ζήτημα τοῦτο, θὰ ἐπισύρῃ ζωηρὰν ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ ἀμέριστον τὴν κοινὴν εὐγνωμοσύνην. Διότι τὸ περὶ τῆς τιμωρίας τῶν βασανιζόντων τὰ ζῶα μέτρον εἶνε ἐκ τῶν τῆς πρώτης ἀνάγκης καὶ θὰ συντελέσῃ πολὺ εἰς τὴν ἐν γένει ἠθικοποίησιν τοῦ λαοῦ. Πρὸς πλήρωσιν τοῦ κενοῦ τοῦτου τῆς ἡμετέρας Ποινικῆς Νομοθεσίας πρόκειται ἡμῖν ὡς ὑπόδειγμα μεταξὺ ἄλλων ποινικῶν νόμων τὸ ἄρθρον 491 τοῦ νέου Ἰταλικοῦ Ποινικοῦ Νόμου (ἐν ἰσχύϊ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1890). Ἄνευ τοιοῦτου νόμου, κολάζοντες τοὺς βασανιστὰς τῶν ζῶων, αἱ συνιστώμεναι τυχόν προστατευτικαὶ τοῦτων ἐταιρίαι δὲν θὰ κατορθῶσι νὰ ἐπιτυγχάνωσι τελείως τοῦ σκοποῦ, ὃν προτίθενται. Δύνανται νὰ ἔχωσιν ὅσῃνῶποτε καλὴν θέλησιν. Ἡ ἐργασία αὐτῶν ἔσται ἀείποτε ἡμιτελής, ἐὰν μὴ καὶ παντάπασιν ἀποτυγχάνῃ.

ΒΑΣΙΛΟΚΤΟΝΟΙ

Τὸ στυγερώτατον ἔγκλημα, ἡ ἀπόπειρα κατὰ τῆς πολυτίμου ζωῆς τοῦ Βασιλέως ἡμῶν, ἥς ἡδὴ δίκην ἔδωκαν οἱ θράσται αὐτῆς, ὡς καὶ αἱ διάφοροι κατ' ἐστεμμένων κεφαλῶν προσβολαὶ ἐξεγείρουσιν εὐλόγως τὴν περιέργειαν πρὸς ἱστορικὴν ἐξέτασιν τῶν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς φονικὴν ὑψωσάντων χεῖρα ἐναντίον προσώπων, τὴν ὑπάτην τοῦ κράτους ἀρχὴν κατεχόντων, ὡσαύτως δὲ καὶ πρὸς ἔρευναν τῶν ποικίλων ἐλατηρίων, ἐξ ὧν οὗτοι ὠρμήθησαν.

Ὁ Régis ἐν τῇ κλασικῇ μελέτῃ αὐτοῦ περὶ «τῶν βασιλοκτόνων» (les Régicides) 1) διαίρει αὐτοὺς εἰς ψευθεῖς (faux) καὶ εἰς ἀληθεῖς (vrais) βασιλοκτόνους ἢ προεδροκτόνους (présidenticides). Καὶ ψευθεῖς μὲν, οἷοι οἱ Μαριόττη καὶ Περρὲν, εἶνε οἱ ἐκ τῶν πασχόντων μανίαν τῆς καταδιώξεως, ἀποβαινόντων δὲ διωκτῶν καὶ ἐπιχειρούντων προσβολὴν κατὰ βασιλικὸν τινος προσώπου, προέδρου δημοκρατίας ἢ ὑπουργοῦ, ὅπως ἱκανοποιήσωσιν οὕτω τὴν μανίαν αὐτῶν καὶ ἐλκύσωσιν ἐφ' ἑαυτοὺς τὴν κοινὴν προσοχὴν. Ἀληθεῖς δὲ βασιλοκτόνοι, οἷοι οἱ Ραβελλιὰκ, Δαμέν, Καρλόττα Κορδαί, Λουβέλ, Ὁμπερντέν, εἶνε ἐκεῖνοι, ὧν ἡ κακοῦργος πρᾶξις κατ' ἐπισήμου τινὸς προσώπου ὑπῆρξεν ἡ ἄμεσος καὶ ἐξαναγκασμένη, ὡς εἰπεῖν, συνέπεια νοσηρᾶς πνευματικῆς διαθέσεως ἰδιαζούσης. Προσομοιάζουσι δ' οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἀλλήλοις ὑπὸ τε φυσικὴν καὶ ἠθικὴν ἐποψιν εἰς βαθμὸν ἐκπλήσσοντα, εἰ καὶ εἰς ἀλλοίους χρόνους καὶ ἐθνικότητας ἀνήκοντες. Νέοι ὄντες κατὰ τὸ πολὺ

1) Dr. Régis : Les Régicides.

ἔχουσιν ἅπαντες τὰ στήγματα τῆς ἐκφυλίσσεως καὶ ἐμφοροῦνται συνήθως μυστικισμοῦ κληρονομικοῦ. Ὑποκείμενοι δὲ εἰς νοσηρὰς ψευδαισθήσεις, ὡς λέγει ὁ Tarde, ὠθεῦνται ὑπ' αὐτῶν εἰς διάπραξιν τοῦ ἐγκλήματος, ὅπερ ἐν τῇ παρανοίᾳ αὐτῶν ὠνειρεύθησαν.

Ὁ Παλμὰ Καγὲ ἀναφέρει περὶ τοῦ Ζὰν Κλεμάν, τοῦ φιλοσόφου Ἑρρίκου Γ' . τῆς Γαλλίας, ὅτι ὑπῆκουσεν εἰς τὴν ἐξῆς ψευδαίσθησιν. Νύκτα τινά, ὡς διετείνεται οὗτος, ἐν ᾧ εὕρισκετο ἐπὶ τῆς κλίνης, ὁ Θεὸς ἐπεμψεν αὐτῷ κατ' ὄναρ ἄγγελον, ὅστις ὑπὸ ἀπλέτου φωτός περιβαλλόμενος ἐπέσεισεν αὐτῷ ρομφαίαν γυμνὴν, φωνῶν : ἀδελφε Ἰάκωβε, τυγχάνω ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ Παντοδυνάμου, ὅπως σοὶ ἀναγγείλω ὅτι παρὰ σοῦ ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας θέον νὰ θανατωθῇ. Ἀναλογίσθητι δέ, ὅτι ὁ στέφανος τοῦ μάρτυρος προητοιμάσται σοι διὰ τοῦτο. » Ταῦτα δ' εἰπὼν ὁ ἄγγελος ἐξηφανίσθη παραυτίκα.

Ὁ Régis ἀναφέρει πρὸς τοῦτοις καὶ πρόσφατόν τι γεγονός τοιαύτης νοσηρᾶς ψευδαισθήσεως, ἐπισυμβάν ὡς κατ' ἀντιγραφὴν μετὰ τριακῶσια ὅλα ἔτη εἰς σύγχρονον ἀναρχικὸν ἐκ τοῦ εἶδους τῶν βασιλοκτόνων. Νύκτα τινά, καθ' ἣ οὗτος δι᾽σχυρίζετο, ἐπαφάνη πρὸ αὐτοῦ ἐν μέσῳ φωτεινοῦ κύκλου ὑπερφανὲς τι ὄν ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ ξίφος ἐξαστράπτον καὶ λέγον αὐτῷ : « Εἶμαι τὸ δαιμόνιον τῆς ἐπαναστάσεως, ὀφείλεις δὲ νὰ ἀποθάνῃς ὑπὲρ τῶν ἀρχῶν σου, ὡς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ Πραντζίνης ». Καὶ τὸ πνεῦμα ἀμέσως ἐξηφανίσθη, ἀρίνον ὅπισθεν αὐτοῦ γραμμὴν φωτεινὴν.

Εἶπε δ' οἱ βασιλοκτόνοι ἐνίοτε καὶ πρόσωπα, οὐχὶ τοσοῦτον ἄγνωστα ἐκ τοῦ παρελθόντος αὐτῶν εἰς τὴν σφαῖραν τῆς παλαιᾶς δικαιοσύνης. Ὁ Ραβελιάν, ὁ φονεὺς τοῦ Ἑρρίκου τὸν Δ', ἵνα ματαιώτῃ τὸν κατὰ τοῦ Πάπα πόλεμον, εἶχεν ἐπανειλημμένως κατηγορηθῇ δι' ἀνθρωποκτονίας καὶ κλοπῆς. Ἀποκλεισθεὶς δὲ τὴν δικαιοσύνην παύσας ἐν αὐτῷ, εἰς δια-

πράττει ἔργον θεάρεστον καὶ ἐπαίνου ἄξιον. Ἡ Γαλλία διήρχετο τότε θρησκευτικὴν κρίσιν. Τὰ πνεύματα δ' ἐνεκα τούτου διετέλουν ὑπερεξημμένα, συνεπῶς δὲ οἱ παράφρονες καὶ οἱ λοιποὶ τὴν διάνοιαν τεταραγμένοι ἐνεπνέοντο ἐν τοῖς παραληρήμασιν αὐτῶν ἐκ τῶν ιδεῶν τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος. Ὑπὸ τοὺς βασιλεῖς, παρατηρεῖ ὁ Régis, οἱ βασιλοκτόνοι ἦσαν πρὸ πάντων μυστικοὶ θεομανεῖς, κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἦσαν μυστικοὶ πατριῶται, ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐνεργοῦντες, κατὰ τὴν σημερινὴν δ' ἐποχὴν εἶνε κυρίως μυστικοὶ πολιτικομανεῖς, ὀνειροπολοῦντες τὸν κοινωνισμόν καὶ τὴν ἀναρχίαν.

Ἡ Καρλόττα Κορδαί, ἡ οὐδέποτε ἄλλως πρότερον σχεῦσθαι διαφορὰν τινα μετὰ τῆς Δικαιοσύνης, πλήττουσα τὸν Marat, τὴν δι' αὐτὴν προσωποῖησιν ταύτην τῆς ἐπανάστασεως, ἐφαντάζετο ὅτι κατέλυε ταύτην διὰ τοῦ θανάτου τοῦ φίλου τούτου τοῦ λαοῦ. Ὁ Φρειδερίκος Στήψ, υἱὸς Λουθηραντοῦ ἱεροκήρυκος, ὅστις δεκαεννεαετῆς περίπου ἀπεπειράθη νὰ φιλοσοφήσῃ δι' ἐγχειριδίου Ναπολέοντα τὸν Γ', προσεβάλλετο ὁμοίως ὑπὸ ψευδαισθήσεων. Ἡσθάνετο, εἶλεν, ἑαυτὸν παρασυρόμενον ὑπὸ κολοσσαίας καὶ ἀκταμαχίτου δυνάμεως, εἶχε δ' ἀναλάβει, προσέθετεν, ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ ὑποχρέωσιν ἀμετάκλητον. Ὁ Σάλα, κατὰ τὸ ἔτος 1811, ἡλικίας δέκα καὶ ὀκτὼ μόλις ἔτων, εἶχεν ἤδη πρὸ ἐνὸς ἔτους συλλάβει τὴν ιδεάν νὰ φανεύσῃ τὸν Ναπολέοντα. Ἐκοινωνήσε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων κατὰ τὴν πρωτὰν τῆς ἀπειρίας, εἶχε δ' ὀπλισθῇ διὰ δώδεκα πιστολίων καὶ ἐνὸς ἐγχειριδίου.

* *

Ἦν φύσις εὐερέθιστος καὶ ὀργίλη, πάσχουσα ἐξ ἐπιληπτικῶν προσβολῶν καὶ ὑπὸ τρόμου καταλαμβάνομένη ἐπὶ τῇ θείᾳ ξίφους γυμνοῦ. Ἐν Vincennes δὲ διαμένων οὗτος, ἔζη κυριολεκτικῶς ἐν τῷ σκότει, κλείων ἐρμητικῶς τὰ παράθυρα αὐτοῦ. Πολλοὶ ἄνωτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ Ναπολέοντος πεπεισμένοι, — κατὰ νοσηρὰν πλάνην, — ὅτι ἡ Εἰρήνη ἤθελεν ἀναπνῶσει ἐκ τοῦ τάφου τοῦ Αὐτοκράτορος, ἀπεφάσισαν ἀπὸ κοινοῦ νὰ καταστρέψωσι τοῦτον. Ἐκ τῶν παραδειγμάτων λοιπὸν τούτων συνάγεται ἀριθμήτως, ὅτι οἱ βασιλοκτόνοι προ-

διατεθειμένοι τυγχάνοντες εἰς παραφροσύνην καὶ ἐγκληματικά ἄλλως ἐνστικτα ἔχοντες, πολλάκις μάλιστα ἀληθεῖς παράφρονες ὄντες, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν περὶ αὐτοὺς, ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν θρύλλων τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐφημερίδων συλλαμβάνουσι τὸν κακοῦργον αὐτῶν σκοπὸν καὶ προβαίνουσιν εἰς τὴν πραγμάτωσιν τούτου, φανταζόμενοι ὅτι πίπτουσι θύματα ὑπὲρ τοῦ θριαμβοῦ μιᾶς ἰδέας 1). Ὁ Ὁρσίνη ἀπεπειράθη νὰ δολοφονήσῃ Ναπολέοντα τὸν Γ'., ὡς φίλον τοῦ Πάπα καὶ ἀντίπαλον τῆς Ἰταλίας. Ὁ Γκιτῶ ἐρόνευσε τὸν πρόεδρον Γκάρφιλδ διὰ λόγους πολιτικῆς ἀνάγκης καὶ εἰς θεῖαν, ὡς ἔλεγε, κατανύγκασιν ὑπέικον. Ὁ Πασσανάντης ὥρμησε κατὰ τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου, σείων σημαίαν σοσιαλιστικὴν, ἀποσκοπῶν δ' εἰς τὴν ἰδρύσιν παγκοσμίῳ δημοκρατίας. Ὁ Χιλερὰν ἀπεπειράθη κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Μπαζαίν, ὅπως ἐκπληρώσῃ ὄρεον, ἐν πανηγυρικῶς ἔδωκε καὶ ἐκδικήσῃ κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ τὴν πατρίδα αὐτοῦ. Ὁ Ὠμπερντέν τέλει τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1887 ἔτους ἐπετέθη κατὰ τοῦ Jules Ferry, ὅπως ἐξολοθρεύσῃ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ τὸν κακὸν τῆς Γαλλίας δαίμονα, τὸν ὅποιον οἱ πολιτικοὶ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὕβριζον καθ' ἑκάστην διὰ τῶν ἐφημερίδων, — ἃς ὁ ἀνισόρροπος οὗτος τὸν νοῦν μετὰ πάθος ἀνεγίνωσκεν, — ὡς τὸν μόνον αἷτιον τόσης καταστροφῆς ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων ἐνεκα τῆς εἰς Τονκίνον ἐκστρατείας, ἣν τινα ὁ Tonkinois, ὡς ἀπεκάλειν αὐτόν, ἐπεχείρησεν ἐκ βλέψεων ἀποικιακῆς πολιτικῆς.

Ἄλλ' οἱ βασιλοκτόνοι, ὅσον καὶ ἂν ᾧσι παρορμητικοὶ (impulsifs), ὅσον καὶ ἂν παραπλανῶνται ἐκ ψευδαισθήσεων, ἐνεργοῦσιν ὅμως ἐνίστε κατὰ προμελέτην. Καίτοι ἡ κακοῦργος αὐτῶν πρᾶξις εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα ἐμμόνων ἰδεῶν, νοσηρῶν καὶ ἀκατανικήτων, ἐν τούτοις τυγχάνει αὕτη περιεσκεμμένη καὶ ὑπολογισμένη. Εἶνε δ' οἷκτος ἀνωρελῆς καὶ

1) Dr. Paul Aubry: La Contagion du meurtre (Étude d'Anthropologie criminelle).

ἄκαρπος, ὡς ὁ Tarde 1) λέγει, τὸ νὰ χαρισθῇ τις ἀπέναντι αὐτῶν καὶ πλανῶνται ἐπίσης οὐχὶ σπανίως οἷτε ἱστορικοὶ συγγραφεῖς καὶ τὸ κοινόν, ἀποδίδοντες αὐτοῖς συναιτίους κρυφίους, ὧν οὗτοι ὄργανα ὄληθεν ἐγένοντο.

1) G. Tarde: *Études pénales et Sociales*.

Ο ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ

ΚΑΙ

Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Ἐν Ὀλλανδίᾳ πρὸ τινος χρόνου συνελήφθη πρόσωπόν τι ὀνόματι de Jong, κατηγορούμενον ὅτι ἐφόνευσε δύο γυναῖκας, τῶν ὁποίων τὰ πτώματα δὲν εἶχον εὑρεθῇ μεθ' ὅλας τὰς ἐρεῦνας τῶν ἀρχῶν. Ὁ de Jong διίσχυριζετο, ὅτι αὐταὶ δὲν ἐξηφανίσθησαν τελείως ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, ἀλλ' ὅτι ἡ μὲν μία, — ἡ καὶ νόμιμος σύζυγος αὐτοῦ, — ἀπέδρα κρύφα μετὰ τινος Ἀμερικανοῦ, ἡ δ' ἄλλη ἐγκατέλιπεν αὐτὸν ἐν Λονδίῳ, οὐδεμίαν ἔκτοτε εἶδσιν περὶ ἐαυτῆς μεταδοῦσα. Ἡ δικαιοσύνη κατέβαλε πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, ἀλλ' εἰς μάτην! Μυστηριώδης πέπλος συνεκάλυπτε τὴν ὑπόθεσιν ... Καὶ ἐν τῇ φοβερᾷ ταύτῃ ἀμηχανίᾳ ἐσκέφθησαν οἱ ἀρμόδιοι νὰ προσφύγωσιν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ ὑπνωτισμοῦ. Ἐτέθη λοιπὸν εἰς τὴν κρίσιν τῶν ποινικολόγων καὶ τῶν ἱατρῶν τὸ ζήτημα: ἐὰν δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ὁ ὑπνωτισμὸς ἐπ' αὐτοῦ τοῦ προσώπου τοῦ κατηγορουμένου, ἵνα οὕτω ἐπιτευχθῇ ἡ ἀκουσία ἐξομολόγησις τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἀποδιδομένης αὐτῷ κατηγορίας.

Τὸ ζήτημα εἶνε σπουδαιότατον καὶ περιεργότατον ὑπὸ τε νομικὴν,

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βερόιας

ιατρικὴν, ψυχολογικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐποψίν, πρώτην δὲ φορὰν παρουσιάζεται ἐν τῇ πρακτικῇ ἐξασκήσει τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης.

Ἠγέρθη τελευταῖον, κατὰ τὴν μελέτην τῶν διαφόρων ἐκδηλώσεων τοῦ ὑπνωτισμοῦ, μεταξὺ τῶν εἰς τὰ θυμασία φαινόμενα αὐτοῦ ἀσχολουμένων θεωρουμένων συζήτησις, ἂν διὰ τῆς κατὰ τὸν ὑπνωτισμὸν τελουμένης ὑποβολῆς εἴμπορεῖ νὰ ἐντυπώσῃ τις εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ὑπνωτισθέντος ἐγκληματικὸν σχέδιον καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ὑπὸ τούτου πραγματοποιήσιν τῆς κακούργου προθέσεως, εἴτε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ νευρικοῦ ὕπνου εἴτε καὶ μετὰ τὴν ἀρύπνισιν εἰς χρονικὸν σημεῖον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀπέχον. Δὲν πρόκειται, ὡς βλέπετε, περὶ ἐγκλήματος τελουμένου ὑπὸ τοῦ ὑπνωτιστοῦ ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ ὑπνωτισθέντος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὑπνωτισμοῦ, οἷον ὁ βιασμὸς ἐπὶ τοῦ ἀδυνατοῦ φύλου, καὶ τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἀποκαλυφθῇ, — ὅταν ἔχῃ ὑποβληθῇ εἰς τὸ ὑπνωτισθὲν πρόσωπον ἀπόλυτος λήθη, — μόνον διὰ τῆς ἐκ δευτέρου μεταστάσεως τούτου εἰς ὑπνωτικὴν κατάστασιν, ἀλλὰ περὶ ἐγκλήματος, τὸ ὅποιον θὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸς ὁ ὑπνωτισθεὶς καθ' ὑποβολὴν τοῦ ὑπνωτιστοῦ, τοῦ μόνου ἐπομένως καὶ κυρίως ἠθικοῦ αὐτοῦργου.

Πολλοὶ καὶ διακεκριμένοι ἐπιστήμονες ἠσχολήθησαν πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ δυνατοῦ ἢ μὴ τῆς κατὰ τοιοῦτον τρόπον διαπράξεως ἐγκλήματος καὶ ἀλλοίαν ἕκαστος ἔδωκεν ἀπάντησιν. Ἡ σχολὴ τοῦ Nancy ὑποστηρίζει τὸ δυνατόν. Οἱ Liebault, Liégeois καὶ Beaunis, ὅπως καὶ ὁ Ἰταλὸς Campili διατείνονται, ὅτι ἡ βούλησις τοῦ ὑπνωτιζομένου δύναται νὰ γίνῃ ἔρμαιον τῆς τοῦ ὑπνωτιστοῦ. Παραδέχονται, ὅτι τὸ ἐν νευρικῷ ὕπνῳ διατελοῦν ἄτομον καὶ ἂν ἀντίστασιν μεγάλῃν καταβᾶλη, διότι ὑφίστην αἰσθάνεται ἀποστροφὴν πρὸς τὴν ὑποβαλλομένην ἀνήθικον πράξιν, πάλιν δὲν δύναται νὰ ἀντιστῇ πρὸς τὴν ἐπίμονον καὶ

ἐπιτηδεύειν τοῦ ὑπνωτιστοῦ ὑποβολήν. Ὁ ἐν τῇ ὑπνοβατικῇ τοῦ ὑπνωτισμοῦ καταστάσει εὐρισκόμενος βαίνει, κατ' αὐτούς, κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν ὑποβληθέντα σκοπὸν μετὰ τῆς αὐτῆς φορᾶς, οἷαν ἔχει ριπτομένη πέτρα, ὑπακούει δὲ τυφλῶς εἰς τὸν ὑπνωτιστὴν ὅπως ἡ ράβδος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ περιηγητοῦ. Ἀναφέρουσι τὸ παράδειγμα γλυκειάς καὶ ἐναρέτου κόρης, ἥτις πυροβολεῖ κατὰ τῆς ἰδίας μητρὸς, ὥς καὶ νεανίου χρηστοῦ, ὅστις ἀποπειρᾶται τὴν δηλητηρίασιν προσφιλοῦς αὐτῷ θείας. Ἀφ' ἐτέρου ἡ σχολὴ τῆς Salpetrière, ἥτις ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ τοὺς ἐξοχωτάτους τῶν ἀντιπροσώπων, οἱ οὐ μέγα Charcot, ὁ περικλεῆς καθηγητὴς τῆς Ἰατροδικαστικῆς Brouardel, ὁ Féré, ὁ Pitres, ὁ Laurent, ὁ Delbœuf καὶ ἄλλοι παραδέχονται μὲν ὅτι διὰ τῆς καθ' ὑπνωτισμὸν ὑποβολῆς δυνατόν νὰ ἐξασθενήσῃ ἡ προσωπικότης καὶ νὰ μειωθῇ ἡ θέλησις τοῦ ὑπνωτισθέντος, ἀλλ' ὅμως ἀποδεικνύουσιν, ὅτι αὗται δὲν ἀπονικροῦνται ἐντελῶς, ὥστε νὰ στρέφονται ὡς μηχαναὶ εἰς τὴν διάκρισιν ὅλων τῶν ἀνέμων, ἀλλ' ἀνθίστανται ἐρωμένως εἰς τὰς ὑποβολὰς καθ' ὧν αὗται αἰσθάνονται ἀπαστροφῇ. Ὁ Brouardel μάλιστα προσθέτει, ὅτι δὲν πραγματοποιοῦνται ἢ μόνον αἱ εὐάρεστοι καὶ ἀδιάρροι ὑποβολαί. Ἦν δὲ τυχὸν ἕνεκα λίαν ἀδυνάτου χαρακτηρὸς προβῇ ὁ ὑπνωτισθεὶς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐγκληματικῆς πράξεως, ἐκδηλοῖ ἀμέσως μετὰ τὴν πρᾶξιν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ δι' ὑστερικῶν παροξυσμῶν. Ὡστε τὸ ὁμαλὸν ἐγὼ δὲν καταστρέφεται διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ ὑπνωτιστοῦ δημιουργουμένου ἀνωμαλίου ἐγώ. Καὶ μόνον ὅταν φύσῃ ρέπη τις εἰς τὸ ἐγκλημα, ὅταν ἔχῃ τις ὀργανικὴν προδιάθεσιν, ἵνα διδομένης εὐκαιρίας διαπράξῃ ἀνήθικον πρᾶξιν, τότε μόνον ἡ ὑποβολὴ δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τελείως. Ἄλλως εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐκμηδενισθῇ διὰ τῆς ὑποβολῆς τὸ συμφυὲς αἶσθημα τῆς αἰδοῦς καὶ τῆς χρηστότητος. Εἶνε ἀδύνατον λ. χ. νὰ ἐξανγκνάσῃ τις διὰ τῆς ὑποβολῆς νέαν σεμνήν, ὅπως ἐκδυθῇ ἢ ὅπως δώσῃ φίλημα εἰς τρίτον. Συμβαίνει ὁπλοῦς ἐν τῷ ὑπνωτισμῷ ὅ,τι καὶ ἐν τοῖς ὀνείροις, ἐν τῇ ὑπνοβασίᾳ καὶ ἐν τῇ μέθῃ. Πράττει ὁ ἐν ταῖς μεταστάσεσι ταύταις εὐρισκόμενος ὅ,τι οὐδέποτε θὰ ἔπραττεν ἐν ἐγρηγόρει, ἀλλ' ἐν τούτοις

πάντοτε ἐπιζῇ τὸ ἐγώ. Ἀλλοιοῦται μὲν ἡ προσωπικότης αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἐξοφρνίζεται, ὡς ὁ Sighele λέγει¹).

• •

Ταλαντεύονται λοιπὸν αἱ ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω ζητήματος γνώμαι. Μάλιστα δὲ ὁ πολὺς τῆς ἱατροδικαστικῆς καθηγητῆς Brouardel εἰς τοὺς προτείνοντας τὴν ὑπνώτισιν τοῦ καθ' ὑποβολὴν ἐγκληματῆσαντος πρὸς ἐξέλεγχξιν τῆς ἀληθείας ἀπαντᾷ, ὅτι οὐδέποτε ὁ ἱατρός ὀφείλει νὰ ἐπιλαμβάνηται τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνακριτοῦ, ὅτι οὐδέποτε δικαιούται νὰ προκαλῇ διὰ τεχνικῶν μέσων εἴτε ὁμολογίας εἴτε αἰτιάσεις τοῦ κατηγορουμένου. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου σοβαρωτάτου καὶ κατὰ πρῶτην φορὰν τιθεμένου διαφόρου πρὸς τὸ προηγούμενον ζήτηματος, ἂν δύναται δηλονότι διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ὑπνωτισμοῦ νὰ φανερώσῃ τὴν ἀλήθειαν αὐτὸς ὁ πιθανώτατα ἐγκληματῆσας de Jong, οἱ ἐξοχώτεροι καὶ ἀρμοδιώτεροι Ὁλλανδοὶ ἱατροὶ ἀπεφάνθησαν, ὅτι ὁ πειραματισμὸς ἐπὶ ἀτόμου μὴ θέλοντος νὰ ὑπνωτισθῇ δὲν ὑπόσχεται ἢ ὅλως προβληματικώτατα διδόμενα. Ἐκ δὲ τῶν ποινικολόγων ὁ διάσημος τοῦ ἐν Ἀρστελοδάμῳ πανεπιστημίου καθηγητῆς Georges A. van Hamel ἔσχε τὴν εὐγενῆ προθυμίαν νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς ἡμᾶς δι' ἐπιστολῆς τὴν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου γνώμην αὐτοῦ.

• •

Κατὰ τὸν G. A. van Hamel τὸ ἰσχύον ἐν Ὁλλανδίᾳ σύστημα τῆς Ποινικῆς Δικονομίας ἀπαγορεύει ἀπολύτως τὸν ὑπνωτιστικὸν πειραματισμὸν ἐπὶ τοῦ κατηγορουμένου καὶ ἐπομένως, ἐπειδὴ ὁ νόμος δὲν ἐπιτρέπει ρητῶς τὸ μέσον τοῦτο ὡς ἀνακριτικόν, πᾶς τοιοῦτος δι' ὑπνωτισμοῦ πειραματισμὸς ἤθελεν εἶναι τιμωρητέος κατὰ τὴν ἐννοίαν καὶ τὰς διατάξεις τῶν περὶ παρανόμου βίας ἄρθρων τοῦ Ποινικοῦ Νόμου. Πρὸς τὴν γνώμην δὲ ταύτην τοῦ διακεκριμένου ἐπιστήμενος συμφωνεῖ

1) Scipio Sighele: La foule criminelle. (Essai de psychologie collective).

τό τε γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἡμετέρας Ποινικῆς Δικονομίας ὡς καὶ τὸ τοῦ Ποινικοῦ Νόμου.

Ἄλλ' ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, ἐν γένει ἐξεταζόμενον, οὐδεμίαν ἔχει ἀντίρρῃσιν. Συναινεῖ πληρέστατα νὰ ἐκτελῶνται τοιαῦτα ὑπνωτιστικὰ πειράματα, ἀρκεῖ μόνον ταῦτα νὰ περιορίζωνται εἰς τὴν ἀπλὴν ἐκζήτησιν τεκμηρίων, ἅτινα ἀργότερον νὰ λαμβάνωνται ὑπὸ ἐξέτασιν καθ' ἑαυτὰ καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς ὁμολογίας τοῦ κατηγορουμένου. Ἀπαιτεῖ δέ, ὅπως τὰ ἐν τῷ νευρικῷ ὕπνῳ ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου ἀνακινωθέντα οὐδέποτε περιέλθωσιν εἰς γνῶσιν τοῦ δικαστοῦ καὶ συνεπῶς ἐπιρρᾶσιν τὴν κρίσιν αὐτοῦ. Τὰ πειράματα τέλος δεόν κατὰ τὸν G. A. van Hamel νὰ μὴ ὦσιν ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν υἱείαν τοῦ κατηγορουμένου, νὰ περιορίζωνται δὲ μόνον ἐπὶ ἀνθρωποκτονιῶν ἢ ἄλλων ἐπίσης δεινῶν ἐγκλημάτων.

Ἴσως καὶ παρ' ἡμῖν ἐν τῷ μέλλοντι γεννηθῇ τοιαύτη τις ἀνάγκη, ὅπως ἐρωτήσωμεν ἂν πρέπει νὰ κατασφύγωμεν εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ὑπνωτισμοῦ. Δὲν θὰ ἦγε τότε τὰ κατὰ τὴν δίκην τοῦ de Jong, ὡς ἀνωτέρω ἐξασφάλισαν ἀποκρίματα δικασίων πρὸς τοιαύτους μόνον

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

ΚΑΙ

Ο ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ

Γεγονός αναμφισβήτητον εἶνε, ὅτι τινὲς ἐκ τῶν ἀνθρώπων τοιαύτην ἔχουσιν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν σκεύων καὶ τῶν ἐνεργειῶν ἄλλων, ὥστε οἱ τελευταῖοι οὗτοι μεταβάλλονται εἰς ὄργανα τυφλὰ καὶ πειθήνια τῇ θελήσει αὐτῶν. Σχετικῶς δὲ πρὸς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἱκανῶς λόγος ἐγένετο καὶ παρ' ἡμῖν ὡς πρὸς τὸν ἕτερον τῶν τὴν ἀποτρόπαιον ἀπόπειραν κατὰ τοῦ ἡμετέρου Βασιλέως ἀποτολμησάντων, ὅτι δηλονότι ὡς ὄργανον ἀπλοῦν ὑπήκουε τοῖς νεύμασι τοῦ πρώτου συλλαβόντος τὴν μυστράν καὶ κακοῦργον ταύτην ἀπόφασιν. Ἄλλ' ἢ παράλυσις αὕτη τῆς βουλήσεώς τινος τελείως ἐπέρχεται παρὰ τῷ ἐν ὑπνωτικῇ καταστάσει διατελοῦντι, ὅτε αὐτός ἄγεται πλέον καὶ φέρεται ὑπὸ τῆς θελήσεως τοῦ ὑπνωτιστοῦ, ἐκτελῶν τὰ ὑπὸ τούτου ὑποβαλλόμενα αὐτῷ οὐ μόνον ὅταν ἐξακολουθῇ τεχνικῶς ὑπνώττων, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐγρήγορσιν αὐτοῦ συμπτῶνως πρὸς τὰς διαταγὰς, ἃς ἔλαβεν, ὅποτε ἐν εὐρίσκατο ἐν τῷ ὕπνῳ. Τῆς πλήρους δὲ ταύτης ἐκμηδενίσεως τῆς αὐτενεργείας τῆς βουλήσεως οἱ ἐν Εὐρώπῃ ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς Ποινικῆς Δικαιοσύνης ἀσχολούμενοι σοφοὶ ἐπρότειναν τὴν ἐφαρμογὴν ἐν τῇ σφαίρᾳ

τοῦ ἀνακριτικοῦ ἔργου, ἐλπίζοντες ὅτι διὰ τῆς ὑπνωτίσεως τῶν ἀρνού-
μένων τὴν ὑπ' αὐτῶν διάπραξιν ἐγκλήματός τινος, δι' ἄλλων δὲ τυχὸν
ἀποδείξεων μὴ ἀποκαλυπτομένων, θὰ ἠδύναντο ἐκάστοτε ν' ἀποσπῶσι
τὴν ὁμολογίαν αὐτῶν. Καὶ περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ζητήματος,
ὡς καὶ τῶν ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς προτάσεως ταύτης ἐπιχειρημάτων δια-
σῆμων νομομαθῶν καὶ ἱατρῶν, ἐποιησάμεθα ἀνωτέρω λόγον. Πρόκειται
ἤδη περὶ τοῦ ἐτέρου περιμαχήτου ζητήματος. Κατὰ πόσον εἶνε ἀλη-
θές, ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ διαπραχθῇ ὑπὸ τινος ἀδίκημα καθ' ὑπο-
βολὴν αὐτῷ διαρκούσης τῆς ὑπνωτικῆς καταστάσεως ὑπὸ τοῦ ὑπνωτί-
σαντος εἰσηγηθῆν καὶ ποῖα μέτρα προφυλακτικὰ δύναται ἡ κοινωνία νὰ
λάβῃ κατὰ τοῦ ἐνδεχομένου τούτου κινδύνου.

• •

Ἐν τῷ τελευταίῳ συνεδρίῳ τῆς ὑπνολογίας καὶ ψυχιατρικῆς, τῷ
συνελθόντι ἐν Βρυξέλλαις κατὰ τὸν μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1897,
τὸ πρόβλημα τοῦτο ἐτέθη ὑπὸ μελέτην καὶ συνεζητήθη.

Ὁ Λιεζουά, ὁ περίφημος Καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ
Νανσύ, ἐποίησατο σπουδαιοτάτην περὶ τούτου ἀνακοίνωσιν, ἀνασκευά-
ζων τὴν γνώμην τῆς Σχολῆς τῆς Σαλπετρίερ. Γνωστὸν εἶνε, ὅτι οἱ
ἐπιφανέστατοι ἀντιπρόσωποι τῆς Σχολῆς ταύτης, οἱ Σαρκό, Μπρουαρ-
ντέλ, Μοτέ, Μπαλλέ, Ζίλλ δὲ λὰ Τουρέττ, ὑπεστήριζαν ὅτι ἡ ὑπνω-
τικὴ ὑποβολή εἶνε ἀνίσχυρος νὰ ὠθήσῃ πρόσωπόν τι, ἐν τεχνικῇ ὑπνῳ
εὐρισκόμενον, εἰς ἐκτέλεσιν κακουργήματος, οἷον φαρμακείας, φόνου, ἢ
βιασμοῦ.

Ὁ Λιεζουά παραδέχεται, ὅτι ἡ αἰσιόδοξος αὕτη διαθεθαίσις τῆς
Σχολῆς τῶν Παρισίων τυγχάνει οὔσα σφαλερὰ, ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ
καταπαύσῃ τις ὑποκείμενόν τι, ἐν ὑπνωτικῇ καταστάσει διατελούν, εἰς
διάπραξιν ἐγκλήματος καὶ ὅτι πολλὰ γνωστὰ τοιαῦτα παραδείγματα
ἀποδεικνύουσιν οὐ μόνον τὸ δυνατόν, ἀλλὰ τὴν ὑπαρξίν ὑπνωτικοῦ ἐγ-
κλήματος. Ὁ ὑπὲρ τῶν θεωριῶν τῆς Σχολῆς τοῦ Νανσύ συνήγορος ση-
ρίζεται ἐπὶ δικῶν διασῆμων, καθ' ἃς ἀνευρίσκει τὰ ἔγνη τῆς ὑποβολῆς.
Τοιαῦται δὲ δίκαι εἶνε ἡ τοῦ Σαμπίζ, τῆς φαρμακευτρίας τοῦ Ἀίν

Πετζὰ καὶ τοῦ Καστιλλάν. Ἡ νεαρὰ φαντασιόπληκτος καὶ νευροπαθὴς γυνή, ἡ ἐν δυσαρρεσκείᾳ καὶ ἀθυμίᾳ διατελοῦσα ἕνεκα τῆς χυδαιότητος τοῦ συζύγου αὐτῆς, εἰς φαντασιοκοπίας δ' ἐμμανῶς παραφερομένη, ὑφίσταται ἐπὶ τέλους τὴν πονηρὰν ἐπίδρασιν τοῦ Σαμπίζ. Ἡ Βάις, δεχομένη παρὰ τοῦ ἔραστοῦ αὐτῆς τὴν ὑποβολὴν τῆς βραδείας δηλητηρίασεως τοῦ ἰδίου αὐτῆς συζύγου, ἐλάμβανεν ἅμα προθύμως τὸ παρὰ τοῦ ἔραστοῦ ἀποστελλόμενον αὐτῇ ἀναγκαιοῦν δηλητήριον ἐντὸς ζεύγους εὐμαρίδων κεκρυμμένον, ἐξετέλει δ' εἴτα πειθηνίως τὴν δοθεῖσαν διαταγὴν. Τέλος δ' ὁ Καστιλλάν, ὁ διασφορεὺς τῶν κρασιῶν ἐπαίτης, ἰδοὺ κατὰ τὸν Λιεζουὰ τρία εἴδη ὑποβολῆς εὐκρινῇ. Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ καθ' ὑποβολὴν ἐπενέργειαν ἀποδίδωσιν οὗτος τὰς κοινῇ ἐπισυμβαινούσας αὐτοκτονίας, αἵτινες ἀπὸ τινος χρόνου λυμαίνονται τοὺς Παρισίους. Μακρὰ ἐπίσης σειρὰ ἰδιαίτερων παρατηρήσεων, — οὐχὶ δικαστικῶν, — κρατύνει καὶ ἐπιρρωνύει τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Λιεζουὰ.

Κατὰ τὴν γνώμην λοιπὸν τῆς Σχολῆς τοῦ Νανσύ τὸ ὑπνωτικὸν ἐγκλημα εἶνε ἀπολύτως δυνατόν. Ἐὰν δ' ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος ἐπηλῆθευεν, ἔδει τότε καὶ ἡ ποινικὴ νομοθεσία νὰ ὑποστῇ σχετικὴν μεταρρυθμίσιν. Ἀντὶ τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν οἱ ἱατροὶ πρὸ παντὸς θὰ προέβαινον εἰς τὴν πρώτην ἐξέτασιν καὶ ἀνάκρισιν τοῦ ἐγκληματοῦ. Ἐν πάσῃ παρουσιαζομένῃ ἐγκληματικῇ περιπτώσει θὰ ἐπρόκειτο προκαταρκτικῶς νὰ ἐξακριβωθῇ μήπως ὁ ὡς ὑποπτος τελέσεως ἀδικήματός τινος συλλαμβανόμενος, ὁ ἐπ' αὐτῇ τῇ πράξει καταλαμβανόμενος ἢ ὁμολογήσας τὸ ἐγκλημα ἢ ἐξ ὠρισμένων ἐνδείξεων ὡς ἐνοχος θεωρούμενος ὑπῆρξε τυχὸν θύμα ἐγκληματικῆς τινος ὑποβολῆς, ὅτε ὁ ὑποβαλὼν ταύτην, — καὶ μόνον οὗτος, — θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς ὑπαίτιος, οὐδεμίαν τοῦ κυρίως δράστου ὑπέχοντος εὐθύνην, καθ' ὃ ἐνεργήσαντος ὑπὸ ἀκαταμάχητον ὤθησιν.

Ἡ Σχολὴ τοῦ Νανσύ ὑποστηρίζει τὸ ἀληθές τῆς θεωρίας αὐτῆς διὰ τῶν ἐπομένων ἐπιχειρημάτων. Ἐπειδὴ πᾶν πρόσωπον, ὑποβαλλόμενον εἰς τὴν ὑπνωτικὴν ἐνέργειαν, δὲν βλέπει ἢ δὲν ὁσφραίνεται ἄλλο τι ἢ

ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ ὑπνωτιστής θέλει τοῦτο νὰ βλέπῃ ἢ νὰ ὁσφραίνεται, δὲν πιστεύει δὲ καὶ δὲν πράττει (ἐννοητέον δ' ἐνταῦθα ἀθῶας πράξεις) ἢ μόνον ὅ,τι ὁ ὑπνωτιστής ἐπιβάλλει, θύναται τις ἐκ τούτου νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἡ παθητικὴ αὐτὴ καὶ τυφλὴ ὑποταγή, ὅτι ἡ πλήρης αὐτὴ εὐπειθεῖα δὲν θὰ παύσῃ ἀπέναντι πράξεώς τινος, ἣν θεωροῦμεν ὡς ἐγκληματικὴν, εἴτε διότι αὕτη τιμωρεῖται ὑπὸ τῶν συγχρόνων νόμων. εἴτε διότι εἶνε ἀντικείμενον τῆς φυσικῆς καὶ κληρονομικῆς ἀποστροφῆς ἡμῶν. Γνωστὸν εἶνε, ὅτι πρόσωπόν τι, ἐν ὑπνωτικῇ καταστάσει εὐρισκόμενον, ἐν ᾧ πίνει ὕδωρ νομίζει καὶ ἐπιβεβαίωσιν, συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ ὑπνωτιστοῦ, ὅτι ἐδοκίμασεν εἶναι Βορδῶ, ζῦλον ἢ ἀψίνθιον. Τὸ αὐτὸ δὲ συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὰς διαφόρους ὁσμὰς, ἃς τὸ ὑποκείμενον δηλοῖ ὅτι διαδοχικῶς εἰσέπνευσεν ἐκ φιαλίδιου, περιέχοντος ἐν τούτοις εἴτε μόνον ὕδωρ ἀπλοῦν εἴτε μύσχον, ὃν ἄλλως ἐν ἐργηγόρσει οὐδέποτε ἦτο δυνατόν νὰ συγχύσῃ πρὸς ἕτερόν τι ἄρωμα. Αἱ αὐτόματοι κινήσεις, ἡ ἀκίνησία, τὸ βᾶδισμα προκαλοῦνται κατὰ βούλησιν τοῦ ὑπνωτίζοντος, ἀμέσως δὲ ταῦτα ἐκτελοῦνται. Τὸ ὑπνωτιζόμενον ὑποκείμενον εἶνε ὑπὸ τὴν φυσικὴν ἐποψὴν ἀπολύτως ὑποχείριον τῷ ὑπνωτιστῇ, ὅπως τὸ πτώμα ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ κανὼν τῶν Ἰησουϊτῶν προετίθει ὡς ὑπόδειγμα τελείου μαθητοῦ. Ἀλλὰ συμβαίνει τὸ αὐτὸ παρομοίως καὶ ὑπὸ τὴν ᾠθικὴν ἐποψὴν ; Τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, τὸ ὁποῖον θὰ ὑποστῇ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ὑπνωτιστοῦ, ἐπιτάσσοντος αὐτῷ πράξεις ἀθῶας, ὡς τὸ νομίζειν, ἐν ᾧ τοῦτο τρώγει ὠπτόν γεώμηλον, ὅτι γεύεται εὐχύμου ροδακίνου τοῦ Μοντρέιλ, θὰ προβῇ τάχα καθ' ὑποβολὴν αὐτοῦ μέχρι τοῦ νὰ ποιήσῃται χεῖσιν ὅπλου, νὰ τραυματίσῃ καὶ φονεύσῃ ἢ νὰ δηλητηριάσῃ ἕτερον ;

Πολλὰ ἐν τούτοις πειράματα τοιούτων ὑποβαλλομένων ἐγκλημάτων ἐγένοντο ἐν διαφόροις σπουδαστηρίοις, σχεδὸν δὲ πάντοτε ταῦτα ἀπέτυχον. Ὁ Δελμπέρ, ὁ ἀποθανὼν καθηγητὴς τῆς Λιεζ, διεβεβαίωσεν ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ, ὥστε νεαρά τις ἐντιμὸς κυρία νὰ ἐκλάβῃ αὐτόν ὡς τὸν ἴδιον αὐτῆς σύζυγον, καὶ συνεβίβησεν δὲ ὁ ὑποκείμενος αὐ-

τοῦ κατὰ δύο νεανίδων, εὐρίσκομένων κατὰ τύχην ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτοῦ, ἃς ὑπέδειξεν ὡς κλεπτρίας. Εἰς ταῦτα ὁ Λιέζου καὶ οἱ ὁπαδοὶ τῆς Σχολῆς τοῦ Νανσύ ἀπαντῶσιν, ὅτι τὰ ὑποκείμενα τῶν πειραμάτων τούτων δὲν διετέλουν ἐν πλήρει καὶ βαθεῖ ὕπνῳ, ἀναγκαίῳ πρὸς πλήρη τῆς συνειδήσεως ἐκμηδένισιν. Ἀντιτάσσουν δὲ συγχρόνως πειράματα, ὅπως ἐναντίον ἀποτέλεσμα σχόντα. Ἡ δεσποινὶς Ε. Π... πυροβολεῖ τῇ ὑποβολῇ τοῦ Λιέζου κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς. Ἡ δεσποινὶς Βέρθα Β... βιάζεται, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ τι καὶ παρουσίᾳ μάλιστα τῆς μητρὸς αὐτῆς, ὑπὸ τοῦ Λεβύ, περιοδεύτου ἱατροῦ ἐν Ρουάν. Ἡ μήτηρ κατ' ἐπιτακτικὴν παρακάλει τοῦ ὁδοντοῖατροῦ ἔστρεψε τὰ νῶτα, ἡδυνήθη δ' οὗτος νὰ ἐκτελέσῃ τὸν κατὰ τῆς κόρης βιασμόν χωρὶς ἢ τε μήτηρ καὶ ἡ κόρη νὰ δυνηθῶσι ν' ἀντιληφθῶσι τοῦτον. Ὁ Λεβύ ὡμολόγησεν ὕστερον τὸ ὅπ' αὐτοῦ διαπραχθὲν ἐγκλήμα καὶ κατεδικάσθη εἰς δεκαετὴ ἐιρκτὴν.

Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον γεγονός, ὅπερ προκαλεῖ φρίκην, εἶνε ἡ περίπτωση ἀθλίου τινὸς πένητος, εἰς ὃν ὑπνωτιστὴς τις, ἀσυνείδητος κακοῦργος, ὑπέβαλε νὰ κλέπτῃ ἀορίστως. Προφανὲς εἶνε, ὅτι ὁ δυστυχὴς οὗτος εἶχεν ἐκ φύσεως τὴν κλίσιν, ὅπως σφετερίζεται τὰ ὑπάρχοντα τοῦ πλησίον, ἢ δ' ὑποβολὴ ἀνέπτυξε τὴν ἐγκληματικὴν αὐτοῦ ταύτην ροπὴν. Ἀπεδύθη λοιπὸν εἰς διάπραξιν σειρᾶς κλοπῶν, αἵτινες ἐπὶ πλείονος ἐπὶ τέλους τὴν σύλληψιν αὐτοῦ. Κατεδικάσθη δὲ εἰς φυλάκισιν. Ἐὰν οἱ δικασταὶ ἐγνώριζον τὴν θεωρίαν τοῦ ὑπνωτικοῦ ἐγκλήματος, ἤθελον βεβαίως ἀπολύσει τὸ θῦμα τοῦτο τῆς ὑποβολῆς καὶ ἤθελον ἀναζητήσει τὸν πράγματι ἐνοχον, τὸν αὐτουργὸν τῆς ὑποβολῆς.

* *

Ἐγὼ αὐτὸς προσωπικῶς, λέγει ὁ Lepelletier, ὃν ἔχομεν ἐν τῷ παρόντι ὅπ' ὄψιν, ἐπεχείρησα ἐν πείραμα σχετικόν, ὅπερ μὲ ἔπεισε νὰ δώσω πίστιν εἰς τὸ δυνατόν τοῦ ὑπνωτικοῦ ἐγκλήματος.

Κυριακὴν τινα ἐν Μπουζιβάλ παρουσία φίλων μου τινων, μετὰ τῶν ὁποίων εὐρίσκατο καὶ ὁ ἱατρὸς Μπουγιέ, δῆμαρχος τοῦ Ρυέλ, ὑπέβαλιν εἰς τι πρόσωπον, οὐδόλως πρὸς τὸ ἐγκλήμα ῥέπον καὶ ἐπὶ πλείον

φιλικῶς συνδεόμενον μετὰ τοῦ ἱατροῦ Μπουγιέ, τὴν ἐπομένην παρά-
νομον πρᾶξιν. Κατέπεισα τὸ ὑποκείμενον τοῦτο, ὅτι ὁ ἱατρός ἐτύχα-
νεν ὢν πολιτικὸς ἐχθρὸς μου, ὅτι δέ, ἂν οὗτος ἐξέλειπε, θὰ ἠδυνάμην
νὰ καταλάβω τὴν θέσιν αὐτοῦ. Ἐν βραχυλογίᾳ, ὑπέβαλον αὐτῷ τὴν
ἰδέαν νὰ δηλητηριάσῃ τὸν ἱατρὸν ἐν ᾧ ἔτι θὰ ἤμεθα συνηγμένοι περὶ
τὴν τράπεζαν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πόσεως τοῦ καρφέ, ὑπέδειξα δ'
αὐτῷ τὸ μέρος, τὸ ἀριστερὰ κείμενον συρτάριον τοῦ κυλικίου, ἐν ᾧ
θὰ εὑρίσκειν ἐν μικρῷ φακέλλῳ τὸ ἀπαιτούμενον δηλητήριον. Κατὰ
τὴν ὀρισθεῖσαν στιγμὴν ὁ ἱατρός, μετὰ προηγηθεῖσαν μετ' ἐμοῦ συνεν-
νόησιν, ἐξῆλθεν εἰς τὸν ἐξώστην, ἡμεῖς δ' ἐξῆκολυθήμεν νὰ παρα-
μένωμεν περὶ τῆς τραπέζης, ἀδιάφοροι καὶ ἡρέμα συνομιλοῦντες. Τὸ
ὑποκείμενον ἠγέρθη τότε, διχυθύνη πρὸς τὸ συρτάριον τοῦ κυλι-
κίου, ἔλαθε τὸν μικρὸν φακέλλον (εἶχε δ' αὐτὸς ἄλλας τοῦ Βισῦ) καὶ
προσεγγίσας εἰς τὸν κυαθίσκον, τὸν περιέχοντα τὸν καρὲν τοῦ ἱατροῦ,
ἐρρίψεν ἐντὸς αὐτοῦ τὴν λευκὴν κόκκιν καὶ ἀπεμακρόνθη. Εὐθὺς ὅμως ὡς
ἐπανῆλθεν ὁ ἱατρός καὶ προσεποιήθη, ὅτι πίνει τοῦτον, τὸ ὑποκείμενον
κατέπεσεν ἀποτόμως χαμαὶ καὶ σοβαρῶς κατὰ τὸν αὐχένα ἐτραυματί-
σθη. Τὸ αὐτοχρὲς τοῦτο συμβᾶν ἀπέκλεισεν ἀμέσως πᾶσαν περὶ προσ-
ποιήσεως αὐτοῦ ὑποψίαν ἡμῶν, ἀπέδειξε δὲ συνάμα, ὅτι ἡ συνείδησις
τοῦ ὑπνωτισθέντος ἀφυπνίσθη καὶ ὅτι ἡ νεκρὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκεί-
νης θέλησις αὐτοῦ αἰφνιδίως ἐπανεστάτησε.

* *

Τὸ ὑπνωτικὸν λοιπὸν ἐγκλημα δὲν εἶνε ἀδύνατον, κατὰ τὰ ἀνωτέ-
ρω. Αἱ θεωρίαι δὲ τῆς Σχολῆς τοῦ Νανσύ φαίνονται ὡς αἱ ὀρθότεραι.
Πρέπει ὅμως ἐν τούτοις νὰ παραδεχθῶμεν τὴν σπάνιν τῶν περιπτώ-
σεων, καθ' ἃς ἡ θέλησις ἔχει ἐπὶ τοσοῦτον παραλύσει καὶ ἡ συνείδη-
σις ἀποκοιμηθῇ, ὥστε νὰ μὴ ἐξανίστανται αὗται παρὰ τῷ ἐντίμῳ προ-
σώπῳ, εἰς ὃ πρᾶξις τι ἀτιμωτική, ἐπικίνδυνος ἢ ἐγκληματική ἐπιτάσ-
σεται. Ὁ ἱατρός Λιεζουὰ ὀρίζει ἄλλως τὰ κατάλληλα μέτρα ἀμύνης
κατὰ τῆς ἐκ τοῦ ὑπνωτισμοῦ προερχομένης ταύτης καταχρήσεως. Ἀρ-
καὶ πρὸς τοῦτο νὰ ἐπιβάλῃ τις εἰς τὸ ὑπνωτίσεως ἐπιδεδεικνὸν ὑποκει-

μενον, ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι οὐδεὶς πλέον θὰ δυνηθῇ νὰ ὑποβάλῃ αὐτῷ ἀκαταμαχήτους πρὸς τὸ ἐγκλημα ὠθήσεις. Ἐν τῇ κλινικῇ τοῦ ἱατροῦ Μπεριγιών, ἐπιπροστίθῃσιν ὁ Lepelletier, παρέστην εἰς τοιαύτας ὑποβολὰς «ἐπ' ἀγαθῶ», τοσοῦτον ἰσχυράς, ὥστε νὰ μὴ ᾔνε δυνατόν νὰ τεθῇ ἐν ἀμφιβολίᾳ τινὶ ἡ βεβαιότης περὶ τῆς διὰ τῆς ἀμυντικῆς ταύτης ὑποβολῆς προφυλάξεως πάντων τῶν ὑπνωτισίμων προσώπων κατὰ παντὸς ἐνδεχομένου κινδύνου τῆς ὑπ' αὐτῶν καθ' ὑποβολὴν διαπραξέως ἐγκλημάτων.

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ

ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ—ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΑΙ

Ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀλλεπαλλήλων ἀναρχικῶν κρουσμάτων ἡ Ἀγγλος Καθηγητὴς τῆς Φυσιολογίας ἐπρότεινεν ὡς μέσον ἀνακαλύψεως τῶν ἀναρχικῶν μυστικῶν καὶ σχεδίων τὸν ὑπνωτισμὸν τῶν συλλαμβανομένων προσώπων. Κατὰ τὸν εἰρημένον καθηγητὴν ὑπάρχει ἐλπίς, ὅτι ὑπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ ὑπνωτισμοῦ οἱ ἀναρχικοὶ θὰ ἀποκαλύπτωσι τὰ συνωμοτικά σχέδια, τὰ κρησφύγετα καὶ τὰς ἀποστάσεις αὐτῶν. Δὲν θὰ ᾔνε πλέον ἡ ἀστυνομία ἐναντικασμένη νὰ ἐγνηλατῇ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Εἰς ἀναρχικὸς ἐμπίπτων εἰς τὰς παγίδας αὐτῆς θὰ ἐκδιάζεται διὰ τῆς ὑπνωτίσεως νὰ ἐξομολογῇται ὅλας τὰς ζητουμένας λεπτομερείας. Τοιοῦτοτρόπως δὲ θὰ κατορθωθῇ ἐπὶ τέλους, ὥστε ν' ἀποπνιγῇ τὸ μυριοκέφαλον αὐτὸ τέρας τῆς ἀναρχίας, τὸ ὅποιον ροθερὸν καὶ ἀπειλητικὸν καὶ καταστρεπτικὸν λυμαίνεται τὰς νεωτέρας κοινωνίας.

* *

Ὁ ὑπνωτισμὸς εἰς τὰς χεῖρας τῆς Δικαιοσύνης ὡς ἀνακριτικὸν μέσον, — ὁ ὑπνωτισμὸς ὡς ὄργανον λύσεως τῆς σιωπῆς τῶν κατηγορουμένων, ὡς μέσον ἀποσπάσεως τῆς ὁμολογίας αὐτῶν, — ἰδοὺ ζήτημα ἄξιον νὰ ἐπισύρῃ τὴν βαθυτάτην προσοχὴν καὶ μελέτην σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Πόσον σπουδαίως καὶ ριζικῶς θὰ ὠφελῇ τὴν ἀνθρωπότητα ἂν εἴη πρῶτος διηκαστὴς διὰ τῆς διάνοιαν τοῦ ὑπνωτισμοῦ

Ο ΑΥΤΟΧΕΙΡ

Ἡμέρα σχεδὸν δὲν παρέρχεται, καθ' ἣν νὰ μὴ ἀκουσθῇ ὅτι ἀνὴρ τις ἢ γυνή, νέος ἢ παρῆλιξ, ὕψωσε καθ' ἑαυτοῦ φονικὴν χεῖρα, ἐκδίδων τοιοῦτοτρόπως κακοβούλως καὶ αὐθαιρέτως τὸ πρὸς τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν αἰωνιότητα διαβατήριον. Συνεχῶς καὶ ἀπαύστως μανθάνομεν, ὅτι ἡ δεῖνα νεάνις, ἀπατηθεῖσα εἰς τὰς ἐρωτικὰς αὐτῆς ἐλπίδας, κατέπιεν ἰσχυρὰν δόσιν ἀρσενικοῦ ἢ μορφίνης καὶ ὅτι ὁ δεῖνα νέος κατηύθυνε κατὰ τῆς ἰδίας καρδίας τὸ στόμιον πυροβόλου ὅπλου, διότι ὁ παράφορος καὶ κατατρυγὼν αὐτὸν πρὸς σκληρόψυχόν τινα κόρην ἔρωσ' δὲν εὗρισκεν ἤχῳ παρ' αὐτῇ ἢ διότι εἶχε δαπανήσει καὶ τὰ τελευταῖα ἐν τοῖς θυλακίοις αὐτοῦ ὑπάρχοντα κέρματα ἢ διότι βαρέως ἐπεπλήχθη ὑπὸ τῶν οἰκείων διὰ τὸν ἄστατον καὶ ἄσωτον βίον, ὃν οὗτος διῆγε.

Τὸ κοινωνικὸν τοῦτο αἵματηρὸν φαινόμενον, ὅπερ τὴν ἀλγεινοτέραν τῶν ἐντυπώσεων προξενεῖ, δὲν ἐμφανίζεται οὔτε κατὰ σταθεράν, οὔτε κατ' ἀμετάτρεπτον ἀναλογίαν. Τούναντίον ὁσήμεραι καταπληκτικῶς καὶ ἐπιφόπως προσοδεύει. Πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ἐνῷ οἱ φῆνοι καὶ τὰ πολυώνυμα ἐγκλήματα διαπράττονται κατ' ἔτος ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὅπωςδῆποτε μέτρον, ὁ αὐτόχειρ ἐν τούτοις ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ παρουσιάζεται ἐν προϊόντι καὶ αὖξοντι ἀριθμῷ. Αἱ αὐτοχειρίαι δὲν συμβαδίζουν μετὰ τοῦ ἐγκλήματος, οὐδ' ἐλαττοῦνται αὐταὶ ἐφ' ὅσον αὖξάνει τούτο ἢ καὶ ἀντιστρόφως, ὡς ἠθέλησάν τινες νὰ ὑποστηρίξωσι. Δὲν ὑπάρχει δηλονότι μεταξὺ τούτων οὔτε ἀνταγωνισμός τις, οὔτε

σχέσις τις ἐκ παραλλήλου πορείας. Αἱ λεγεῶνες τῶν αὐτοκτόνων συμπυκνούνται καθ' ἐκάστην ἐπὶ μᾶλλον ἀνεξαρτήτως τῆς αὐξήσεως ἢ μὴ τοῦ ἐγκλήματος. Τοῦτο δὲ δυστυχῶς παρατηρεῖται καὶ ἐν Ἑλλάδι. Καθ' ὅσον αὕτη ἐπὶ μᾶλλον εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ πολιτισμοῦ εἰσχωρεῖ, κατὰ τοσοῦτο πολλαπλασιάζεται ἐν αὐτῇ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐτοκτόνων.

Ἄλλ' ἔχει τάχα ὁ αὐτόχειρ συγγενειάν τινα πρὸς τὸν κοινὸν ἐγκληματιαν; Ἡ χρῆσις ὅπλου, μαχαίρας, ἀθλητηρίου, ἀγχόνης, κρημνισμοῦ ἢ πνιγμοῦ καθ' ἑαυτοῦ δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς ὑπολυσθάνον ἐγκληματικόν ἐνστικτον; Γάλλος ἱατρός, ὁ Cazauvielh, ὑπεστήριξε πρὸ πολλοῦ, ὅτι αἱ φιλοδοξία καὶ ἡ πλεονεξία, ἡ ζήλοτυπία, ἡ ἀσωτεία, ἡ κλεψιγαμία, αἱ οἰκογενειακαὶ ἔριδες καὶ λύπαι, αἱ περὶ συμφερόντων συζητήσεις, ὁ εἰς ἐμπόδια προσκρούων ἔρως, ἡ παλλακεία, τὸ μῖσος καὶ ἡ ἐκδίκησις δύνανται ν' ἀγάγωσιν ἐξ ἴσου εἰς τὸ ἐγκλημα, εἰς τὴν παραπρὸσύνην ἢ εἰς τὴν αὐτοκτονίαν». Τὴν αὐτὴν δὲ γνώμην περίπου ἔχει ἡ ὑπὸ τὸν ἑξῶθεν Lacassagne Σχολή τοῦ Λυὼν, ἡ τοὺς κοινωνικοὺς χαρακτήρας καὶ τὰ κοινωνικὰ αἷτια τῆς ἐγκληματικότητος ἐξετάζουσα. Μέγας ἀριθμὸς αὐτοκτόνων, ὡς ὁ Lacassagne διατείνεται, δὲν εἶνε ἢ ἐγκληματαῖι μετελλαχθένει ὑπὸ τοῦ κοινωνικοῦ περιέχοντος... Ἡ αὐτοχειρία εἶνε φόνος ἐκ προμελέτης καθ' ἑαυτοῦ. Ὅπως οἱ ὁλοφόνου οὕτω καὶ οἱ αὐτόχειρες εἶνε οἰχηματαῖι, ἐγώϊσταί. Ἐνέχουσιν ἀντικοινωνικὰ ἐνστικτα. Ἡ αὐτοκτονία, ὡς λέγει πάλιν ὁ διάσημος ἐγκληματολόγος Tarde 1), εἶνε ἡ ὑποκειμενικὴ τοῦ φόνου μορφή.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βερόιας

Καὶ ὄντως κατὰ τινὰς τῶν περιπτώσεων ὁ αὐτόχειρ ἄγεται νὰ ἐγκληματῇ κατὰ τοῦτου τινός. Ἀλλὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν προσημ

νὰ πείσῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος θῦμα. Σύζυγος, ἐξαπατηθεὶς εἰς ὃ, τι ἔχει προσφιλέστερον καὶ ἱερώτερον, δυνατόν ἢ νὰ φρονέσῃ τὸ ἄπιστον ἕτερον ἡμισυ αὐτοῦ ἢ νὰ τεματίσῃ οἰκτρῶς αὐτὴν αὐτοῦ τὴν ζωὴν. Καταχραστὴς τις περιουσίας εἰς αὐτὸν ἐμπεπιστευμένης, δυνατόν ἢ ν' ἀποδράσῃ, συναποσφύρων καὶ τὰ ὑπόλοιπα χρήματα ἢ πράγματα, — διαπραττων θελονότι τὸ ἐγκλημα τῆς κλοπῆς, — ἢ νὰ προτιμήσῃ τὴν αὐτοχειρίαν. Πολλοὶ πρὶν ἢ φρονέωσι τὴν ἐρωμένην αὐτῶν ἐπρότειναν αὐτῇ ν' ἀλληλοκτονήσωσιν. Οἱ ἐν ἐσχάτῃ μέθῃ διατελοῦντες, αἰμόδιψοι καθιστάμενοι ἐνεκα τῆς ἐξεγέρσεως τοῦ ἐν ἑαυτοῖς ὑποκρυπτομένου τυχόν ἐγκληματικοῦ ἐνστικτοῦ, πλήττουσι διὰ φονικοῦ ὄπλου εἴτε τρίτους εἴτε τὰ ἴδια σώματα ἀδιακρίτως. Ἀρκεῖ αὐτοῖς μόνον νὰ ἴδωσιν αἷμα χυνόμενον. Ἄλλ' ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ πλείστοι, εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ὁποίων οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἐγκληματικὸν ἐνστικτον ὑποβόσκει. Ἀσθενεῖς οὗτοι τὸν χαρακτηρὰ καθ' ὅλου, τελείως ἀνέκων· ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὰς βασάνους νόσου μακρῆς καὶ ἐπωδύνου, εἰς οἰκονομικὴν ἀρόρητον στενοχωρίαν, εἰς ἀτυχῆ ἔρωτα, εἰς ἐπιγεννομένην αὐτοῖς ἐπικινδυνότητα ἀτιμίαν ἢ εἰς πικρὰν συνειδότος τύψιν διὰ διαπραχθεῖσαν παρὰ τούτων ἀνομίαν, προσφεύγουσιν εἰς τὸν ἴδιον χειρὶ θάνατον ὡς εἰς ὕστατον καὶ ἀσφαλὲς καταφύγιον. Ἡ ζωὴ δι' αὐτοὺς οὐδὲν θέληγερτον παρέχει. Τὸ σῶς, αἱ τέρψεις, ἡ ἐκ τῆς ἐν τῷ ἀκανθώδει ἀγῶνι τοῦ βίου ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος προξενουμένη εὐχαρίστησις, ἡ γλυκεῖα τῆς ἐργασίας ἀνταμοιβή, ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς περὶ αὐτοὺς, ὁ ἔρως πρὸς τὴν μητέρα γῆν, ὅλοι οὗτοι οἱ συγκρατοῦντες ἡμᾶς ἐν τῇ ζωῇ ἰσχυρότατοι δεσμοὶ οὐδεμίαν πλέον ἔχουσιν ἰσχύν, ὅπως ἀποτρέψωσι τὴν βιοσφάρον χεῖρα αὐτῶν. Ἡ σφαῖρα τῆς ἐκμηδενίσσεως ἐλαύει ἤδη τούτους ἰσχυρῶς. Πρὸς τούτην ἀκαθέκτως ὠθοῦνται. Εἶνε ἡ μόνη δι' αὐτοὺς ἀπομένουσα παρηγορία.

Οἱ τοιοῦτοι λοιπὸν αὐτόχειρες οὐδόλως συγγενεύουσι πρὸς τὸν ἐγκληματίαν. Ἐχρυσί μὲν ὁμοιότητά τινα πρὸς αὐτόν, ὡς λέγει ὁ Joly 1), ὡς πρὸς τὴν ἑλλειψιν σεβασμοῦ εἰς τὴν ζωὴν ἢ τὴν ἀδυναμίαν ὅπως ἀντιμετωπίσωσι τὰς δυσμενεῖας τῆς τύχης, ὅφ' οἵανδρόποτε

(1) Henri Joly: Le crime (étude sociale).

αὔται καὶ ἂν ἐκδηλοῦνται μορφήν. Στεροῦνται μὲν ἀμφοτέρω (ὃ τε ἐγκληματίας καὶ ὁ αὐτόχειρ) τοῦ προσήκοντος θάρρους καὶ ἐπιζητοῦσιν ὅπως-ὅπως νὰ ἀλλοιώσωσι τὴν ἀπαρέσκευσαν αὐτοῖς κατάστασιν. 'Αλλ' ἐξ ἐτέρου ὅμως χάσμα μέγα χωρίζει τὰ ἐλατήρια καὶ τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς πράξεως ἐκατέρου τούτων. Ἠγάπησαν καὶ οἱ δύο τὴν ζωὴν ἄνευ προσκομμάτων. Τοῦτο εἶνε ἀληθές. 'Αλλ' ὁ μὲν ἐγκληματίας ἐννοεῖ νὰ ὑπερπηθῇ ταῦτα διὰ τῆς βλάβης τοῦ ἄλλου, ὁ δὲ ὡς ἄνω αὐτόχειρ διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ καὶ μόνου καταστροφῆς. Τοῦ μὲν ἐγκληματίου ὁ σκοπὸς ἐκσπᾶ κατὰ τῶν τρίτων, τοῦ δὲ τοιούτου αὐτόχειρος περιορίζεται εἰς τὸν ὀλεθρον τῆς ἰδίας ἀποκλειστικῶς καὶ μόνως ὑπάρξεως.

* *

Ἐὰν λοιπὸν ἀποκλείσωμεν τοὺς ἐκ παρρησίας πάσχοντας καὶ ἐκ ταύτης αὐτοκτονοῦντας, — ἐὰν ἐπίσης ἐξαλείψωμεν τὰς ὀλίγας περιπτώσεις, καθ' ἃς, προϋποτιθεμένου ἐγκληματικοῦ ἐνστίκτου, δύναται τις νὰ γίνῃ εἴτε ἐγκληματίας εἴτε αὐτόχειρ, — ἐὰν πρὸς τούτοις ἀραιρέσωμεν τὰς ἐν πολιουρκίαις ἢ ἐν συγκρούσεσιν ἐπὶ θαλάσσης ἡρωϊκὰς πολεμιστῶν ἢ πλοιαρχούντων αὐτοκτονίας, βλέπομεν ὅτι κυρία καὶ σπουδαιότης τῶν πλείστων αὐτοκτονιῶν ἀφορμὴ εἶνε ἡ ὑπερεκχειλίζουσα ἐν ἀσθενεστάταις ψυχαῖς ἡθικὴ ὀδύνη ἄνευ συνυπάρξεως ἐγκληματικοῦ τινος ἐνστίκτου. Ἡ ἡθικὴ ὀδύνη, μὴ ὑποστηριζομένη ὑπὸ τοῦ σωτηρίου ἔρματος τῆς θρησκείας, ἀνατρέπει εἰς τὸ πρῶτον τοῦ βίου πρόσκομμα τὸ ἀνθρώπινον σκάφος καὶ καταποντίζει αὐτὸ σύσσωμον εἰς τὸν βυθὸν τῆς καταστροφῆς.

* *

Ἡ ἐπὶ τῶν αὐτοχειριῶν δὲ στατιστικὴ παρέσχε καὶ τὰ ἐξῆς πορίσματα :

Ἐκεῖ ὅπου ἀφθονοῦσι τὰ διαζύγια, κατὰ περίεργον ἀναλογία καὶ αἱ αὐτοκτονίαι ἐπιπολάζουσι.

Οἱ κατάδικοι αὐτοκτονοῦσι συνήθως κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐγκαθειρξέως αὐτῶν.

Οἱ μεγάλοι ἐγκληματίαι δὲν αὐτοχειρίζονται εὐκόλως.

Ἐν τοῖς στρατοῖς τῶν βορείων λαῶν αἱ αὐτοκτονίαι εἶνε συχναὶ ἕνεκα τῆς ἀλλαγῆς τοῦ βίου καὶ τοῦ ρεμβώδους χαρακτῆρος τοῦ λαοῦ.

Αἱ μεταναστεύσεις ἐξασθενοῦσι τὴν αὐτοκτονίαν.

Ἡ αὐτοκτονία ὑπάρχει εἰς τὸν νόμον τῆς μιμήσεως. Ἐκεῖ, ὅπου ἐγένετο ἓν κρούσμα, ἐπακολουθοῦσιν εὐθὺς ἀμέσως καὶ ἕτερα τοιαῦτα.

Ἀπεδείχθη, ὅτι τὸ κλίμα δὲν ἔχει μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν αὐτοκτονιῶν, ἀλλ' οὔτε καὶ αἱ ἐποχαὶ τοῦ ἔτους.

Οἱ νεώτεροι κοινωνικοὶ παράγοντες, — ἡ χαλάρωσις ἰδίᾳ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, — ὁ πολιτισμὸς προήγαγον δυστυχῶς εἰς βαθμὸν ἐκπλήσσοντα τὰς περιπτώσεις τῆς ἀνοσίᾳ καὶ βδελυρᾳ ταύτης πράξεως.

ΕΠΑΙΤΕΙΑ ΚΑΙ ΑΓΥΡΤΕΙΑ

Δὲν παρέρχεται σχεδὸν ἡμέρα χωρὶς νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ τύπου τὸ ἀκανθώδες πρόβλημα περὶ ἀπολυμάνσεως τοῦ ἱσοτεφάνου ἄστεως ἀπὸ τοῦ ρύπου τῶν ἐπαιτῶν καὶ τῶν ἀγυρτῶν.

Συναντῶμεν εἰς πᾶν ἡμῶν βῆμα τεταμένως πρὸς ἐπαίτειαν χεῖρας, κάμπτοντες τὰς γωνίας τῶν ὁδῶν ἀκούομεν παράπονα κατὰ τῆς τύχης καὶ παρακλήσεις θρηνώδεις πρὸς διέγερσιν τῆς φιλανθρωπίας ἡμῶν. Κρούουσι τὴν θύραν τῶν οἰκιῶν ἡμῶν ὅτῃ μὲν παῖδες χωλοί, ὅτῃ δ' ἕτεροι μὲ ἐξηθρωμένον βραχίονα ἢ κωφάλαλοι ἢ ἀπόπληκτοι σύροντες τὸν πόδα. Γυνή, νέα ἀκόμη, σταματᾷ ἡμᾶς, ἵνα ἐκθέσῃ τὴν ἱστορίαν τῶν ἀθλίων αὐτῆς ἡμερῶν καὶ μικρὸν ἀπωτέρω ἀκμαῖος ἐστὶ ἀνὴρ προτείνει μανθάλιον, ἵνα ρίψωμεν ἐντὸς αὐτοῦ τὸν ὀβολὸν ἡμῶν πρὸς συντήρησιν ὀρφανῆς οἰκογενείας ἢ ὅπως ἐπιτευχθῇ ἢ εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Ἰδοῦ διαπύρρμευσις ἀπύρου νεκροῦ. Οἱ φαινόμενοι οὗτοι τῆς τύχης ἀπόκληροι, οἱ ἐκλιπαροῦντες διὰ τῶν θακρῶν καὶ τῶν στεναγμῶν τὴν ἰδιωτικὴν φιλανθρωπίαν, εἶνε τάχα ὅλοι ἄξιοι τῆς συμπαθείας καὶ ἀρωγῆς ἡμῶν; Εἶνε πάντες ναυάγια τοῦ βιωτικοῦ πλοῦ ἢ εἶνε μεταξὺ τούτων καὶ πολλοὶ πλάσματα τῆς ὀκνηρίας, ὑπὸ φαύλων ἐνστίκτων ἀγόμενα; Ἀνετράπησαν πάντες οὗτοι ὑπὸ τοῦ σίφωνος τῆς δυστυχίας καὶ περιήλθον εἰς τὸ σημεῖον, ὅπως γυμνοὶ καὶ πεινῶντες τείνωσιν ἰκέτιδα πρὸς τοὺς διαβάτας τὴν χεῖρα, ἄξιοι πάσης συνδρομῆς καὶ ἐλεημοσύνης, ἢ ἱκανοὶ ἐξ αὐτῶν εἶνε ἀληθεῖς ὑποκριταί, μόνον ἐπάγγελμα

ἔχοντες τὴν καθ' ὁσονδήποτε τρόπον ἀρπάζμαζιν τῶν ξένων βαλαντιῶν ;

Πρωῖαν τινὰ ἐν τοῦτοις ἀναγινώσκουмен αἰῶνι ἐν ταῖς ἐφημερίσιν, ὅτι ἡ ἀστυνομία συλλαβοῦσα ἱκανὸν ἀριθμὸν ἐξ αὐτῶν ἀπέπεμψεν εἰς τὰς ἰδίαις αὐτῶν πατρίδας καὶ πᾶς τις ἐξ ἡμῶν αἰσθάνεται τότε μικρὰν ἀνακούρισιν ὅχι διότι ἐνεκα τῆς ἀπουσίας αὐτῶν θὰ ἐξοικονομήσῃ κέρματα τινα, ἅτινα χάριν αὐτῶν ἀφιπταντο ἐκ τοῦ θυλακίου, ἀλλὰ διότι δὲν θὰ ἔχῃ πλέον τὰς ἰδιωζούσας ἐκείνας συγκινήσεις, ὥς ἡσθάνετο ἐπὶ τῇ θέᾳ αὐτῶν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐν ᾗ ἔβαινεν εἰς τὴν ἐργασίαν ἢ ἐπεριπάτει πρὸς ἀναψυχήν.

Ἄλλὰ ματαῖα καὶ κοῦρη ἐλπίς ! Τὴν ἐπομένην νέαι φησιγενωμίαι ἐκ τῆς πολυπληθοῦς αὐτῶν στρατιᾶς προκύπτουσιν, ὅπως πληρώσωσι τὰ κενὰ τῶν ἀπελαθέντων. Οἱ δ' ἐξόριστοι οὗτοι, τὸν πάτριον ἀέρα ἀναπνέοντες νέας δυνάμεις προσκτώσονται, ἵνα μετ' οὐ πολὺ ἐπανερχόμενοι ἐπιτηδεύωσι τὸ ἐπαγγέλμα αὐτῶν. Μήπως τάχα αἱ σφῆλαι διωκόμεναι δὲν ἐπανακάμπτουσιν αὖθις αὐθαδέστεραι καὶ ὀρμητικώτεραι ἐν τῇ ἐπιθέσει ;

Καὶ ὅμως ἀλλαχοῦ, ἐν αἷς χώραις δὲν ἐπιδιώκεται ἡ ἀπλῆ μόνον καὶ κατ' ἐπίφρασιν ἐπούλωσις τῶν κοινωνικῶν ἐλκῶν, ἀλλ' ἡ ριζικὴ θεραπεία τούτων, τὸ ζήτημα περὶ τῆς προλήψεως καὶ καταστολῆς τῆς ἐπαιτείας καὶ τῆς ἀγυρτείας εὐρίσκεται ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει καὶ εἶνε ἀντικείμενον σπουδαίων συζητήσεων καὶ συνεδρίων ἀκόμη. Ὁ ἐπαίτης καὶ ὁ ἀγύρτης δὲν ἐξετάζονται μόνον ὡς θύματα τῆς σκληρᾶς ἀνάγκης, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐξ ἐπαγγέλματος τοιοῦτοι, ὡς σπέρματα τῆς ἐγκληματικότητος, ὡς πιθανοὶ κακοποιοί. Διοικητικαὶ ἀρχαί, ἐταιρίαι, ἀκαδημαῖαι καὶ συνελεύσεις συσκέπτονται καὶ μελετῶσι τίνι τρόπῳ δύναται νὰ ἐπέλθῃ βοήθός ἥτε ἰδιωτικὴ καὶ ἡ δημοσία ἀντίληψις εἰς τοὺς ἀληθῶς ἐνεκεν ὑπερτάτης ἀνάγκης ἀνεστίους καὶ πενομένους δι' ἰδρύσεως ἀσύλων καὶ χορηγήσεως ἐργασίας, τίνι δὲ τρόπῳ ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαιτεία καὶ ἀγυρτεία νὰ προληφθῇ, νὰ ἐπισχεθῇ, νὰ καταπνιγῇ.

Δύο λοιπόν εἶνε αἱ πηγαὶ τῆς ἐπαιτείας καὶ τῆς ἀγυρτίας : ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ ἰδίᾳ θέλῃσις.

Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην κατηγορίαν ὑπάγονται οἱ ἀσθενεῖς, οἱ ἀνάπηροι, οἱ γέροντες καὶ οἱ στερούμενοι ἐργασίας. Εἰς δὲ τὴν δευτέραν καταλέγονται οἱ περιφρονεῦντες τὴν ἐργασίαν καὶ ἔχοντες τὴν ἀξίωσιν νὰ ζῶσι χωρὶς οὐδὲν ἀπολύτως νὰ πράττωσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

Ἐκ τούτων οἱ μὲν τῆς πρώτης κατηγορίας διακίνοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, ἀνοχῇ καὶ ἀδείᾳ τῶν ἀστυνομικῶν καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν, καταδιωκόμενοι μόνον ὅταν καθίστανται ἐνοχλήτικοι εἰς τοὺς κατοίκους. Οἱ δὲ τῆς δευτέρας κατηγορίας τρέχουσι καὶ πλανῶνται ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν καὶ ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον. Ὡστε κατὰ φυσικὸν λόγον οἱ ἐξ ἀνάγκης ἐπαῖται εἶνε ἥττον ἐπικινδύνοι τῶν κατ' ἐπάγγελμα τοιούτων, — τῶν ἐπαιτούντων ἀγυρτῶν, — οἵτινες εἶνε πεποικισμένοι διὰ φάυλων καὶ ἐπικινδύνων ἐνστίκτων, δύνανται δ' εὐχερῶς νὰ ἐξολισθήσωσιν εἰς διάπραξιν κλοπῶν, ἀπατῶν καὶ ἄλλων παρομοίας φύσεως ἀδικημάτων. Οἱ τελευταῖοι δ' οὗτοι στρατολογοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μεταξὺ παιδίων, μὴ τυχόντων καλῶν γονέων καὶ ἐγκαταλειφθέντων ἐντελῶς εἰς τὴν ἀργίαν καὶ εἰς τὴν κακίαν ἢ κλινόντων ἀπὸ φύσεως εἰς τὸν τοιοῦτον βίον ἢ εἶνε ἄνθρωποι, ἔξυπνοι μὲν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀσωτείᾳ καὶ ἐν τῇ ἡδονῇ κυλιόμενοι, ἀποφεύγοντες δὲ τὴν ἐργασίαν ὡς οἱ ὕγιαινε τὴν χολέραν. Καὶ πολλοὶ δὲ τούτων εἶνε ἐργάται θάνηροι καὶ μέθυσοι.

Εἰς τὴν τρίτην ταύτην κατατάσσονται τέλος καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες κατὰ πρόβασιν μόνον ἢ ἀργὰ καὶ ποῦ ἐπαγγέλλονται τὴν ἐπαιτείαν, ἐνῶ κυρίως εἶνε κακοποιοί, προσπαθοῦντες διὰ τοῦ μέσου τούτου νὰ ἀποκρύπτωσιν ἑαυτούς. Εἶνε τουτέστιν ἀγύρται χωρὶς νὰ ἦνε συγχρόνως καὶ ἐπαῖται, ὡς τοῦτο συνηθέστερον συμβαίνει.

* *

Κατὰ τῶν διαφορῶν τούτων ἐκμυζητικῶν τῆς κοινωνίας βδελλῶν ποῖα μέτρα δεόν νὰ ληφθῶσιν ;

Ὡς πρὸς τοὺς ἐνεκα ἀσθενειῶν, ἀναπηρίας ἢ γεροντικῆς ἡλικίας

ἐπαιτοῦντας, πάντες οἱ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀσχοληθέντες συμφωνοῦσιν, ὅτι ἡ ἰδιωτικὴ φιλανθρωπία καὶ ἡ δημοσία ἀντίληψις ἀνάγκη εἶνε νὰ ἐλθωσιν ἐπὶ κούρου εἰς αὐτούς. Ἡ ἴδρυσις νοσοκομείων καὶ ἀσύλων, ἡ χορήγησις χρηματικῶν βοθημάτων ἢ ἄλλων χρειωδῶν εἰς εἶδη, ἡ εὗρεσις ἐργασίας δι' ἐκείνους, ὅσοι ἐκ τούτων δύνανται νὰ ἐργασθῶσιν, ἐκρίθησαν ὡς τὰ μόνα φάρμακα κατὰ τῆς εἰλικρινῶς ἐνεκα πραγματικῆς ἀνάγκης ἐξασκουμένης ἐπαιτείας. Ἐν τῷ συνεδρίῳ δὲ τῆς Ρώμης τοῦ ἔτους 1868 καὶ ἐν τῷ διεθνεῖ συνεδρίῳ τῶν Παρισίων τοῦ ἔτους 1893 ἀνεγνωρίσθησαν τὰ μέτρα ταῦτα ὡς τὰ μόνα σωστικά καὶ ἀποτελεσματικά.

Ἄ"Οπως ἐξελείφθῃ ἡ ἐπαιτεία, ἔλεγεν ἤδη ὁ Bossuet, πρέπει νὰ ἐξεύρωμεν φάρμακα κατὰ τῆς ἐνδείας. Ὁ πτωχός, ὅστις δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἐργασθῇ καὶ ὃν ἡ φιλανθρωπία δὲν ἀναζητεῖ ἐν τῇ καλύψει αὐτοῦ, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ὁ ἴδιος βοήθειαν. Ἡ δὲ κοινωνία δὲν δικαιούται νὰ μεμεθῇ αὐτὸν διότι ἐπαιτεῖ ἢ μόνον, ὅταν οὗτος ἀρνήται νὰ δεχθῇ τὸ κατασφύριον, ὅπερ προσφέρεται αὐτῷ». Ὅταν τινόντι ὁ ἐνδεὴς ἀποκρούῃ τὰ πρὸς διάσωσιν αὐτοῦ χρηρηγούμενα μέσα, προτιμᾷ δὲ ἀντὶ τῆς παρεχομένης ξενίας καὶ τῆς ἐργασίας νὰ μένῃ ἀργός καὶ νὰ περιπλανᾶται τῆδε καὶ κείσε ἀγρυπτεῶν, ἐν ταιαύτῃ περιπτώσει ἡ Δικαιοσύνη ἐπαγρυπνοῦσα δεόν ἀμέσως νὰ ἐπιλαμβάνηται τούτου.

Τοιοιουτοτρόπως διὰ τῆς ἰδιωτικῆς καὶ τῆς δημοσίας ἀντιλήψεως ἀραιεῖται κατὰ τὸ δυνατόν ἡ πυκνὴ ράλαγξ τῶν ἐπαιτῶν καὶ τῶν ἀγρυπτῶν. Δὲν βασιλεύει πλέον ἡ σύγχυσις ἐκείνη μεταξὺ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος καὶ τῶν ἐνεκα εὐλόγου αἰτίας ἐπαιτῶν. Ὁ δὲ δικαστὴς δὲν παλαίει πλέον, ὡς πολλάκις ἐν Εὐρώπῃ συνέβη, πρὸς τὸν φόβον μὴ πλήξῃ ἀδίκως καὶ σκληρῶς ἀθῶόν τινα καὶ μαράνῃ οὕτω τὴν τελευταίαν ἐλπίδα, ἥτις συγκρατεῖ ἔτι αὐτὸν μακρὰν τῆς σφαίρας τῆς κακίας, ἢ μὴ τυχὸν φανῇ παρανόμως ἐπιεικὴς πρὸς τινα ἐκ τῶν παρασίτων τούτων τῆς κοινωνίας. Διὰ τοῦτο οἱ ποινικολόγοι καὶ οἱ ἐγκληματολόγοι, ὅσοι ἔγραψαν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀπαιτοῦσι τροποποίησιν τοῦ Π. Κ. ἐν τῷ ὀρίσμῳ τῆς ἐπαιτείας καὶ τῆς ἀγρυπτείας, θέλοντες ἵνα αἱ αὐστηρότητες τοῦ κολασμοῦ ἐπιφυλάσσωνται μόνον κατὰ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαιτῶν καὶ ἀγρυπτῶν, νὰ τίθενται δ' ἐκ-

τὸς πάσης προσβολῆς οἱ ἀσθενεῖς, οἱ ἕνεκα τῆς ἡλικίας αὐτῶν μὴ δυνάμενοι νὰ συντηρηθῶσι καὶ οἱ δυνάμενοι μὲν νὰ ἐργασθῶσιν, ἀλλὰ μὴ εὐρίσκοντες ἐργασίαν.

Ἡ ὑποχρέωσις δὲ πρὸς βοήθειαν τῶν τελευταίων ἐπιβάλλεται ἐκ διπλοῦ λόγου. Ἐν πρώτοις ὑπαγορεύει ταύτην αἴσθημα δικαιοσύνης. Διότι ἡ κοινωνία, ἣτις οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ συνεταιρισμὸς ἀμοιβαίας βοήθειας, ὀφείλει νὰ προστατεύῃ ἐφ' ὅσον δύναται τὰ μέλη αὐτῆς ἀπὸ τῶν δυσμενῶν περιστάσεων τοῦ βίου καὶ τῶν ἀδυσωπῆτων νόμων τῆς φύσεως. Ἐπειτα δὲ ἔχει αὕτη καὶ συμφέρον, ἵνα μὴ τὸ ἅπαξ ἕνεκα τῆς τύχης εἰς τὴν ἀθλιότητα ἐμπεσόν πρόσωπον ἀπολέσῃ συν τῷ χρόνῳ πᾶσαν ἐλπίδα ἀνερρώσεως καὶ καταταχθῇ ἐπὶ τέλους μεταξὺ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος κακοποιῶν.

* *

Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Durieux, ἀνδρὸς ἐκ τῶν ἐμβριθέστατων μελετησάντων τὸ κοινωνικώτατον τοῦτο πρόβλημα, αἱ μορφαὶ τῆς ἀντιλήψεως ἀνάγκη εἶνε νὰ ποικίλλωσιν ἀναλόγως τῶν διαφόρων προσώπων. Οὕτως, ὡς πρὸς τὰ ἀνήλικα ἐστὶ παιδιὰ ἐγείρεται τὸ ζήτημα τῆς ἀνατροφῆς. Οἰονόηποτε καὶ ἐὰν ᾔηνε τὸ εἶδος τῆς ζωῆς, ἣν διάγουσιν, εἶνε ἀδύνατον νὰ θεωρῇται τις ταῦτα ὡς στοιχεῖα ἐπικίνδυνα, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπερέβησαν ἐτι τὸ 12 ἢ 13 ἔτος τῆς ἡλικίας. Ἡ προσαγωγή δ' αὐτῶν ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ οὐδόλως δικαιολογεῖται. Ἡ ποινὴ τῆς φυλακίσεως, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ποινικολόγων καὶ ἐγκληματολόγων, δύναται νὰ ἔχῃ κατ' αὐτῶν ἴσταν βλαβεράς συνεπειάς, τελείως διαστρέφουσα τὸν χαρακτῆρα διὰ τοῦ ἐν τῇ φυλακῇ συναγελασμοῦ αὐτῶν μετὰ τῶν λοιπῶν ἐγκληματιῶν. Οὐδεμίαν λοιπὸν ἄλλην δύναμιν πρέπει νὰ ἐπιληφθῇ τούτων πλὴν τῆς δημοσίας ἀντιλήψεως. Ἐπομένως ἀνάγκη αὕτη νὰ ᾔηνε ἰσχυρῶς ὠπλισμένη ὅπως, χρεῖας παρουσιαζομένης, ἀποσπᾷ ταῦτα ἀπὸ τῆς ἐπιβλαβοῦς οἰκογενειακῆς ἀτμοσφαίρας, ἐν ἣ ταῦτα ἀνετράφησαν. Ὡς πρὸς τοὺς γέροντας δὲ ἢ τοὺς ἀσθενεῖς, ἐνδεικνύονται τὰ ἄσυλα ὡς τὰ μόνα σωτήρια καταφύγια αὐτῶν, — καὶ ὡς πρὸς τοὺς δυναμένους μὲν νὰ ἐργασθῶσιν, ἀλλὰ μὴ εὐρίσκοντας ἐργασίαν, τὰ ἐλεύθερα ἐργαστήρια εἰς ἃ οὗτοι δύνανται

Ἄλλ' εἰς ποῖον ἐπιβάλλεται ἡ ἰδρύσις τοιούτων ἐργαστηρίων ; Βεβαίως καὶ εἰς τὴν ἰδιωτικὴν φιλανθρωπίαν καὶ εἰς τὸ Κράτος ἀπόκειται νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐπικουρίαν ἀνθρώπων δυστυχῶν, νὰ ἀμιλλῶνται δὲ τίς πρῶτος νὰ παρακωλύσῃ τὴν χεῖρα, ἥτις τείνεται πρὸς ἐπαυτίαν. Αἱ ἰδιωτικαὶ ἰδίως ἐταιρίαι δύνανται νὰ προμηθεύωσιν ἐργασίαν εἰς τοὺς ἀρεγουμένους τοιαύτης. Ἡ δὲ προσφερομένη ἐργασία εἶνε ἡ λυθία λίθος, ὅπως διακριθῇ ὁ στεροῦμενος ἐργασίας δυστυχῆς ἐργάτης, ὁ παρουσιάζομενος μετὰ πιστοποιητικῶν καλλῆς διαγωγῆς, ἀπὸ τοῦ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαίτου καὶ ἀγύρτου. Οἱ κηφήνες, οἵτινες εἰσέρχονται εἰς τὰ ἐν λόγω καταφύγια, ὅπως λαμβάνωσι μόνον τὴν χορηγουμένην βοήθειαν, ἀποποιῶνται δὲ τὴν προσφερομένην ἐργασίαν, πρέπει νὰ θεωρῶνται ἐπισήμως ὡς ἐξ ἐπαγγέλματος ἀγύρται. Εἶνε οἱ Arbeitsschene, αἱ φυγόπονοι τῶν Γερμανῶν, οἵτινες εἰδικῶς τιμωροῦνται ὡς τοιοῦτοι ἐν τῇ Γερμανίᾳ καὶ ἐν τῇ Αὐστρίᾳ.

Κατὰ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος δὲ τούτων ἀγυρτῶν καὶ ἐπαυτῶν ποῖα μέτρα εἶνε προτιμότερα ;

Αὐτοὶ εἶνε ἡ ψώρα, ἥτις περιτρώγει τὴν ὑγιᾶ κοινωνικὴν σάρκα, αὐτοὶ ἀποτελοῦσι πυρῆνα τοῦ ἐγκλήματος ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων, εἶνε ἡ τάξις ἐκ τῶν ἀτάκτων στοιχείων ἡ μᾶλλον ἐπιρρεπὴς εἰς τὴν ὑποτροπὴν. Δραστικώτατα λοιπὸν καὶ διάφορα ἐν ἐκάστη χώρᾳ λαμβάνονται μέτρα πρὸς καταπολέμησιν τῆς Λερναίας ταύτης Ὑδρας. Οὕτως ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Αὐστρίᾳ, ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Οὐγγαρίᾳ πάσης καταδιώξεως προηγεῖται ἡ νομοθεσία. Ἡ δικαστικὴ καὶ ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἐπιτάσσει εἰς τὸν κακὴν φήμην ἔχοντα, εἰς τὸν φυγόπονον ἢ ἀγύρτην, ἵνα ὑποβληθῇ εἰς ἐργασίαν ἐντὸς ὁρισμένης προθεσμίας. Ἐὰν δὲ οὗτος δὲν ὑπακούσῃ, τότε καταγινώσκεται κατ' αὐτοῦ ποινὴ καὶ εἴτα ἐγκλείεται κατανγκαστικῶς εἰς ἐργαστήριον.

Ἐξετάζοντες τὰς διαφορὰς νομοθεσίας εὐρίσκομεν τρία διάφορα εἶδη τιμωρίας τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαυτῶν καὶ ἀγυρτῶν :

α') Τὴν φυλάκισιν. (Κατὰ τὸν ἡμέτερον Ποινικὸν Νόμον, ἄρθρ.

661—666, ἡ φυγοπονία, ἡ ἐπαιτεία, ἡ ἀγυρτία καὶ ἡ γοητεία τιμωροῦνται διὰ κρατήσεως).

β') Τὴν φυλάκισιν καὶ τὸν ἐπακολουθεῦντα ταύτῃ ἐγκλεισμόν ἐν τινι ἐργαστηρίῳ, — καὶ

γ') Τὸν ἐγκλεισμόν ἀπλῶς ἐν ἐργαστηρίῳ, ὃν τὸ Βέλγιον μόνον ἐπιβάλλει.

Ποῖον σύστημα ἐκ τούτων εἶνε τὸ καλλίτερον ;

Τινὲς θεωροῦσι τὸ πρῶτον ὡς τὸ λογικώτερον. Ἄμα, λέγουσι, χαρακτηρίσωμεν ὡς ἐγκλημα τὴν ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαιτείαν καὶ ἀγυρτείαν, ὅσον νὰ τιμωρήσωμεν αὐτὴν αὐστηρῶς, ἵνα τοιοῦτοτρόπως ἀποθαρρυνθῇ καὶ ἀπογοητευθῇ ὁ ἐνοχρὲς, ὥστε νὰ μὴ ἐπαναρχίσῃ ἐξερχόμενος ἐκ τῆς φυλακῆς. Οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαῖται καὶ ἀγύρται ἀνάγκη εἶνε, κατ' αὐτούς, νὰ αἰσθανθῶσι τὸ μαστίγιον τοῦ σωφρονισμοῦ, διότι κατὰ πρόφασιν μόνον ἐξασκεῖται τὴν ἐπαιτείαν καὶ ἀγυρτείαν, ἐνῷ κυρίως εἶνε ἀγύρται, κύριον σκεπὸν ἔχοντες τὴν κλοπὴν, τὴν ἀπάτην καὶ ἄλλα παρομοίας φύσεως ἀδικήματα. Ἄλλ' ἴσα-ἴσα ὁ ἐγκλεισμός ἐν τῇ φυλακῇ θεωρεῖται τὸνναντίον παρὰ τῶν πλειόνων ὡς μέτρον ἄστοχον καὶ ἔχον τὰς ἐπιβλαβεστάτας τῶν συνεπειῶν. Διότι οἱ εἰσερχόμενοι εἰς ταύτας καὶ συναγελιζόμενοι καὶ συγχρωτιζόμενοι μετ' ἄλλων φαυλοτέρων καὶ ἐπικινδυνωδεστέρων στοιχείων θὰ ἐξέλθωσιν ἀρεστικῶς χεῖρονες ἢ ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὴν φυλακὴν. Ἐνῷ ποῖα εἶνε διὰ τρίτους ἡ πραγματικὴ τιμωρία ; ποῖα ποινὴ δύναται νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καλοῦ, νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς χρησίμους ἀνθρώπους ; Ἀναντιρρήτως ἡ ἐργασία, διότι αὐτὴν ἀπέφυγον μέχρι τοῦδε καὶ αὐτὴν τρομάζουσιν. Ἡ ἐργασία παρουσιάζεται εἰς τὰ ὅμματα τούτων ὡς φάσμα καὶ αὐτὴν ἀποφεύγουσιν ὡς αἱ νυκτερίδες τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Θέλουσι νὰ βλέπωσι τὴν ἐργασίαν μόνον εἰς τὰς χεῖρας τῶν λοιπῶν, ἀφ' ὧν οὗτοι ν' ἀπομυζῶσιν ὡς βδέλλαι ὅ,τι δύνανται. Ἡ ἐργασία λοιπὸν καταναγκαστικῶς ἐπιβαλλομένη προξενεῖ εἰς τούτους τὴν μεγαλειτέραν καὶ φοβερωτέραν τιμωρίαν. Ἀλλὰ καὶ διὰ ταύτης σὺν τῷ χρόνῳ τὸ χαλαρωμένον ἠθικὸν τονεῖται, τὰ νεῦρα αὐτῶν καθίστανται δραστηριώτερα καὶ βαθμηδὸν ἐξοικειοῦνται ταῦτα πρὸς τὴν εὐεργετικὴν τῆς ἐργασίας ἐπίδρασιν.

Παραδέχονται ἐν τούτοις τινές, ὅτι μόνον ὁ ἐν καλλίους ἐγκλεισµὸς δύναται νὰ ὠφελήσῃ αὐτούς, διότι οὕτως ἐν τῇ ἀπομονώσει ἐσπεύδονται καλῶς καὶ εἶνε δυνατόν νὰ γίνωνται παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων, τῆς ἡθικῆς ἰσχύος καὶ τῶν διανοητικῶν δυνάμεων ἐκάστου, ὥστε νὰ κατατάσσωνται οὗτοι κατόπιν εἰς διαφόρους κατηγορίας. Ἐπίσης δὲ ἐπὶ τῶν παρεχόντων ἐλπίδα τινὰ εἶνε ἱκανή νὰ ἐξασκηθῇ καὶ ἡ ἐπίδρασις τῶν προστατευτικῶν ἐταιριῶν. Μετὰ τὴν ἀπόπτωσιν δὲ τῆς ποινῆς ὅσον, κατὰ τὴν γνώμην τῶν αὐτῶν συγγραφέων, νὰ ἐγκλείωνται εἰς ἐργαστήριόν τι ἐφ' ὠρισμένον χρονικὸν διάστημα.

Ἄλλ' εἰς τοὺς ὑποστηρίζοντας τὸ ἀνωτέρω σύστημα ἀντιτάσσεται λίαν δικαίως, ὅτι κατὰ τὴν μέχρι τοῦδε πείραν τὸ καλλίον εἶνε ἀπολύτως ἀνίσχυρον νὰ καταπολεμήσῃ τὴν ἑπαίτειαν καὶ τὴν ἀγρυπτείαν. Διότι οὐδὲν ἄλλο ἐπιζητεῖται ἢ πῶς νὰ ἐπιτευχθῇ, ὅπως τὰ ἄτομα ταῦτα ἀγαπήσωσι τὴν ἐργασίαν. Εἶνε δυνατόν τοῦτο νὰ κατορθωθῇ ἐν τοῖς καλλίοις; Θὰ ἔχγητε ἐντὸς αὐτοῦ ἀσχολουμένους μόνον, ὡς εἶπέ ποτε ὁ Caplat, ὁ διακεκριμένος διευθυντὴς τοῦ Πτωχοτροφείου (Dépot de mendicité) τῆς Nanterre, — ὃν ἐσχόμεν τὴν τιμὴν προσωπικῶς νὰ γνωρίσωμεν, — ἀλλὰ δὲν θὰ ἔχγητε ἐργαζομένους καὶ ἐπαρκῶς ἀνταμειβομένους. Ἄλλως δὲ ποῦ νὰ ἐπαρκέσωσι καὶ τὰ καλλία εἰς τὰ πυκνὰ τῶν ἐπαίτων καὶ ἀγρυπτῶν ἀγῆματα!

Ἡ ἐπιβαλλομένη λοιπὸν καταναγκαστικὴ ἐργασία εἶνε τὸ λαμπρότερον μέσον κατ' ἐκείνου, ὅστις δὲν θέλει νὰ ἐργασθῇ. Ἡ φυλάκισις, καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἐν καλλίῳ, δὲν εἶνε μέσον ἱκανὸν νὰ ἐκφοβίσῃ ἕνα ἀγύρτην. Ἡ κατ' αὐτοῦ ποινὴ δὲν εἶνε δυνατόν ποτε νὰ ᾔηνε μακροχρόνιος. Θὰ ἐπιβίβληται δὲ κατὰ τοῦ ἀγύρτου πολλάκις ἄνευ οὐδενὸς ἀποτελέσματος. Τούναντίον ὅμως ἡ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐπιβαλλομένη καταναγκαστικὴ ἐργασία δι' ἐγκλεισμοῦ εἰς ἐργαστήριον, ὡς ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ ἐν Βελγίῳ, προσδίδει τὴν ἕξιν τῆς ἐργασίας καὶ συντελεῖ τοιοῦτοτρόπως εἰς τὴν ποθεινὴν βελτίωσιν. Εἶνε δὲ μέτρον μᾶλλον προστατευτικὸν ἢ καλαστικόν, διότι πρόκειται περὶ ἀνθρώπων στερουμένων ἡθικῆς δυνάμεως καὶ μὴ γνωρίζοντων νὰ κηδεμονεύωσιν ἑαυτῶν. Ὁ παρὼν λοιπὸν ἐγκλεισµὸς ἡρῶν εἰς τὴν ἡθικὴν αὐτῶν κατῆ-

στασιν, ἐνῷ τὸ κελλὶον εἶνε πάντῃ ἀνίκανον πρὸς τοῦτο. Τὸ Κράτος δὲ καὶ ἡ κοινωνία δύνανται δι' ὅλων αὐτῶν τῶν μέχρι τοῦδε κοιμωμένων καὶ σηπομένων δυνάμεων νὰ ἐκτελέσῃ ἔργα σπουδαῖα καὶ νὰ ἀποκομίσῃ μάλιστα καὶ κέρδη. Αἱ κοινότητες ἢ ἄλλα πολιτικὰ διαμερίσματα ἔσεν νὰ συνεισφέρωσι, συντρέχοντος καὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους, εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ἰδρυμάτων τούτων, ἐνῷ τὸ τελευταῖον ὑποχρεοῦται νὰ δημιουργῇ καὶ νὰ ὀρίξῃ τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν ὡς καταστημάτων ἀναγομένων εἰς τὸ σωφρονιστικὸν σύστημα, οὐχὶ δ' ἀπλῶς ὡς ἀσύλων. — Ἡ κατασκευὴ δ' αὐτῶν εἶνε οἰκονομικωτάτη. Ἀνάγκη μόνον εἶνε νὰ καταβληθῇ, κατ' ἀρχὰς τὸ ἀναγκαῖον πρὸς ἀγορὰν γηπέδου κεφάλαιον καὶ τὰ ἀπαιτούμενα ὕλικά. Τὸ κτίριον κατόπιν πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἀτόμων τούτων θὰ ἦνε ἔργον τῶν ἰδίων αὐτῶν χειρῶν, ὡς γίνεται ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ ἐν Βελγίῳ, θὰ συμπαραμαρτῇ δὲ καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς πέριξ ἐκτάσεως. Οὕτω κατὰ νεωτάτην τροποποίησιν τοῦ Π. Κ. τοῦ Καντωνίου τοῦ Vaud οἱ καθ' ὑποτροπὴν ἐπαῖται καὶ ἀγύρται μετὰ μικρὰν ποινὴν φυλακίσεως, ἣν ὑφίστανται, ἐγκλείονται κατόπιν καταναγκαστικῶς ἐπὶ δύο τοὐλάχιστον ἔτη ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις τούτοις. Ἐκεῖ δὲ δύνανται νὰ ἀπολαύσωσι πληρέστερα τῆς ἐλευθερίας, διότι οὔτε θύραι οὔτε μοχλοὶ ὑπάρχουσιν, ὅπως ἐπίσχωσι τὴν φυγὴν αὐτῶν. Δύνανται καὶ νὰ δραπετεύωσιν ὁπόταν θέλωσιν. Ἀλλ' ὅμως αἱ δραπετεύσεις εἶνε σπανιώταται, διότι ὑπάρχει ποινικὴ διάταξις, καθ' ἣν πᾶς δραπετεύων ἐκ τοῦ ἐλευθέρου τούτου καταστήματος ἐπανέρχεται εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπως ὑποστῇ ἐν αὐτῇ ὀλόκληρον τὴν ποινὴν.

*
* *

Ὑπάρχει καθίδρυμά τι ἐν Βελγίῳ, ὀνομαζόμενον «Γεωργικὴ Ἀποικία τῆς Ἀγαθοεργίας». Ἐν ταύτῃ δὲ γίνονται δεκτοὶ οἱ ἀγύρται καὶ οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαῖται. Ἡ ἀποικία αὕτη περιλαμβάνει πλεόν τῶν 1,300 ἐκταρίων γῆς, ἅτινα ἐταιρία τις ἐπώλησεν εἰς τὸ Κράτος ἀντὶ 800,000 φράγκων, Ἐπὶ τῆς ἐκτεταμένης αὐτῆς γῆς ἀνηγέρθησαν μεγάλαι οἰκοδομαί, ὧν ἡ μὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀγρονομικόν, ἡ δὲ

εἰς τὸ βιομηχανικὸν τμήμα, ὠκοδομήθησαν δὲ καὶ ὀργανώθησαν διαδοχικῶς διὰ τῶν χειρῶν τῶν τροφίμων αὐτοῦ. Μόνον λοιπὸν ἡ ἀγορὰ τοῦ γηπέδου ἐστοίχισεν εἰς τὸ Κράτος. Ὅλον τὸ ἐπίλοιπον ἔργον εἶνε προϊόν τῶν καθειργμένων, οἵτινες καὶ τὰ ἐργαλεῖα αὐτὰ ἀκόμη κατασκευάζουσι. Διαιροῦνται δὲ κατὰ τάξεις ἀναλόγως πρὸς τὴν διαγωγὴν αὐτῶν.

Εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο γίνονται δεκτοὶ καὶ οἱ μὴ εὐρίσκοντες ἐργασίαν. Ἐκάστη δὲ κεινότης δύναται νὰ τοποθετήσῃ ὅσους ἀπόρους ἔχει, ἀντὶ 65 λεπτῶν καθ' ἡμέραν διὰ τοὺς ὑγιεῖς καὶ 85 λ. διὰ τοὺς ἀσθενεῖς. Ὅλων δὲ τούτων πλειοψηφοῦσιν οἱ ἐστερημένοι ἠθικῆς ἐνεργείας καὶ θελήσεως πρὸς ἐργασίαν, οἱ ἔχοντες ἀνάγκην ἠθικοῦ σθηθόδεσμου, ὡς εἶπέ ποτε ὁ πρόεδρος Flandrin. Οὗτοι, πράγματι, ὑπὸ διαίτησιν εὐφυᾶ καὶ πειθαρχίαν αὐστηρὰν δύνανται νὰ ἐργασθῶσι πολὺ καλὰ καὶ νὰ κυβερνήσωσιν ἑαυτούς. Ἐὰν δὲ τινες κατ' ἀρχὰς ἀρνῶνται νὰ ἐργασθῶσι, θαυμάζονται εὐκόλως διὰ καθιέρξεως εἰς σκοτεινὴν φυλακὴν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ὡς μόνην τροφὴν λαμβάνοντας ἄρτον καὶ ὕδωρ.

Ἀπολαμβάνουσι σχετικὴν ἐλευθερίαν. Οἱ ἀσχολούμενοι δὲ εἰς γεωργικὰ ἔργα κινεῖνται ἐν πολλῇ μεγάλῃ διαστάσει. Καὶ οὗτοι καθὼς καὶ οἱ ἀσχολούμενοι εἰς τὴν βιομηχανίαν λαμβάνουσι μίσθωμα. Πληρῶνεται δὲ τοῦτο διὰ πλάστου νόμισματος, τὸ ὅποῖον ἔχει κυκλοφορίαν μόνον ἐν τῷ καθιδρύματι καὶ ἀνταλλάσσεται πρὸς τὸ ἀληθές κυκλοφοροῦν νόμισμα κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξόδου αὐτῶν. Δι' αὐτοῦ δὲ τοῦ τρόπου δὲν ὑπάρχει φόβος περὶ καταχρήσεώς τινος ἢ δαπάνης βλαβεραῆς ἢ ἐνωφελούς, γενησομένης εἰς τὰ πέριξ χωρίδια κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χρόνου τῆς καταναγκαστικῆς ταύτης ἐργασίας.

Ἐν τῇ ἀποικίᾳ ταύτῃ τοῦ Merplax ὑπάρχουσι πάντοτε περὶ τοὺς 4,500, διαρκῶς ἀνανεούμενοι. Ἐκ τούτων δὲ μόνον οἱ 800 μέχρι 900 δύνανται νὰ χρησιμοποιοῦνται εἰς χειροτεχνίαν τινά.

Τὸ Βέλγιον λοιπὸν παρητήθη τῆς εἰς κελλῖα φυλακίσεως τῶν ἐπαίτων καὶ ἀγυρτῶν. Καὶ διὰ δύο σπουδαίους λόγους. Πρῶτον, διότι ἔκα-

στον κελλίον καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς σωφρονιστικῆς ἐπιστήμης κατασκευαζόμενον στοιχίζει περί τὰς 10,000 φρ. καὶ δὲν ἦτο δίκαιον νὰ διατεθῶσι ταῦτα χάριν τοῦ σμήνους τούτου. Καὶ δεύτερον, διότι ἡ πείρα ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ κελλίον δὲν ἐκφοβίζει τὸν ἀγύρτην. Προτιμᾷ οὗτος δύο ἢ τριῶν μηνῶν φυλάκισιν ἀπὸ τὴν παρατεταμένην αὐτοῦ ἐν Merplax διαμονήν. Διαμένει δὲ ὁ ἐνοχος ἐπαίτης καὶ ἀγύρτης ἐν τῷ σωφρονιστικῷ τούτῳ καταστήματι ἀπὸ δύο μέχρις ἐπτὰ ἐτῶν, ἐν ᾧ ὁ δυστυχεὺς ἐπαῖται ἀποστέλλονται εἰς αἰῶνους καταφυγῆς, ὅθεν ἐξέρχονται ἅμα ὡς ἀποταμιεύσῃσι πᾶσιν τι, ὀριζόμενον ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ.

Ἀλλὰ ποῖος ἔχει τὴν ἐντολήν νὰ διακρίνῃ τοὺς δυστυχεῖς ἀπὸ τῶν ἐνέχων ἐπαίτων; Τὴν λεπτήν αὐτὴν καὶ ὑπὸ τόσῃς ἡθικῆς ἐξουσίας περιβαλλομένην ἐργασίαν λίαν εὐφυῶς ἀνέθηκεν ὁ Βελγικὸς νόμος εἰς τὸν εἰρηνοδίκην, ὅστις ἐκεῖ ἵσταται εἰς πολὺ ὑψηλὴν θέσιν, ὡς πράγματι αὐτῷ ἀρμόζει. Οὗτος ἔχει τὴν δύναμιν ν' ἀποστέλλῃ εἰς τὰ ἀνωτέρω καταστήματα πρὸς ἐγκλεισμόν ἐν αὐτοῖς μέχρις ἐπτὰ ἐτῶν πάντα πρὸ αὐτοῦ ἀγόμενον καὶ ἀνακαλυπτόμενον ὡς ἐνοχον. Πιπρὸν ἀρέχονται δὲ αὐτῷ πρὸς ἀκριβεστέραν διάγνωσιν λεπτομερεῖς πληροσφύριαι ἐντὸς 24 ὥρων ὑπὸ εἰδικῷ τμήματι τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης, ἃν ὁ προσαχθεὶς ἐπαίτης ἢ ἀγύρτης εἴνε ἐξ ἐπαγγελματος τοιοῦτος ἢ οὐ.

Τὸ σύστημα τοῦτο ἔδωκε μέχρι τοῦδε θαυμάσια ἀποτελέσματα, ὁφείλεται δὲ εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν χρηματίσαντος ἐν Βελγίῳ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης Le Zeune.

• •

Μόνον λοιπόν, — ἐπαναλαμβάνομεν συνοψίζοντες, — διὰ μέτρων προληπτικῶν ἢ ἐνός, κατασταλατικῶν καὶ ἐπονορθωτικῶν ἢ ἐτέρου, δυνάμεθα, ὡς εἵπομεν ἤδη, νὰ προσδοκῶμεν τὴν τῆς χαινούσης ταύτης παρ' ἡμῖν κοινωνικῆς πληγῆς ποθητὴν θεραπείαν. Εἶδομεν πόσον οἰκονομικῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ ἐν Βελγίῳ ἰδίως λειτουργεῖ τὸ λαμπρὸν τοῦτο σύστημα. Ἡ ἐπαιτεία καὶ ἡ ἀγυρτεία καταδιώκονται ἐκεῖ ἀμειλίχτως μόλις ἀποπειραθῶσι νὰ προβάλῃσιν εἰς φῶς. Ἀλλ' οὐ μόνον καταπνίγονται διὰ τῶν δυνατῶν προσφῶρων μέ-

σων εὐθὺς ὡς αὐταὶ ἐμφανισθῶσιν, ἀλλὰ καὶ δραστηρίως προλαμβάνον-
ται. Ἐπιζητεῖται παντὶ σθένει ἢ στερίωτις τῆς πηγῆς, ἐξ ἧς ἡ μέλ-
λουσα τούτων στρατολογία. Τῶν παιδίων δηλαδὴ, ἅτινα ἔνεκα δυσ-
μενῶν οἰκογενειακῶν περιστάσεων θὰ γίνωσι θᾶττον ἢ βράδιον ἐπαῖται,
καὶ ἀγύρται, ἐπιλαμβάνεται προστατευτικῶς αὐτὴ αὕτη ἡ πολιτεία.
Ὅταν ὁ πατὴρ ἢ ὁ κηδεμὼν οὐδεμίαν ἐνσασκῶσιν ἐπ' αὐτῶν ἐπιβλέψιν,
εἴτε διότι ἔχουσιν ὑποπέσει εἰς τὴν ἐσχάτην φαυλότητα, εἴτε διότι
αὐτοὶ οὗτοι εὐρίσκονται ἐν τῇ φυλακῇ, ποίαν ὁδὸν θὰ ἀκολουθήσῃ τὸ
ἀτυχὲς πλάσμα; Βεβαίως θὰ διαφθαρῇ, θὰ ἐγκολπωθῇ τὴν ἀργίαν,
θὰ καταντήσῃ ἐπαίτης ἢ ἀγύρτης, θὰ καταλήξῃ πιθανώτατα εἰς ἐγ-
κλημα. Αὐτῶν λοιπῶν τῶν δυστυχῶν πλασμάτων ἀρωγὸς ἐπέρχεται ἡ
πολιτεία. Προτείνει προστατευτικὴν χεῖρα, ἀπομακρύνει αὐτὰ ἀπὸ
τοῦ βερβόρου, εἰς ὃν ἀφεύκτως θὰ κυλισθῶσι, μαρφώνει καὶ ὠφελίμους
πολίτας καθιστᾷ. Στέλλει εἰς σχολεῖα, ἐξοικειώνει αὐτὰ πρὸς τὴν ἐρ-
γασίαν καὶ ἀπαλλάττεται οὕτως αὕτη ἀπὸ μέλλοντος ἐπαίτου, ἀγύρτου
καὶ κακοποιοῦ. Καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἐγκληματοῦντα παιδιὰ δὲν ὑπο-
βάλλει εἰς ποινὴν, ἀλλὰ προσπαθεῖ νὰ βελτιώσῃ διὰ τῆς παιδαγωγῆ-
σεως καὶ τῆς ἐργασίας. Αἱ προστατευτικαὶ δὲ ἐταιρίαι συμπληροῦσι
συγχρόνως τὸ φιλανθρωπώτατον καὶ κοινωνικώτατον τοῦτο ἔργον διὰ τῆς
ἐπιδιδέψεως, νοουθετήσεως καὶ τοποθετήσεως αὐτῶν κατόπιν παρὰ τι-
μίαις ἐργάταις. Τινὰ τούτων ἐπανέρχονται πάλιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς
οἰκογενείας, ὅταν οὐδεὶς πλὴν φόβος περὶ διαφθορᾶς αὐτῶν ὑπάρχῃ.
Ἀλλὰ τὰ πλεῖστα εἰσέρχονται εἰς τὴν κοινωνικὴν πάλιν καὶ τὸν βιω-
τικὸν ἀγῶνα, ὥπλισμένα μόνον διὰ τῆς κυβερνητικῆς ἀρωγῆς. Τοιοῦτο-
τρόπως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπαιτῶν καὶ τῶν ἀγυρτῶν κατὰ πολὺ ἐλαττοῦ-
ται. Ἀκολουθοῦντες λοιπὸν τὴν σοφὴν ἀρχήν, ὅτι αὖτως μὴ ἔχωμεν ἐγ-
κληματίας, πρέπει νὰ μὴ ἐγκαταλίπωμεν τὸ παιδίον εἰς τὴν διαφθο-
ράν, πολεμοῦσι τὴν ἐπαιτείαν καὶ τὴν ἀγυρτείαν ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκο-
λάψει αὐτῆς. Κατὰ δὲ τῶν ἡλικιωθέντων ἐν τῇ ἀργίᾳ καὶ ἐν τῇ κακίᾳ
ἐφαρμόζονται ὅσα μέτρα ἐν ἐκτάσει προηγουμένως ἐξεθέσαμεν. Ἐργα-
σία δηλονότι καταναγκαστικῶς ἐπιβαλλομένη ἐν ἐργαστηρίοις, πρὸς
τὸν σκοπὸν τοῦτον ἰδρυομένοις καὶ μετὰξὺ τῶν σωφρονιστικῶν κατα-
στημάτων καταλεγόμεναις, — κατὰ τὸ ἐν Ἑλβετίᾳ, ἐτι δ' ἐπιτυχέστε-

ρον ἐν Βελγίῳ ἐφαρμοσθὲν σύστημα, ὅπου περίφημος ἰδίᾳ εἶνε ἡ ἐν **Merplax** μνητονευθεῖσα ἤδη ἀγεωργικὴ ἀποικία τῆς ἀγαθοεργίας», — ἰδοὺ τὸ δραστικώτερον φάρμακον κατὰ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαιτῶν καὶ ἀγυρτῶν.

Ὁ πολὺς Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἐν Βελγίῳ, ὁ γηραιὸς **Le Jeune**, ἀνέπτυξε λεπτομερῶς τὰ καθ' ἕκαστα τῆς λειτουργίας τοῦ συστήματος τούτου ἐν τῷ ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1893 συνελθόντι διεθνεῖ συνεδρίῳ τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου, ἡ ὁμιλία δ' αὐτοῦ βαθεῖαν ἐντύπωσιν ἐποίησεν εἰς πάντας καὶ εἰς ἐμέ, τὸν εὐτυχῆσαντα ν' ἀκούσω αὐτήν. Ἐσχημάτισα ἑκτοτε, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο εὐκόλως δύναται καὶ παρ' ἡμῖν νὰ ἐφαρμοσθῇ.

Εἶνε τοῦτο πρῶτιστα πρῶτιστα λίαν εἰκονομικόν. Ἀρκεῖ μόνον ἡ Κυβέρνησις ἢ ἰδιώτης τις φιλόανθρωπος νὰ διαθέσῃ γῆπεδόν τι ἱκανῆς ἐκτάσεως, νὰ περισυλλεγῶσιν εἴτα οἱ ἄεργοι καὶ οἱ δυνάμενοι ἐξ αὐτῶν νὰ ἐξαναγκασθῶσιν, ὅπως ἀνεγείρῳσιν ἰδίαις χερσὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν στέγην καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἐργαστήρια, ἐπιβληθῇ δὲ εἰς αὐτοὺς κατόπιν ὑποχρεωτικὴ ἐργασία, εἴτε γεωργικὴ εἴτε βιομηχανικὴ. Τοιουτοτρόπως μετὰ τινα χρόνον οὐ μόνον δὲν θὰ παρίσταται χρεῖα ἐξόδων πρὸς συντήρησιν αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦναντίον καὶ εἰσοδήματα θὰ προσκαμίζωσιν οὗτοι ἐκ τῆς πωλῆσεως τῶν προϊόντων τῆς ἐργασίας αὐτῶν. Διὰ τοῦ ἀπλοῦ καὶ εὐχερῶς πραγματοποιησίμου τούτου μέτρου θὰ πολεμηθῇ σπουδαῖος παράγων τῆς παρ' ἡμῖν ἀναπτύξεως φαύλων στοιχείων, θὰ ἐκλίπη δὲ καὶ ἡ φοβερὰ καὶ ἀφόρητος ἀσχημία. Πρὸς τοῦτο δὲ ὀλίγη τις πρωτοβουλία χρειάζεται μόνον.

Ἡμεῖς ἐξακολουθοῦμεν μέχρι τοῦδε νὰ ἐξορίζωμεν αὐτοὺς. Ἐκεῖνοι δὲ δὲν παύουσι νὰ ἐπανερχῶνται πολυπληθέστεροι καὶ ἐνοχλητικώτεροι. Ἀλλὰ τὸ κακὸν ἔχει ἀνάγκην ριζικῆς θεραπείας. Ἡ ἰδιωτικὴ παρ' ἡμῖν φιλανθρωπία δύναται νὰ εὕρῃ στάδιον εὐρὺ καὶ κατ' ἐξοχὴν κοινωνωφελὲς ἐν τῇ ἐπουλώσει τοῦ δεινοῦ τούτου ἔλκουσιν τῆς ἡμετέρας κοι-

νωνίας. Ἡ ἴδρυσις ἀσύλων καὶ ἐργαστηρίων, ἡ ἀρωγή τῆς πολιτείας δι' ἀνεγέρσεως καθιδρυμάτων τόσον οἰκονομικῶν καὶ πρακτικῶν ὡς τὸ τοῦ Merplax ἐν Βελγίῳ, ἰδοὺ τὰ μόνα σωτήρια μέτρα κατὰ τῆς ἐπαιτείας καὶ ἀγυρτείας. Ἄλλως ὅσημέραι ἡ ἀθλία αὐτὴ κατάστασις θὰ χειροτερεύῃ καὶ εἰς μᾶλλον ὁ τύπος καὶ ἡ κοινωνία θὰ ρηγνύωσι καθ' ἐκάστην πόνου κραυγὴν.

ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΟΜΕΤΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ .

ΤΟΥ

B E R T I L L O N

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΩΝ

Ἡ παρ' ἡμῖν καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματικότης δὲν εὐρίσκεται δυστυχῶς ἐν σημείῳ εὐαρέστῳ. Ἐν ὅσῳ αἱ φυλακαὶ ἡμῶν ἐξακολουθοῦσι νὰ ὦσι σχολεῖα ἀνηθικότητος καὶ φυτώρια κακίας, οἱ εἰς ταύτας ἄπαξ εἰσελθόντες καὶ μετὰ πάροδον χρόνου τινὸς εἰς τοὺς κόλπους τῆς κοινωνίας χεῖρονες ἢ τὸ πρὶν ἐπανερχόμενοι συνεπὲς εἶνε καὶ αὐθις νὰ ὑποπίπτωσιν εἰς ἐγκληματικὴν τινα πράξιν. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐπειδὴ γνωστὸν κοινῶς τυγχάνει ὅτι ὁ καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματῆσας ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ βαρυτέραν ποινὴν, δύναται οὗτος δι' ἀποκρύψεως τοῦ ἀληθοῦς ὀνόματος καὶ μετασχηματισμοῦ τοῦ πώγωνος καὶ μύστακος ἢ ἀποβολῆς ἑκατέρου τούτων νὰ παραπλανήσῃ τὴν δικαιοσύνην πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μεγαλειτέρας ταύτης ποινῆς. Κατὰ τοῦ ἐνδεχομένου τούτου πολλὰ ἔκπαλαι μέσα εἰς χρῆσιν ἐτέθησαν πρὸς ἐξέλεγχιν τῆς ταυτότητος τοῦ ἐγκληματίου, μεταξύ δ' ἄλλων καὶ ἡ φωτογράφησις αὐτοῦ, ἥτις καὶ παρ' ἡμῖν εἰσῆχθη πρὸ ἐξαετίας ἐν τῇ ἐνταῦθα Διευθύνσει τῆς Ἀστυνομίας τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ τότε Διευθυντοῦ αὐτῆς. Τὸ μέτρον ὅμως τοῦτο, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ πρὸ αὐτοῦ ἐν

διαφόροις χώραις ἐφαρμοσθέντα, ἐκρίθησαν ὡς ἀνεπαρκῆ, ἕως οὗ ὁ Γάλλος Alphonse Bertillon ἐπέτυχε τέλος τὴν ἐφεύρεσιν θαυμασίου συστήματος, ἐξαίρετα μέχρι τοῦδε παρασχόντος ἀποτελέσματα.

Ἐὰν ἐγκληματίας τις, οὕτινος πυκνὴ γενεὶα κοσμεῖ σήμερον τὸ πρόσωπον, δύναται αὔριον νὰ κείρῃ ταύτην καὶ νὰ παρουσιασθῇ τοιοῦτοτρόπως ἡλλοιωμένην ἔχων τὴν φυσιογνωμίαν. Ἐὰν οὗτος ἔχῃ τὸ θάρρος νὰ ἐξορύξῃ τὸν ἑτερον τῶν ὀφθαλμῶν ἢ νὰ θραύσῃ τὴν ρίνα αὐτοῦ, νὰ καταστῇ δ' οὕτως ἀγνώριστος, ἀλλ' οὐδέποτε θὰ δυνηθῇ θὰ κατορθώσῃ τὴν μεταβολὴν τοῦ σχήματος τῆς κεφαλῆς ἢ τοῦ μέτρου τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ἐπὶ τοῦ τελευταίου δὲ τούτου στηρίζεται κυρίως ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ τοῦ θαυμασίου συστήματος τοῦ Alphonse Bertillon, ὅπερ ἀπὸ τινων ἐτῶν λίαν τελεπρόπως ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἄλλοις λαοῦ λειτουργεῖ.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν, ὅτε ὁ Bertillon ἐζήτηε νὰ πείσῃ τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν, ὅπως υἱοθετήσῃ τὸ σύστημα αὐτοῦ, ἐγένετο οὗτος ἀντικείμενον πικρᾶς εἰρωνείας. Μετ' ἐπιμόνους ὁμως προσπάθειάς ἐπέτυχε νὰ παρασχεθῇ αὐτῷ μικρὰ τις γωνία ἐν ἐνὶ τῶν ἀστυνομικῶν τῶν Παρισίων καταστημάτων, ὅπως δι' ἰδίων ἐξῶδων συνεχίσῃ ἐκεῖ τὰς ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος ἐρεῦνας καὶ ἀποδείξῃ τὸ πρακτικὸν καὶ κοινωφελὲς τῆς ἐφευρέσεως αὐτοῦ.

Καὶ ταῦτα μὲν συνέβαινον πρὸ δεκαεπταετίας καὶ πλέον. Ἀλλὰ τὴν σήμερον τὸ Ἀνθρωπομετρικὸν Γραφεῖον αὐτοῦ (Le Service Anthropométrique) ἀποτελεῖ ἐν τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερόντων τμημάτων τῆς Ἀστυνομίας τῶν Παρισίων. Εὕρεσκαται τοῦτο ἐν τῇ νέᾳ πτέρυγι τοῦ μεγάρου τῆς Δικαιοσύνης, ἐν τῷ περιφθμῷ Palais de Justice, συνέχεται δὲ μετὰ τῆς Conciergerie, τῆς καὶ ἡδὴ ἔτι ἐν ἐνεργείᾳ παλαιᾶς φυλακῆς. εἰς τὰ ὑπόγεια τῆς ὁποίας, ἐν σκοτεινῷ τινι, στενῷ καὶ ὑγρῷ καλλιῷ βλέπει ὁ ἐπισκέπτης αὐτῆς καὶ σήμερον ἔτι ἰστάμενον ἐν τῇ αὐτῇ ὡς τὸ πάλαι θέσει τὸν ἐλεφάντινον Ἑσταυρωμένον, πρὸ τοῦ ὁποίου γονυκλινῆς προσευχομένη διήγαγε δεσμῶτις

ελευταίας αὐτῆς ἡμέρας ἡ ὡραία πλὴν ἀτυχῆς Μαρία Ἀντοα-
ρ, ἡ βασίλισσα τῆς Γαλλίας.

ὁ ἀνθρωπομετρικὸν σύστημα τοῦ Bertillon 1) ἐγένετο ἀντικείμε-
πιστημονικῆς ἐξετάσεως ὑπὸ τῆς κατ' Ἀύγουστον τοῦ ἔτους 1895
ἐντὶ τῆς Αὐστρίας γενικῆς συνέλευσεως τῆς «Διεθνoῦς Ἐνώσεως
Ποινικοῦ Δικαίου». Κατὰ τὴν συνέλευσιν ταύτην ὁ διαπρεπὴς,
ἀνὼν δ' ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν ταύτης,
γενιτῆς τῆς Ἱατροδικαστικῆς ἐν Βασιλείᾳ τῆς Ἑλβετίας von
ἀναλύσας λεπτομερῶς τὸ σύστημα τοῦτο ἐπρότεινε τὴν διεθνή
ἐκδόσιν πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτοῦ.

κατὰ τὸν v. Sury, σκοπὸς τῆς ἀνθρωπομετρῆσεως, ὡς ὁ Bertillon
ἐν ταύτῃ, εἶνε ἡ ἐξέλεγχις τῆς ταυτότητος τῶν ἐγκληματιῶν.
ἡ χρησιμότης αὐτῆς δύναται νὰ ἐκταθῇ καὶ ἐτι περαιτέρω.
μεθὰ δι' αὐτῆς νὰ ἐξελέγχωμεν τὴν ταυτότητα τῶν ἀγνώστων·
τῶν θυμάτων τῆς τύχης, φονέων, αὐτοκτόνων, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν
ὡς καταμηνυομένων ἢ ἐν ξένοις τόποις συλλαμβανόμενων, νὰ ἐξα-
ίζωμεν τὰς οἰκογενείας ἢ τὰς ἀρχὰς ἀπὸ ξένων κληρονομικῶν
σεων, νὰ ἀνακαλύπτωμεν τοὺς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πλεονά-
ας διεθνεῖς ἐγκληματίας, οἵτινες ἀπὸ τόπου εἰς τόπον τρέχοντες
ἐξάσκησιν τῶν φαύλων σχεδίων αὐτῶν κατορθοῦσι νὰ ἐξαπα-
τῇν δικαιοσύνην δι' ἀλλαγῆς τοῦ ὀνόματος ἢ ψευδῶν πιστοποιη-
ων, νὰ διακρίνομεν δὲ τὸν ἀθῶον ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς ἐνόχου. Ἐὰν δὲ
ἰδρυθῶσι διεθνεῖς σταθμοὶ ἀνθρωπομετρῆσεως, σκοπὸν ἔχοντες νὰ
τέλλωσι τὰ ἀποτελέσματα ταύτης εἰς Κεντρικόν τι Γραφεῖον,
αἱ δυσκολίαι τῆς σημερινῆς κοινωνίας ἀναμφιβόλως θὰ ἀρθῶσιν.

Ὁ Bertillon ἐφεῦρε τὸ σύστημα αὐτοῦ τῷ ἔτει 1879, ἀπὸ τοῦ
δ' ἐκείνου ἤρξατο ἡ ἐν Παρισίοις ἐφαρμογὴ τούτου. Ἐν τῷ
πείτα δὲ χρόνῳ ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἐξηπλώθη ἀνὰ πᾶσαν τὴν Γαλ-

λίαν, ἐν Βελγίῳ καὶ ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις, ἐν Ρωσίᾳ, ἐν ταῖς πλείσταις τῶν δημοκρατιῶν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ἐν Ρουμανίᾳ καὶ ἐν Ἑλβεσίᾳ.

Ἐν τῷ παρελθόντι ἡ ἐξέλεγχξις τῆς ταυτότητος τῶν ἐγκληματιῶν ἐπεζητήθη, ὡς εἶρηται ἤδη, διὰ τῶν μᾶλλον διαφόρων τρόπων. Ὁ διὰ πεφυρακτωμένου σιδήρου στιγματισμός, ἡ ἀκριβὴς σημείωσις τῶν χιρακτηριστικῶν τοῦ προσώπου (μέτρον, ἐπικρατοῦν ἔτι ἐν πολλαῖς χώραις), ἡ φωτογραφία, ἡ παλαιὰ μέθοδος τῆς διὰ κηροῦ ἐκτυπώσεως τῶν δακτύλων : ἰδοὺ αἱ σπουδαιότεραι τῶν ἐφαρμοσθεισῶν μεθόδων. Ἄλλ' αὐταί, ὡς καὶ πολλαὶ ἄλλαι προσέτι, οἷον ἡ εἰς γύψον ἐκτύπωσις τῆς κῆτω σιαγόνος, ἡ σημείωσις τῶν γνωρισμάτων τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ εἰς γύψον ἐκτύπωσις τῶν ὠτῶν, ἀπεδείχθησαν ἀλυσιτελεῖς, τὸ μὲν διότι ἦσαν καθ' ἑαυτάς ἀτελεῖς, τὸ δὲ ἐνεκα τῶν δυσκολιῶν, αἵτινες προήρχοντο ἐκ τοῦ πλημμελοῦς περὶ τὴν κατὰ ταξιν συστήματος αὐτῶν. Δὲν ἀρκεῖ τῶν οὗτων νὰ ἔχωμεν ὠρισμένα σημεῖα ἀναγνωρίσεως τοῦ ἐγκληματιῶν. Ἀνάγκη ὡσαύτως εἶνε νὰ ὑπάρχη μέσον ἀποχωρῶν πρὸς κατὰ ταξιν αὐτῶν, ὥστε εὐχερῶς νὰ ἀνευρίσκωμεν ταῦτα μεταξὺ χιλιάδων τοιούτων ἄνευ τινὸς δυσκολίας καὶ ἀπωλείας χρόνου ἢ ἐξόδων. Πρὸς ὅλα δὲ ταῦτα τὰ ἀπαιτούμενα τὸ ἀνθρωπομετρικὸν τοῦ Bertillon σύστημα πληρέστατα ἀνταποκρίνεται.

Ὁ Bertillon ἀφορμᾶται ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὅτι εἶνε ἀδύνατον ν' ἀπαντήσωμεν δύο ἀνθρώπους ὁμοίους ἐντελῶς πρὸς ἀλλήλους. Ἡ ἀρχὴ δ' αὕτη ἀνταποκρίνεται εἰς γενικὴν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν παρατήρησιν. Καὶ μεταξὺ τῶν φυτῶν ἔτι ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ εἶδους ἐξηκριβώθη ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης, ὅτι τὰ φύλλα αὐτῶν δὲν εἶνε ἀκριβῶς παρόμοια κατὰ τε τὴν κατασκευὴν, τὸ μέγεθος καὶ τὴν ὄψιν.

Ἡ μέθοδος τοῦ Bertillon περιλαμβάνει : α) μετρήσεις τοῦ σώματος (προτιμῶνται δ' αἱ μετρήσεις ὠρισμένων ἀρθρώσεων), β) ἀκριβὴ περιγραφὴν τοῦ προσώπου καὶ γ) περιγραφὴν τῶν ἰδιαιτέρων γνωριστικῶν σημείων, οἷα αἱ ὑπάρχουσαι τυχόν παρὰ τινι οὐλαὶ καὶ οἱ ἐκούσιοι στιγματισμοί.

Αί σωματικά μετρήσεις περιλαμβάνουσι : α) τὸ μέγεθος τοῦ σώματος, β) τὸ πλάτος αὐτοῦ, γ) τὸ μέτρον τοῦ ὕψους τοῦ ἀτόμου ἐν καθημένῳ στάσει, δ) τὸ μῆκος τῆς κεφαλῆς, ε) τὸ μῆκος τοῦ δεξιοῦ ὠτός, ς) τὸ πλάτος τοῦ δεξιοῦ ὠτός, ζ) τὸ μῆκος τοῦ ἀριστεροῦ ποδός, η) τὸ μῆκος τοῦ μεσαίου δακτύλου τῆς ἀριστερᾶς χειρός, θ) τὸ μῆκος τοῦ μικροῦ δακτύλου τῆς ἀριστερᾶς χειρός καὶ ι) τὸ μῆκος τοῦ πήχεως τῆς ἀριστερᾶς χειρός. Πρὸς λήψιν δὲ τῶν διαφόρων τούτων μέτρων χρήσις γίνεται τριῶν μεταλλίνων ὀργάνων : α) στεράνης πρὸς μέτρησιν τοῦ μήκους τῆς κεφαλῆς (ἀπὸ τοῦ μετώπου μέχρι τοῦ πλατυτέρου μέρους τῶν ὀπισθίων τῆς κεφαλῆς), πρὸς δὲ καὶ τοῦ πλάτους αὐτῆς κατὰ τὴν μεγαλειτέραν αὐτοῦ διάμετρον, β) μεγάλου τινὸς κανόνος πρὸς καταμέτρησιν τοῦ μήκους τοῦ ποδός, τοῦ πήχεως τῆς χειρός καὶ τῶν δακτύλων, — καὶ γ) μικροῦ κανόνος πρὸς μέτρησιν τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους τοῦ δεξιοῦ ὠτός. Χρειαζόνται πρὸς τούτοις ὄργανά τινα ξύλινα, ἐν θρανίδιον καὶ μία τράπεζα πρὸς ἐπιθέσιν τῶν χειρῶν. Ἡ ἐργασία δ' αὕτη ἀνάγκη εἶνε νὰ τελεῖται ἐν λίαν φωτεινῷ διαμερίσματι, ἀπογυμνουμένων τῶν ποδῶν τοῦ ὑπὸ μέτρησιν ἀτόμου καὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος ἄχρι τῆς ὀσφύος.

Ὡς πρὸς τὴν περιγραφὴν τοῦ προσώπου, ὁ Bertillon πολλὴν ἀποδίδωσι σπουδαιότητα εἰς τὴν χροιάν καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸ τῆς ἱριδος τοῦ ὀφθαλμοῦ χρῶμα, οὗτινος, κατὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην διαίρεσιν, ἐπτά εἶδη ὑπάρχουσι. Σημειοῦται ἐπίσης τὸ χρῶμα τῆς κόμης, τοῦ πώγωνος καὶ ἡ χροιά τοῦ προσώπου. Τελευταῖον δὲ περιγράφονται τὰ διάφορα μέρη τοῦ σώματος : τὸ μέτωπον, ἡ ρίς, τὰ ὦτα καὶ ἄλλα τινὲς ἰδιότητες, οἷον τὸ σχῆμα τῆς μορφῆς καὶ τὸ τῆς κατατομῆς τοῦ προσώπου, ὁ τόνος τῆς ὀμιλίας καὶ τὸ σχῆμα τῆς ἐνδυσχίσιας. Ὡς ἰδιαιτέρα δὲ γνωριστικὰ σημεῖα θεωροῦνται αἱ οὐλαί, οἱ ἐκούσιοι τοῦ σώματος στιγματισμοὶ καὶ τὰ λοιπὰ τυχόν ἐπὶ τοῦ σώματος ὑπάρχοντα φυσικὰ στίγματα. Ἀνάγκη δὲ τὰ τελευτήρια ταῦτα νὰ μνημονεύωνται τότε μόνον, ὅταν ᾔνε ἀνεπίδεκτα οἰασθῇποτε μεταβολῆς. Καὶ διὰ τοῦτο αἱ νεωστὶ γενομέναι οὐλαί δὲν περιγράφονται, πλὴν ἐὰν ᾔνε βέ-

βαιον ὅτι ἔνεκα τοῦ βάθους ἢ διὰ τινος ἄλλας ιδιότητος αὐτῶν εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον διὰ τοῦ χρόνου νὰ μεταβληθῶσι.

* *

Ἐν τῷ πρώτῳ ὁρόφῳ τοῦ εἰς τὸ Ἀνθρωπομετρικὸν Γραφεῖον τοῦ Bertillon ἀφιερωμένου τμήματος τοῦ μεγάρου τῆς Δικαιοσύνης εὐρίσκεται τὸ ἰδιαίτερον γραφεῖον αὐτοῦ καὶ ἱκανὰ εὐρύχωρα δωμάτια, ἐν εἰς οἱ συλλαμβανόμενοι κακοποιοὶ ὑποβάλλονται εἰς τὴν μέτρησιν καὶ κρατεῦνται τὰ σχετικὰ πρωτόκολλα ταύτης. Γίνεται δ' ἡ μέτρησις διὰ τρόπου ὅσον μὲν λεπτολόγου, ὡς εἵπομεν, ἀλλὰ τοσοῦτον καὶ ἀπλοῦ.

Ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ δωματίου ὑπάρχουσιν εὐρέα διαγράμματα, ἐφ' ὧν ἔχουσι χαραχθῇ μέτρα, ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου καὶ χιλιοστὰ ἀκρόμη τοῦ μέτρου. Φέρεται δ' ἀπέναντι τούτων ὁ ἐγκληματίας, ὅταν πρόκηται οὗτος νὰ μετρηθῇ καθ' ὕψος τε καὶ πλάτος ἐν πάσῃ τῇ δυνατῇ λεπτομερείᾳ. Εἰς ἐκ τῶν βοηθῶν προβαίνει τότε εἰς τὴν μέτρησιν, πολλὴν ἔχουσαν τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὴν τοῦ ράπτου, ὅποταν κόπτῃ καινουργίᾳ τι φόρεμα. Εἶνε δ' οὕτω διατεταγμένη ἡ ἐργασία, ὥστε τέσσαρες συγχρόνως ἄνθρωποι δύνανται νὰ τεθῶσιν ὑπὸ μέτρησιν. Οὐδὲν μέρος τοῦ σώματος διαφεύγει ταύτην. Τὸ μήκος καὶ τὸ πλάτος τῆς κεφαλῆς ἐξακριβοῦνται ὑπὸ τῶν ἤδη μνημονευθέντων ὀργάνων, τόσον καλῶς προσαρμοζομένων εἰς ταύτην, ὥστε νὰ ἐξελέγχηται ἀκρόμη καὶ τὸ ἦμισυ τοῦ χιλιοστημορίου τοῦ μέτρου. Τὸ μήκος ἐπίσης καὶ τὸ πλάτος τῶν ὠτων μετρεῖται ἀκριβέστατα ὑπὸ τῶν εἰδικῶν ὀργάνων, λαμβάνουσιν ἐν γένει χώραν ὅλαι αἱ ἀνωτέρω σημειωθείσαι παρατηρήσεις καὶ φωτογραφεῖται ἐν τέλει ὁ ἐγκληματίας κατὰ τε πρόσωπον καὶ ἐν κατατομῇ. Τὰ ἀποτελέσματα δὲ τῆς λεπτομεροῦς ταύτης ἐξετάσεως τοῦ ἐγκληματίου γράφονται ἐπὶ τινος τεμαχίου χάρτου.

Οἱ τοῖχοι τῶν αἰθουσῶν, ἔνθα ἡ ἐξέτασις αὕτη γίνεται, καλύπτονται ὑπὸ μεγάλων κιβωτίων, πεπληρωμένων ἐκ χιλιάδων ἐπιμήκων πυξίδων, ὧν ἐκάστη περιέχει περὶ τὰ ἑκατὸν τοιαῦτα τεμάχια χάρτου. Ἐφ'

ἐκάστου δὲ τούτων εἶνε καταγεγραμμένος πλήρης ὁ ἔλεγχος τῆς μετρήσεως καὶ προσηρημένοι ἡ φωτογραφία τοῦ ἐγκληματίου.

Τὰ χαρτία ταῦτα εἶνε διπλάσια τὸ μέγεθος τῶν συνήθων παιγνιοχαρτῶν. Καὶ ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν μὲν πλευρᾶς αὐτῶν τὸ τρίτον εἶνε κατελιγμένον ὑπὸ τῆς περιγραφῆς τῆς γενομένης μετρήσεως, τῶν λοιπῶν δύο τρίτων καταλαμβανόμενων ὑπὸ τῆς κατὰ πρόσωπον καὶ ἐν κατατομῇ φωτογραφίας τοῦ ἐγκληματίου, ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου δὲ μέρους ὑπάρχει γεγραμμένον ὁλόγραφον τὸ ὄνομα τοῦ ἐγκληματήσαντος, ὡς καὶ σημείωσις πάσης νέας συλλήψεως αὐτοῦ καὶ τῆς αἰτίας ταύτης.

Ἡ κατάταξις τῶν χαρτίων τούτων εἶνε θαυμαστῆς ἀπλότητος.

Ὁ Bertillon προβαίνει εἰς δύο πρωτίστας κατὰ φύλον διαιρέσεις. Ἐξ ἐκάστης δὲ τούτων ἀποχωρίζει πάλιν τὰ κάτω τοῦ 21 ἔτους τῆς ἡλικίας ἄτομα, διότι παρὰ τούτοις δὲν ὑπάρχει ἐτι ἡ πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ συστήματος ἀπαιτούμενη σταθερότης περὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος. Διὰ τοῦτο, χάριν πλείονος προφυλάξεως ἀπὸ παντὸς τυχόν ἐπισυμβησομένου λάθους, λαμβάνεται ὡς πρὸς τὰ νεαρὰ ταῦτα ἄτομα καὶ σημείωσις τοῦ σχήματος τοῦ ὠτός, οὔτινος αἱ λεπτότητες παραμένουσιν αἰεὶ ἀμετάβλητοι. Ὡς πρὸς τοὺς λοιπούς, γίνονται τρεῖς διαιρέσεις τούτων ἀναλόγως τοῦ διαφόρου μήκους τῆς κεφαλῆς, ἐκάστη δὲ τούτων ὑπόκειται πάλιν εἰς τρεῖς νέας κατηγορίας ἀναλόγως τοῦ πλάτους αὐτῆς. Αἱ διαιρέσεις αὗται ὑφίστανται τέλος νέας ὑποδιαιρέσεις ἀναλόγως τοῦ μήκους τῶν ποδῶν, τοῦ ἀντιβραχίου, τοῦ ἀναστήματος, τοῦ μήκους τοῦ μεσαίου δακτύλου τῆς ἀριστερᾶς χειρός, τοῦ χρώματος τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ μήκους τοῦ ποδός. Τὸ σπουδαιότερον ὁμῶς πλεονέκτημα καὶ ἡ ὄντως ἀξιοθαύμαστος ἀποψὶς τοῦ ὅλου συστήματος τῆς ἀνθρωπομετρήσεως εἶνε ἡ ταχύτης καὶ ἡ εὐκολία, μεθ' ἧς ἀνευρίσκεται ἐκάστοτε ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ὑπαλλήλου τὸ σχετικὸν πρω-

τόκολλον πάσης μετρήσεως. Ἐντὸς πέντε καὶ μόνον λεπτῶν δύναται τις μετὰ πλήρους βεβαιότητος νὰ ἀνεύρῃ τὴν ἀναφορικὴν πρὸς τινὰ ἐγκληματίαν μέτρησιν. Δὲν ἀπαιτεῖται δὲ καὶ ἄσκησις τις πολυήμερος πρὸς ἀπόκτησιν τῆς διὰ τὴν ἐρευναν ταύτην ἀπαιτουμένης μεγάλης ταχύτητος.

* *

Ὑποθέσωμεν ἐπὶ παραδείγματι, ὅτι ἐν τινὶ ἀνθρωπομετρικῇ γραφίᾳ πρόκειται νὰ εὗρωμεν πρωτοκόλλόν τι ἀνθρωπομετρήσεως με-
ταξὺ 90,000 τοιούτων.

Ἐν πρώτοις ταῦτα εἶνε διηρημένα, ὡς εἴρηται, εἰς τρεῖς ἀρχικὰς κλάσεις ἀνὰ λόγους τοῦ μήκους τῆς κεφαλῆς καὶ ὅλῃ ὡς ἐξῆς: ἀπὸ τοῦ Α μέχρι 18 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου καὶ 4 χιλιοστημερίων τοῦ μ. τὰ τοῦ μικροῦ, ἀπὸ 18, 5 μέχρι 19, 0 τὰ τοῦ μέσου καὶ ἀπὸ 19, 1 μέχρι Χ τὰ τοῦ μεγάλου μεγέθους τῆς κεφαλῆς. Ἐὰν λοιπὸν ἐκ τῆς γενομένης ἐπὶ τινος μετρήσεως εὗρωμεν, ὅτι ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ εἶνε μεσαίου μήκους, ἀμέσως προστρέχομεν εἰς τὰ κιβώτια, τὰ εἰς τὸ μέγεθος τοῦτο ἀναφερόμενα. Ὁ ἐξερευνητὴς δ' ἀριθμὸς τῶν πρωτοκόλλων ἐλαττοῦται τοιουτοτρόπως εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν 30,000. Ἐὰν τῶρα τὸ μέγεθος τοῦ πλάτους τῆς κεφαλῆς ὑπάγῃται εἰς τὴν μικρὰν τάξιν, κατὰ τὴν εἰς τρία πάλιν μεγέθη διαίρεσιν αὐτοῦ, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξεταστῶν πρωτοκόλλων περιορίζεται εἰς 10,000. Προβαίνοντες εἴτα εἰς τὴν μέτρησιν τοῦ μήκους τοῦ μεσαίου δακτύλου τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς, εὐρίσκομεν, ἅς ὑποθέσωμεν, αὐτὸν μακρόν. Παραβλέπομεν τότε τὰς πυξίδας, — τὰς εἰς τοὺς μικροὺς ἢ μετρίους δακτύλους ἀφιερωμένας, — καὶ ὁ ἀριθμὸς ὑποβιβάζεται εἰς 3,000. Ἐὰν πάλιν τὸ μήκος τοῦ ποδὸς ᾗεν μικρόν, ὁ ἐρευνητὴς ἀριθμὸς καταπίπτει εἰς 1000 καὶ οὕτω καθεξῆς, ὥστε τοιουτοτρόπως διὰ τῆς τριττῆς ταύτης κατὰ μεγέθη διαιρέσεως τῶν διαφόρων μετρήσεων καθίσταται λίαν εὐχερὴς ἡ

ἀνεύρεσις τῆς πυξίδος, ἐν ᾗ φυλάσσεται τὸ ζητούμενον πρωτόκολλον, — ἐὰν ὑπάρχῃ βεβαίως τοιοῦτο.

Ὁ Bertillon ἔδωκεν ὡσαύτως μεγάλην ὥθησιν εἰς τὴν χρῆσιν τῆς φωτογραφίας πρὸς ἐξέλεγχιν τῆς ταυτότητος τῶν ἐγκληματιῶν καὶ καθώρισεν ἀναφορικῶς πρὸς ταύτην ἀρχάς τινας ἐν μικρῷ τινι ἔργῳ αὐτοῦ. Ὁ ἐπάνω ὄροφος τοῦ ἐν Παρισίοις Ἀνθρωπομετρικοῦ Γραφείου εἶνε προσωρισμένος διὰ τὴν φωτογράφησιν. εἶνε δὲ κατ' ἐξοχὴν τέλειος καὶ τεχνικῶς διασκευασμένος πρὸς πᾶν εἶδος φωτογραφικῆς ἐργασίας. Κατεσκευάσεν ἐξεπίτηδες ἰδιαιτέρον κάθισμα, δι' οὗ εἶνε δυνατόν ὅλοι αἱ φωτογραφήσεις τῶν ἐγκληματιῶν νὰ λαμβάνωνται ὁμοιοτρόπως, ἕκαστος δὲ παρουσιαζόμενος πελάτης φωτογραφεῖται ἀκριβέστατα, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἄλλοι.

Διὰ τοῦ λαμπροῦ τούτου συστήματος ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴ ἀποκαλυφθῇ εἰς τὴν δικαιοσύνην ὁ θέλων νὰ κρυβῇ ὀπίσθεν τοῦ ἀγνώστου. Ἡμεῖς αὐτοὶ παρατυχόντες εἰς μέτρησίν τινα, ὅτε πρὸ ἐξαετίας περίπου ἐπεσκέφθημεν τὸ Γραφεῖον τοῦ Bertillon, ἐμείναμεν ἐκπληκτοὶ πρὸ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς θαυμασίας αὐτῆς μηχανικῆς ἐξελέγγεως τῆς ταυτότητος τῶν ἐγκληματιῶν. Προσαχθεῖς, καθ' ἣν ὥραν εὕρισκόμεθα ἐκεῖ, νεαρός τις ἐγκληματίας, δι' ἡσυχυρίζετο ἐπιμόνως ὅτι οὐδέποτε πρότερον ὑπέπεσεν εἰς ἐγκληματικὴν τινα πράξιν καὶ ὅτι κατήγετο ἐξ Ἰσπανίας. Ἐν τούτοις μετὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ γενομένην μέτρησιν, ἐρευνηθέντων τῶν ἀρχείων, ἀνευρέθη ἡ φωτογραφία αὐτοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν σημειώσεων, τὸ ἀληθές ὄνομα καὶ ἡ Γαλλικὴ αὐτοῦ καταγωγή.

Ὅποσα ὠφελήματα θὰ παράσχη εἰς τὴν Δικαιοσύνην ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐν λόγῳ συστήματος καὶ παρ' ἡμῖν, δύναται πᾶς τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν ἀνωτέρω περὶ αὐτοῦ, — καθ' ὅσον βεβαίως ὁ χώρος τοῦ παρόντος βιβλίου ἐπιτρέπει, — ἐκτεθέντων. Ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ οὔτε δύσκολος εἶνε, οὔτε πολυδάπανος. Ὀλίγη καλὴ θέλησις χρειάζεται μόνον ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων, οἵτινες δύνανται νὰ λάβωσι πᾶσαν διὰ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ πληροφορίαν καὶ ἀναγκαίαν ὁδηγίαν παρὰ τοῦ ἐν Παρίσις Κεντρικοῦ Γραφείου τοῦ Bertillon.

ΝΕΑΡΟΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΑΙ

Οἱ νεαροὶ καὶ ἀμύστακοι ἀνθρωπίσκοι, ὅσοι πρὶν ἢ ἔτι καλὰ-καλὰ ὑπερβῶσι τὸν οὐδὸν τῆς εἰς τὸ ἀμφιθέατρον τῆς βιωτικῆς πάλης ἀγούσης θύρας κατερρύπαναν τὰς χεῖρας αὐτῶν εἰς αἷμα ἀνθρώπου, προσέβαλον τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ πλησίον ἢ ἐμίαναν τῆς κοινωνίας τὰ χρηστὰ ἦθι, ὁ ἐγκληματικὸς αὐτὸς παρ' ἡμῖν μικρόκοσμος εἰσῆλθεν ἡδὴ εἰς οἶκον ποινῆς μὲν καὶ σωφρονισμοῦ, ἀλλὰ καὶ μορφώσεως καὶ διαπαιδαγωγώσεως.

Ὅποσα εὐχάριστα αἰσθήματα γεννᾷ εἰς τὸν διαβάτην ἡ θέα τοῦ σεμνοῦ καὶ ἐπιβλητικοῦ κυρίου, ὅπερ ὑφύεται ἐν μέσῳ τῆς σιωπῆς καὶ τῆς μονώσεως, ὅπισθεν τῶν κλιτύων τοῦ Λυκαβητοῦ !

Ἐκεῖθεν οἱ μικροὶ καὶ ἀμόρφωτοι παῖδες, ὅσων ὁ λίψ τῆς διαφθορᾶς ἀπεπειράθη νὰ μαράνη τὰς ψυχάς, θὰ ἐξέρχωνται μοτὰ τινα χρόνον διαπεπλασμένοι ἠθικῶς καὶ μεμορφωμένοι ἐργάται, ὠπλισμένοι πρὸς τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου μετὰ τὰ ἐφόδια τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν ἐργασίαν. Ἐκεῖθεν οἱ εἰς τὴν τρίβον τοῦ κακοῦ παραπλανηθέντες μικροὶ θὰ ἀποδίδωνται εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς κοινω-

Οἱ παῖδες ἐκεῖνοι, οἵτινες ἠδίκησαν καὶ ἐκακούργησαν, δὲν ἐγεννήθησαν προσωρισμένοι, ὅπως ἐγκληματῶσι καθ' ἅπαντα αὐτῶν τὸν βίον. Οἱ ἐγκληματῆσαντες παῖδες δὲν εἶνε ἐκ γενετῆς ἐγκληματῖαι (criminels nés), ὡς ὁ διάσημος Lombroso καὶ οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ ἐπιμόνως διίσχυρίσθησαν. Ἐν ταῖς ἐν Ρώμῃ τῷ ἔτει 1885 καὶ ἐν Παρισίοις τῷ ἔτει 1889 συνελθούσι συνεδρίοις τῆς ἐγκληματικῆς ἀνθρωπολογίας πολλοὶ καὶ σπουδαῖοι φρενολόγοι καὶ ἐγκληματολόγοι νικηφόρως κατεπολέμησαν τὴν δοξασίαν ταύτην τοῦ Lombroso. Ἀπέδειξαν δ' οὗτοι ἀριδῶς καὶ ἀκαταμαχῆτως, ὅτι τὸ σχῆμα τῶν ὠτων, ἡ μορφή τῶν σιαγόνων ἢ ἡ ἀκανόνιστος τῶν ὀδόντων διασκευὴ δὲν ἀποτελοῦσιν ἀλάνθαστον τεκμήριον τοῦ ἐκ γενετῆς ἐγκληματίου παιδός.

Τοιαῦτα χαρακτηριστικὰ καὶ τύποι εἴτε δὲν ἀπαντῶσι παρ' ἄλλοις λαοῖς εἴτε κατέχουσι ταῦτα ἄνθρωποι τίμιοι καὶ ἠθικοί. Οἱ ἀνωτέρω σοφοὶ ἐπιστήμονες παρεδῆξαντο, ὅτι κυρίᾳ αἰτία τῶν ἐγκληματούντων παίδων εἶνε αὐτὸ τὸ κοινωνικὸν περιέχον καὶ ἡ ἀτελής ἢ παντελῆς ἑλλειψὶς οἰκογενειακῆς ἀνατροφῆς καὶ διαπαιδαγωγήσεως. «Δι' ἐμὲ οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, λέγει ὁ πολὺς Tarde, ὅτι τὸ ἐγκλημα ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ κοινωνικοῦ περιέχοντος». Τὰ φαινόμενα τοῦτου, συνδυαζόμενα πρὸς τὴν χαλαρὰν ἐπιβλεψίν τῶν γονέων ἢ τὴν ἀδυναμίαν τούτων πρὸς ἐνάσκησιν αὐτῆς, εἶνε οἱ δύο κυριώτατοι καὶ μόνοι παράγοντες τῆς ἐξολισθήσεως τῶν παίδων εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς διαφθορᾶς καὶ τοῦ ἐγκλήματος. Τὰ παιδιὰ κατὰ τὰ πρῶτα τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἔτη οὐδένα τρέφουσι σεβασμὸν πρὸς τὴν ἀλήθειαν, οὐδόλως δ' ὑπολήπτονται τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ πλησίον. Τὸ ἐνστικτον ὑπαγορεύει εἰς αὐτὰ τὴν καταστροφὴν παντός προστυγχάνοντος πράγματος. Αὐτὸς ὁ μέγας Goethe διηγεῖται ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ αὐτοῦ, ὅτι ἡμέραν τινὰ ἀνοιξας τὰ ἐρμάρια ἤρξατο νὰ θραύῃ ἢ νὰ ρίπτῃ ἀπὸ τοῦ παραθύρου ὅλα τὰ ἀντικείμενα, ὅσα εὔρεν ἐντός αὐτῶν περικεκλεισμένα. Ἐὰν λοιπὸν τὰ ἄτακτα ταῦτα ἐνστικτα τοῦ παιδιοῦ, ὅπερ καὶ ἐν τῷ μᾶλλον πεπολιτισμένῳ κράτει ἂν γεννηθῇ οὐδόλως διαφέρει τοῦ ἀγρίου, μείνωσιν ἀχαλινώγητα ἔνεκεν ἐλλείψεως οἰκογενειακῆς ἐπιτηρήσεως καὶ ἀνατροφῆς, ἐπηρεαζόμενα πρεϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ὑπὸ

τῶν φαύλων στοιχείων τοῦ κοινωνικοῦ περιέχοντος μετατρέπονται ἀφεύκτως εἰς ἐγκληματικά.

..

Ἄλλὰ δὲν πρέπει διὰ τοῦτο καὶ ν' ἀπελπίζωμεθα. Ὅ,τι δὲν ἐπρα-
ξαν οἱ ἀγαγόντες ταῦτα εἰς τὸν κόσμον γονεῖς, τοῦτο ἀναλαμβάνει ἤδη
νὰ ἐνεργήσῃ ἡ συλλαμβάνουσα καὶ ἐγκαθηριγνύουσα ταῦτα πολιτεία.¹⁾
Ὁ χαρακτήρ τοῦ ἐγκληματήσαντος παιδίου διατελεῖ ἐτι ὢν ἐπιδεκτι-
κὸς διαπλάσεως. Δὲν ἀπεσκήρυνεν ἀκόμη τοῦτο οὔτε ὁ πολυχρόνιος
κοινωνικὸς συμφορμὸς οὔτε ἡ τραχεῖα τῆς ζωῆς διαπάλη. Ἡ πολιτεία
ἔχει πρὸς αὐτῆς ζύμην ἄπλαστον καὶ χαρακτηρὰ ἐν τῷ μορφοῦσθαι. Ἡ
πολιτεία, ἐπιλαμβανομένη τοῦ σωφρονισμοῦ αὐτῶν, ἀναλαμβάνει συγ-
χρόνως καὶ χρέη παιδαγωγοῦ. Ἀναπληροῦσα τὴν μέχρι τοῦδε λείψα-
σαν οἰκογενειακὴν ἐπίβλεψιν, σκοπὸν κύριον ἔχει, ὅπως ἐκριζώσῃ τὰς
κακὰς τοῦ παιδίου ἐξεις διὰ τῆς ἐπιβαλλομένης κατὰ τοῦτου ποινῆς,
ἐνσπείρῃ διὰ τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ τὴν
πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην καὶ ἐμπνεύσῃ εἰς τοῦτο τὴν πρὸς τὴν ἐργα-
σίαν καὶ τὸ καθῆκον ἀφοσίωσιν. Διὰ τῆς στιβαρᾶς αὐτῆς χειρὸς προώ-
ρισται νὰ διαπλάσῃ, νὰ διαπαιδαγωγήσῃ καὶ νὰ μορφώσῃ τὸν μικρὸν
ἐγκληματίαν εἰς τίμιον πολίτην καὶ ἐργάτην. Ἰδοὺ ὁ ὑψιστος προορι-
σμός τοῦ Ἐφθαινοῦ, οὗτινος αἱ ἀνοιχθεῖσαι ἤδη σιδηραῖ πύλαι πρόκει-
ται νὰ χαράξωσι νέον σημεῖον προόδου τῆς ἡμετέρας χώρας. Καὶ διὰ
τοὺς κοινωφελεστάτους καρπούς, τοὺς ὁποίους τοῦτο βεβαίως καὶ
ἀναμφιβόλως θὰ παράσχω εἰς τὴν ἡμετέραν χώραν, εὐγνώμων αὕτη
ἔσται πρὸς τὸν μέγαν ἐθνικὸν εὐεργέτην καὶ τὴν Σχοῦσαν τὴν ὑψηλὴν
πρωτοβουλίαν πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ φιланθρωπικωτάτου τούτου καθι-
δρύματος.

1) Guy Tomel et Henri Rollet: Les enfants en prison.

Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἐγκληματικότητος τῶν παίδων, ἤτοι περὶ τῶν ληπτέων καταλλήλων μέτρων πρὸς πρόληψιν, περιορισμὸν ἢ κολασμὸν ταύτης, ἀπασχολεῖ ἐνδελεχῶς τὰς κυβερνήσεις, τὰ διεθνή συνέδρια, τὰ ἐπιστημονικὰ σωματεῖα καὶ τοὺς κατ' ἴδιον περὶ τὴν μελέτην τοῦ ἐγκλήματος καταγινόμενους. Διότι ἐκ τοῦ περιορισμοῦ ἢ μὴ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐγκληματικῶν ἐνστίκτων ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ παιδὸς ἐξήρτηται ἡ ἐξόγκωσις ἢ ἡ ἐλάττωσις τοῦ ρεύματος τῶν ἐγκληματιῶν. Ὁ Ἀμερικανὸς γεροϋσιαστὴς Randall ὁμιλῶν ποτε ἐν σχετικῇ πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο συζητήσῃ ἀνέκραξε : «Σώσατε τὸ παιδίον καὶ δὲν θὰ ἔχητε πλέον νὰ σωφρονίζετε ἢ νὰ τιμωρῆτε ἀνθρώπους». Καὶ τὸ λεχθὲν μὲν εἶνε ὑπερβολικόν πως, διότι τὸ ἐγκλημα οὐδέποτε θὰ παύσῃ βασιλεῦσθαι ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀποτελοῦν αὐτὴν τὴν πραγματικὴν ἐκδήλωσιν τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν. Ἀλλ' ἀναντίρρητον ἐν τούτοις τυγχάνει, ὅτι ἡ σκόπιμος τοῦ παιδὸς ἀνατροφή, ἡ προφύλαξις αὐτοῦ ἀπὸ πάσης ἐγκληματικῆς ἐπιρροῆς καὶ ἡ ἔλλοχος μετὰ διαπαιδαγωγήσεως ἐπισυμβαίνουσα τιμωρία ἐν περιπτώσει τελέσεως ὑπ' αὐτοῦ παρονόμου τινὸς πράξεως.

Henri Joly 1) διατείνεται, ὅτι, ἐὰν ὑπάρχῃ κεφάλαιον τῆς Παινικῆς ἐπιστήμης, ὅπου ἀνάγκη εἶναι νὰ φροντίζωμεν περὶ προληπτικῶν μέτρων μᾶλλον ἢ περὶ μέτρων τιμωρίας, τοῦτο εἶναι τὸ εἰς τοὺς παῖδας ἀφορῶν.

Ἡ ἀγωγὴ διαπλάττει τὸν ἄνθρωπον. Συμφώνως δὲ πρὸς τὴν ἀγωγὴν, ἥς τὸ παιδίον ἔτυχε, καθίσταται τοῦτο πολίτης ἐντιμῆς ἢ κακοποιῆς. Ὁ κανὼν οὗτος τυγχάνει ὦν ἀλάθης.

Ὑποθέσατε τώρα παιῖδας : ὧν α') οἱ πενόμενοι γονεῖς ἐξέλιπον ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, β') ἐκτεθέντας ἢ καὶ ἐγκαταλειφθέντας ὑπὸ τῶν ἰδίων γονέων ἕνεκα πλήρους τούτων ἀδυναμίας πρὸς διατροφὴν αὐτῶν, γ') ἡθικῶς ἐγκαταλειμμένους ἕνεκα ἀσθενειῶν, κμεισίας, ἐλαττωμάτων, μίθης ἢ ἄλλων αἰτιῶν τῶν γονέων, ἀφελέντας δὲ τοιοῦτοτρόπως εἰς τὴν τύχην αὐτῶν καὶ στερουμένους πάσης ἀνατροφῆς ἢ τῶν ὁποίων οἱ γονεῖς εὕρισκονταί ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐν ταῖς φυλακαῖς, δ') ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῶν γονέων εἰς τὴν ἐπαιτείαν, τὴν ἀγρυπτείαν ἢ τὴν πορνείαν προαγομένους 2). Οἱ εἰς τὰς κατηγορίας ταύτας ὑπαγόμενοι παῖδες ὅταν ὁμοιάζουσι πρὸς φύλλα δένδρων τρυφερά ὑπὸ παντοίων σφοδρῶν ἀνέμων ἀπειλούμενα ; Τίς ὁ μὴ ἀμφιβάλλων, ὅτι οὗτοι θὰ ὀλισθησώσιν εἰς τὸ πρῶτον αὐτῶν βῆμα καὶ ὅτι θὰ κατακυλίσωσιν ἀνεπιγνώτως εἰς τὸν κατήφορον τῆς διαφθορᾶς ; Στερούμενοι πάσης ἐπιβλέψεως, γυμνοὶ εἰσασθῆσινε προσπαθείας, οὐδενίᾳς πυνγνόνοντες ἀγωνίης

ἡ πολιτεία ἐν τῷ κατὰ τοῦ ἐγκλήματος ἀγῶνι αὐτῆς οὐδόλως διαφέρει τοῦ Σισύφου, τὸν λίθον αἰωνίως κυλίοντος.

*
* *

Ἄλλα τίς λοιπὸν θ' ἀναλάβῃ τὴν φροντίδα τῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν ἀπροστατευτῶν τούτων καὶ ἀποκλήρων τῆς τύχης παιδῶν, ἵνα μὴ ταῦτα σὺν τῷ χρόνῳ ἀφεύκτως μετατορρωθῶσιν εἰς κακοποιούς; Ἐὰν οἱ γονεῖς αὐτῶν δὲν δύνανται ν' ἀναθρέψωσι ταῦτα, ἐὰν οὗτοι δύνανται μὲν, ἀλλὰ δὲν θέλουσι, τότε ὀφείλει αὐτὴ αὕτη ἡ πολιτεία νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ἔργου τῆς ἐπ' αὐτῶν ἐπιμελείας, ἐπιβάλλουσα εἰς ταῦτα τὴν ἀναγκαστικὴν λεγομένην παιδεύσιν (Zwangserziehung). Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ἀναγκαστικῆς παιδείσεως, ἐφαρμοζόμενον ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τῶν ἐκεῖ λειτουργούντων ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐπανορθωτικῶν καταστημάτων, θαυμάσια παρέσχεν ἀποτελέσματα, μορφώσαν ἐκ τῶν τᾶξων τούτων τῶν παιδῶν ἐντίμους καὶ ἱκανοὺς ἐργάτας, συμβαλὸν δ' ὑπερβαλόντως εἰς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγκληματούντων 1). "Ο,τι ὁ πολὺς Βεκκαρίας πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐκήρυξε διὰ τοῦ περιπύστου αὐτοῦ ἔργου «περὶ ἀδικημάτων καὶ ποινῶν», ὅτι τὸ βεβαιότατον ἀλλὰ καὶ δυσκολώτατον μέσον, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ προλάβωμεν τὸ ἐγκλημα, εἶνε ἡ βελτίωσις τῆς παιδαγωγίας, ἐπιτυχῶς χάνεται διὰ τῆς αὐθαρέτου πλὴν δεδικοιολογημένης ταύτης ἐπεμβάσεως τῆς πολιτείας. Δι' οὗτο ἕκαστος ἡμῶν δὲν ἀνήκει μόνον εἰς τὴν ἰδίαν οἰκογένειαν, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας προήλθεν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ πρωτίστως ἀνήκει καὶ εἰς τὴν πολιτείαν, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ὁποίας θὰ ζήσῃ καὶ θὰ ἐργασθῇ.

*
* *

Πλὴν ὅμως τῶν ἀνωτέρω τεσσάρων κατηγοριῶν ἔχομεν ἐπίσης παῖδας : ε') ἐλαττωματικούς καὶ ἐπικινδύνους, εἰ καὶ δὲν δύναται τις εἶτι

1) Dr. A. Lenz: Die Zwangserziehung in England.

νὰ χαρακτηρίσῃ τούτους ὡς ἐγκληματίας, οἷοι οἱ δι' ἐγκληματικὴν τινα πράξιν πρὸ δικαστηρίου ἀχθέντες καὶ ἀπολυθέντες ὡς οὐχὶ μετὰ διακρίσεως ἐνεργήσαντες ἢ οἱ εἰς φυλακὴν κατ' αἵτησίν τοῦ πατρὸς ἐγκλειόμενοι, — (ἄγνωστος περίπτωσις παρ' ἡμῖν, σχετικῆς τινος διατάξεως παναρχαίας καὶ ἀτελοῦς οὐδόλως, ὡς τοῦλάχιστον γνωρίζομεν, ἐφαρμοζομένης), — καὶ σ') παῖδας μετὰ διακρίσεως ἐγκληματικὴν τινα πράξιν ἐνεργήσαντας.

Ἐκ τῶν δύο τούτων τελευταίων τάξεων οἱ μὲν τῆς ε'. τάξεως ἀνάγκη εἶναι νὰ ὑφίστανται παραπλησίαν τινα πρὸς τὴν τῶν πρώτων διαπαιδαγώγησιν, οἱ δὲ τῆς σ' νὰ πληττωνται ὡσαύτως διὰ τῆς μάλιστα τοῦ παιδαγωγοῦ μᾶλλον ἢ τῆς τοῦ τιμωροῦ. Ἐκ τῆς πολυχρονίου τῶν φυλακῶν πείρας ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ ποινὴ τῆς καθεύρεως αὐστηρῶς καὶ ἀπολύτως ἐπὶ τῶν παίδων ἐπιβαλλομένη οὐδένα ἀγαθὸν καρπὸν δύναμαι ν' ἀποφέρῃ. Διαστρέφει τὸν νυντίον τὸν ἀπαλὸν αὐτῶν χαρακτῆρα καὶ γεννᾷ ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν αἰσθήματα ἐκδικήσεως κατὰ τῆς τιμωρούσης ταῦτα πολιτείας. Ἡ ποινὴ πρέπει νὰ παρουσιάζηται εἰς τὸν νεαρὸν ἐγκληματίαν οὐχὶ ὡς ἐξίλασμός καὶ ἀνταπόδοσις διὰ διὰ τὴν ἐνοχλὴν αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς μέσον πρὸς ἐπαναφορὰν τούτου εἰς τὴν σωτῆραν τῶν πρὸς τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἀνθρώπων καθόντων. 1) Ἐπὶ τῶν ἀρχῶν δὲ τούτων στηριζόμενοι συνεζήτησαν καὶ ἀπεφάνθησαν περὶ τῶν κατὰ τῆς ἐγκληματικότητος τῶν παίδων ληπτέων μέτρων τὰ ἐπανειλημμένως συνελθόντα διεθνῇ σωρονομιστικῇ συνέδρῳ, ἐν Λονδίῳ τῷ ἔτει 1872, ἐν Στοκχόλμῃ τῷ ἔτει 1878, ἐν Ρώμῃ τῷ 1885, ἐν Πετροπόλει τῷ 1890 καὶ ἐν Παρίσις κατὰ τὸ θέρος τοῦ ἔτους 1895.

Ἐβλεπε τὸ πρὸ τινος χρόνου ἀρξάμενον ἤδη τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ Ἐφθονεῖον νὰ γίνῃ ἀφορμὴ καὶ παρ' ἡμῖν, ὅπως μελετηθῶσι καὶ ἐφαρμοσθῶσι τὰ ἀλλաχού ἐν χρήσει ἤδη ἢ εὐρισκόμενα ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει πρὸς ἐφαρμογὴν μέτρα κατὰ τῆς ἐγκληματικότητος τῶν παίδων ὑπὸ τὴν γενικὴν αὐτῆς ἐννοιαν. Ἡ πολιτεία, ἐπαναλαμβάνομεν,

1) Dr. Appellius: Die Behandlung jugendlicher Verbrecher und verwaahrloster Kinder.

ὅεν πρέπει νὰ φροντίζῃ μόνον περὶ τῆς βελτιώσεως τῶν ἐγκλημα-
τησάντων ἤδη παίδων, ἀλλὰ καὶ περὶ προφυλάξεως τούτων ἀπὸ
τῆς σφαίρας τοῦ ἐγκλήματος. Ἐν τοιαύτῃ καὶ μόνον περιπτώσει
δύναται νὰ καυχᾶται, ὅτι ἐπιτελεῖ ἀκέραιον τὸ σωφρονιστικὸν αὐ-
τῆς ἔργον. Τὸ Ἐφθβεῖον ἔσται ἡ βάσις τῆς ἐργασίας ταύτης,
ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ μεγάλου τούτου οἰκοδομήματος.

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

Οί ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς προόδου διαπνεόμενοι ἄνδρες, λέγει ὁ René Worms 1), ὅσοι πρὸ εἰκοσαετίας περίπου ἠγωνίσθησαν ἐν Γαλλίᾳ, ὅπως ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ὑποχρεωτικῶς ἐν τῇ χώρᾳ ἐπιβληθῇ, ἀνέμενον ἐκ ταύτης τὰ ἀξιολογώτερα τῶν ἀποτελεσμάτων. Ἠλπίζον, ὅτι διὰ τῆς διαδόσεως καὶ ἐξαπλώσεως τῶν φώτων αὐτῇ αὕτῃ ἡ ἐγκληματικότης ἔμελλε προϊόντος τοῦ χρόνου νὰ ἐξαφανισθῇ. Ἐπανελάμβανον δὲ πεποιθότως τὴν περίφημον καταστᾶσαν φράσιν : «Ὅστις ἀνοίγει ἐν σχολεῖον, κλείει συγχρόνως καὶ μίαν φυλακὴν». Αἱ ἐλπίδες ἄλλως αὐταὶ ἐστηρίζοντο ἐπὶ τινος βάσεως. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1870, καθ' ὃ ἐξεδόθη ὁ νόμος περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως, μέχρι τοῦ ἔτους 1894, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰς τὰ σχολεῖα φοιτῶντων παιδίων ἀνελθόντος ἀπὸ ἐνὸς ἑκατομμυρίου καὶ πεντακο-

1) Ἀνακοίνωσις τοῦ διακεκριμένου διευθυντοῦ τῆς ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένης «Διεθοῦς Ἐπιθεωρήσεως τῆς Κοινωνιολογίας» René Worms, γενομένη ἐν τῷ κατὰ τὸ ἔτος 1897 ἐν Λισσαβῶνι τῆς Πορτογαλλίας συνελθόντι Συνεδρίῳ τῆς «Διεθοῦς Ἐνώσεως τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου».

σίων χιλιάδων εἰς πέντε ἑκατομμύρια, ὁ μέσος κατ' ἔτος ὄρος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καταδίκων ἡλαττώθη ἀπὸ 12,000 εἰς 5,000. Οἱ ἀριθμοὶ δ' οὗτοι, οὓς ἔδωκεν ἡμῖν ὁ John Lubbock ἐν τῷ ἐναρκτηρίῳ αὐτοῦ λόγῳ κατὰ τὸ πρῶτον συνέδριον τοῦ «Διεθνoῦς Ἰνστιτούτου τῆς Κοινωνιολογίας», προάγουσιν εἰς φῶς γεγονόσ, οὕτινος τὰ αἷτια δὲν ἰδιάζουσιν ἀποκλειστικῶς τῇ Ἀγγλίᾳ καὶ ὅπερ ἔδει κατὰ συνέπειαν ν' ἀπαντᾷ πανόμοιον ἐφ' ἀπόσεως τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἠπείρου.

Καὶ ὁμοῦς ἐν Γαλλίᾳ φαίνεται, ὅτι αἱ τοιοῦτότροποι προβλέψεις παντάπασιν ἐματαιώθησαν. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1870 καὶ ἐντεῦθεν ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ τῶν ἀνγλικῶν διαπρακτομένων ἀδικημάτων βαίνει ἀπολύτως ὁσημέραι αὐξῶν ἐν τάχει καὶ καταπληκτικῶς. Ἐν σχετικῇ δὲ ἀναλογίᾳ πρὸς τὴν ὅλην ὁμοῦ ἐγκληματικότητα ἀνευρίσκει τις ἐπίσης, ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον αὐξάνει. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐν τούτοις δὲν παρουσιάζεται μόνον ἐν Γαλλίᾳ. Ἀπαντᾷ ὁμοίως καὶ ἐν Γερμανίᾳ, μάλιστα δὲ ἐξ ὠρισμένων τινῶν ἐνδείξεων ὁ Tarde ἤχθη εἰς τὸ συμπέρασμα, —ἐν διατριβῇ τινι αὐτοῦ προσφάτω περὶ τῆς «ἐγκληματούσης νεότητος», (*La Jeunesse criminelle*) 1), —ὅτι τὰ συμπτώματα τοῦ κακοῦ τούτου ἄρχονται ἀναφαίνεσθαι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ.

Τοιοῦτου εἵδους γεγονότα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μείνωσιν ἀπαράτηρα. Οἱ πολέμιοι τῆς καθ' ὑποχρέωσιν δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπωφελήθησαν τούτων, ὅπως ἀναλάβωσι νέον κατ' αὐτῆς ἐπιθετικὸν ἄγῶνα. Ἡ ὑποχρεωτικὴ αὕτη διδασκαλία, διατείνονται οὗτοι, ἀπέβη καθ' ὅλοκληρίαν ἄκαρπος, τὸναντίον μάλιστα ὑπῆρξεν αὕτη βλαθερά, διότι ἡ ἐγκληματικότης τῶν νέων ἐπετάθη. Οἱ στρογγύλοι περὶ τούτου ἀριθμοί, προσθέτουσιν, ἀποδεικνύει τοῦτο προφανῶς. Ἡ δύναμις δὲ πράγματι τῶν ἀριθμῶν τούτων εἶνε τοσοῦτο μεγάλη, ὥστε ἐκλόνησεν αὕτη τὰ μᾶλλον ἀδίκαιστα ἐν ταῖς πεποιθήσεσιν αὐτῶν πνεύματα

1) *Revue Pédagogique*. Μάρτιος 1897.

Διαπρεπής τις φιλόσοφος, συνήγορος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τῶν ἐλευθερίων ἰδεῶν, ὁ Alfred Fouillée ἀπεφάνθη τελευταῖον ἐν μελέτῃ τινὶ αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «οἱ νεαροὶ ἐγκληματίαι, τὸ σχολεῖον καὶ ὁ τύπος» 1), ὅτι ἡ αὖξουσα διαφθορὰ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἔχει ὡς ἀφορμὰς τὴν πλημμυρίδα τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀσεβείας, τὴν ἀποκλειστικὴν ἀνάπτυξιν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἣτις δὲν ἀποβλέπει ἢ μόνον εἰς τὴν διδασκαλίαν χωρὶς ἅμα νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν παιδαγωγῆσιν τῶν μαθητῶν, τέλος δὲ τὰς συχνότατα νοσηρὰς ὑποβολάς, τὰς γιγνομένας αὐτοῖς ἐκ μέρους τῶν ἐφημερίδων διὰ τῶν ἐν ταύταις δημοσιευμένων μυθιστορημάτων, ὡς καὶ διὰ τῆς δημοσιεύσεως διαφόρων γεγονότων καὶ πρακτικῶν τῶν διαφόρων ποινικῶν δικῶν.

* *

Δεν θὰ προβῶμεν ἡμεῖς ἐνταῦθα εἰς τὴν λεπτομερῆ ἐξέτασιν τῶν τριῶν τούτων λόγων, ὅτινας κατὰ τὸν Alfred Fouillée συντελοῦσιν εἰς τὴν διαφθορὰν τῆς νεότητος. Ὅλ' ἐπιμεινῶμεν μόνον ν' ἀποδείξωμεν, ὅτι τὸ δημοτικὸν σχολεῖον οὐδαμῶς ἔχει τὴν λυπηρὰν ἐνέργειαν, ἣν θέλουσι ν' ἀποδώσωσιν αὐτῷ. Φαίνεται δ' ἡμῖν πρῶχειρον ν' ἀποδείξωμεν τὸν ἰσχυρισμὸν ἡμῶν τοῦτον πρῶτον μὲν διὰ τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων πείρας, εἶτα δὲ διὰ τῆς κρίσεως καὶ τῶν ἐκ ταύτης συλλογισμῶν.

Ἰδῶμεν λοιπὸν τὰ πράγματα ὀλίγον ἐγγύτερον.

Τὰ ἐκ τῆς στατιστικῆς πορίσματα τρεῖς ἤδη ἐθεβαίωσαν ἡμᾶς περὶ τῆς πλήρους ἀβλαθείας τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Καὶ πρῶτον ἐν ἔτει 1881 καθιερώθη ἐν Γαλλίᾳ διὰ νόμου ἡ ἀρχὴ τῆς ὑποχρεωτικῆς καὶ δωρεᾶν παρεχομένης δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἐὰν ὁ νόμος οὗτος ἤθελεν ἔχει βλαβερά καὶ ἐπιζήμια ἀποτελέσματα, δὲν ἤθελον ταῦτα δυνηθῇ νὰ ἐκδηλωθῶσιν ἢ ἔτη τινὰ βραδύτερον ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτοῦ, διότι ὁ νόμος οὗτος ἐφηρμόσθη προβάδην. Ἐν τούτοις ὅμως ὅπως τοῦναντίον ἢ ἐπαύξεισι τῆς ἐγκληματικότητος τῶν παιδῶν, περὶ ἧς ἀνω-

1) Revue des Deux Mondes. Ἰανουάριος 1897.

τέρω ὠμιλήσαμεν, ἐβεβαιώθη οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1881, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1880, ἥτοι πρὸ τῆς παραδοχῆς καὶ εἰσαγωγῆς τοῦ νόμου τούτου. Ὡστε οὗτος δὲν δύναται νὰ ᾔηται ἡ αἰτία τῆς ἀναπτύξεως ταύτης τῆς τῶν παιδίων ἐγκληματικότητος. Δεύτερον : τὰ συλλαμβανόμενα, ποινικῶς καταδιωκόμενα καὶ καταδικαζόμενα παιδία δὲν εἶνε ποσῶς, — τοῦτο δ' εἶνε βεβαιωμένον, — ἐξ ἐκείνων, ἅτινα μάλιστα ὑπέστησαν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ σχολείου. Τῷ ἔτει 1893 ἐπὶ ἑκατὸν ἐκ τῶν παιδίων τούτων τριάκοντα καὶ ἐξ ἧσαν ἐντελῶς ἀγράμματα, δύο δὲ μόνον τοῖς ἑκατὸν ἐκέκτηντο πραγματικῶς δημοτικὴν παιδείαν, — (ὄρα στατιστικὴν τῶν φυλακῶν τοῦ ἔτους 1893). Τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἐξ ἐκείνων, ἅτινα οὐδ' ὅλως μεταβαίνουν εἰς τὸ σχολεῖον, — (διότι ἡ ὑποχρέωσις τοῦ φοιτᾶν εἰς σχολεῖον πολλὰκις ἀληθῶς παραγνωρίζεται καὶ δὲν ἐκτιμᾶται), — ἡ ἐὰν ἐπισκέπτονται τοῦτο, δὲν ἐργάζονται ἐν αὐτῷ οὔτε ἐκμανθάνουσιν τι. Δὲν δύναται τις λοιπὸν νὰ εἴπῃ, ὅτι τὸ σχολεῖον διέρθειρεν αὐτά, διότι ταῦτα διετέλεσαν ξένα πρὸς ὅ, τι ἐν τούτῳ τελεῖται, διότι δὲν φέρουσι τὴν σφραγίδα αὐτοῦ. Τρίτον δὲ καὶ τελευταῖον : ἡ στατιστικὴ τῆς ἐξ ἐπαγγέλματος ἐγκληματικότητος ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ δημοδιδάσκαλοι κατατάσσονται μεταξύ τῶν ἐντιμωτέρων προσώπων.

Μεταξὺ δέκα χιλιάδων ἀτόμων ἡ τάξις τῶν διδασκάλων χορηγεῖ κατ' ἔτος μίᾱν 1,58 ἐγκληματικῶν κατηγοριῶν, ἐνῷ τὸ σύνολον τῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελλμάτων παρέχει τοιαύτην 6,35. Τὸ πόρισμα τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸν Tarde, ὅστις ἐν τούτῳ ἔχει ἰδιᾶζον κύρος, ἅτε ὢν ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης τῆς Γαλλίας διευθυντὴς τοῦ τμήματος τῆς στατιστικῆς τῆς Ποινικῆς Δικαιοσύνης. Πῶς λοιπὸν δύναται ν' ἀποφανθῇ τις, ὅτι οἱ διδάσκαλοι οὔτοι, οἵτινες προσωπικῶς τυγχάνουσιν ὄντες τοσοῦτον ἄφογοι, διαπλάττουσι κακοήθη ὑποκείμενα καὶ πρωίμους ἐγκληματίας;

Πρόδηλον λοιπὸν, ὅτι οἱ ἀριθμοί, οὓς οἱ πολέμιοι τῆς ὑποχρεωτικῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀρσέκονται ν' ἀναφέρωσιν, οὐδὲν ἀποδεικνύουσιν. Εἰσερχόμενοι δ' εἰς τὰς λεπτομερείας καὶ τὰ καθ' ἕκαστα τῶν ἐκ τῆς στατιστικῆς δεδομένων, ὡς πρὸ μικροῦ ἐπράξαμεν τοῦτο, βλέπομεν, ὅτι ἡ ἀληθὴς ἐρμηνεία τῶν πραγμάτων δὲν δύναται νὰ ᾔηται ἐκείνη, ἣν

οὗτοι παρουσιάζουσιν ἡμῖν, ὅτι συνεπῶς ἡ ἐπαύξησης τῆς ἐγκληματικότητος τῶν παιδῶν δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὀφείληται εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως.

* *
*

Ἄλλως ὅμως τὸ συμπέρασμα τοῦτο, ὅπερ αὐτὰ τὰ γεγονότα ἐπιβάλλουσιν, ἠδύνατο νὰ συναχθῇ διὰ μόνης τῆς κρίσεως.

Ἐν τοῖς προγράμμασι τῶν δημοτικῶν σχολείων ἐν Γαλλίᾳ μεγά-
λως ἔλαβον ὅπ' ὄψιν τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν παιδευσιν. Ἐπὶ τοῦ
ἀντικειμένου τούτου ἐξαίρετα ἐγράφησαν συγγράμματα, διεδόθησαν δὲ
ταῦτα μετὰ τῶν παιδαγωγῶν, οἵτινες ἐμπνέονται ἐκ τούτων ἐν τοῖς
μαθήμασιν αὐτῶν. Πρὸς τοῦτοις ἐνετάλησαν οὗτοι ἴνα, ὅποταν ἀπη-
γῶνται ἱστορικὰ γεγονότα τοῖς μαθηταῖς αὐτῶν, ἐξαίρῃσι συγχρόνως
καὶ τὰ ἠθικὰ πορίσματα, ὅσα ἐκ τούτων προκύπτουσιν, οὐδέποτε δὲ
πράγματι παραλείπουσι τοῦτο.

Δικαίως δὲ δύναται τις νὰ ὑποθέτῃ, ὅτι ἡ τοιαύτη διδασκαλία αὐ-
τῶν θὰ ἔχῃ ἱκανὴν ἠθικὴν ἐπενέργειαν ἐπὶ τῶν ἀκρωμένων μαθητῶν.
Ἄλλ' ὑποθέσωμεν, ὅτι δὲν ἔχει οὕτω. Παραδεχθῶμεν μετὰ τινων
σκεπτικῶν, ὅτι ἡ διδασκαλία εἶνε ἀδύνατος καὶ ἀνίσχυρος νὰ μετα-
τρέψῃ τὸν χαρακτῆρα. «Παρέχει μὲν αὕτη, λέγουσι, τὰ μέσα τοῦ
ἐνεργεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεργείας καὶ τῶν σκοπῶν ἐν γένει
τῆς διαγωγῆς οὐδεμίαν κέκτηται δύναμιν. Δικαιοδοσίαν ἔχει μόνον ἐν
τῇ σφαίρᾳ τῆς διανοίας, ἣτις ἐξευρίσκει τὰ μέσα, ἐνῷ οἱ σκοποὶ ἐξαρ-
τῶνται ἐκ τῆς θελήσεως». Παραδεχθῶμεν πρὸς στιγμὴν τὴν γνώμην
ταύτην, εἰ καὶ δὲν φαίνεται ἡμῖν ἐντελῶς ἀκριβές, διότι καθιερωτὶ διά-
κρισιν λίαν ἀπότομον καὶ ἀπόλυτον μετὰ τῶν δύο ἀπόψεων τοῦ
πνεύματος, τῶν τῆς διανοίας καὶ τῆς θελήσεως. Τί προκύπτει ἐκ ταύ-
της : Ὅτι ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις οὐδὲν μὲν ἀποτέλεσμα θὰ ἔχῃ ἐπὶ
τῆς διαγωγῆς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὅτι θὰ ἔχῃ ἐπὶ ταύτης οἰκτρὸν τοιοῦτο.
Ἡ ἐνέργεια αὐτῆς ἔσται μηδαμινή, οὐχὶ δ' ὅμως καὶ βλαθερά. Ἴδου
τί δύναται τις λογικῶς νὰ ὑποστηρίξῃ. — Ἐνὶ λόγῳ λοιπόν : ἡ ἡ δη-
μοτικὴ ἐκπαίδευσις ἰσχυροποιεῖ τὸν χαρακτῆρα ἢ οὐδεμίαν ἐνέργειαν

ἔχει ἐπ' αὐτοῦ. Ἄλλ' ὅτι διαφθείρει αὐτόν, οὐδὲν γεγονός ἀποδεικνύει τοῦτο, οὐδεμίᾳ δὲ λογικῇ ἐπιτρέπει νὰ ἰσχυρίζωμεθα τοιοῦτό τι.

Ἄλλως δὲ ἡ συζήτησις δὲν περιορίζεται ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Ὑπερβάλλει τῶντι ταύτην. Τὰ ὀπισθοδρομικὰ πνεύματα διάκεινται ἥττον ἐχθρικῶς κατὰ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ἢ κατὰ τῶν Πανεπιστημίων, ἀφ' ὧν ἐκπορεύονται αἱ νέαι ἰδέαι, αἱ βραδύτερον μικρὸν κατὰ μικρὸν διαδιδόμεναι εἰς τὸν πολὺν κόσμον. Μένονται τὰ Πανεπιστήμια, ὅτι προσελκύουσι πολλοὺς νέους, οἵτινες δὲν θὰ εὗρωσιν ἀσχολίαν καὶ ἐργασίαν ἐν τοῖς ἐλευθερίοις ἐπαγγέλμασιν, ἐπ' αὐτοῖς ὁρῶμεν οὕτω σὺν τῷ χρόνῳ θὰ καταστῶσιν ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν κοινωνικὴν τάξιν. Ἀλλὰ διατὶ οἱ αὗτοι ἐκεῖνοι, οἵτινες φοιτῶσιν εἰς τὰ Πανεπιστήμια, νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὰ ἐλευθέρια λεγόμενα ἐπαγγέλματα; Δὲν εἶνε εὐλογον, ὅπως ὁ μέλλων ἀξιωματικὸς, ὁ μέλλων ναυτικὸς, ἔμπορος, βιομήχανος ἢ γεωπόνος ἀρχίσῃ νὰ τυγχάνῃ ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως, — πρὸ πάντων ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνικῆς, — ἐξ ἧς βεβαίως κατόπιν πολὺ ἤθελεν οὔτι ὠφελήθῃ ἐν τῷ σταδίῳ ἢ ἐν τοῖς ἐργοῖς καὶ ταῖς ὑποθέσεσιν αὐτῶν; Ὅθεν εἰς τὰ ἀνώτερα σχολεῖα δὲν φοιτῶσι πολλοί. Ἐπρεπεν εἰς ταῦτα περισσότεροι νὰ φοιτῶσιν. Ἐὰν δ' οὕτως εἶχεν, οἱ ἀπαξ εἰσερχόμενοι εἰς ταῦτα δὲν ἤθελεν νομίζει ὅτι ἔχουσιν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν μονοπώλιον καὶ δὲν ἤθελεν πλεον συλλαμβάνει φιλοδοξίας ἀνεκτελέστους καὶ ἀπραγματοποιήτους. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἐξάπλωσις τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως ἤθελεν ἔχει μόνον πλεονεκτήματα καὶ ἤθελεν ἀποφέρει μόνον ὠφελείας.

Ἀλλὰ κατηγοροῦσι πρὸς τοῦτοις τῶν Πανεπιστημίων, ὅτι διαδίδουσιν ἀνατρεπτικὰ συστήματα ἰδεῶν. Ἐννοοῦσι δὲ διὰ τοῦτου πρὸ πάντων τὴν ἐλευθέραν φιλοσοφικὴν διδασκαλίαν. Πρὸ ὀλίγου ἀκόμῃ, τὴν 9 Ἀπριλίου 1897, ὁ σύλλογος Molé-TOCQUEVILLE, ἔνωσις δικηγόρων καὶ νέων πολιτικῶν ἀνδρῶν, ἐψήφισεν ἡμερησίαν διάταξιν ἀκρίβως, ὅτι τὰ σκάνδαλα τοῦ Παναμᾶ ἔχουσιν ὡς κυρίαν αἰτίαν..... τὴν διδασκαλίαν ὑλιστικῆς τινος φιλοσοφίας! » Πρὸ μικροῦ δὲ χρόνου μυθιστοριογράφος ἔξοχος, ὁ Paul Bourget, ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ, τῷ ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ μαθητὴς» (Le Disciple), παρουσίασεν ἡμῖν νεανίαν διεσθαρμένον καὶ ἀχθέντα εἰς τὴν διάπραξιν ἐγκλήματος ὑπὸ τῶν

διδασκαλιῶν τῶν συγχρόνων πυρρωνιστῶν. Τέλος αὐτός ὁ Tarde ἐν ἄρθρῳ αὐτοῦ τινι, οὕτινος πρὸ μικροῦ ἐμνημονεύσαμεν, καταμείβεται τὸν «Κοινωνικὸν Δαρβινισμόν», ὅστις, ὑπεραπολογούμενος τοῦ ἀγῶνος τοῦ βίου, ἐπιτρέπει καὶ συγχωρεῖ ὅλας τὰς ἀθεμίτους ἐπιθυμίας καὶ πᾶσαν πρᾶξιν καὶ ἐνέργειαν, τελουμένην πρὸς κορεσμόν αὐτῶν.

Ὑπάρχει ἀνάγκη, ὡς φαίνεται, πολλῆς διύλισεως ἀπασῶν τούτων τῶν κρίσεων. Ὁ ἐπιστημονικὸς ὕλισμός, καθὼς ὁ Hækel ἀπέδειξεν, 1) οὐδὲν συνεπάγεται τὸν ἠθικὸν ὕλισμόν. Ἐκ τοῦ ὅτι τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ εἶνε ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης, δὲν πρέπει νὰ συμπεράνῃ τις ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν εἴδη ἐκ τῆς οὐσίας ταύτης ἀνώτερα τῶν ἄλλων οὔτε συνεπῶς ὅτι δὲν ὑπάρχουσι γένη ὄντων εὐγενέστερα καὶ κρείττονα τῶν λοιπῶν. Ὡς πρὸς δὲ τὸν πυρρωνισμόν, συμφέρεи νὰ ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ἔταμε τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν ἀνοχὴν, ἐν τῶν μεγαλειτέρων εὐεργετημάτων τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ. Πρὸς τούτοις δὲ θεῶν παρατηρήσωμεν, ὅτι ὁ ἐνδοιασμός καὶ ἡ ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὴν θεωρητικὴν ἀλήθειαν δὲν συνεπάγεται ἀνγκυαίως τὴν κακοήθειαν, οὐδ' ἐπίσης τὴν ἑλλειψιν ἀρχῶν ἐνεργείας ὄντως ἠθικῶν.

* Ἄλλως ὁ Κάντιος δὲν ἤθελε δυνηθῆ, συγχρόνως, ν' ἀμφιβάλλῃ περὶ ὅλων τῶν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ δεκτῶν γενομένων μεταρρυσικῶν ἀξιωματικῶν καὶ νὰ ὀρίσῃ ἐν τούτοις τὸν τύπον τῆς κατηγορικῆς προσταγῆς (impératif catégorique) ὡς βᾶσιν τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ.

Τέλος δὲ ὡς πρὸς τὸν Δαρβινισμόν, οὐδὲν ἔχει οὗτος τὴν σημασίαν, ἣν οἱ πολέμιοι ἀποδίδουσι τούτῳ. Ὁ Δάρβιν διατείνεται, ὅτι τὰ διάφορα εἴδη τῶν ζώων μάχονται πρὸς ἄλληλα καὶ ἀμειβαίως ἐξολοθρεύονται. Τούτο εἶνε τὸ κέντρον τοῦ συστήματος αὐτοῦ. Ἄλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν πάλιν ζώων ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ εἶδους, οὐδεμίαν οὗτος σπουδαιότητα προσάπτει ταύτῃ πλὴν ἴσως ὡς πρὸς τὴν τοῦ γένους ἐπιλογὴν. Πῶς λοιπὸν δύναται τις νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τοῦ ἔργου αὐτοῦ

1) Histoire de la Création Naturelle.

συμπεράσματα ευνούκα ὑπὲρ ἀδυσωπότητος τινὸς πάλης μεταξύ ἀνθρώπων ; Μᾶλλον τὸ ἐναντίον ἤθελεν εἶναι ὀρθόν καὶ ἀκριβές, διότι οὐδεὶς κάλλιον αὐτοῦ ἀπέδειξε τὴν ἀμειθαίαν βοήθειαν, ἣν ἀλλήλοις παρέχουσιν οἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἐν τῇ πάλῃ αὐτῶν κατὰ τῶν διαφόρων εἰδῶν, οὐδεὶς δὲ κάλλιον αὐτοῦ κατέστησε καταληπτὴν τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ αἰσθήματος τῆς διατηρήσεως τοῦ εἴδους.

Ἀληθὲς εἶνε, ὅτι ἡδυνάτο τις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ στηρίξῃ ἐπὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ τὴν ἐγκωμιασμὴν τῆς πάλης τῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν καὶ ἀπολογία ὑπὲρ τῆς ὑποτάξεως τῶν ἀσθενεστέρων κοινωνιῶν ὑπὸ τῶν ἰσχυροτέρων τοιούτων, ὡς ὁ καθηγητὴς Gumplovicz μεταξύ ἄλλων ἐπραΰε τοῦτο. Ἄλλ' ὅπως τὰ τοιούτων ἔχῃ βάσιν τινά, ἔδει κατὰ πρῶτον ν' ἀποδείξῃ τις, ὅτι αἱ διαφοροὶ ἀνθρώπιναι φυλαὶ εἶνε καὶ τοσαῦτα εἶδη ζώων, ὡς ἀλλήλων διακεκριμένα. Ἀλλὰ μέγας ἀριθμὸς ἐξόχων ἀνθρωπολόγων διαμαρτύρεται κατὰ τῆς θεωρίας ταύτης, ἥς τὴν πλήρη ἀνασχευὴν δύναται τις νὰ ἴδῃ ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ de Quatrefages, τῷ ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ ἀνθρώπινον εἶδος» (L'Espèce Humaine). Συμπεραίνουμεν λοιπόν, ὅτι ὁ Δαρβινισμὸς, ἐπίσης καὶ ὁ ὕλισμός καὶ ὁ σκεπτικισμός, εἶνε ἀθῶοι τῶν ἀνθρώπων ἐπακολουθημάτων, ἅτινα καταλογίζουσιν αὐτοῖς. Πράγματι τούναντίον δὲν ὑπάρχει φιλοσοφικὴ ἢ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, ἥτις νὰ μὴ ἐξευγενίζῃ τὴν καρδίαν ἐν ᾗ συνάμα διαπλάττει τὴν διάνοιαν. Οὐτιδανὴ λοιπὸν ἔρις εἶνε ἡ ἐγχειρομένη κατὰ τῶν συγχρόνων νεωτεριστῶν !

* *

Ἐν λοιπὸν δὲν δύναται τις ἀληθῶς ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ἐμπνευσιν τοῦ ἐγκλήματος ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει, ἐν οἰσθόποτε βαθμῇ καὶ ἂν αὕτη λαμβάνῃ χώραν, ποῦ πρέπει λοιπὸν ν' ἀναζητήσῃ τις ταύτην ; Θὰ ἀνεύρωμεν ταύτην μᾶλλον ἐν τῷ τύπῳ, ὅστις ἐνεργεῖ συγχρόνως ἐν μέρει μὲν ἐν γνώσει διὰ τῶν δυσφημῶν ἢ αἰσχροῶν αὐτοῦ ἄρθρων, ἐν μέρει δὲ ἀσυνειδήτως διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν πρακτικῶν τῶν ποινικῶν δικῶν καὶ τῶν διαφορῶν ἄλλων εἰδήσεων.

Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐπιθυμοῦμεν ν' ἀναζητῇται αὕτη ἐκτὸς τῶν

καθαρῶς διανοητικῶν φαινομένων. Αἱ οἰκονομικαὶ περιστάσεις, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, ἔσονται πάντοτε οἱ σπουδαιότεροι παράγοντες τοῦ ἐγκλήματος, διότι ὁ πόθος πρὸς πλουτισμὸν ἔσται πάντοτε ἐν τῶν κυριωτέρων τούτου ἐλατηρίων. Τὰ περὶ τὰς γενετησίους ὁρμὰς τοῦ φύλου, ἵνα ὁμιλήσωμεν ὅπως ὁ de Greef, συμβάλλουσιν εἰς τοῦτο πολὺ. Ἡ δ' ἔννομος καὶ πολιτικὴ διοργάνωσις τῆς κοινωνίας αἰείποτε θὰ δημιουργῇ δυσηρεστημένους καὶ ἀποστάτας, εἴτινες θὰ βλέπωσιν ἑαυτοὺς προσβαλλομένους καὶ πληττομένους.

Ὅταν ἡ κοινωνιολογικὴ ἐπιστήμη προσδύσῃ ἐπὶ μᾶλλον, θὰ ἐπιτρέψῃ τότε ν' ἀντιληφθῶμεν κάλλιον ὅλων τούτων τῶν παραγόντων τοῦ ἐγκλήματος καὶ συνεπῶς νὰ ἐνεργήσωμεν δραστηριώτερον πρὸς κατάπνιν αὐτῶν. Ἀλλ' ἕως τότε ἤθελεν εἶναι, ὡς ἐλπίζομεν ὅτι κατεδείξαμεν, ἐπιλέγει καταλήγων ὁ René Worms, σφάλμα τέρστιον καὶ ἀδικία μεγίστη νὰ διαβλέπωμεν ὅλους τούτους τοὺς παράγοντας ἢ τοὺς κυριωτέρους ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ εἰς τὴν διάδοσιν τῶν ἐλευθέρων ἐρευνῶν.

ΥΠΟ ΟΡΟΥΣ ΑΠΟΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΔΙΚΩΝ

Ότε πρό εξαστίας ἐγνώσθη, ὅτι ὁ τότε Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἐσκόπει νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον περὶ εἰσαγωγῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεσμοῦ τῆς ὑπὸ ὄρον ἀπολύσεως τῶν καταδικῶν, ὑπῆρχεν ἤδη ἐκ τῶν προτέρων ἡ βεβαιότης περὶ τῆς ἀποτυχίας αὐτοῦ ἕνεκα τῆς ἀθλίας ἀτυχῶς καταστάσεως, ἐν ᾗ αἱ φυλακαὶ ἡμῶν διατελοῦσιν εἰσέτι. Κατενόηθη ἐν τούτοις ἐγκαίρως τὸ ἄσποχον τῆς προόρου αὐτοῦ εἰσαγωγῆς καὶ τὸ νομοσχέδιον ἀπεσύρθη.

Τώρα ὅμως, ὅτε τῇ ἰδιωτικῇ πρωτοβουλίᾳ φιλοπατρίδων δωρητῶν ἀπεκτήσαμεν δύο σωφρονιστικὰ καταστήματα κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐπιστήμης, νομίζομεν, ὅτι ἡ δοκιμαστικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ θεσμοῦ τούτου, τοὐλάχιστον ἐπὶ τῆς κλάσεως τῶν ἀνηλίκων ἐγκληματιῶν, δὲν θέλει θεωρηθῇ ὡς πρόωρόν τι καὶ ἄκαιρον μέτρον.

★ ★

Ἡ ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπόλυσις τῶν καταδικῶν (liberation conditionnelle), μέτρον εὐφροσύνης οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ φιλόανθρωπον καὶ προ-

κτικώτατον, προϋποτίθῃσι τὴν ἐπελθοῦσαν πράγματι εἰς τὸν κατάδικον βελτίωσιν. Αἱ θύραι τῆς φυλακῆς ἀνοίγονται, — πρὶν ἢ ἔτι ὁλόκληρος ἡ ἐπιβληθεῖσα ποινὴ ἐκτιθῇ, — εἰς ἐκείνον μεταξὺ τῶν καταδίκων, ὅστις, ἀφοῦ ἀπέτισε τὸ πλεῖστον τῆς ποινῆς αὐτοῦ, παρέσχε συνάμα καὶ δείγματα τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ἀναπλάσεως, ἐγγυώμενα τὴν ἀκίνδυνον αὐτοῦ συμβίωσιν καὶ συνεργασίαν ἐν μέσῳ τῆς σωφρονούσης καὶ ἐντίμου κοινωνίας. Ἐπιτυγχάνεται δὲ τοῦτο ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις διὰ τῶν τελειοποιηθέντων σωφρονιστικῶν συστημάτων, δι' ὧν ὁ κατάδικος, ἀποτίων τὴν ποινὴν αὐτοῦ, μορφοῦται συγχρόνως καὶ προπαρασκευάζεται ἵνα, ὅταν αὖθις εἰς τοὺς κόλπους τῆς κοινωνίας ἐπανέλθῃ, εἴναι ἀπολύτως ἱκανὸς νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν βιωτικὸν ἀγῶνα καὶ καταστῇ χρήσιμος ἑαυτῷ καὶ τοῖς περὶ αὐτόν. Ὑπάρχουσί τινες μάλιστα, οἵτινες ἰσχυρίζονται, ὅτι μόνον διὰ τῆς αὐστηρᾶς καὶ ἀπολύτου ἀπομονώσεως δύναται ἡ ἀσφαλὴς τῶν καταδίκων βελτίωσις νὰ ἐπιτευχθῇ καὶ συνεπῶς ἡ ὑπὸ ὅρους ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπόλυσις τούτων νὰ ἐπιτραπῇ. Ὁ μέχρις ἐσχάτων Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἐν Βελγίῳ, ὁ περιφανὴς Le Jeune ὑπεστήριξεν, ὅτι «ἀδύνατον νὰ ἔχωμεν καλὰ ἀποτελέσματα ἐκ τοῦ θεσμοῦ τῆς προσωρινῆς τῶν καταδίκων ἀπολύσεως ἄνευ τοῦ ἀπομονωτικῆς συστήματος», διότι διὰ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ καὶ μόνον ἡ ψυχὴ τοῦ καταδικασθέντος ἀποκαθαίρεται, συνεργουμένου τούτου ἐν τῇ ἀπομονώσει εἰς ἑαυτόν, ἡ δὲ πρὸς αὐτόν ἡμεσος ἐπικοινωνία παντὸς ἐξωθεν ἐπιδρῶντος ἀγαθοῦ στοιχείου ἐπιτελεῖ εὐχερῶς τὸ σωτήριον αὐτῆς ἔργον. Ὑπὸ τὸ αὐτὸ δὲ πνεῦμα ὁμίλησεν ἐν τῷ συνεδρίῳ τῆς Στοκχόλμης καὶ ὁ τῆς Αὐστρίας Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης. 1)

* *

Ἀλλὰ ποῖον εἶναι τὸ ἀγαθὸν στοιχεῖον, ὅπερ προώρισται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπωφελῶς ἐπὶ τὸν κατάδικον καὶ νὰ καθοδηγήσῃ τοῦτον εἰς τὰ πρῶτα αὐτοῦ βήματα, ὅπόταν εἰς τὸν ἐλευθερον ἀέρα ἐπανέλθῃ; Ποῖον

1) Henri Joly. Le combat contre le crime.

ἄλλο δύναται νὰ ᾔηνε τοῦτο ἢ αἱ λεγόμεναι προστατευτικαὶ ἐταιρίαι :

Ὡς ὁ ὑποστάς ἐγχείρισιν τυρλὸς καὶ τὸ φῶς ἐπανιδὼν δεῖται κατ' ἀρχὰς προστατευτικῆς τινος χειρὸς ἕως οὗ σμικρὸν κατὰ σμικρὸν ἐξοικειωθῇ εὖτος πρὸς τοῦτο, οὕτω καὶ ὁ βελτιωθεὶς κατάδικος, ὁ ὑπὸ ὅρους ἀπολυόμενος, ἔχει ἀνάγκην προστασίας. Ἡ τοιαύτη δὲ προστασία δύναται ὡς οἶόν τε τελεσφόρως νὰ λειτουργήσῃ μόνον ἐν τῷ ἀπομονωτικῷ συστήματι, διότι ἕκαστον τῶν μελῶν τῶν ἐταιριῶν τούτων δύναται νὰ λαμβάνῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ ἴδιον κατάδικον, ὡς τὰ μέλη φιλάνθρωπικῶν τινων ἐταιριῶν περιθάλπτουσι τοὺς ἰδίους πτωχοὺς. Τεiuτοτρόπως οἱ κατάδικοι ἐξοικειοῦνται πρὸς τοὺς ἀποτελοῦντας τὰ σωματεῖα ταῦτα, ἐμπιστεύονται αὐτοῖς τὰ καθέκαστα μυστικά αὐτῶν καὶ παντοιοτρόπως ἄρ' ἐτέρου ὑπὸ τούτων ἐνηθρύνονται. Ἡ δ' ἅμα τῇ ἐκ τῆς φυλακῆς ἐξόδῳ αὐτῶν ἀνεύρεσις ὑπὸ τῶν προστατευτικῶν ἐταιριῶν ἐργασίας διὰ τούτους, πρὸς δὲ καὶ ἡ ὑπὸ τῶν ἐταιριῶν τούτων ἐπωφελεὴς διάθεσις τοῦ ἐκ τῆς ἐν τῇ φυλακῇ ἐργασίας ἀποκτηθέντος χρηματικοῦ κεφαλαίου, ἀποτρεπομένου οὕτω παντός πειρασμοῦ, ἀπογορευσεως καὶ τῶν λοιπῶν ἐκ τῆς ἀργίας ἐπακολούθων, — ἰδοὺ τὰ σπουδαιότερα καθήκοντα καὶ εὐεργετήματα τῶν φιλάνθρωπικῶν τούτων σωματείων.

* *

Ἐάν τῶρα ὁ θεσμός οὗτος τῆς ὑπὸ ὅρους προσωρινῆς τῶν καταδίκων ἀπολύσεως σὺν τῇ ἐπωφελεῖ συνεργασίᾳ τῶν προστατευτικῶν ἐταιριῶν δὲν δύναται παρ' ἡμῖν νὰ λειτουργήσῃ, ὡς πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἀθλιεστάταις φυλακαῖς ἡμῶν τὴν πεινὴν αὐτῶν ἐκτίοντας, διότι οὗτοι, ἀντὶ νὰ βελτιωθῶσι, τέλειον ἐκεί διὰσφαιρῶνται, νομίζομεν ἐν τούτοις ὅτι δύναται οὗτος νὰ ἐφαρμοσθῇ ὡς πρὸς τοὺς ἐν τῷ οὐ πρὸ μακροῦ χρόνου ὑπὸ τόσας ἐλπίδας ἀρξασμένῳ νὰ λειτουργῇ. Ἐξηθείῳ ἐγκλεισμένους ἀνηλίκους ἐγκληματούς, ὅσοι ἐνεκα τῆς μακροχρονίου τυχὸν ποινῆς, ἥτις κατ' αὐτῶν ἐπέβλήθη, θὰ ὑπερβαίνωσι, διαρκούσης τῆς ἀποτίσεως αὐτῆς, τὸ 18 ἔτος τῆς ἡλικίας.

κληματιῶν ἀπεφάνθη τελευταῖον τὸ ἐν Παρίσις κατὰ τὸ ἔτος 1895 συνελθόν Ε' Διεθνὲς Σωφρονιστικὸν Συνέδριον, ἐφ' οὗ ἰδίως καὶ στηριζόμεθα εἰς τὴν πρότασιν ἡμῶν ταύτην.

Ἄφοῦ ἅπαξ ἔσχομεν τὸ εὐτύχημα ν' ἀποκτήσωμεν τοιοῦτον ὡς ἔνεστιν ἄρτιον σωφρονιστικὸν κατὰστημα χάριν τῶν ἀγγλικῶν ἐγκληματιῶν, φρονοῦμεν ὅτι ἡ πολιτεία πρέπει νὰ μεριμνήσῃ ὡσαύτως καὶ περὶ ὅλων τῶν συναφῶν καὶ σχετικῶν μέτρων, ὅσα ἡ πεῖρα καὶ ἡ μελέτη ἀπέδειξαν ἀλλαγῶν ὡς ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα.

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΕΓΚΛΗΜΑ

Ἐπανειλημμένως τελευταῖον ἀνεκινήθη παρ' ἡμῖν τὸ μεγίστης σπουδαιότητος καὶ ἀκανθῶδες ἄρα ζήτημα περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ πολιτικοῦ ἐγκλήματος.

Ὁ περιφανὴς μύστης καὶ ἀκάματος ἐργάτης τῆς ἐπιστήμης τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου, ὁ ἐν Χάλλῃ τῆς Πρωσσίας Καθηγητὴς Franz von Liszt ¹⁾ ἐπιλαμβανόμενος τῆς ἐξετάσεως αὐτοῦ ἀποφαίνεται, ὅτι ἡ ἐννοια τοῦ πολιτικοῦ ἐγκλήματος δὲν ἔχει σταθεράν μορφήν, ἀλλὰ προσδιορίζεται ἐκάστοτε κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν περὶ τῆς πολιτείας ἐννοιαν, ὅτι δ' ἂν ἑτέρου αἱ πολιτικαὶ μεταβολαὶ ἀντανακλῶνται πάντοτε εἰς ποινικὰς ἀπειλὰς, δι' ὧν ἡ τοῦ δημοσίου συμφέροντος προστασία ἐπιζητεῖται.

Τρεῖς δὲ μεγάλαι ὁμάδες τοῦ πολιτικοῦ ἐγκλήματος διακρίνονται σήμερον : α') αἱ προσβολαὶ κατὰ τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τάξεως, β') αἱ προσβολαὶ κατὰ τῆς ἐξωτερικῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους καὶ γ') αἱ προσβολαὶ κατὰ ξένων πολιτειῶν.

*
* *

¹⁾ Franz von Liszt : Lehrbuch des Deutschen Strafrechts.

Ὡς πρὸς τὰς κατὰ τοῦ πολιτικοῦ ἐγκλήματος ἐπιβαλλομένας ποινὰς παρατηρήτεον, ὅτι τὸ πολιτικὸν ἐγκλημα, μεγάλην ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην σὺν τῇ διαρροῇ τοῦ χρόνου μεταμρφώσιν ὑποστάν, προώρισται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μεγαλειτέραν τοιαύτην νὰ πάθῃ, ἐν μέλλοντι, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀπέχοντι.

Ἐὰν ἀνατρεξώμεν εἰς τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας τῶν ἐν διαφόροις χώραις καὶ ἐποχαῖς κατὰ τοῦ πολιτικοῦ ἐγκλήματος ἀπειληθεῖσων ποινῶν, θὰ εὗρωμεν ταύτας σκληροτάτας κατὰ τοὺς παλαιότερους καιροὺς καὶ ἐν τοῖς τόποις, ἐν οἷς ὁ πολιτισμὸς ἦν ἐπὶ ἄνθος τι ἄγνωστον. Ἐν τῷ ἀρχαίῳ Μεξικῷ ὁ ὑπαίτιος τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐσχάτης προδοσίας ἐτιμωρεῖτο θανάτῳ μεθ' ὅλων συγχρόνως τῶν συγγενῶν αὐτοῦ μέχρι τρίτου βαθμοῦ, ἐν τῇ Ἰαπωνίᾳ δὲ ὁλόκληρος ἡ γενεὰ τοῦ πολιτικῶς ἐγκληματῆσαντος σὺν αὐτῷ ἐξωλοθευέτο. Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν πολιτικῶν ἐρισητισμῶν τότε πῶς ἐκαστος νὰ ἐπιδείξῃ κρείττονα ἐπίνοιαν περὶ τὴν εὐρεσίν σκληροτήτων καὶ βασανιστηρίων διὰ τοὺς αὐτουργοὺς πολιτικῶν ἐγκλημάτων. Ἀλλὰ μικρόν καὶ καθ' ὅσον ὁ πολιτισμὸς ἐνεργετεύετο καὶ ἐκαλλιμεργεῖτο ἐν ταῖς ἐκασταχῇ χώραις, κατὰ τοσοῦτο καὶ αἱ ποινὴ κατὰ τῶν πολιτικῶν ἐγκληματιῶν ἡπιώτεροι ὅση μέρει καθίσταντο. Ἀντὶ οὗτοι νὰ προκαλῶσι καθ' ἑαυτῶν, ὅπως τὸ πρῶν, τὴν βδελυρίαν καὶ τὴν ἀποστροφὴν τῆς κοινωνίας, ἐρεῖλλον τοῦναντίον τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν εὐμένειαν, ὅποταν τὰ ἐλατήρια, ἀφ' ὧν ἀφωρμίσθησαν, ὡς εὐγενῆ ἀνεγνώριζοντο. Ἡ κοινὴ δὲ τῶν κυβερνωμένων λαῶν περὶ τῶν ἐγκληματιῶν τούτων κρίσις κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ ἐπιβληθῇ πῶς καὶ ἐπὶ τῆς τῶν κυβερνώντων συνειδήσεως.

Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου καὶ ὁ θεσμὸς τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐγκληματιῶν κατηργήθησαν ἤδη ὡς πρὸς αὐτοὺς. Ἐὰν δὲ ἀκόμη τὴν σήμερον διατηρῶνται ἔτι καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς μᾶλλον πεπολιτισμένοις κράτεσι ἐξαιρετικῆς αὐστηρότητος διατάξεις κατὰ τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων, τοῦτο οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἐνδείξεις τῆς ἰσχύος τῶν παραδόσεων.

Ἡ δύναμις τῶν συνηθειῶν, ἡ πρὸς πᾶν νέον ἐναντιότης αὐτῶν, τὸ

μισόκαινον τούτων ἀποτελεῖ θεμελιώδη κανόνα τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Ὁ δὲ νόμος τῆς προόδου, ὁ ἐπικρατῶν ἐν τῷ ἠθικῷ κόσμῳ, ὡς ὁ τῆς ἐξελίξεως ἐν τῷ φυσικῷ, λειτουργεῖ τούτου ἕνεκα βραδέως. Αἱ παραδόσεις, αἱ βαθεῖας ἐπίσης ρίζας ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἔχουσαι, ἐρρωμένως ἀνθίστανται εἰς πᾶσαν σχετικὴν ἐλευθεριωτέραν μεταρρύθμισιν.

Ὁ ἐξοχὸς Ἰταλὸς Lombroso καὶ ὁ διαπρεπὴς συνεργάτης αὐτοῦ Laschi πραγματευόμενοι περὶ τοῦ πολιτικοῦ ἐγκλήματος κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐν τῷ ποινικῷ δικαίῳ ἀνθρωπολογικῆς σχολῆς ἀποφαίνονται, ὅτι βάσις τοῦ καταλογιστοῦ τούτου εἶνε τὸ δικαίωμα τῆς πλειονότητος τῶν πολιτῶν πρὸς διατήρησιν τῆς πολιτικῆς διοργανώσεως, ἣν αὕτη ἠθέλησεν. Ἐξετάζοντες δὲ τὰ κατ' αὐτοῦ ἐν χρήσει κολαστικὰ μέτρα ἀναγνωρίζουσιν, ὅτι ταῦτα μικρὸν χρησιμεύουσι πρὸς τιμωρίαν ἢ διόρθωσιν τῶν πολιτικῶν ἐγκληματιῶν, ὀλιγώτερον δ' ἐστὶ ὠφελοῦσι ταῦτα τοὺς λαοὺς. Ἡ προσοχὴ λοιπὸν τῆς Κυβερνήσεως πρέπει, κατ' αὐτούς, νὰ ἀσπρένηται ἄγρυπνος μᾶλλον εἰς τὴν προπαρασκευὴν τοῦ ἐδάφους, ὅπως τὰ πολιτικὰ κόμματα καὶ ἡ πολιτειακὴ μηχανὴ λειτουργῶσι καλῶς καὶ ἐμποδίζηται πᾶσα ἀνάπτυξις ἀσθενείας ἐν τῷ πολιτειακῷ ὀργανισμῷ ἢ εἰς τὸ πλήττειν διὰ ποινῶν ὅ,τι εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς ἐκδηλωθείσης πλέον ἀσθενείας.

Ὁ πολιτικὸς ἐγκληματίας, κατὰ τὴν ἀνθρωπολογικὴν σχολήν, εἶνε τὸ θυμὸν ἀποπειρας, ἣν κυβερνήσεις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον δεσποτικῇ ἐπιχειρεῖ πρὸς διατήρησιν ἑαυτῆς. Ἡ λέξις «ἐγκληματίας» χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην, ἵνα καλυφθῇ ἐπιτηδειότερον ἢ καταπίεσις, ἣν ἡ πλειονότης ἀσκεῖ ἐπὶ τῆς μειονότητος. Ὁ σκοπὸς τοῦ πολιτικοῦ ἐγκληματιῆς δύναται νὰ ᾔη ἀντικοινωνικός, ὅτε οὗτος τυγχάνει ὢν ἐγκληματίας κοινός. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀναγκαίως πάντοτε ὑπαίτιος ἀντικοινωνικοῦ ἀδικήματος. Ἀποπειρᾶται οὗτος ἀπλῶς νὰ ἀνατρέψῃ πολιτικὴν τινα διάταξιν, ἥτις δυνατόν ἄλλιν νὰ ᾔη ἀντικοινωνικὴ αὐτῇ καθ' ἑαυτήν. Κατὰ συνέπειαν ὁ κατὰ τὴν ἡμετέραν

ἐποχὴν καὶ ἐν χώρᾳ τινὶ ὡς πολιτικὸς ἐγκληματίας θεωρούμενος ἡμπορεῖ νὰ νομιζέται ὡς ἥρωας, μάρτυς ἢ ἅγιος ἐν ἄλλῃ τόπῳ καὶ εἰς ἄλλην ἐποχὴν. Ὁ πολιτικὸς ἐγκληματίας εἶνε, ὡς ὁ Lombroso ἐνομάζει αὐτόν, «ὁ ἀληθὴς πρόδρομος τῆς προοδευτικῆς κινήσεως τῆς ἀνθρωπότητος», ἢ, ὡς ὁ Benedikt ἀποκαλεῖ αὐτόν, ὁ homo nobilis, οὗτινος μάλιστα ὁ ἐξοχώτατος τύπος εὐρίσκεται ἐν τῷ προσώπῳ Αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ! 1)

Ὅλοι οἱ βεβαίως ὑπερβολικοὶ οὗτοι εὐνοϊκοὶ ὑπὲρ τοῦ πολιτικοῦ ἐγκληματίου χαρακτηρισμοὶ καταδεικνύουσι τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, ἐν ᾗ ζῶμεν, πνεῦμα ὑπὸ ὀνείρων μεταρρυθμιστικῶν βαυκαλιζόμενον καὶ εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τούτων ἀπαύστως ἀποσκοποῦν.

Η

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Ἡ ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς διανοίας καὶ τῆς τέχνης κυριότης εἶνε δικαίωμα κατ' ἐξοχὴν προστατεύσιμον, ὡς πᾶσα ἄλλη ἰδιοκτησία. Οἱ καρποὶ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος, τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας ἢ τῆς ἐκ τῶν μουσῶν ἐμπνεύσεως οἰοδοιούμενα ἐπιστημονικὰ ἢ καλλιτεχνικὰ ἔργα δικαιούνται ἐπίσης, ὡς πᾶσα ἄλλου εἴδους κυριότης, νὰ τυγχάνωσι τῆς περιφρουρήσεως καὶ προστασίας τοῦ νόμου καθ' οἷονδῆποτε κατ' αὐτῶν παρὰ νόμου σφετερισμοῦ. Τὰ προϊόντα τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τέχνης εἶνε ἡ τελειότερα ἐκδηλώσεις τοῦ ἀνθρωπίνου σκοποῦ. Αὐτὰ ἐμάρφωσαν τὴν ἀνθρωπότητα καὶ αὐτὰ καθοδηγοῦσιν ὁσημέραι ταύτην ἐπὶ τὴν τελειότητα. Διεκδικοῦσιν ἄρα, ὡς πᾶν ἰδιοκτησίας δίκαιον, τὸν κοινὸν σεβασμὸν καὶ εὐλόγως ὁ νόμος δεῖν νὰ ὑπερασπίζηται ταῦτα καθ' οἷονδῆποτε προσβολῆς.

* *

Ἀνατρέχοντες εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, τὴν κοιτίδα τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τέχνης, ἀπαντῶμεν ἀποδοκιμαζομένην τὴν λογοκλοπίαν.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὴν λαθυρινθώδη δὲ Ρωμαϊκὴν νομοθεσίαν ἀναδιφῶντες, εὐρίσκομεν ἐπίσης κατεσπαρμένας ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σχετικὰς τινὰς διατάξεις. Ἄλλ' ἢ παραποιήσεις ἢ ἢ ἀναπαραγωγὴ τῶν ἔργων τοῦ νοῦ καὶ τῆς τέχνης δὲν ἦτο τότε εὐκολὸς οὔτε δυνατὴ, ὡς μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῆς τυπογραφίας καὶ τῶν ἄλλων βιομηχανικῶν μέσων. Ἐνεκα τούτου δὲ καὶ ἡ προστασία τῶν πνευματικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἔργων δὲν εἶχεν ἐφελκύσει ζωηρῶς τὴν προσοχὴν τοῦ τότε νομοθέτου. Ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως ὅμως τῆς τυπογραφίας καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν πρὸς ἀναπαραγωγὴν τῶν συγγραμμάτων, τῶν μουσικῶν συνθέσεων καὶ λοιπῶν καλλιτεχνικῶν προϊόντων χρησίμων τεχνικῶν μέσων, ζωηρῶς ἐξηγέρθη τὸ κοινὸν ἐνδιαφέρον πρὸς ἀμυναν κατὰ τῶν ἐκ τῆς ἐφευρέσεως τῶν μέσων τούτων παρουσιασθεισῶν καταχρήσεων, πολυάριθμοι δὲ συγγραφεῖς ἀπὸ τοῦ Λουθήρου μέχρι τοῦ Καντίου ἀπήτησαν τὴν διὰ δημοσίας ποινῆς τιμωρήσιν τοῦ ἀδικήματος τῆς παραποιήσεως τῶν πνευματικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἔργων, ὡς προσβολὴς τοῦ δικαιώματος τῆς καρπώσεως, ἣν ὁ συγγραφεὺς ἢ ὁ καλλιτέχνης ἔχει ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἔργου μετὰ τὴν εἰς τὴν ἐξωτερικὸν κόσμον ἐμφάνισιν αὐτοῦ 1). Τριουτοτρόπως δὲ ἡ ἀναγνώρισις τοῦ δικαιώματος τούτου ἐγένετο πρὸξενος, ὅπως χρηρηγηθῶσι τοῖς συγγραφεῦσι καὶ καλλιτέχναις προνόμιά τινα. Ἄλλ' ὅμως καὶ ταῦτα ἦσαν ἀνεπαρκῆ, ἕως οὗ κατὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν νόμος εἰδικὸς ἐπροστάτευσεν καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν ταύτην.

* *

Ἐκτοτε ἡ ἐπιστήμη εἰργάσθη πρὸς διευκρίνησιν τῆς φύσεως τοῦ δικαιώματος τούτου. Καὶ ὁμοφωνία μὲν τις ὀριστικὴ δὲν ἐπατελέχθη ἐπιμέχρι τῆς σήμερον. Ἄλλ' ἡ ἐπίδρασις τῆς ἐπιστήμης ἐπὶ τὴν νομοθεσίαν ὑπῆρξε πάντως εὐεργετικὴ. Συνέδρια εἰδικά, ὧν τελευταῖον τὸ ἐν Δρέσδῃ κατὰ τὸ ἔτος 1895 συνελθόν, ἔλαβον χώραν ἐπανειλημμένως, ἡ δὲ ἐν Βέρνη τῷ ἔτει 1886 συνελθοῦσα διεθνὴς ἔσχεν ὡς συνέπειαν τὸν πρὸς τὴν ἀμοιβαίαν προστασίαν τῶν ἔργων τοῦ νοῦ καὶ

1) Franz von Liszt: Lehrbuch des Deutschen Strafrechts.

τῆς τέχνης σύνδεσμον μεταξὺ τῆς Γερμανίας, Βελγίου, Ἰσπανίας, Μεγάλης Βρετανίας, Ἰταλίας καὶ ἄλλων τινῶν μικροτέρων κρατῶν.

Ἀπασαι οὕτως αἱ πεπολιτισμέναι χώραι ἐμερίμνησαν καὶ μεριμνώσιν ἐνδελεχῶς, ὅπως ἐξασφαλίσωσιν ὡς εἶόν τε πληρέστερον τὸ ἐπὶ τῶν φιλολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἔργων δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας τῶν συγγραφέων καὶ μεταφραστῶν, τῶν ζωγράφων, γλυπτῶν, χαλκογράφων, φωτογράφων καὶ λοιπῶν, ἐφροῦρησαν δὲ οὐ μόνον αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς κληρονόμους τούτων, ἐπεκτείναντες τὴν διάρκειαν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποκλειστικῆς ἐπὶ τῶν ἰδίων ἔργων καρπώσεως μέχρις ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν.

Ἐν τούτοις ἡμεῖς ἐξακολουθοῦμεν νὰ ἔχωμεν εἰσέτι τὰ ἄρθρα 432 καὶ 433 τοῦ Π. Ν., ἀτελεστάτην παρέχοντα προστασίαν ἢ μὴ καὶ οὐδεμίαν. Ἡ δὲ πρό τινας ἐξ ἐγκρίτων νομομαθῶν συστάσα ἐπιτροπὴ πρὸς παρασκευὴν σχετικοῦ νομοσχεδίου οὐδ' ὅλως πλέον ἀκούεται. Δὲν πιστεύομεν ἐν τούτοις, ὅτι τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ζήτημα πρόκειται νὰ παραπεμφθῇ ὡς τόσα δυστυχῶς ἄλλα εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Καλὲνδας !

Η

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Ἡ ἐλευθερία, ἣν ὁ Τύπος σπιθαμὴν πρὸς σπιθαμὴν παλαιῶν κατέκτησεν, ἐπὶ μακροῦς χρόνους σθεναρῶς ἀγωνιζόμενος, εἶνε ἀληθῶς καὶ ἀναμφισβητήτως ἀπολύτως ἀναγκαία εἰς τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτῆρα πάσης ἐλευθέρας πολιτείας. Τὴν ἀλήθειαν δὲ ταύτην, ἣν πρὸ πολλοῦ ἤδη ὁ Blackston τοσοῦτον εὐστόχως ἐξήγγειλεν, ἕτερος, μέγας κοινωνιολόγος οὗτος, ὁ πολὺς Schäffle, ὑπ' ἄλλην εἰκονικωτάτην μορφήν διετύπωσεν. « Ἡ δημοσία γνώμη καὶ ὁ τύπος, εἶπεν, ἀπαρτίζουσιν ἐν συνδυασμῷ τὸν χορὸν κατὰ τὴν τοῦ κοινωνικοῦ δράματος ἐξέλιξιν ».

Ὁ τύπος, ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ αὐτοῦ, εἶνε ἡ προδηλοτέρα ἐκφρασις τῆς ἡγεμονίας τῆς κοινῆς γνώμης καὶ πραγματικῆς δύναμις ἐν τῷ πολιτικῷ ὀργανισμῷ. Διὰ τῆς καθ' ἑκάστην ὁ ἡμέραν ἐν τῇ ἐφημερίδι τελουμένης τοσαύτης συγκεντρώσεως πνευματικῆς ἐνεργείας καὶ δράσεως ἀπέδῃ εἰς τῶν σπουδαιοτέρων κοινωνικῶν παραγόντων, ἐκπληρῶν ὑψίστην ἐκπολιτιστικὴν ἀποστολήν. Ὁ τύπος τέλος εἶνε ἀπαύγασμα τῶν γενικῶν συνθηκῶν, ἐν αἷς ὁ πολιτισμὸς λαοῦ τινος διατελεῖ. Εἶνε αὐτὸ τοῦτο κοινωνικὸν φαινόμενον, ὡς τοιοῦτο δὲ διαμορφῶται συμφῶνως πρὸς τὰς ἐπικρατοῦσας ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς κοινωνίας ἀρχάς.

* *

Ἄλλὰ κατὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου πόσοι καὶ πόσοι ἐκάστοτε δὲν ἐξηγέρθησαν ! Ὑπὸ τοὺς θόλους τῶν κοινοβουλευτικῶν κατακραυγαί καὶ διαμαρτυρίαι σφοδραὶ κατὰ τῆς ἐλευθερίας ταύτης ἠκούσθησαν, ἐπιστημονικαὶ δὲ κορυφαὶ δὲν ἐδίστασαν νὰ προτείνωσι τὸν περιορισμὸν αὐτῆς. Ὁρθῶς ὅμως ὁ περίφημος τῆς Ἰταλίας ποινικολόγος Ellero ἀπεφάνθη ποτέ, ὅτι : ἀπᾶς ἀνθρώπινος θεσμὸς φέρει ἐν ἑαυτῷ καὶ ἀνθρωπίνην τινὰ ἀτέλειαν, οὐδὲ δύναται ὁ νόμος ν' ἀναγκαιώσει ὅλα τὰ ἀμαρτήματα τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως. Ἐὰν δ' ἐν τῷ τύπῳ τὸ τε καλὸν καὶ τὸ κακὸν συμβαίνωσιν, εἶνε ὅμως βέβαιον ὅτι τὸ καλὸν εἶνε ἀμέτρως μεγαλύτερον τοῦ κακοῦ. »

Ὁ δημοσιογράφος ἐν τῇ ἐπιταλέσει τοῦ ἔργου αὐτοῦ, τοῦ ἀμέσως στενότερα πρὸς τὸ δημόσιον συμφέρον συνδεομένου, διαπνέεται ἀπαύστως ὑπὸ τοῦ animus narrandi : ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἐξιστορεῖν. Τὰ διάφορα ἐν τῇ κοινωνίᾳ συμβαίνοντα, εἴτε ἐπαίνου, εἴτε φλογου ἄξια ὡς ταῦτα, ὑπόχρεως εἶνε οὗτος νὰ ἀσκηθῇ νωπὰ ἐτι καὶ εὐθύς ὡς εἰς τὴν (ἰδίαν γνῶσιν περιέλωσιν, ὑπέκκων εἰς τὴν δημοσίαν τοῦ γνωρίζειν τὰ καινὰ ἀνάγκην, ἣς ὁ Schäffle ἀκριβῆς ἔδωκε τὸν χαρακτηρισμὸν, εἰπὼν ὅτι : « ἡ δημοσιότης εἶνε ἀνάγκη ψυχολογικὴ τῆς κοινωνίας ». Ἄλλως δὲν δύναται ἡ ἐφημερίς νὰ προσέδῃ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἐπὶ πολλοὺ καὶ ὅ' ἀποθάνῃ ἀρεθύτερως ἐξ ἀσιτίας. Ἐὰν δὲ ἐκ τῆς ὑποχρέωσός ταύτης τοῦ δημοσιογράφου ἀπέναντι τοῦ φιλοπεριεργοῦ κοινού, ὅπως ἐξιστορῇ τὰ γεγονότα ἐν βίᾳ καὶ ἄνευ τινὸς πολλῆς βαθυτέρας ἐξετάσεως τούτων, προσβάλληται τινος ἡ τιμὴ ἀδίκως, μὴ τάχα δὲν κέκτηται ὁ τελευταῖος ὅλα τὰ μέσα, ἵνα ζητήσῃ νομίμως πᾶσαν θεμιτὴν ὑπεκπείρησιν ; Ὁ δημοσιογράφος λοιπὸν, ὅστις ἐξιστορεῖ ἐν τῷ φύλλῳ αὐτοῦ γεγονός τι, — ἔστω καὶ ἐὰν τοῦτο καθάπτηται τινος, — οὐδεμίαν δύναται, — ἐφ' ὅσον τὸ γεγονός εἶνε ἀληθές, — νὰ παρέχῃ ὑπόνοιαν, ὅτι ὑποκρύπτει δολίαν καὶ φεύλους προθέσεις, ἀπὸ οὗτος κύριον καὶ τεκμῆρον σκοπὸν ἔχει νὰ πληροφορῇ τὴν κοινὴν γνώμην περὶ τῶν καὶ ἐλάχιστην συμβαινόντων, ἐκπληρῶν οὕτω τὸ ἑαυτοῦ καθήκον

πρὸς τὴν κοινωνίαν, τῶν συμφερόντων τῆς ὁποίας ἄγρυπνος φύλαξ καὶ ἐπιτηρητὴς ὑπ' αὐτῆς ἐτάχθη.

* *

Ὁ Τύπος, ὅστις κατὰ τὸν Ἰταλὸν Florian 1) εἶνε στοιχεῖον ὑπέρ-
 ρόχως κοινωνικὸν καὶ ὄργανον πληροφοριῶν τοσοῦτον ἀναγκαῖον τῇ κοι-
 νωνίᾳ, ὥστε αὕτη τὴν σήμερον οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν κἄν ἡμπορεῖ νὰ στε-
 ρηθῇ τούτου, εἶνε συνεπῶς ὄπλον δεινὸν τῆς δημοσίας κριτικῆς. Ἡ δὲ
 κοινὴ γνώμη, ἥτις τροφοδοτεῖ τὸν τύπον καὶ συγχρόνως τροφοδοτεῖται
 καθ' ἡμέραν ὑπ' αὐτοῦ, ἀπεδείχθη αὐτῇ καὶ μόνῃ ὡς ὁ ἰσχυρότερος
 χαλινὸς τῶν ἐκ τῆς καταχρήσεως τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ ὑπερβάσεων.
 Ἡ κοινὴ γνώμη εἶνε ὁ μόνος νόμος ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅστις διευθύνει καὶ
 χαλιναγωγεῖ τὸν τύπον, ὡς ἐπίσης ἐν Ὀλλανδίᾳ, ὅπου καὶ νόμος τις
 ἀτελεῖς περὶ τύπου ἰσχύει. Ἐν Ἀμερικῇ δὲ αἱ ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων
 διαπραττόμεναι ὕβρεις περιφρονοῦνται, ἢ δ' ἐφημερίαι, ἐὰν θέλῃ νὰ
 ζήσῃ ἐκεῖ, ἀνάγκη πρὸ παντός νὰ ᾔνῃ φιλαλήθης ὡς πρὸς τὰς ὑπ' αὐ-
 τῆς ἀναγραφόμενας εἰδήσεις. Ἡ δημοσία γνώμη, ὡς ὁ Guerzoni γρά-
 φει, κρατεῖ ἀμφοτέρως τὰς κλειδὰς τῆς ἠθικότητος καὶ τῆς ἀξιοπρε-
 πείας τοῦ Τύπου. Πᾶς δ' ἄλλος περιορισμὸς ἢ κατάθλιψις τῆς ἐλευθε-
 ρίας αὐτοῦ προσκρούει εἰς αὐτὴν τὰν τὴν ἐννοιαν τοῦ θελοῦ δώρου
 τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας !

1) Eugenio Florian: La Teoria Psicologica della Diffamazione.
 (Studio Sociologico-Giuridico).

ΤΟ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ
ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ
ΤΟΥ
ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΤΩΙ ΕΤΕΙ 1893

Κατ' Ἰούνιον μῆνα τοῦ ἔτους 1893 ἔσχομεν καὶ ἡμεῖς τὴν εὐτυχίαν νὰ παρακολουθήσωμεν προσωπικῶς ἐν Παρίσις τὰς ἐργασίας τοῦ ἐκεῖ συνεληθόντος Συνεδρίου τῆς «Διεθνούς Ἐνώσεως τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου».

Τόρυνθεῖσα ἡ ἐπιστημονικὴ αὕτη ἐνωσις περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1889 καὶ καταλέγουσα ἤδη μετὰ τῶν μελῶν αὐτῆς ἑκατοντάδας ἐπιστημόνων ἐξ ἀπάσης τῆς ὑψηλοῦ μελετᾷ ἐνδελεχῶς τὰ κατὰ τὴν ἐγκληματικότητα ὑφ' ὅλας αὐτῆς τὰς φάσεις, ἐπιζητεῖ δὲ τὴν ἀνεύρεσιν τῶν κατ' αὐτῆς ὁραστικῶν ὅπλων, ἀποβλέπουσα τοιοῦτοτρόπως εἰς τὸ παγκόσμιον ὄφελος. Ἀναγνωρίζουσα, ὅτι ἡ Ποινικὴ Νομοθεσία ἐκάστης χώρας δεόν νὰ ἔχῃ τὸν ἴδιον αὐτῆς χαρακτήρα ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἥθη, τὰς συνθηκὰς καὶ τοὺς ἐθνικοὺς ἐν γένει θεσμούς, νομίζει ἐν τούτοις, ὅτι ἀρχαί τινες εἶνε κοιναί εἰς ὅλας τὰς πεπολιτισμένους χώρας καὶ ὅτι συμφέρον εἶνε νὰ φέρῃ ταύτας εἰς φῶς καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὡς οἶόν τε κρεῖττω τοῦτων ἐφαρμογὴν. Συνερχομένη οὕτως εἰς συνέδριον ἐνιαυ-

σιον τίθησιν ἐπὶ τοῦ τάπητος ὠρισμένα θέματα καὶ ἀκούονται οἱ ἐπ' αὐτῶν γινῶμαι τῶν πανταχόθεν συνερχομένων εἰδικῶν ἀνδρῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο τόπος συνελεύσεως εἶχεν ὀρισθῆ ἡ πόλις τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἡμέραι δὲ συνεδριάσεων αἱ 26, 27 καὶ 28 Ἰουνίου (v. ε.).

Ἐν τῷ μεγάλῳ ἀμφιθεάτρῳ τῆς Νέας Σορβόννης καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτιμον προεδρείαν τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ἐν Βελγίῳ, τοῦ διαπρεποῦς Le Jeune, εἰς ὃν πολλὰς βελτιώσεις ὀφείλει ἢ ὡς ὑπόδειγμα χρησιμεύουσα Ποινικὴ Δικαιοσύνη τῆς ἰδίας αὐτοῦ χώρας, ἐγένετο ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου. Ἦνοιζε δὲ τὰς συνεδριάσεις διὰ θερμῆς προσλαλιᾶς ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης τῆς Γαλλίας, ἐκλεγέντος μετὰ τοῦτο τακτικοῦ προέδρου τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου ἐν τῇ Νομικῇ Σχολῇ τῶν Παρισίων κ. Leveillé.

Ζητήματα εἶχον προσδιορισθῇ τὰ ἑξῆς τέσσαρα :

Α'. Ἐὰν ᾖνε λυσιτελέες, ὅπως κατ' ἐπικινδύνων ἐγκληματιῶν ἐκδίδονται ἀόριστοι καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις. Καὶ ἐπικινδύνει μὲν ἐγκληματία, — ὧν τὸ ἐγκληματικὸν ἐνστικτον ἐπαπειλεῖ ἐν τυχῶς τὴν κοινωνίαν, — εἶνε οἱ κατὰ τὸ ἐν Πέτρουπόλει συνελθὼν συνέδριον τῶν φυλακῶν ὀνομασθέντες «ἀδιόρθωτοι ἐγκληματῖαι» (unverbessliche Verbrecher), ἥτοι ἐκεῖνοι, καθ' ὧν ἕνεκα τῆς ἠθικῆς καὶ φυσικῆς αὐτῶν καταστάσεως εἶνε ἀνεπαρκῆς ἡ ἐνέργεια τῆς συνήθους ποινῆς. Τοιοῦτοι δ' εἶνε οἱ καθ' ὑπότροπὴν ἐγκληματῖαι, οἱ διαπράττοντες ἀνθρωποκτονίαν, ἔστω καὶ ἄνευ προμελέτης, ἀλλ' ὑπὸ συνθήκας φρικῶδεις ἢ ἄνευ πιστευτοῦ ἑλάττηρου καὶ παρουσιάζοντες οὕτω μίαν ἐμφυτον ἀνωμαλίαν, πρὸ τῆς ὁποίας δεόν νὰ προσφυλαττωμεθα χωρὶς νὰ προσέχωμεν, ὡς λέγει ὁ Garofalo, ἐὰν ὑπάρχῃ ὑπότροπή ἢ οὐ. Τοιοῦτοι ἐπίσης εἶνε οἱ μεγάλοι ἐξ ἐπαγγέλματος κλέπται, οἱ διάσημοι παραχαράκται, οἱ ἐπανειλημμένως μετὰ βίας προσβάλλοντες τὰ ἔθνη καὶ ἐν γένει ὅσοι ἀποκαλύπτουσι κακοῦργον κλίσιν, εἴτε ἐγκλειμένον ἐν τῷ χαρακτῆρι αὐτῶν εἴτε κληρονομηθεῖσαν ἢ καὶ ἀποκτη-

θεῖσαν ὑπὸ ὀλιθεράς κοινωνικὰς συνθήκας. Κατὰ τούτων λοιπὸν ἐπρότεινεν ὁ ἐν Ἀμστελδοάμῳ Καθηγητὴς τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου George A. van Hamel, ὅπως ἐπιβάλληται ἡ ἀπολύτως ἀόριστος φυλάκισις ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ διὰ μετεγενεστέρων περιοδικῶν ἀποφάσεων περιορισμοῦ τῆς ποινῆς ἢ καὶ ἀπολύσεως ἐκ τῆς φυλακῆς εἴτε ὑπὸ ὅρου εἴτε καὶ ὀριστικῶς ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐν τῇ φυλακῇ διαγωγὴν τοῦ ἐγκληματίου. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος δὲ : ποῖα θὰ ἀποφασίζωσι περὶ τῆς τύχης τῶν ἐπ' ἀόριστον φυλακισμένων, αἱ γνώμαι διέστησαν, ἄλλω μὲν (ὡς τοῦ V. Lissl) φρονούντων, ὅτι ἡ περὶ τούτου κρίσις πρέπει ν' ἀντιτίθεται εἰς μικτὴν ἐπιτροπὴν, ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ διευθυντοῦ τῆς φυλακῆς, τοῦ εἰσαγγελέως, τοῦ ἀνακριτοῦ καὶ τινων ἀνδρῶν τῆς ἐμπιστοσύνης, ἐκλεγομένων μεταξὺ τῶν περὶ τὰ ποινικὰ ἀσχολουμένων καὶ τῶν μελῶν τῶν προστατευτικῶν ἐταιριῶν, ἄλλων δὲ (ὡς τοῦ Gautier) παρεχόντων ἐν τῇ ἄνω ἐπιτροπῇ εὐρεῖαν ἐνέργειαν εἰς τὸν πρῶτον τοῦ δικαστηρίου, ὅπερ ἐξέδωκε τὴν ἀπόφασιν. Τὸ συνέδριον ἐν τούτοις μετὰ ἐκτεταμένην ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης συζήτησιν ἐδίστασε νὰ ἐξενέγκῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἰδίᾳ μετὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς θεωρίας ταύτης, ὡς προσβαλλούσης τὸ ὕψιστον δῶρον τοῦ ἀνθρώπου, τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν, διεσπασμένην εὐγλώττως ὑπὸ τοῦ Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου τῆς Ρωσσίας καὶ Καθηγητοῦ τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου ἐν Πετροπόλει Foinitzky, ὡς καὶ τοῦ περιφήμου ῥητορικοῦ Γερουσιαστοῦ Béranger, αὐτοῦ ἐκείνου, ὅστις κατεμήνυσε τοὺς καλλιτέχνας, οἵτινες ἔδωκαν κατὰ τὰς ἀπόκρεω χορὸν μετὰ γυμνῶν ὡς ἡ Εὐὰ γυναικῶν καὶ καθ' οὗ ἐγένετο διαδήλωσις τῶν εἰς πρόστιμον ἐπὶ τῇ μηνύσει τούτου καταδικασθέντων, ἀρορμὴν δώσασα εἰς τὸν ὁρὸν νέου τινὸς ἐμποροῦπαλλήλου καὶ εἰς τὰς παρακολουθησάσας ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ Συνεδρίου σφοδράς καὶ ἐπικινδύνους ταραχὰς τῶν ἀναρχικῶν.

Β'. Ποῖα μέτρα εἴτε βοηθείας εἴτε καταστολῆς πρέπει νὰ ληφθῶσιν ἀπέναντι τῶν ἐπαιτῶν καὶ ἀγυρτῶν ;

Ὅλα τὰ Κράτη εὐρίσκονται εἰς τὴν ἐπείγουσαν ἀνάγκην, ὅπως ἀντιταχθῶσι μετὰ δυνάμεως κατὰ τῆς φοβερᾶς ταύτης μάστιγος ὧλων τῶν ἐποχῶν καὶ ὧλων τῶν χωρῶν. Διακριτέον δὲ τρία εἶδη ἐπαίτων καὶ ἀγυρτῶν : α') τοὺς ἐξ ἀνάγκης μὴ δυναμένους νὰ κερδίζωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς ἐργασίας εἴτε ἔνεκα τῆς ἡλικίας, — ὅσον παιδεία καὶ γέροντες, — εἴτε ἔνεκεν ἐλλείψεως ἐπαρκουσῶν δυνάμεων, β') τοὺς ἔχοντας μὲν καλὴν θέλησιν καὶ δυναμένους νὰ ἐργασθῶσιν, ἀλλὰ μὴ εὐρίσκοντας ἐργασίαν — καὶ γ') τοὺς φυγοπόνους, ἥτοι τοὺς θέλοντας νὰ ζῶσι διὰ τῆς ζημίας τῶν ἄλλων. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τοὺς ὑπαγομένους εἰς τὰς δύο πρώτας κατηγορίας, δεόν, κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν ἐν τῷ Συνεδρίῳ τούτῳ γνώμην, νὰ προσέλθῃ τὸ Κράτος καὶ ἡ ἰδιωτικὴ φιλάνθρωπία εἰς ἐπικουρίαν εἴτε διὰ τῶν ἀσύλων καὶ τῆς χρηρηγήσεως βοηθημάτων εἴτε διὰ τῆς ὑδρύσεως ἐργαστηρίων, προσιτῶν εἰς τοὺς στερουμένους ἐργασίας. Κατὰ δὲ τῶν τῆς τρίτης κλάσεως, ἐπειδὴ ἀποδείχθη ὅτι ἡ φυλάκισις μόνη δὲν δύναται νὰ βελτιώσῃ αὐτοὺς καὶ νὰ τοῖς ἐμφυσήσῃ τὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν ἔρωτα, ἐκρίθη ὡς καταλληλότερον μέσον, ὅπως πρὸς τῇ φυλάκισι (καὶ ὃτ' ἐν τῷ εἰς κελλία ἐγκλεισμῷ) ἔπῃται καὶ ἡ ἐπὶ τινα χρόνον ἀναγκαστικὴ ὑποβολὴ τούτων εἰς ἐργασίαν, ἵνα οὕτω διὰ τῆς ἑξέως αἰσθανθῶσι τὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν ἔρωτα.

Ἐπὶ τοῦ σπουδαιστάτου τούτου κοινωνικοῦ ζητήματος λαβὼν τὸν λόγον καὶ ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸς τοῦ Βελγίου Le Jenue ἐξέθῃκε τὰ κατὰ τὸ Βελγικὸν σύστημα ἐν λεπτομερείᾳ. Ὄρισε κατὰ πρῶτον τί ἐστὶν ἐπαίτης κατὰ τὸν Βελγικὸν νόμον : « Ἀνθρώπος ἀκμαῖος, ὅστις ἀντὶ νὰ ἀρυσθῇ ἀπὸ τῆς ἐργασίας τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ, ἐκμεταλλεύεται τὸνναντίον τὴν δημοσίαν φιλάνθρωπίαν ἐξ ἐπαγγέλματος ». Διὰ τούτους ὑπάρχει τὸ κρατητῆριον, διὰ τοὺς δ' ἔνεκα οἰασθήποτε αἰτίας μὴ δυναμένους νὰ ἐργασθῶσι πρόκεινται τὰ καταφύγια πρὸς ἐργασίαν. Ἀρίσται δ' ἡ ἀναγνώρισις τοῦ εἶδους τῶν ἐπαίτων εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας. Ἀμα δηλονότι ὁ εἰρηνοδίκης, εἰς ὃν εὐρεῖα δικαιοδοσία πρὸς τοῦτο παρέχεται, δεχθῇ τὴν ἐπίσκεψιν ἐπαίτου τινός, ζητεῖ ἐκ τοῦ πρὸς τοῦτο ὠρισμένου τμήματος τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης πληροφορίας περὶ τοῦ ἐν λόγῳ ἀτόμου. Ἐντὸς δὲ 24 ὥρῶν αἰ

ζητηθεῖσαι πληροφορίες ἀποστέλλονται. Καὶ ἂν εὑρεθῇ ἔχων παλαιὰς μετὰ τῆς δικαιοσύνης σχέσεις, ἀποστέλλεται εἰς τὸ κρατητήριον διὰ δύο ἕως ἑπτὰ ἔτη ἢ ἄλλως ἀπολύεται.

Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ νόμου τούτου εἶνε ἐξάριστα. Ἐνῶ κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ ἔτους 1891 εἰσῆλθον εἰς τὸ κρατητήριον 6,100 ἄτομα, τὸ ἐπὶ τὸν ἔτος ὁ ἀριθμὸς τούτων ἐμειώθη εἰς 5,800 καὶ τῷ ἔτει 1893 εἰς 3,099. Οἱ ἀριθμοὶ δ' οὗτοι ἀναφέρονται εἰς τοὺς ἐγγυώρους. Ὡς πρὸς τοὺς ξένους, ὀφίστανται οὗτοι τετραμήνην κράτησιν καὶ κατόπιν ἐξορίζονται, διστάζοντες βεβαίως νὰ ἐπανέλθωσιν ὑπὸ τοιοῦτους ὁρους.

* *
*

Γ'. Περὶ μεθόδου ἐπιστημονικῆς καὶ ὁμοιομόρφου πρὸς διοργάνωσιν στατιστικῆς τοῦ καθ' ὑποτροπὴν ἐγκλήματος. Ἐκ τοῦ ἐρωτήματος δὲ τούτου ὁρμηθέντες ὠμίλησαν ἱκανοὶ περὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς στατιστικῆς ἐν τῇ Ποινικῇ Δικαιοσύνῃ καὶ μετὰ τοῦτ' ἐπεμνήσθη ὁ πατριάρχης τῶν ἐν Γαλλίᾳ στατιστικῶν Yvernès.

Ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ Δ' ζητήματος : « Ποία εἶνε ἡ ἐπίδρασις, ἣν αἱ κοινωνιολογικαὶ καὶ ἀνθρωπολογικαὶ μελέται δύνανται νὰ ἔχωσιν ἐπὶ τῶν θεμελιωδῶν ἐννοιῶν τῶν ποινικῶν νόμων » ἀνεβλήθη εἰς προσεχῆς συνέδριον ἕνεκα τοῦ ἐκτενοῦς καὶ πολυδαιδάλου τοῦ θέματος. Ἐλήξαν δ' αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου τούτου διὰ θερμοῦ ἀποχιρετισμοῦ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέως τῆς « Ἑταιρίας τῶν Φυλακῶν », τοῦ συμπαθεστάτου καὶ ἱκανωτάτου κ. Rivière

* *
*

Πλὴν τῶν καθαρῶς ἐπιστημονικῶν συζητήσεων, τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου ἐπεσεκλήθημεν ἐν σώματι τὸ Ἀνθρωπομετρικὸν Γραφεῖον τοῦ Bertillon, περὶ οὗ λόγος γίνεται λεπτομερῶς ἐν ταῖς ὀπισθεν σελίδι. — Δύο νέοι ἐγκληματίζαι, παρουσιασθέντες καθ' ἣν στιγμὴν ἐξηγεῖτο

πράξιν, ἀνεκαλύφθησαν ἐντὶς πέντε λεπτῶν ὡς παλαιοὶ πελάται τοῦ κ. Bertillon καὶ ὅτι ἀλλοτεῖν ἦτο τὸ ἀληθές αὐτῶν ὄνομα. Αὐτοὶ δ' οὗτοι ἔμειναν κατὰπληκτοὶ ἐν τῇ εὐρέσει τοῦτης τῇ ἀληθείας. Ὁ εἰς μάλιστα, ὁ καὶ ζωηρότερος, ὅστις διατεινόμενος ὅτι εἶνε Ἰσπανικῆς καταγωγῆς καὶ ὅτι καλεῖται Esterilla εὐρέθη ὢν Γάλλος. Le grand πούνομα, ἀπεχωρῶν τινεῖς εἰρωνικῶς τὸν κ. Bertillon, ἐπειπὼν Je vous fais tous mes compliments, voilà! — Καὶ πρὸς ἀνάρμηνον τῆς ἐπισκέψεως ἡμῶν τοῦτης ἐρωτογραφήθημεν ἄποντες ἐν συμπλήρωματι, σταθέντες πρὸ αὐτῆς τῆς τῶν ἐγκληματιῶν μηχανῆς! — Εἰς ἐπισφράγισιν δὲ τοῦ προγράμματος ἡμῶν μετέβημεν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὰς πρὶν τέσσαρτα τῆς ὥρας ἀπεχούσας φυλακῆς τῆς Nanterre, αἵτινες χρησιμεύουσιν ὡς ὑπόδειγμα τῶν ἐν Γαλλίᾳ τοιούτων. Ἔχουσι στοιχίσαι ὡδεκα ἑκατομμύρια φράγκων, πλὴν τῆς ἐσωτερικῆς διασκευῆς. Διαίρουσιν δὲ εἰς δύο διαμερίσματα. Καὶ εἰς τὸ ἐν μὲν τούτων κρατοῦνται ἐν κελύεσι οἱ κατὰδικαι, — ἄνδρες καὶ γυναῖκες, — τὸ δ' ἕτερον χρησιμεῖται ὡς πτωχοστρεφεῖον (Dépot de mendicité). Ἐν ταῖς μεγάλαις αὐτοῦ αὐλαῖς ἐπεριπάτουσιν γραῖαι καὶ γέροντες πτωχοὶ, νοσήρια τοῦ βίου, εὐρόντα τὴν σωτηρίαν αὐτῶν εἰς μίαν βρακτηρίαν, εἰς ἓνα σάκκον καὶ εἰς τὰς στέγας τῆς Nanterre! Καὶ ὅλοι οὗτοι εἴλωπον ἡμᾶς μὲ θελὼν καὶ ἐξημβλυμένον τὸ βλέμμα, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐκ τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτηδεῖων ἐξωγραφημένην ἐπὶ τῶν προσώπων αὐτῶν ἡσυχίαν!

Θανασιὰ εἶνε ἡ λειτουργία τοῦ σωφρονιστικοῦ καὶ φιλανθρωπικοῦ συνάμα καταστήματος τούτου. Δι' αἰθεῖσαι τοῦ νοσηκομείου αὐτοῦ ἀπαστρέπτουσιν ἐκ καθαριότητος. Καὶ εἰ ἀσθενεῖς ἐχαιρέτων ἡμᾶς ἀπὸ τῶν κλινῶν αὐτῶν, ἐν ᾧ τινες βερέως κατέκειντο, διότι τελευταῖον εἶχεν ἐνσκήψαι ἐκεῖ ἐπιδημία τυφοειδοῦς πυρετοῦ.

Ἐξερχόμενοι ἐκ τῶν φυλακῶν τούτων κατήλθομεν εἰς ὑπόγειον δωμάτιον, ὅπου ἐπὶ μαρμαρίνων πλακῶν κατέκειντο τρεῖς νεκροί, ἐν τὸς σάκκων ἐρραμμένοι, εἰς πλευρὰν δὲ τινα τοῦ δωματίου ὠρθοῦντο ὡς δέκα φέρετρα, ἐκ τεσσάρων ἀπλῶν σπινθῶν ἑλαστον, ἑτοιμα νὰ δαχθῶσι πτώματα! Τὰς ἐντυπώσεις ὁμοῦ τοῦ λυπηροῦ τούτου θεάματος διέλυεν ἐντὶς ὀλίγου ἡ θεὰ τοῦ λυγροκέρτου τῶν φυλακῶν, ὅστις λι-

παίνεται διὰ περιέργων ὑπογείων μηχανημάτων ἐκ τῶν περιττωμάτων τριῶν μέχρι τεσσάρων κατὰ μέσον ὅρον χιλιάδων φυλακισμένων. Εἶδον λάχανον, τὸ ὁποῖον εἰς ἄνθρωπος μόλις ἠδύνατο νὰ σηκώσῃ καὶ τὸ ὁποῖον ἦτο ἱκανὸν νὰ χορτάσῃ ὁλόκληρον πεινώσαν ἐνωμοτίαν !

* *
*

Τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου τούτου ἐτίμησαν διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν οἱ σοφώτεροι Ποινικολόγοι καὶ Ἑγκληματολόγοι τῆς Εὐρώπης : ὁ Γερμανὸς Franz von Liszt, ὁ Βέλγος Adolphe Prins, ὁ Ἰταλὸς Garofalo, ὁ Ρῶσσος Foinitzky καὶ ἱκανοὶ διακεκριμένοι Γάλλοι, ὡς οἱ Tarde, Henri Jolly, Dubois, Petit καὶ Leveillé. Ἐν μέσῳ δὲ κοινοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ μεγάλης εὐθυμίας ἐγένετο ὁ ἀποχωρισμὸς ἐν τῷ παρὰ τὴν Gare St. Lazare Ξενοδοχείῳ «Terminus», ὅπου εἶχε δοθῇ τὸ ἀποχαιρετιστήριον γεῦμα καὶ ἐν ᾧ πολλὰ ἐγκάρδια προπόσεις ἐγένοντο.

Γενικὴ συνάντησις ἐδόθη πάλιν ἐν Παρισίῳ διὰ τὸ ἔτος 1895 καὶ περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνελθόντος ἐν τῇ μεγαλοπόλει ταύτῃ Διεθνοῦς «Σωφρονιστικοῦ Συνεδρίου» λεπτομερὲς λόγος γίνεται ἀμέσως κατωτέρω.

I
ΤΟ Ε' ΔΙΕΘΝΕΣ
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ
ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ
ΤΩΙ ΕΤΕΙ 1895 *)

Ἡ ἐπιστήμη ἢ μᾶλλον ἡ σωφρονιστικὴ τέχνη θαυμασίως ἀνεπτύχθη ἀπὸ τοῦ πολέμου τοῦ 1870—71 καὶ ἐντεῦθεν. Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν δὲ ταύτην τὰ Διεθνῆ Συνέδρια οὐκ ὀλίγον συνέβαλον. Τὰ συνέδρια ταῦτα, προσφάτου διοργανώσεως ὄντα, ἔχουσι σκοπόν, — ὥς οὐδεὶς ἀγνοεῖ σήμερον τοῦτο, — νὰ συναρμόσωσι κατὰ τὸ δυνατόν τὴν νομοθεσίαν πάντων τῶν πεπολιτισμένων λαῶν. Εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι ἐκπέμπουσιν εὐχὰς καθαρῶς πλατωνικὰς καὶ κατ' οὐδὲν ὑποχρεούσας τὰ κοινοβούλια τῶν διαφόρων ἐθνῶν, ἅτινα ἐν αὐτοῖς ἀντιπροσωπεύονται. Ἄλλ' εἶνε ἀναμφισβήτητον, ὅτι αἱ εὐχαὶ αὗται ἐκφερόμεναι ὑπὸ τῶν τὴν μεγαλειτέραν αὐθεντίαν κεκτημένων καὶ ἀρμοδιωτέρων ἐν τῇ σωφρονιστικῇ ἐπιστήμῃ ἀνδρῶν, ὅσους ἀριθμοῦσιν ἅπαντα τὰ μεγάλα ἔθνη ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου, κέκτηνται ἡθικὴν δύναμιν σπουδαίαν καὶ

*) Κατὰ τὸν Γάλλον Marcel Guillemot. (Revue Politique et Parlementaire).

ἀπὸ εἰκαστικῆς ἤδη ἢ ἐπιδράσεως αὐτῶν ἐγένετο σφόδρα αἰσθητὴ ἐν ταῖς διαφόροις νομοθεσίαις.

Τὸ πρῶτον διεθνὲς σωφρονιστικὸν συνέδριον συνήλθεν ἐν Λονδίῳ τῷ ἔτει 1872, τὸ δευτέρον ἐν Στοκχόλμῃ τῷ ἔτει 1878, τὸ τρίτον ἐν Ρώμῃ τῷ ἔτει 1885, τὸ τέταρτον ἐν Πετροπόλει τῷ ἔτει 1890, τὸ πέμπτον τέλος ἐν Παρίσις τῷ ἔτει 1895.

Ἀδυνατοῦντες ν' ἀναφέρωμεν τὰ ὄνόματα τῶν πολλῶν διαπρεπῶν ἀνδρῶν, οὓς τὰ διάφορα ξένα ἔθνη ἀπέστειλαν ὡς ἀντιπροσώπους εἰς τὸ Συνέδριον τῶν Παρισίων, θὰ περιορισθῶμεν μόνον εἰς τὸ νὰ ὁρίσωμεν τὸν κατὰλογον τῶν Κρατῶν, ὅσα ἀντεπροσωπεύθησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ τούτῳ. Τοιαῦτα δ' εἶνε : ἡ Γερμανία μὲ εἰδικὰς ἀντιπροσωπείας τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Βάδης, τῆς Βαυαρίας, τῆς Πρωσσίας, τῆς Σαξωνίας καὶ τοῦ Ἀμβούργου, ἡ Ἀγγλία, ἡ Αὐστρουγγαρία, τὸ Βέλγιον, ἡ Βραζιλία, ἡ Χιλὴ, ἡ Δανιμαρκία, ἡ Ἰσπανία, αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, ἡ Γαλλία, ἡ Ἑλλάς, ἡ Ὀλλανδία, ἡ Ἰταλία, ἡ Ἰαπωνία, τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου, ἡ δημοκρατία τῆς Νικαραγούης, ἡ Νορβηγία, ἡ Πορτογαλλία, ἡ Ἀργεντινὴ δημοκρατία, ἡ Ρουμανία, ἡ Ρωσία, ἡ Σουηδία, ἡ Ἑλβετία αἱ ἡ Βυρτεμβέργη.

Τὸ Ἐ' Συνέδριον, ἀρξάμενον τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ τῇ 30 συνίεν ἐν πανηγυρικῇ συνεδριάσει, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἐπεράτωσε τὰς ἐργασίας τῇ 9 ἐπιόντος μηνὸς Ἰουλίου. Ἡ ἐργασία εἶχε διανεμηθῇ, ὡς ἐν τοῖς προηγουμένοις συνεδρίοις, μεταξὺ τεσσάρων τμημάτων, ἀσχολουμένων : τοῦ 1ου περὶ ζητημάτων τῆς ποινικῆς νομοθεσίας, τοῦ 2ου περὶ ζητημάτων σωφρονιστικῶν τεχνικῶν, τοῦ 3ου περὶ μέσων προληπτικῶν τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῆς ὑποτροπῆς καὶ τοῦ 4ου περὶ ζητημάτων σχετικῶν πρὸς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ τοὺς ἀνηλίκους. Τὰ τμήματα ταῦτα συνέχοντο ἐκάστην πρωΐαν πρὸς διάσκεψιν ἐν τῷ Collège de France, ἐλάμβαναν δ' ἐκάστοτε ἀποράσεις, αἵτινες μετὰ μεσημβρίαν ὑπεβάλλοντο εἰς τὴν γενικὴν Συνέλευσιν, ἀποδεχομένην ἢ ἀπορρίπτουσαν ταύτας.

Τὸ συνέδριον τῶν Παρισίων συνεκίνησεν ὁλως ἰδιαζόντως τὴν κοινὴν γνώμην ἐνεκα τῶν ὑψίστης σπουδαιότητος ζητημάτων, ἅτινα ἐτύγχανον

ἐγγεγραμμένα ἐν τῷ προγράμματι αὐτοῦ, ἦτοι : τῆς ὑποτροπῆς καὶ τῆς ὑπὸ τὸν ὄρον καταδίκης, τῆς ἐξορίας, τοῦ ζητήματος περὶ τοῦ δικαιοῦματος των φυλακισμένων εἰς ἀντιμισθίαν, τῆς ἐπαγγελίας καὶ ἀγυρτείας, τῆς προστασίας τῶν ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπολυμένων, τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ ὅριου τῆς ποινικῆς ἀνηλικιότητος, καὶ ἐν γένει ὅλων τῶν εἰς τὴν παιδικὴν ηλικίαν καὶ τὴν προσύληξιν αὐτῆς ἀφορῶντων ζητημάτων, τοῦ ἀλκοολισμοῦ καὶ τοῦ ζητήματος τῆς πορνείας. Ἐπιθυμοῦμεν νὰ δώσωμεν κατὰ ἀναγκάσταις ἐξηγήσεις τινὰς περὶ τῆς συζητήσεως, τῆς γενομένης ἐν ὅψει τοῦ Συνεδρίου ἐπὶ τῶν διαφόρων τούτων καὶ ἐνδιαφερόντων προβλημάτων. Ἀλλ' ὁ λίαν περαιοισμένος χρόνος, — ὅστις πρόκειται ἡμῖν εἰς διάθεσιν, — καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ δημοσιεύσωμεν ἄνευ διακρίσεως τινος ὅλας τὰς ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου ληφθείσας ἀποφάσεις ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν ἀπλήν ταύτην ἀπαρίθμησιν.

Τὰ προβλήματα, ὅν κατωτέρω δίδομεν σημείωσιν, ἔτυχον τῆς ψήφου τῶν διαφόρων τμημάτων καὶ εἴτα ἐγένοντο δεκτὰ ὑπὸ τῆς γενικῆς Συνελεύσεως. Ἀποτελοῦσι λοιπόν, ἀπλῶς εἰπεῖν, τὰς ἀποφάσεις τοῦ Ε'. Διεθνοῦς Σωφρονιστικοῦ Συνεδρίου.

1ον Τμήμα. — Ποινικὴ Νομοθεσία.

1ον Ζήτημα. — Ὁ ἐγκληματίας δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς καθ' ὑποτροπὴν ἀδικησασάντος παρὰ μόνον ὅταν ἐπανέλαβε τὴν αὐτὴν ἐγκληματικὴν πράξιν ; Ἡ ἐπίτασις τῆς ποινῆς ἀνάγκη εἶναι νὰ χωρῇ προοδευτικῶς κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἐκάστην νέαν καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματικὴν πράξιν, ἣν οὗτος ἐκτελεῖ ;

Γνώμη τοῦ γερουσιαστοῦ Béranger. τυχούσα τῆς ψήφου τοῦ Συνεδρίου : 1ον. Ἡ ὑποτροπὴ δύναται νὰ ᾔη, συνωδὰ τῇ σπουδαιότητι τῶν ἐκαστοτε περιπτώσεων, γενικὴ, εἰδική ἢ ἐκ χρονικῶν ὁρῶν ἐξαρτωμένη. Ὁ κολασμὸς δὲ ταύτης δεῖν νὰ συμβαίνει : διὰ βαθμιαίως προέχουσας ἐπιτάσεις τῶν ποινῶν, — ἐκτὸς τῆς ἀμέσως κατωτέρω ἐξαιρέσεως, — καὶ 2ον : δι' ἐπιβολῆς αὐστηροτέρας ποινῆς εἰς τὸν εἰς ἐπαγνέλματος ἐγκληματίαν.

Τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ παραβῶσι τὴν πρῶτον των κανόνων

τούτων ἢ μόνον ὅταν ἀνιχνωρίζωσι δι' ἀποφάσεως ρητῆς καὶ ἡτιολογημένης τὴν ὑπαρξίν περιστάσεων ἐξαιρετικῶς ἐλαφρυντικῶν. (Τροπολογία Jacquin). Ἀνάγκη δ' εἶνε ὁ νόμος νὰ ὀρίξῃ εἰδικόν τι ἐλάχιστον ὅριον πρὸς ἀποφυγὴν τῆς καταχρήσεως τῶν βραχυχρονίων ποινῶν.

Ὡς πρὸς τὴν δευτέραν περίπτωσιν, ὁ νόμος θέον νὰ ὀρίξῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν καταδικάσεων, αὐτίνος προϋποτιθεμένου ἔργον πλέον τῶν δικαστηρίων εἶνε ν' ἀποφασίζωσι, — συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν τῶν ποινῶν, εἰς ἃς ὁ δράστης κατεδικάσθῃ, ὡς καὶ τὸν βαθμὸν τῆς διαφθορᾶς αὐτοῦ, — ἐὰν ὁ κατηγορούμενος τυγχάνῃ ὢν ἐγκληματίας ἐξ ἐπαγγέλματος.

Βον Ζήτημα.— Ἡ ἐξορία, ἐν τῇ μᾶλλον εὐρεία ἐννοίᾳ αὐτῆς, δύναται νὰ γίνῃ παραδεικτὴ ἐν ἐλλόγῳ τινὶ σωφρονιστικῷ συστήματι ; Καὶ ἐν καταρατικῇ περιπτώσει : ποῖον μέρος ἤθελεν αὕτη κληθῆναι διαδραματίσῃ ;

Ἡ ἐξορία ὑπὸ τὰς διαφορὰς αὐτῆς μορφὰς σὺν ταῖς ἐπιτελεσθεῖσαις ἤδη βελτιώσεσιν, ὧν εἶνε ἔτι αὕτη ἐπιδεκτικὴ, χρησιμεύει εἴτε ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεισιν τῶν μακροχρονίων ποινῶν διὰ τοὺς μεγάλους ἐγκληματίας, εἴτε ὡς πρὸς τὴν τιμώρησιν τῶν καθ' ἑξῆς ἢ τῶν ἐπιμύων καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματιῶν.

Γον Ζήτημα.— Δύναται ἐν τινὶ χώρῃ νὰ παρασχεθῇ ἀποτελεσματικὴ τις ἐνέργεια εἰς τὰς ποινικὰς ἀποφάσεις, ὅσαι ἐξεδόθησαν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ;

1ον. Εὐκταῖον εἶνε, ὅπως αἱ ἀνικανότητες, ὅσαι προσβάλλουσι πρὸς σωπὸν τι ἕνεκα τῶν κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τοῦ εἰς ὃ ἀνήκει ἔθους καταγνωσθεισῶν ποινῶν δι' ἀδίκημά τι (κακούργημα ἢ πλημμελημα) τοῦ κοινοῦ δικαίου, συνοδεύωσι τοῦτο ὅπουδῆποτε τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ ἂν μεταβαίνει.

2ον. Εὐκταῖον εἶνε, ὅπως ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διὰ κακούργηματα ἢ πλημμελήματα τοῦ κοινοῦ δικαίου καταδικασθεὶς ὁμοεθνὴς ἐπισύρῃ καθ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τὰς αὐτὰς ἀπωλείας δικαίων καὶ ἀνικανότητας, ἃς ἤθελε καθ' ἑαυτοῦ ἐπισύρει ἂν ἐν αὐτῇ κατεδικάζετο. — Ἐν τῇ σημερινῇ καταστάσει τοῦ διεθνoῦς δικαίου τὸ Συνέδριον δὲν ζητεῖ, ὅπως αἱ ἀπώλειαι αὗται καὶ στερήσεις δικαίων ὦσι τὸ ἄμεσον

ἀποτέλεσμα τῆς ἀλλοδαπῆς ἀποφάσεως, ἀλλ' ὅπως καταγιγνώσκονται ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τῆς πατρίδος τοῦ ἐγκληματίου συνεπεία εἰδικῆς πρὸς τοῦτο ἀγωγῆς.

Ὁ δικαστὴς δύναται κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ποινῆς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καταγνωσθείσας ποινάς, ὅταν νέον ἀδίκημα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου διαπράττεται ἐπὶ τοῦ ἐγχωρίου ἐδάφους.

Δον Ζήτημα. — Τὸ θῦμα τοῦ ἀδικήματος εἶνε ὠπλισμένον ἀποχρώντως ὑπὸ τῶν νεωτέρων νόμων, ὅπως λαμβάνῃ τὴν τυχόν ὀφειλομένην αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἐγκληματίου ἀποζημίωσιν ;

1ον. Ἡ ποινικὴ νομοθεσίᾳ δεόν ἐν τῷ μέλλοντι νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν. — περισσότερον ἄρ' ὅ,τι ἐπραξέ μέχρι τοῦδε, — τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀσφαλίσαι τὴν εἰς τὸ βλαβέν μέρος ὀφειλομένην ἀποζημίωσιν. 2ον. Ὅταν ἡ ἀγωγή τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος ἀναγνωρίζεται ὡς βάσιμος, οὐδέποτε οὗτος θὰ δύναται νὰ καταδικασθῇ εἰς τὰ ἐξόδα. Ὁ πολιτικῶς ἐνάγων, ὅστις θὰ συνδέσῃ ἀπλῶς τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἥδη ὑπὸ τῆς εἰσαγγελικῆς ἀρχῆς ἐγερωθεῖσαν τοιαύτην, δεόν θὰ δύναται, — καὶ ἐὰν ἀκόμη ἤττηθῇ, — νὰ καταδικασθῇ παρὰ μόνον εἰς τὰ ἐκ τῆς παρεμβάσεως αὐτοῦ προξηνηθέντα ἐξόδα. 3ον. Τὸ εὐεργέτημα τῆς δικαστικῆς ἀντιλήψεως θὰ δύναται νὰ παρασχεθῇ εἰς τὸ ζημιωθέν μέρος ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου. 4ον. Ἡ εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ ἐν περιπτώσει καταδιώξεων διὰ κακουργήματα ἢ πλημμελήματα θὰ ὀφείλῃ νὰ ὑποβάλλῃ, ἀνεξόδως, εἰς τὸ ἐπιληρθέν τῆς ἐκδικάσεως τούτων δικαστήριον τὴν περὶ ἀποζημιώσεως αἴτησιν τοῦ παθόντος, δικαιομένη ὅμως νὰ γνωμοδοτήσῃ περὶ τῆς παραδοχῆς ἢ ἀπορρίψεως ταύτης. 5ον. Ἡ εἰς τὸν παθόντα ἐπιδικαζομένη ἀποζημίωσις θὰ ἀσφαλίζεται διὰ γενικοῦ προνομίου ἐπὶ τῆς κινήτης καὶ ἀκινήτου περιουσίας τοῦ καταδικασθέντος, τὸ δὲ πρόνομιον τοῦτο θὰ ἐνασκήται ἐκ παραλλήλου μετ' ἐκείνου τοῦ δημοσίου ταμείου. 6ον. Τὸ Συνέδριον ἀποφασίζει ὅτι ὑπάρχει λόγος, ὅπως ληφθῶσιν ὑπὸ λίαν σπουδαίαν ἐποψίν αἱ προτάσεις, αἵτινες ὑπεβλήθησαν αὐτῷ ἐπὶ τῷ ἀποδιδόναι τῷ παθόντι μετὰ τῶν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καταδικασθέντος παρὰ τὸν

νιστάναι εἰδικὸν ταμεῖον τῶν χρηματικῶν ποινῶν, ἐκ τῶν προϊόντων τοῦ ὁποίου θὰ διδῶνται συνδωρομαὶ εἰς τὰ θύματα τῶν ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου κολασθέντων ἀδικημάτων. Ἀλλὰ τὸ Συνέδριον νομίζον, ὅτι δὲν κατέχει ἐν τῷ παρόντι ἐπαρκῆ στοιχεῖα ἐκτιμήσεως πρὸς λύσιν ἁμεσῶν τῶν ζητημάτων τούτων, ἀποφασίζει νὰ παραπέμψῃ τὴν βαθυτέραν τούτων μελέτην εἰς τὸ προσεχὲς φθινοπώρον σωφρονιστικὸν συνέδριον.

Βον Ζήτημα. — Ὑπάρχει λόγος τις, ὅπως διατηρηθῇ ἐν τῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ ἡ τριμερὲς διαίρεσις εἰς κακουργήματα, πλημμελήματα καὶ παύσματα ; Ἐν ἀρνητικῇ δὲ περιπτώσει : ὁποία τις ἀπλοποιήσις ἀρμόζει νὰ ἐπενεχθῇ εἰς τὴν διαίρεσιν ταύτην ;

***Ἀρθρ. 1ον.** — Ἡ ὁμιρὲς διαίρεσις εἶνε διαίρεσις ἐπιστημονικὴ καὶ λογικῇ. — **Ἀρθρ. 2ον.** Δὲν ὑπάρχει λόγος τις, ὅπως προταθῇ ἡ ἐγκατάλειψις ταύτης εἰς τὰ κράτη ἐκεῖνα, ὅσα παρεδέχθησαν ἤδη αὐτήν. — **Ἀρθρ. 3ον.** Ἀλλὰ δύναται νὰ ᾔνε ὠφέλιμος ἡ καθιέρωσις ἀμοιβαίας τινὸς σχέσεως μεταξύ τῆς ταξινομήσεως τῶν ἀδικημάτων καὶ τῆς τῶν δικαιοδοσιῶν. Ἐκεῖ δέ, ὅπου πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἀμοιβαίας ταύτης σχέσεως ἀναγκαῖα τυγχάνει ἡ ὑποδιαίρεσις τῆς πρώτης κατηγορίας τῶν ἀδικημάτων εἰς ἀδικήματα μεγάλα καὶ μικρά ἢ εἰς κακουργήματα καὶ πλημμελήματα, ἡ τοιαύτη τριμερὲς ὑποδιαίρεσις ἔχει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει χαρακτῆρα πρακτικόν, τὴν διατήρησιν αὐτῆς δικαιολογοῦντα.

Τὰ ζητήματα 6ον καὶ 7ον παρεπέμφθησαν διὰ τὸ συναφὲς εἰς τὰ ἄλλα τμήματα.

ΣΤον Ζήτημα. — Διὰ ποῖον γένος παραβάσεων τοῦ ποινικοῦ νόμου, ὑπὸ πόλους ὅρους καὶ κατὰ ποῖον μέτρον θὰ ἤρμοζε νὰ γίνῃ παραδεκτὸν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ :

1ον. Τὸ σύστημα τῶν νομοθετήσεων ἢ μέψεων, τῶν ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ πρὸς τὸν δράστην τῶν ἐλεγχθεισῶν πράξεων ἀπειθυνομένων καὶ ἀντὶ πάσης ἄλλης εἰς ποινὴν καταδίκης θέσιν ἐπεχειρῶν ; Τὸ σύστημα τῆς ἀναβολῆς ἐκτελέσεως ποινῆς τινος, εἴτε χρηματικῆς ποινῆς, εἴτε φυλακίσεως ἢ οἰσθόρηπτε ἄλλης, ἣν ὁ δικαστὴς καταγιγνώσκει μὲν, ἀλλ' ἀποφαίνεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ κατὰ τοῦ ἐνόχου ἐφ' ὅσον αὗτος δὲν ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ νέαν τινὰ καταδίκην ;

Ὡς πρὸς τὸ Ποινικὸν Δίκαιον, ἡ ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ χρῆσις τῆς νομοθετήσεως καὶ τῆς ἀναβολῆς τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς μετὰ τὴν καταδίκην ἄγουσιν εἰς παρέμεινα σχεδὸν ἀποτελέσματα. Κατὰ συνέπειαν εἶνε ἀνωφελὲς νὰ ἐπιπροσθῶμεν τὸ σύστημα τῆς νομοθετήσεως ἢ ἐπιπλήξεως εἰς ἐκεῖνο τῆς ἀναβολῆς τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς.

Αἱ νομοθεσίαι, αἵτινες παρέχουσιν εἰς τὰ ποινικὰ δικαστήρια τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναβάλλειν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς κατὰ τῶν ἀρχαρίων ἐγκληματιῶν, τῶν εἰς βραχυχρόνιους ποινὰς καταδικασθέντων, περιέχουσι τὰς καλλιτέρας περὶ τοῦ ζητήματος τούτου γνωστὰς διατάξεις.

2ον Τμῆμα.—Ζητήματα Σωφρονιστικά.

Αον Ζήτημα.— Ὑπάρχει λόγος νὰ γενικεύσωμεν καὶ νὰ συνενώσωμεν τὰς σχετικὰς πρὸς τὴν ἀνθρωπομετρίαν προόδους, νὰ ἐξετάσωμεν δὲ τὰς συνθήκας, καθ' ἃς θὰ ᾔτο δυνατὴ συνεννόησις τις ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ;

Συμφέρει μεγάλως νὰ κατορθωθῇ ταχεῖα διεθνὴς συνεννόησις ἀναπορικῶς πρὸς τὴν ἔνωσιν τῶν ἀνθρωπομετρικῶν μεθόδων.

Βον Ζήτημα. — Πρέπει νὰ ἐφαρμόζωμεν ἐν ταῖς γυναικείαις φυλακαῖς ἴδιους κανονισμούς, δυναμένους νὰ ὦσι πολὺ διάφοροι τῶν διὰ τὰς φυλακὰς τῶν ἀνδρῶν καθιερωμένων τόσον ὡς πρὸς τὴν ἐργασίαν, ὅσον καὶ πρὸς τὸ πειθαρχικὸν σύστημα καὶ τὴν περὶ τὴν τροφὴν διαίταν ; Δὲν πρέπει μάλιστα νὰ ἐπιβάλλωμεν κατὰ τῆς γυναικὸς ἴδιον σύστημα ποινῶν ;

1ον. Εἶνε δίκαιον συγχρόνως καὶ ἀνγκαιῶν, ὅπως ἐν τοῖς κανονισμοῖς προβλέψωμεν περὶ διατίξεων διαφόρων διὰ τὰς γυναικὰς καὶ διὰ τοὺς ἀνδρας τόσον ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν, ὅσον καὶ πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν ἔποψιν. 2ον. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς προφυλακίσεως δεῖν νὰ ἐπιβάλληται κατ' αὐτῶν πλήρης ἐν κελλίοις φυλάξις. 3ον. Τὸ σύστημα τῆς ἐν κελλίοις φυλακίσεως δεῖν νὰ γίνῃ παραδεκτὸν ὡς πρὸς τὰς γυναικὰς, οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾔ ἡ διάρκεια τῆς ποινῆς. 4ον.

Ἀναγκαῖον εἶνε νὰ ἰδρυθῶσιν ἰδιαιτεραι φυλακαὶ ἢ εἰδικὰ διαμερίσματα διὰ τὰς ἐχούσας τέκνα γυναῖκας.

Ἀναγκαῖον εἶνε νὰ γίνηται πρόβλεψις ἐν τοῖς κανονισμοῖς περὶ διατάψεων, καθιστωσῶν ἡπιώτερον τὸ πειθαρχικὸν σύστημα καὶ βελτιουσῶν τὴν περὶ τὴν τροφὴν διαίταν τῶν γυναικῶν.

Γον Ζήτημα.—Εἶνε δυνατόν νὰ γίνωσι παραδεκταὶ στερητικαὶ τῆς ἐλευθερίας ποιναί, κατὰ τὰς ὑποίας ἡ ἐργασία νὰ μὴ ᾔνη υποχρεωτική ;—Ἡ ἐργασία ἐν ἀπάσαις ταῖς φυλακαῖς δὲν εἶνε ἀπαραιτήτως ἀναγκαία ὡς στοιχεῖον τάξεως, προφυλάξεως, ἡθοποιήσεως καὶ ὑγιεινῆς ;

Ἡ διὰ τῶν χειρῶν ἐργασία δέον κατὰ γενικὸν κανόνα νὰ καταστῇ υποχρεωτική δι' ὅλας τὰς ποινάς, τὰς συνεπαγούσας στέρησιν ἐλευθερίας.

Δον Ζήτημα.—Ἐχουσιν οἱ φυλακισμένοι δικαίωμα εἰς ἀντιμισθίαν διὰ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν ;—Ἡ πρέπει τὸ προϊόν τῆς ἐργασίας αὐτῶν νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐν πρώτοις πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν τῆς συντηρήσεως ὅλων τῶν καταδίκων τῆς αὐτῆς κατηγορίας, ἐκτὸς μόνον τῆς ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν παρεχθῆς ὠρισμένου τινὸς προϊόντος τούτου καὶ τῆς χάριν ἀνταμοιβῆς ἀπονομῆς φιλοδωρημάτων εἰς τοὺς χρηστοτέρους ἐκ τούτων ;

1ον. Ὁ φυλακισμένος δὲν ἔχει δικαίωμα εἰς ἀντιμισθίαν διὰ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ. 2ον. Συμφέρει εἰς τὸ Κράτος νὰ φιλοδωρῇ τὸν φυλακισμένον.

Εον Ζήτημα.—Πρέπει αἱ ἀνταμοιβαὶ νὰ πολλαπλασιασθῶσιν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ἐπενεργεῖν ἐπὶ τῶν φυλακισμένων τόσον διὰ τῆς ἐλπίδος, ὅσον καὶ διὰ τοῦ φόβου ;

Χωρὶς νὰ προβῇ εἰς ἐξέτασιν πῶν σωφρονιστικῶν συστημάτων τὸ τμήμα νομίζει, ὅτι εὐχῆς ἔργον εἶνε : αἱ ἀνταμοιβαὶ νὰ μὴ πολλαπλασιασθῶσι.

ΣΤον Ζήτημα.—Ὑπὸ ποίαν μορφήν καὶ ὑπὸ ποίους ὅρους ἀνάγκη εἶνε αἱ πειθαρχικαὶ ποιναὶ νὰ καταγιγνώσκωνται καὶ νὰ ἐφαρμόζωνται ;

1ον. Κανονισμὸς τοιχοκολλημένος ἐν τῇ φυλακῇ δέον νὰ προβλέπῃ τὰς κυριωτέρας παραβάσεις καὶ νὰ ὀρίζῃ τὰς διαφοροὺς ποινάς. 2ον.

Ἡ ποινή δέον νὰ καταγιγνώσκηται μετ' ἀνάκρισιν σπουδαίαν καὶ ἀφοῦ φυλακισμένους ἀκουσθῇ. 3ον. Ἡ ἀπόφασις ἀνάγκη εἶνε νὰ δηλοῖ : ἢ πόσον χρόνον ἡ ποινή θὰ διαρκέσῃ.

2ον Ζήτημα. — Εἶνε αἰρετώτερον ἐν τῷ συμφέροντι τῆς γενικῆς εὐταρχίας καὶ τῆς βελτιώσεως τῶν καταδίκων νὰ γίνηται ἐκλογὴ τῶν καλῶν καὶ τῶν κακῶν τοιούτων ;

Ἀνάγκη εἶνε νὰ γίνηται κατὰ πρῶτον ἡ ἐκλογὴ τῶν κακῶν.

1ον Ζήτημα. — Κατὰ ποίαν ἀρχὴν δέον νὰ τελεῖται ὁ ὑπολογισμὸς τῆς διαρκείας τῆς ποινῆς ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ὑπὸ παραφροσύνης προσ- ἠλωμένους καταδίκους ; α' : ὅταν οὗτοι ὥσιν ἐγκλεισμένοι ἐν ἀσύ- λτοις αἰθυσίαις, ἐξαρτωμένοις ἐκ τῆς διοικήσεως τῶν φυλακῶν ; β' : ὅταν ὥσιν μετακομισθῇ εἰς κυρίως φρενοκομεῖα ;

Κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς διαρκείας τῆς ποινῆς ὡς πρὸς τοὺς ὑπὸ παραφροσύνης κατεληγμένους καταδίκους δέον νὰ καταλογίζηται ὁ ὀνός, καθ' ὃν οὗτοι : 1ον. Τυγχάνουσιν ἐγκλεισμένοι ἐν ἰδιαιτέ- ραις ἀσύλοις, ἐξαρτωμένοις ἐκ τῆς διοικήσεως τῶν φυλακῶν. 2ον. Δια- λουοῦσι μετακομισθέντες εἰς κυρίως φρενοκομεῖα.

Ἐὰν ἡ νομοθεσία ἐπιτρέπῃ, μείωσιν τοῦ ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως προσ- ἠωρισμένου χρόνου τῆς φυλακίσεως ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐν κελλίῳ ἀπο- σεως τῆς ποινῆς, τὸ Συνέδριον εἶνε τῆς γνώμης ὅτι ὁ παράφρων κατὰδικος δέον νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπωφελοῦμενος τοῦ πλεονεκτήματος οὗτου καὶ ὅταν ἀκόμη, διαρκούσης τῆς παραφροσύνης, ᾗθελεν ἐπανα- λθῇ εἰς τὸ κοινὸν σύστημα.

3ον Ζήτημα. — Ἐν τῷ συστήματι τῶν φυλακῶν ἐλήρθη μέχρι τοῦ ν ἀποχρώντως ὑπ' ὅψιν ἡ ἐπίδρασις τῶν φυσικῶν ἀσκήσεων ὡς πρὸς τὴν βελτίωσιν τοῦ καταδίκου ; — Ἐν ἀρνητικῇ περιπτώσει : ποῖα μέσα θελον εἶναι ἄξια συστάσεως ;

Τὸ Συνέδριον εἶνε τῆς γνώμης, ὅτι ἡ ἐργασία καὶ οὐχί ἡ γυμνα- στική δέον νὰ ὑποβοηθῇ τὴν μεταξὺ τῶν φυλακισμένων ἱκανότητα πρὸς βελτίωσιν.

3ον Τμήμα. — Μέσα προληπτικά.

1ον Ζήτημα. — Ποῖα μέτρα ᾗθελεν ἀρμόζει νὰ ληφθῶσιν, ὅπως οἱ

φυλακισμένοι ἐμποδίζονται νὰ καταπορεύωσι τὸ ἀποταμίευμα αὐτῶν κατὰ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς ἔξοδον. εὐρισκόμενοι δ' ἄνευ πόρου τινὸς νὰ περὶπίπτωσιν οὕτω σχεδὸν μοιραίως εἰς τὸ καθ' ὑποτροπὴν ἀδίκημα;

1ον. Εὐκατεῖον εἶνε, ὅπως ὁ καταδικασθεὶς μὴ ἔχῃ κατὰ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς ἔξοδον αὐτοῦ τὴν εὐθερίαν διάθεσιν τοῦ συμπρωθέντος δι' αὐτὴν ἀποταμιεύματος.

2ον. Τὸ Συνέδριον ἐκφέρει τὴν εὐχὴν, ὅπως τὸ ἀποταμίευμα τοῦ ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπολυομένου παρακατατίθεται, — ὁσάκις ἡ σπουδαιότης τοῦ ἀποταμιεύματος τούτου, ἡ ἠθικότης τοῦ ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπολυομένου ἢ ἄλλαι περιστάσεις δικηολογοῦσι μέτρον τοιοῦτου εἶδους, — εἴτε εἰς δημόσιόν τι ταμιευτήριον, εἴτε εἰς ἀρχὴν τινὰ τοῦ τόπου, ὅπου ὁ ἀπολυθεὶς θὰ ἐγκατασταθῇ, εἴτε εἰς προστατευτικὴν τινὰ ἐταιρίαν, παρέχουσαν ὅλας τὰς ἀναγκαίας ἐγγυήσεις ὅπως ἀποδοθῇ αὐτῷ τούτῳ κατὰ τὰς ἐκτιζομένας ἢ γνωστὰς ἀνάγκας αὐτοῦ.

3ον. Τὸ Συνέδριον ἐκφέρει πρὸς τούτοις τὴν εὐχὴν, ὅπως κατὰ προτίμησιν ζητῆται ἡ παρέμβασις τῶν προστατευτικῶν ἐταιριῶν.

Βον Ζήτημα. — Τίνι τρόπῳ δεῖν νὰ ὦσιν ὀργανισμένα τὰ σχολεῖα καὶ αἱ βιβλιοθήκαι τῶν φυλακῶν, ἵνα δύνωνται ὄντως νὰ ὦσιν ἐπωφελεῖς εἰς τοὺς ὑποδίκους ἢ καταδίκους. — Ὑπάρχει ἰδίως λόγος, ὅπως ἐργαζόμενται τοῖς φυλακισμένοις περιοδικὰ δημοσιεύματα ἢ ἄλλα τοιαῦτα εἰδικῶς διὰ τούτους προωρισμένα;

1ον. Τὰ σχολεῖα ἀνάγκη εἶνε νὰ ὦσιν ὀργανισμένα κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ χρησιμεύωσιν ἐξ ἴσου τοῖς φυλακισμένοις, ὑποδίκους ἢ καταδίκους, — ὅσοι τυγχάνουσι ἀγράμματοι, — ὡς καὶ ἐκαίνοις, οἵτινες ἔχουσιν ἤδη ποῖαν τινὰ παιδείαν. Δεῖν ταῦτα νὰ παρέχωσιν αὐτοῖς οὐ μόνον τὰς γνώσεις, ὧν πάσχουσιν ἑλλεῖψιν, ἀλλ' ὡσαύτως καὶ διδασκαλίαν ἐπιτηδεῖαν εἰς ἠθικοποίησιν αὐτῶν. Ἡ διδασκαλία δ' αὕτη ἀνάγκη εἶνε, — χωρὶς νὰ προσβάλλῃ τὰς πεποιθήσεις οὐδενὸς φυλακισμένου, — νὰ ἐμφορῇται πνεύματος θρησκευτικοῦ, στοιχείου ἀπαραιτήτου τῆς ἠθικοποιήσεως.

2ον. Αἱ βιβλιοθήκαι, ἔχουσιν ὁμοίως σκοπὸν κύριον τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἠθικοποίησιν τῶν φυλακισμένων, πρέπει νὰ ὦσιν ὀργανισμέναι ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι. Θὰ περιλαμβάνωσι πρὸς τούτοις βιβλία θρη-

σκευητικά καὶ ἠθικά, ἔργα ἐπαγωγὰ : βιβλία ταξειδίων, μυθιστορήματα κόσμια καὶ δημοσιεύματα εἰκονογραφημένα, οἷον τὸ *Magasin pittoresque*. Ἡ σύστασις δὲ τούτων ἀπόκειται εἰς τὴν διοίκησιν τῶν φυλακῶν. Πλὴν ἀλλ' ὅμως δύναται αὕτη ν' ἀποδεχθῇ τὴν συνδρομὴν ιδιωτῶν ἢ ἐλευθέρων ἐνώσεων ἐπὶ τῷ κυρίῳ σκοπῷ, ἵνα προμηθεύωνται εἰς τοὺς ἀλλοδαποὺς φυλακισμένους βιβλία γεγραμμένα ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῶν. Ἐπὶ τῷ τέλει τούτῳ ἄξιον συστάσεως εἶνε ν' ἀνταλλάσσωνται βιβλία ἢ ἄλλα δημοσιεύματα μετὰ τῶν ἀνὰ τὰς διαφόρους χώρας διοικήσεων τῶν φυλακῶν.

3ον. Ἀνάγκη εἶνε νὰ διδῶται εἰς τοὺς φυλακισμένους πρὸς ἀνάγνωσιν εἰδικόν τι ἐθδομαδιαῖον σύγγραμμα, οὔτινος ἢ σύνταξις νὰ ἐξελέγχηται ὑπὸ τῆς διοικήσεως.

Γον Ζήτημα. — Ποῖα μέτρα δεόν νὰ ληθῶσι πᾶς τὸ συμφέρον τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας κατὰ τῶν ἀκαταλογίστων ἐγκληματικῶν ἢ κατ' ἐκείνων, ὧν τὸ καταλογιστὸν ἔχει ἐλαττωθῇ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς διαπράξεως τοῦ ἐγκλήματος (οἷον ἐνεκεν ἀδυναμίας πνευματικῆς, παραφροσύνης κ.τ.λ.) :

1ον. Ἀνάγκη εἶνε νὰ ἰδρυθῶσιν ἄστυα ἢ διαμερίσματα ἰδιαίτερα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως ἐγκλεισμοῦ τῶν ἀθωωθέντων ἢ ἀπαλλαγέντων πάσης καταδικώσεως ἐνεκα τῆς διανοητικῆς αὐτῶν καταστάσεως.

2ον. Ἀνάγκη εἶνε νὰ γίνῃ ἀπεδεκτὴ ἡ ἀρχὴ τῆς τριπλῆς παρεμβάσεως : — Α. Τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς — Β. Τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς — Γ. Τοῦ ἱατρικοῦ σώματος, ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ ἐξοδὸς τῶν ἐν ἀσύλοις ἢ ἰδιαίτεροις διαμερίσμασιν ἐγκλειστών παραφρονῶν.

Δον Ζήτημα, — Δὲν ἤθελεν εἶνε προτιμότερος ὁ ὑπὸ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἐπὶ ὠρισμένῳ χρόνῳ ἐν ἐργαστηρίοις ἐγκλεισμός τῶν καθ' ὑποτροπὴν ἀνηλίκων ἀλητῶν ἀντὶ τῆς ἐπὶ ὠρισμένῳ χρόνῳ καταδίκης αὐτῶν εἰς ποινὴν ;

Πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο συνεδέθη κατὰ συνάρεσιν τὸ βον ζήτημα τοῦ 1ου τμήματος, οὔτινος ἰδοὺ τὸ περιεχόμενον.

ΣΤ' Ζήτημα. (1ον Τμήμα). — Ποῖαι εἶνε αἱ ὠρισμέναι πράξεις, αἵτινες δεόν νὰ θεωρῶνται ὡς ἀποτελοῦσαι τὸ ἀδίκημα τῆς ἀγυρτείας

καὶ ἐπαιτείας ; Ὑπὸ ποῖα ὅρια καὶ διὰ τίνων μέσων ἀρμόζει νὰ κολλάζονται αἱ πράξεις τῆς φύσεως ταύτης ;

Πορίσματα τοῦ Ιου καὶ Βου Τμήματος.

1ον. Ἡ κοινωνία δικαιούται νὰ λαμβάνῃ μέτρα κοινωνικῆς προφυλάξεως, — καὶ καταναγκαστικὰ ἀκόμη, — κατὰ τῶν ἀγυρτῶν καὶ τῶν ἐπαιτῶν. — Πρὸς τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀνταποκρίνεται ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ὀργανῶσαι κατὰ μέθοδον λογικὴν τὴν δημοσίαν βοήθειαν, τὰς ἰδιωτικὰς συνδρομὰς καὶ τὰς προστατευτικὰς ἐταιρίας.

2ον. Πρέπει διαφύρως νὰ μεταχειριζώμεθα τοὺς ἐπαίτας καὶ ἀγύρτας, καθ' ὅσον πρόκειται :

- α) Περὶ ἰθαγενῶν ἀναπήρων ἢ ἀσθενῶν.
- β) Περὶ ἐπαιτῶν ἢ ἀγυρτῶν ἐκ τύχης.
- γ) Περὶ ἀγυρτῶν ἢ ἐπαιτῶν ἐξ ἐπαγγέλματος.

Οἱ πρῶτοι δεόν νὰ τυγχάνωσι βοήθειας ἐφ' ὅσον ἔτι δὲν ἐπανέκτησαν τὰς ἀναγκαιοῦσας δυνάμεις, ὅπως ἐπανεύρωσι τὰ πρὸς ζωάρεϊαν ἀπαιτούμενα μέσα.

Οἱ δεῦτεροι ὑπόκεινται εἰς τὴν δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν βοήθειαν, πρέπει δὲ νὰ τοποθετῶνται ἐν ἀσύλοις ἢ σταθμοῖς βοήθειας μεθοδικῶς ὀργανωμένοις, ὅπου ἡ ἐργασία ἔσται ὑποχρεωτική.

Οἱ τρίτοι δεόν νὰ ὦσιν ἀντικείμενον αὐστηροῦ κόλασμοῦ, ἐπιτηδεῖου νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ὑποτροπὴν.

3ον. Τὸ δραστηκώτερον μέσον κατὰ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαιτῶν καὶ ἀγυρτῶν εἶναι ὁ δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως παρατεταμένος ἐγκλεισμός ἐν εἰδικαῖς ἀποικίαις ἐργασίας. Οἱ ἐγκλεισμένοι δ' ἐν αὐταῖς πρέπει ν' ἀπολύωνται εὐθὺς ὡς συνεπέα τῆς βελτιώσεως αὐτῶν ὁ ἐγκλεισμός αὐτῶν δὲν θά ἐφαίνετο πλέον ἀναγκαῖος.

Εἰς Ζήτημα. — Ποῖα εἶναι ὑπὸ τὴν προληπτικὴν ἐποψίν τὰ πλεονεκτήματα τῶν ἀσύλων ὡς πρὸς τὴν θεραπευτικὴν μεταχείρισιν τῶν εἰσφορῶν καὶ ποῖα εἶναι τὰ ἐν τοῖς καταστήμασι τούτοις ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα ;

Ἡ ἐργασία ἐν ταῖς ἀποικίαις ταύταις δεόν νὰ θεωρῇται οὐ μόνον

ὡς μέσον κολασμοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸ πάντων ὡς παράγων πρὸς βελτίωσιν.

Τὸ Συνέδριον, συγκεκλημένον διατελοῦν ἐκ τῶν προόδων τοῦ ἀλκοολισμοῦ, ὧν ἡ κυρία αἰτία ἔγκειται ἐν τῇ καταναλώσει τῶν μὴ διυλισμένων οἰνοπνευμάτων καὶ τῶν τεχνητῶς κατεσκευασμένων ποτῶν καὶ τῶν ὁπείων ἢ ἐπενέργεια ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐγκληματικότητος ἐκδηλοῦται καθ' ἑκάστην πλειότερον, ἐκφέρει τὴν εὐχὴν, ὅπως πρὸς καταπολέμησιν τῆς μαστίγος ταύτης αἱ δημόσιαι ἀρχαὶ συνδυάσωσι τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν μετ' ἐκείνης τῶν ἐλευθέρων ἐνώσεων πρὸς λήψιν μέτρων προφυλακτικῶν καὶ θεραπευτικῶν.

Μεταξὺ τῶν προφυλακτικῶν μέτρων τὸ Συνέδριον συνιστᾷ ἅρ' ἑνὸς μὲν τὸν διακανονισμόν τῶν καπηλείων, τὸν περιορισμόν τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ράβρου ἐπὶ τῶν ὑγιεινῶν ποτῶν, τὸν διυλισμόν τῶν οἰνοπνευμάτων, ἅρ' ἑτέρου δὲ τὰς ἐνώσεις τῆς ἐγκρατείας μετὰ τῶν κανονισμῶν, τῶν καθιδρυμάτων καὶ τῆς προπαγάνδας, ἣν αὐτῇ διαργανοῦσιν ὅπως ἐπιδράσωσιν ἐλευθέρως ἐπὶ τὰ ἔθνη καὶ τὰς συνθηθείας.

Ὡς πρὸς τὴν θεραπευτικὴν ἐπεψιν, ἐκάστη χώρα ὀφείλει νὰ ἰδρύσῃ ἄσυλα τῶν ἀλκοολικῶν, ἐν οἷς ἡ ἐργασία ἔσται εὐαερόστως διατεθειμένη. Ὁ ἀριθμὸς δ' αὐτῶν θέλει ὀρισθῇ ἀναλόγως πρὸς τὸν ἐν ἐκάστη χώρᾳ ἀριθμὸν τῶν ἀλκοολικῶν.

Νομοθετικαὶ διατάξεις θὰ κανονίσωσι τὰς ἐν τοῖς ἀσύλοις τούτοις τοποθετήσεις καθ' ὅσον αὐτὸς ὁ ἀλκοολικὸς θὰ ζητήσῃ νὰ υποβληθῇ εἰς θεραπείαν, καθ' ὅσον καταδικάσθῃ δι' ἀδικήματα ἐκ μέθης καθ' ὑποτροπὴν ἢ ἡ συνήθης αὐτῷ μέθη ἔσται ἐπικίνδυνος ἑαυτῷ καὶ τῇ τῶν τρίτων ἀσφαλείᾳ. Ἡ ἐκ τῶν καταστημάτων δ' ἐξόδος τῶν ἀλκοολικῶν τούτων θέλει ὁμοίως κανονισθῇ ὑπὸ τοῦ νόμου.

4ον Τυπμα. — Ζητήματα σχετικὰ πρὸς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ τοὺς ἀνηλίκους.

Αον Ζήτημα. — Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μείρακας, ὅθεν συμφέρει νὰ

παρεκτείνωμεν τὸ ὄριον τῆς ποινικῆς ἀνηλικιότητος μέχρι τοῦ χρόνου τῆς στρατιωτικῆς ὑποχρέωσης ;

Τὸ ὄριον τῆς ποινικῆς ἀνηλικιότητος πρέπει νὰ ὀρισθῇ μέχρι τοῦ 18 ἔτους τῆς ἡλικίας ἐπὶ τῷ ὄρω, ὅπως τὰ εἰς σωφρονιστικὸν κατάστημα ἀποστελλόμενα παῖδια μὴ συναναμιγνύωνται μετὰ τῶν λοιπῶν κατόπιν τοῦ 16 ἔτους τῆς ἡλικίας.

Βον Ζήτημα. — Κατὰ ποίας περιπτώσεις τὸ τοῦ κράτους δικαίωμα τῆς ἐπὶ τῶν παίδων ἐπιμελείας ἤθελεν ἐπωφελῶς ὑποκατασταθῇ εἰς τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, ὅταν αὕτη ἐκπέσῃ ; Ἀρμόζει καθ' ἀπάσας τὰς περιπτώσεις ν' ἀναθέσωμεν εἰς τὰ ποινικὰ δικαστήρια τὴν φροντίδα, ὅπως κανονίζωσι τὰ κατὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο ;

1ον. Τὸ τμήμα ἀπαντᾷ καταφατικῶς :

Ἡ στέφεισι τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπὶ τῶν παίδων ἐπιμελείας δέον νὰ δύναται, — καθ' ἃς περιπτώσεις τὰ δικαστήρια ἤθελον κρίνει τοῦτο ἕξιον — νὰ ὑποκατασταθῇ εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς πατρικῆς ἐξουσίας.

2ον. Τὰ πολιτικὰ δικαστήρια εἶνε τὰ δικαστήρια τοῦ κοινού δικαίου, ἀρμόδια ὅπως ἀποφαίνωνται περὶ τῶν ἐνδιαφερόντων τοὺς ἀνηλικίους ζητημάτων ὡς πρὸς τὴν κηδεμονίαν καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐπὶ τῶν παίδων ἐπιμελείας. Ἀλλὰ τὰ ποινικὰ δικαστήρια ἐπιλαμβανόμενα ὑποθέσεώς τινος, ἐξ ἧς ἀποδεικνύεται ἡ ἀναξιοσύνη τῶν γονέων, θὰ δύνανται αὐτὰ ταῦτα ν' ἀποστερῶσι τοὺς τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπιμελείας.

Γον Ζήτημα. — Δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ν' ἀντικατασταθῇ ὁ μοναδικὸς τύπος τοῦ σωφρονιστηρίου διὰ σειρᾶς καταστημάτων καταλλήλων πρὸς τὰς διαφόρους κατηγορίας τῶν ἀνηλικίων (συμφώνως πρὸς τὸν Ποινικὸν Νόμον) ὑπὸ διάφορα ὀνόματα ; — Δὲν πρέπει ἰδίως νὰ ἐπιφυλάξωμεν τὸ προφυλακτικὸν σχολεῖον, — σωφρονιστήριον πρῶτου βαθμοῦ, — διὰ τοὺς ἀπλοὺς ἐπαίτας καὶ ἀγύρτας ;

Ποῖος ἤθελεν εἶναι ὁ δραστηκώτερος τρόπος πρὸς καταπολέμησιν, — ὑπὸ προληπτικὴν ἐποψίν, — τῆς ἐπαιτείας καὶ ἀγυρτείας τῶν ἀνηλικίων ;

Περίσματα : Ταξινομήσις τῶν διαφόρων καταστημάτων, τῶν οἰκείων εἰς τὰς διαφόρους κατηγορίας τῶν ἀνηλικίων συμφώνως πρὸς τὸν

ποινικόν νόμον καὶ δὴ : 1ον. Οἱ ἀνήλικοι, ὅσοι ἔχουσι καταδιωχθῆ ἐπὶ ἀγυρτεία καὶ ἐπαιτεία, ἀποῦ ἀπολυθῶσι θὰ πέμπωνται μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς στρατιωτικῆς αὐτῶν ὑποχρεώσεως, — πλὴν τῆς περιπτώσεως τῆς εἰς προστατευτικὴν τινα ἐταιρίαν ὑποβολῆς αὐτῶν, — εἰς καταστήματα κείμενα ἔξω τῶν πόλεων καὶ ὀνομαζόμενα σχολεῖα προφυλακτικά, ἅτινα θὰ ὀργανισθῶσιν ὑπὸ τοῦ κράτους ἢ θὰ ἰδρυθῶσιν ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν τῇ ἀδείᾳ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς σωφρονιστικῆς διοικήσεως.

Οἱ νέοι ἀγύρται ἢ ἐπαῖται, συλλαμβανόμενοι κάτω τῆς ἡλικίας τῶν ἔνδεκα ἐτῶν, θὰ στέλλωνται κατὰ προτίμησιν εἰς τὰ ἰδιωτικά προφυλακτικά σχολεῖα, ἢ δὲ διαπαιδαγωγῶν αὐτῶν θὰ ἀνατίθεται εἰς γυναικας.

Αἱ δύο αὗται τάξεις τῶν καταστημάτων θέλουσι διαιρεθῆ εἰς καταστήματα βιομηχανικά καὶ γεωργικά, ἐν τοῖς ὁποίοις οἱ ἀνήλικοι θὰ σπουδάζουσιν ἐπαγγέλματα βιομηχανικά ἢ γεωργικά ἔργα συμφώνως πρὸς τὴν καταγωγὴν, τὰ προηγούμενα καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα αὐτῶν.

Ἐν τοῖς διὰ τὰ κοράσια προφυλακτικοῖς σχολείοις ἰδιαίτερα καὶ ἐντελῶς ἀπομεμενωμένα διαμερίσματα θὰ προσδιορισθῶσι χάριν ἐκείνων μεταξὺ τούτων, αἵτινες ἤθελον εἶναι ἐκδεδομένοι εἰς τὴν ἀκολασίαν.

2ον. Καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ ἀνήλικος θέλει τοποθετηθῆ εἰς προφυλακτικόν τι σχολεῖον, τὸ ἐπ' αὐτοῦ ἐξουσίαν ἔχον πρόσωπον ὀφείλει, — ἐκτός ἐὰν ᾔνε ἀναξιοχρεων, — νὰ συνεισφέρει εἰς τὰ ἐξοδα τῆς ἀνατροφῆς τοῦ παιδίου.

3ον. Οἱ ἀνήλικοι ἀμφοτέρων τῶν φύλων, καταδικασμένοι διὰ πράξεις ἄλλας παρὰ δι' ἀγυρτείαν καὶ ἐπαιτείαν καὶ ἀθωούμενοι ὥς μὴ ἐνεργήσαντες μετὰ δικηρίσεως, θ' ἀποστέλλωνται εἰς καταστήματα δημόσια ἢ ἰδιωτικά, ὀνομαζόμενα σχολεῖα βελτιώσεως. Θὰ ἀνατρέφωνται ὃ οὗτοι ἐκεῖ ὑπὸ αὐστηρὰν πειθαρχίαν μέχρι τῆς κατατάξεως αὐτῶν ἐν τῇ στρατῷ ἢ μέχρι τῆς ἡλικίας τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου ἔτους, — ἐκτός τῆς περιπτώσεως τῆς τοποθετήσεως αὐτῶν εἰς προστατευτικὴν τινα ἐταιρίαν, — θὰ μεταχειρίζωνται ὃ αὐτοὺς συμφώνως πρὸς τὴν καταγωγὴν αὐτῶν, τὰ προηγούμενα καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα

αὐτῶν εἴτε εἰς ἔργα γεωπονικά εἴτε εἰς ἐπαγγέλματα βιομηχανικά.

Ἐκεῖνοι μεταξὺ τούτων, οἵτινες ἤθελον ἔχει ἡλικίαν μικροτέραν τῶν ἑνδεκα ἐτῶν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως αὐτῶν, θὰ πέμπωνται κατὰ προτίμησιν εἰς τὰ ἰδιωτικά καταστήματα.

4ον. Τὰ προφυλακτικά σχολεῖα καὶ τὰ σχολεῖα βελτιώσεως, ὀργανιζόμενα παρὰ τοῦ κράτους, θὰ ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς διοικήσεως τῶν φυλακῶν. Θὰ ἔχωσι δὲ προσωπικὸν διευθύνσεως, διδασκαλίας καὶ ἐπιτηρήσεως, διακρινόμενον ἐκείνου τῶν φυλακῶν.

Μέσα πρὸς καταπολέμησιν, — ὑπὸ προληπτικὴν ἐποψιν, — τῆς ἀγυρτείας καὶ ἐπαιτείας τῶν ἀνηλίκων :

1ον. Οἱ ἀνήλικοι ἀγύρται καὶ ἐπαῖται, ἐκπληροῦντες τοὺς ὑπὸ τῶν νόμων καὶ τῶν στρατιωτικῶν κανονισμῶν ἀπαιτούμενους ὅρους, θὰ πύξωσι τοῦ νὰ κρατῶνται ἐγκλεισμένοι ἐν τοῖς προφυλακτικοῖς σχολείοις, ἐὰν πρὶν τῆς ἐνηλικύτητος αὐτῶν ἐκουσίως καταταχθῶσιν εἰς τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς ἢ τῆς θαλάσσης.

Τὸ αὐτὸ θὰ ἰσχύῃ καὶ διὰ τὰ κοράσια, ὅταν λάβωσι τὴν ἄδειαν ὑπὸ τῶν ἀνιόντων ἢ κηδεμόνων αὐτῶν νὰ συνάψωσι γάμον.

2ον. Ἐὰν βεβαιωθῇ, ὅτι ἡ κατὰστασις τοῦ ἀγύρτου ἢ ἐπαίτου παιδὸς εἶνε καταλογιστέα εἰς τὸ σφάλμα ἢ εἰς τὴν ἀμέλειαν τῶν προσώπων, ἅτινα ἔχουσιν ἐξουσίαν ἐπ' αὐτοῦ, τὰ πρόσωπα ταῦτα θὰ καταδικάζωνται καὶ θὰ τιμωρῶνται διὰ χρηματικῆς ποινῆς, ἐκπιπτόντων τῶν δικαιωμάτων τῆς πατρικῆς ἐξουσίας ἢ τῆς κηδεμονίας.

3ον. Οἱ πανδοχεῖς ἢ οἱ κἀπηλοι, οἵτινες παρέχουσι διαρκῶς ἢ προσωρινῶς ἄσυλον τοῖς ἀνηλίκοις, ὅπως παραδίδωνται οὗτοι εἰς τὴν ἀκολασίαν, θὰ καταδικάζωνται εἰς ποινὴν ἐπανορθωτικὴν.

Μετὰ τὴν πρώτην παράβασιν τὸ κλείσιμον τοῦ καταστήματος θὰ δύναται νὰ διαταχθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Ἔσται δὲ τοῦτο ὑποχρεωτικὸν ἐν περιπτώσει ὑποτροπῆς.

Δον Ζήτημα. — Ποία ἀρχὴ δεόν νὰ κανονίζῃ τὰ τῆς τύχης τῶν παιδίων, ὅσα εἶνε ὑπαίτια διαπράξεως σφαλμάτων ἢ ἀδικημάτων ; — Ἐπὶ ποίων στοιχείων καὶ κατὰ ποίας ἀρχὰς δεόν ν' ἀποφασίζηται, ἐὰν τὰ σφάλματα ἢ τὰ ἀδικήματα ταῦτα πρέπη νὰ ἐπισύρῳσιν : α. εἴτε ποινικὴν τινα καταδίκην ἢ τὴν ἐν κυρίῳ σωφρονιστικῇ καταστήματι

ἐγκάθειρξιν ; — β. εἴτε τὴν τοποθέτησιν εἰς σωφρονιστήριον εἰδικόν, προσωρισμένον διὰ τὰ ἐλαττωματικά ἢ ἀπειθῇ παιδιὰ ; — εἴτε τὴν ἀποστολὴν εἰς ἐκπαιδευτικόν τι κατὰστημα, προσωρισμένον διὰ τοὺς ἀνήλικους, ὅσοι διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς δημοσίας ἀρχῆς ; — Ἡ ἡλικία τῶν παιδίων πρέπει ν' ἀποτελῇ τὸ μόνον στοιχείον, οὗτινος λαμβανομένου ὑπ' ὅψιν θὰ ἐνεργῇται ἡ διαίρεσις αὕτη καὶ θὰ ἐκδίδωνται αἱ σχετικαὶ ἀποφάσεις ; Ὑπὸ ποίους δ' ὄρους θὰ γίνηται τοῦτο ; — δ. Κατὰ ποίας ἀρχὰς καὶ κατὰ ποίαν διαδικασίαν τὰ ἐν τοῖς ρηθείσι καταστήμασιν ἐγκλειζόμενα παιδιὰ θὰ δύνανται ν' ἀπολύωνται προσωρινῶς εἴτε ὑπὸ ὅρον εἴτε ὀριστικῶς ; — ε. Ποῖαι συνθήκαι ὁσον ν' ἀπειτῶνται, ἵνα οἱ ἀνήλικοι θεωρῶνται ὡς καθ' ὑποτροπὴν ἀδικοπράγησαντας καὶ ποίας συνεπειάς ὁσον ἡ ὑποτροπὴ νὰ ἐπισύρῃ ὡς πρὸς αὐτοὺς ;

1ον. Τὰ εἰς οἴκην εἰσαγόμενα παιδιὰ, θὰ δύνανται, — ἀνολόγως τῆς ἡλικίας αὐτῶν, — ν' ἀποστέλλωνται εἰς καταστήματα δημόσια ἢ ἰδιωτικά, ἔχοντα εἴτε χαρακτῆρα εὐεργετικὸν καὶ προφυλακτικόν, εἴτε χαρακτῆρα ἀναμορφωτικόν.

Τὰ ἡλικίας κάτω τῶν δώδεκα ἐτῶν θὰ στέλλωνται πάντοτε εἰς καταστήματα προφυλακτικά. Τὰ δὲ εἰς ποινὴν καταδικαζόμενα παιδιὰ θὰ πέμπωνται εἰς καταστήματα ἢ διαμερίσματα ἰδιαιτέρως.

2ον. Εὐκατῶν, ἵνα ἡ εἰς τὰ καταστήματα ταῦτα διδομένη ὀνομασία μὴ ᾔγῃ τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ φέρῃ ζημίαν εἰς τὸ μέλλον τῶν παιδίων.

3ον. Εἰς τὴν δικαστικὴν ἀρχὴν ἀπόκειται ν' ἀποφασίζῃ, ἐὰν τὸ παιδίον θὰ παραδοθῇ εἰς τὴν διοικητικὴν κηδεμονίαν. Ἡ ἐκλογὴ καί, — ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη, — ἡ μεταβολὴ τοῦ συστήματος, εἰς ὃ τὸ παιδίον θὰ ὑποβληθῇ, ἀνήκει εἰς τὴν ἐπιφορτισθεῖσαν τὴν διαπαιδαγώγησιν αὐτοῦ ἀρχήν.

4ον. Τὸ ζήτημα τῆς ὑποτροπῆς παρεπέμφθη εἰς τὸ 1ον Τμήμα.

5ον. Ἡ προσωρινὴ ἀπόλυσις θὰ διατάσσεται ὁσάκις τὸ παιδίον, — ὅπερ εἶνε ἀντικείμενον ταύτης, — θεωρεῖται ὡς τυχόν σχολικῆς τιнос καὶ ἐπαρκoῦς βιοτεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀφοῦ ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἐρωτηθῇ προηγουμένως. Πρέπει ὅμως πρὸς τοῦτοις νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι

τὸ παιδίον ἔσται ἀντικείμενον συνεχοῦς ἐπιτηρήσεως, ὅτι θὰ ἔχῃ ἐξασφαλισμένην ἐργασίαν καὶ ὅτι δὲν θὰ στερῇται ὅλων τῶν ὕλικῶν καὶ ἠθικῶν χροιδῶν.

Εον Ζήτημα.— Δὲν εἶνε ἀναγκαῖον νὰ ὀρισθῇ ἐν τοῖς σωφρονιστικοῖς καταστάμασι τῶν νεαρῶν φυλακισμένων ἑλλογὸς τις φυσικὴ παιδευσίς;

Ἡ βιοτεχνικὴ ἐργασία καὶ τὰ γεωπονικὰ ἐν ὑπαίθρῳ ἔργα ἔσσονται δι' ἀμφοτέρω τὰ ρῦλα οἱ σπουδαιότεροι παράγοντες τῆς ἐλλόγου φυσικῆς παιδεύσεως τούτων.

ΣΤον Ζήτημα.— Πρέπει νὰ ὀρισθῇ ἐλάχιστον χρονικὸν ὄριον τῆς εἰς σωφρονισμὸν ὑποβολῆς τῶν ἀνηλίκων (συμφώνως πρὸς τὸν ποινικὸν νόμον;)— Πρέπει νὰ ληφθῇ ἀποφασίς, ὅπως καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς οἱ ἀνήλικοι οὗτοι ἤθελον καταδικασθῇ, ἀποστέλλωνται μέχρι τοῦ χρόνου τῆς ἐνηλικιότητος αὐτῶν (κατὰ τὸν ἀστικὸν νόμον) εἰς σωφρονιστήριόν τι;

1ον. Ὅταν διατάσσεται ἡ ὑποβολὴ τοῦ ἀνηλίκου ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς κυβερνήσεως ἢ ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς διοικήσεως, πρέπει αὕτη νὰ διαρκῇ μέχρι τοῦ χρόνου τῆς ἐνηλικιότητος.

2ον. Ἀναγκαῖον εἶνε νὰ ληφθῇ ἀποφασίς, ὅπως, καθ' ἃς περιπτώσεις οἱ ἀνήλικοι καταδικάζονται, ὑποβάλλωνται οὗτοι ὑπὸ τὴν διοικητικὴν κηδεμονίαν μέχρι τῆς κατὰ τὸ ἀστικὸν δίκαιον ἐνηλικιότητος αὐτῶν.

3ον. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις θὰ δύναται δι' ἀποφάσεως νὰ παύῃ ἡ κηδεμονία αὕτη, ὅταν ἡ ἀρχὴ εὕρῃ, ὅτι τὸ παιδαγωγικὸν αὐτῆς ἔργον ἐπερατώθη.

Ζον Ζήτημα.— Πῶς καὶ παρὰ τίνων πρέπει νὰ ἐπιτηρῶνται αἱ ὑπὸ ἰδιωτῶν παρ' οἰκογενεαῖς γινόμεναι τοποθετήσεις τῶν ἐκ τῶν σωφρονιστικῶν ἀποικιῶν ἐξερχόμενων παιδίων, τῶν τυχόντων ἀντιλήψεως ἢ ἠθικῶς ἐγκαταλελειμμένων; Ὑπὸ ποίους ὅρους ἡδύνατο νὰ γίνῃ ἐπωφελῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐκκλησίαι πρὸς τὰς προστατευτικὰς ἐταιρίας;

Αἱ ὑπὸ ἰδιωτῶν γινόμεναι τοποθετήσεις παιδίων, ὑποβληθέντων ὑπὸ τὴν διοικητικὴν κηδεμονίαν ἢ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Κυβερνήσεως, δὲν

εἶνε δυνατόν νὰ ἐπιβλέπωνται ἐπιτυχῶς ἄλλως ἢ παρὰ τῶν προστατευτικῶν ἐταιριῶν.

Ηον Ζήτημα.—Ποῖα ἤθελεν εἶναι τὰ μέσα πρὸς πρόληψιν καὶ κολασμόν τῆς ἐκπορνεύσεως τῶν ἀνηλίκων συμφώνως πρὸς τὸν ποινικὸν νόμον; Δὲν ἤθελεν εἶναι εὐκταῖον, ὅπως ἐπέλθῃ συνεννόησις τις μεταξὺ τῶν διαφόρων κρατῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ προλαμβάνειν τὴν ἐκπόρνευσιν τῶν νέων κορασίων, ἅτινα εἶνε τοποθετεμένα ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ, πολὺ συχνὰ δὲ παραδίδονται εἰς τὴν ἀκολασίαν διὰ τεχνασμάτων προσώπων τινῶν ἢ πρακτορεῶν;

Πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο συνεῴθη κατὰ συνάφειαν τὸ **Τον ζήτημα τοῦ 1ου τμήματος**, οὗτινος ἰδοῦ τὸ περιεχόμενον:

2ον Ζήτημα (1ον Τμήμα).—Ποῖα ἤθελεν εἶναι τὰ πρὸς παραδοχὴν ἀρμοδιώτερα κολαστικά μέσα κατ' ἐκείνων, οἵτινες διὰ ὁσπερῶν τεχνασμάτων καταπειθούσι νέα κοράσια, ὅπως ἐκπατρισθῶσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ παραδώσωσι ταῦτα εἰς τὴν πορνείαν;

Πορίσματα τοῦ 1ου καὶ 4ου τμήματος.

Ἡ διὰ βίας ἢ καταναγκαστικῶς ἀποπλάνησις πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς πορνείας καὶ ἡ χρῆσις τῶν αὐτῶν μέσων πρὸς ἐξαναγκασμὸν προσώπου τινος, ἔστω καὶ ἐνήλικος, ὅπως παραδοθῇ τοῦτο εἰς τὴν πορνείαν, πρέπει νὰ κολάζωνται αὐστηρῶς μετ' ἐπιτάσεως τῆς ποινῆς ἐν περιπτώσει ὑποτροπῆς (πρότασις τοῦ Béranger).

Ἀνάγκη εἶνε νὰ προκληθῇ συνέλευσις ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων κυβερνήσεων, ὅπως λάβῃ μέτρα διεθνῇ κατὰ τῆς σωματεμπορίας τῶν λευκῶν.

Τὰ καλλίτερα μέσα πρὸς πρόληψιν τῆς πορνείας τῶν ἀνηλίκων εἶνε:

(α) Τὸ ἀνατρέφειν ταῦτα μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν δεκαπέντε ἐτῶν, ὅτε ἡ ἀποπλάνησις τούτων θεωρεῖται ὡς προσβολὴ κατὰ τῶν ἡθῶν. (β) Τὸ πολλαπλασιάζειν τὸν ἀριθμὸν τῶν σχολείων βελτιώσεως, τῶν ἀσύλων, καταφυγίων καὶ ἄλλων καταστημάτων τοῦ αὐτοῦ εἶδους, προσωρισμένων διὰ τὰ πτωχὰ ἀνήλικα κοράσια, ἅτινα διέπραξαν προσβολὴν τινὰ κατὰ τῶν ἡθῶν.

Ἀναγνωρίζοντες τὴν ἐπίδρασιν τῆς θρησκευτικῆς ἀνατροφῆς ἐπὶ τῆς δημοσίας ἠθικῆς πρέπει νὰ σεβώμεθα τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου, ὅπερ δέον νὰ ἐπιφυλάσσεται αὐτῇ πάντοτε.

Ἦās ἀνήλικος τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἐτέρου φύλου, — ἡλικίας κάτω τῶν δέκα ὁκτὼ ἐτῶν, — ἀφειμένος εἰς τὴν πορνείαν, θὰ ὀδηγῆται μετὰ προηγούμενην ἀνάκρισιν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ὅπερ κατὰ τὰς περιστάσεις θὰ διατάσῃ τὴν παράδοσιν τούτου εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ἢ τὴν ἀποστολὴν τούτου μέχρι τῆς κατὰ τὸ ἀστικὸν δίκαιον ἐνηλικιότητος εἰς τὸ ὑποδειχθόμενον σωφρονιστήριον, κατὰστημα βελτιώσεως ἢ ἐντιμον οἰκογένειαν.

Τὸ Συνέδριον ἐκφέρει τὴν εὐχὴν, ἵνα τὸ ζήτημα τοῦ διακανονισμοῦ τῆς πορνείας τεθῇ ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει τοῦ προσεχοῦς Συνεδρίου.

* *

Καταλήγοντες παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ Νον Σωφρονιστικὸν Συνέδριον ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ ὑπῆρξε πραγματικὴ ἐπιτυχία διὰ τὰς γαλλικὰς ἰδέας. Μνημονεύσωμεν μόνον ἐπὶ παραδείγματι τοῦ θριαμβοῦ τῶν θεωριῶν τοῦ ἐντίμου βουλευτοῦ Lévèillé περὶ τῆς ἐξορίας, γενομένων δεκτῶν παρὰ τοῦ Συνεδρίου μεθ' ὅλην τὴν ἐναντίωσιν, ἣν αὐταὶ ἀπήντησαν ἐκ μέρους πολλῶν ξένων ἀντιπροσώπων, ὡς καὶ τὸν περίφημον λόγον, ὃν ἀπήγγειλεν ὁ ἀξιότιμος γεροσυριαστὴς Béranger εἰς ἀντίκρουσιν τῶν ἐπιθέσεων, ὅσαι ἀπηυθύνθησαν κατὰ τοῦ νόμου, ὅστις φέρει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, — λόγον τείνοντα εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου καθιέρωσιν τῶν ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ περιεχομένων ἀρχῶν. Τῇ ἀληθείᾳ οἱ Γάλλοι εἶχον ἐν τῷ Συνεδρίῳ τούτῳ ἰσχυρὰν σχετικὴν δύναμιν. Πρέπει ὅμως πρὸς τούτους νὰ συνομολογήσωμεν καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ξένης πρωτοβουλίας, ἥς ἡ εὐτυχεστέρα τῶν ἐκδηλώσεων ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τοῦ v. Jagemann, πρεσβευτοῦ τῆς Βαβυλῆς ἐν Βερολίνῳ, ἐκφρασθεῖσα εὐχὴ, — ἣν τὸ Συνέδριον ἀπεδέχθη, — περὶ συστάσεως διεθνoῦς ἐπιτροπῆς πρὸς προστασίαν τῶν ἀνηλίκων.

Ἐνὶ λόγῳ, — οἰαδῆποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ὑπὸ τῶν κοινοβουλίων τῶν διαφόρων κρατῶν ἐπιφυλαττομένη τύχη εἰς τὰς ὑπὸ τῶν διεθνῶν

συνεδρίων λαμβανομένας αποφάσεις, οίασδήποτε τροποποιήσεις καὶ ἂν ὑποστῶσιν αἱ εὐχαὶ τούτων ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν νόμων πραγματοποιούμεναι, — αἱ προσπάθειαι αὐτῶν, ὥς πᾶσαι αἱ τείνουσαι εἰς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ κακοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν διεσθαρμένων, εἶνε ἅξιαί τῶν χειροκροτημάτων ὅλων τῶν ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος μεριμνώντων.

Ο ΑΓΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΡΧΙΑΣ*)

Ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις τὸ ἀναρχικὸν ἐγκλημα βεβαίως εἶνε ἐν ἐκ τῶν ὑψίστης σπουδαιότητος φαινομένων, ὑπεράγαν ἄξιον τῆς μελέτης συνεδρίου ἐγκληματικῆς ἀνθρωπολογίας.

Ὅθεν ὀφείλομεν νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ εἰδικὸν σημεῖον, ὑφ' ὃ οἱ ὁπαδοὶ τῆς νέας ἐγκληματικῆς θεωρίας κατ' ἀνάγκην θὰ κρίνωσι καὶ θὰ πραγματευθῶσι τὸ ἀναρχικὸν ἐγκλημα.

* *

Αἱ παράνομοι προσβολαὶ ἐν πρώτοις ἀποτελοῦσι τὸ ἀδίκημα τοῦτο. Ἦνε τὸ ἀδίκημα, τὸ ὑπὸ τὴν γενικὴν ὀνομασίαν τῆς ἀεργῆ εταιρίας».

*) Ἀνακοίνωσις τοῦ Ὁλλανδοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου ἐν Ἀμστελδάμῳ Georges A. van Hamel, γενομένη ἐν τῷ ἐν Γενεύῃ συνελθόντι κατ' Αὐγούστον τοῦ ἔτους 1896 «Δ' Διεθνεῖ Συνεδρίῳ τῆς Ἐγκληματικῆς Ἀνθρωπολογίας», καὶ δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ Ποινικολόγου Enrico Ferri ἐκδιδομένῃ μηνιαίᾳ «Scuola Positiva nella Giurisprudenza Penale : (ἀριθ. 9 ἔτους, 1896)», ἐξ ἧς καὶ μετεφράσαμεν ταύτην.

σημαινόμενον, οὗτινος ὁ τύπος ἀνευρίσκεται ἐν ταῖς πράξεσι καὶ ἐν ταῖς ἐνεργείαις τῶν Ravachol, Vaillant, Emile Henry, Caserio, Pallas, τῶν ἀναρχικῶν τοῦ Λυκείου τῆς Βαρκελώνης, τοῦ Χικάγου καὶ τόσων ἄλλων. Ἔστιν ὅτε τὰ ἐγκλήματα κατ' ἐνίων ὀρισμέναν ἀντιπροσώπων τῆς ἐξουσίας, κατ' ἀρχηγοῦ πολιτείας, μέλους δικαστικῆς ἀρχῆς, βουλευτικοῦ τινος σώματος, ἀστυνομίας. Ἄλλ' ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ προσβολαὶ κατ' ἀρίστου ὁμάδος ἀστῶν, ὧν οἱ φόντοι καὶ ἡ συλλήβδην καταστροφή διαπράττονται πρὸ πάντων τῇ συνεργίᾳ βομβῶν ἢ ἄλλων ἐκρηκτικῶν ὕλων.

Ὁ κοινὸς χαρακτήρ πασῶν τούτων τῶν παρανόμων προσβολῶν κατὰ τῶν προσώπων ἢ τῆς ἰδιοκτησίας εἶνε, ὅτι αὗται ἀπορρέουσιν ἐξ ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ αἰτίου : βαθέος μίσους κατὰ τῆς ὑπεστώσης κοινωνίας καὶ πύθου διαπύρου, ὅπως νέα περίοδος εἰσηγηθῇ διὰ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν. Ἀποθλέπουσι δ' αὗται ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν : τὴν βιαίαν μεταβολὴν τῶν ἀρχαίων κοινωνικῶν τύπων εἰς τοὺς νέους τοιοῦτους.

Αἱ προπαρασκευαστικαὶ πράξεις ὑπάγονται ἐπίσης εἰς τὸ ἀναρχικὸν ἐγκλημα. Ἄφ' ἐνός μὲν ἡ ὕλική προπαρασκευὴ : ἡ κατασκευὴ ἢ ἡ κατοχὴ ἢ ἡ μεταφορὰ τῶν καταστρεπτικῶν μέσων, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ πνευματικὴ προπαρασκευὴ : ἡ παρόρμησις πρὸς τὰς ὀνομασθείσας προσβολάς, ἡ ἄμεσος παρότρυνσις διὰ τοῦ λόγου ἢ τοῦ τύπου ἢ ἡ ἔμμεσος τοιαύτη, οἷον διὰ τῆς ἀπολογίας ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων τούτων ἢ διὰ τῆς γελοιογραφίας.

Τὸ ἀναρχικὸν ἐγκλημα ὑπῆρξεν ὁ καρπὸς τῆς ἀναρχικῆς διδασκαλίας. Ἐν τούτοις θέον νὰ διακρίνωμεν σαφῶς τὰ δύο ταῦτα φαινόμενα τῆς ἐνεργείας.

Ἡ ἀναρχικὴ διδασκαλία εἶνε κοινωνικὴ θεωρία ὡς πᾶσα ἄλλη. Δύναται τις ν' ἀποτροπιᾷζηται τὰ πυρρωνιστικὰ αὐτῆς συμπεράσματα ἢ νὰ ὑποῖ τοὺς ὧμους πρὸ τῶν παραλόγων προθέσεων ἢ φαντασιολογιῶν αὐτῆς, οὐχὶ δ' ὅμως, συμφώνως πρὸς τὸ νεώτερον δίκαιον, καὶ ν' ἀπα-

γορεύη αὐτῇ τὸ δικαίωμα νὰ διατυπωθῇ καὶ κηρυχθῇ ὡς πᾶσαι αἱ λοιπαὶ θεωρίαι, οἷαιδὴποτε αὗται καὶ ἂν ᾖσιν. Ὅλοι ἄνευ ἐξαιρέσεως ἀνάγκη εἶνε νὰ γίνωνται δεκτοὶ εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν ἰδεῶν. Οἱ ὑπάρχοντες θεσμοὶ δὲν εἶνε κατὰ φύσιν ἀμετάβλητοι, ἀλλὰ τοῦναντίον ὅλοι εἶνε προσωρισμένοι εἰς μεταρρυθμίσιν. Ἀεὶποτε οἱ μὲν θὰ προσβάλλωσιν, οἱ δὲ θὰ ὑπερασπίζωνται αὐτούς.

Εἰς τὰ ἐπιχειρήματα, τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα καὶ τὰ ὀξεῖα νοήματα τῶν μὲν, οἱ ἕτεροι θὰ ἔχωσι ν' ἀντιτάξωσιν ἐπιχειρήματα, αἰσθήματα καὶ νοήματα τοῦ αὐτοῦ χαρακτήρος. Ὁ ὀρθὸς λόγος τῶν πληθυσμῶν θὰ ἐκνηθῇ ἐπὶ τέλους νὰ διακρίνῃ τὸν σῆτον ἀπὸ τοῦ κοινοῦ χόρτου, ἐν αὐτῇ δὲ τῇ πάλῃ πολλὰ οἱ παλαισταὶ ἀμοιβαίως θὰ διδασκῶσιν. Οὕτω δέον ἢ πρὸς ὁδὸς νὰ ἐπιτελῇται ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ λέξις «ἀναρχία» ἐνδεικνύει λίαν ἐναργῶς τόσον τὸ ἀρνητικὸν καὶ καταστρεπτικόν, ὅσον καὶ τὸ θετικὸν καὶ δημιουργικὸν μέρος τῆς θεωρίας.

«Ἀναρχία, — εἶνε δὲ οὗτος ὁ ὅρισμος αὐτοῦ τοῦ ἀναρχικοῦ Jean Grave ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ περὶ τῆς «ἐπιθανοῦς κοινωνίας», — σημαίνει ἀρνήσιν τῆς ἐξουσίας. Ἡ ἐξουσία ἀξιοῖ νὰ νομιμοποιηθῇ τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ ὑπερασπίζεσθαι τοὺς κοινωνικοὺς θεσμούς : οἰκογένειαν, θρησκείαν, ἰδιοκτησίαν κ.τ.λ., ἐδημιουργεῖ δὲ πληθὺν διοικητικῶν μηχανισμῶν, ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐνέργειαν καὶ λειτουργίαν αὐτῆς : οἶον τὸν νόμον, τὰς δικαστικὰς ἀρχάς, τὸν στρατὸν, τὴν νομοθετικὴν, ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν κ.τ.λ. Ὅθεν οἱ ἀναρχικοὶ δέον νὰ προσβάλλωσιν ὅλους τοὺς θεσμούς, ὧν ἀντιλήπτως καὶ ὑπερασπιστῆς ἢ ἐξουσία κατέστη καὶ τὴν χρησιμότητα τῶν ὁποίων ἐπιζητεῖ αὕτη ν' ἀποδείξῃ, ὅπως νομιμοποιήσῃ οὕτω τὴν ἰδίαν αὐτῆς ὑπαρξίν». Τοιαῦται εἶνε αἱ βάσεις τῶν ἀρνητικῶν θεωριῶν τῆς ἀναρχίας καὶ ἡ δικαιολογία αὐτῆς, ὡς κοινωνικῆς κριτικῆς. Τοιαύτη εἶνε ἡ διδασκαλία, ὡς αὕτη ἀπορρέει ἐκ τοῦ Proudhon καὶ Bakonnine καὶ ὡς ἀνεπτύχθη ἐν ταῖς ἔργοις τοῦ πρίγκηπος Kropotkine, τοῦ Elisée Reclus, τοῦ Jean Grave καὶ ἄλλων.

Ἡ λογικὴ τῆς θεωρίας ταύτης ἄγει εἴτα τὴν ἀναρχίαν μέχρι τοῦ νὰ θέλῃ, — ἀπὸ τῆς θετικῆς ἀπόψεως τῆς διδασκαλίας, — ν' ἀνεγείρῃ ἐπὶ τῶν ἐρεσιπῶν τῆς «ἐπιθανοῦς κοινωνίας» ἑτέραν «κοινωνίαν τὴν ἐπαύριον τῆς ἐπαναστάσεως» ἄνευ οἰασθῆποτε ἐξουσίας. Κατ' ἀντίθεσιν δὲ πρὸς τὴν διοργάνωσιν, ἦντινα ὀνειρεῦνται οἱ ὁπαδοὶ τοῦ κοινωνισμού τοῦ κράτους, οἱ ἀναρχικοὶ προσδοκῶσι τὸ πᾶν ἐκ τῆς ἀπολύτως ἐλευθέρου καὶ αὐθορμητοῦ ἐνεργείας τῶν ἀτόμων. Ἦτοι πρόκειται περὶ τοῦ μᾶλλον ἀπολύτου, τοῦ εἰς τὸ Ζενιθ αὐτοῦ ἐξικομένου ἀτομισμού. Ἡ πεποίθις δέ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶνε κακοὶ εἰμῇ ἔνεκα τῶν συγχρόνων κοινωνικῶν θεσμῶν, εἴτινες φαίνονται ὥθουντες αὐτοὺς εἰς αἰσθήματα καὶ πράξεις ἐγωϊστικάς, ἄγει τοὺς ἀναρχικοὺς ὅπως τρέφωσι πίστιν ἀπεριόριστον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καθ' ἑαυτήν, ἥτις, κατ' αὐτοὺς, θὰ παρακινήσῃ πάντας τοὺς ἐλευθέρους ἀνθρώπους, ἵνα σέβωνται καὶ βοηθῶσιν ἀλλήλους ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως διατάξεώς τινος ἢ ἀρχῆς. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν κοινωνίαν ταύτην τῆς ἐπαύριον, ὁ Felix Dubois ἐν τῷ ἐνδιαφέροντι βιβλίῳ αὐτοῦ περὶ τοῦ «ἐκ τῆς ἀναρχίας κινδύνου» δίδωσιν ἡμῖν περιγραφήν. — εἰλημμένην ἐκ τινος διατριβῆς τοῦ Giovanni Rossi, — τῆς ἐν Βραζιλίᾳ ἰταλικῆς ἀναρχικῆς ἀποικίας, γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Cecilia», ἧς οἱ πλήρεις ζήλου σκαπανεῖς ἐπειράθησαν νὰ πραγματοποιήσωσι τὰ ὄνειρα αὐτῶν κατ' ἀρχὰς μὲν, ὡς φαίνεται, μετὰ ποιᾶς τινος ἐπιτυχίας, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐν ματαίᾳ προσδοκίᾳ καὶ διαψεύσει τῶν ἐλπίδων αὐτῶν.

* *

Ἡ ἀναρχικὴ θεωρία ἐν τούτοις, ἀπὸ τοῦ ἀρνητικοῦ αὐτῆς μέρους ἐξεταζομένη, δὲν εἶνε θεωρία εἰρηνικῇ. Εἶνε θεωρία ἀγῶνος, πάλης. Στρεφίζεται ὄντως ἐπὶ συλλογισμῶν, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐπὶ αἰσθήσεων τῆς ψυχῆς ὁλοκλήρου, αἰσθήσεων καὶ συγκινήσεων, αἵτινες κέκμηται τὴν δύναμιν νὰ ὥθωσι τοὺς ὁπαδοὺς αὐτῆς εἰς φανατισμὸν ἀχαλίνωτον.

Ὁ Dubois, ὅπως καλῶς χαρακτηρίσῃ τὴν ψυχολογικὴν ἀποψιν τῆς ἀναρχίας, δίδωσιν ἐν τῷ μνημονευθέντι βιβλίῳ αὐτοῦ περιγραφήν τῆς

«Ψυχολογίας τοῦ ἀναρχικοῦ», ἣν ὀφείλει τῷ κοινωνιολόγῳ Hamon, παρ' οὗ εἶχε ζητήσει ταύτην. Ὁ Α. Hamon συνέθεσε τὴν ψυχολογικὴν εἰκόνα τοῦ ἀναρχικοῦ συμφώνως τοῖς ἀποτελέσμασιν, ἅπερ ἔσχεν ἐκ τῆς ἐξετάσεως πολλῶν ἀναρχικῶν, εἰς οὓς ἔθετε τὸ ἐρώτημα : «Πῶς καὶ διατὶ ἦσαν ἀναρχικοί ;»

Παρατηρήσωμεν ἐν πρώτοις, ὅτι οἱ ἀναρχικοὶ στρατολογοῦνται ἐν τοῖς μᾶλλον ποικίλοις κέντροις. «Πεπαιδευμένοι, χωρικοί, ἱατροί, ἀποχειρόθιοι, ἀρχιτέκτονες, ἐφημεριδογράφοι, ὑπάλληλοι ἐμπορικῶν καταστημάτων καὶ γραφείων, ἐργάται, φιλόλογοι, ἔμποροι, καθηγηταί, βιομήχανοι, δικηγόροι, εἰσοδηματῖαι, χειροτέχναι, μηχανικοί, δημόσιοι ὑπάλληλοι πάσης τάξεως καὶ ἀξιωματικοὶ αὐτοὶ συνεισφέρουσι μέρος αὐτῶν εἰς τὴν ἀναρχίαν».

Τοιοιυτρόπως εὐρίσκει τις τοιοῦτους ὑφ' ὅλας τὰς κυβερνητικὰς μορφαὶ καὶ μετὰ τῶν κατοίκων διαφόρων χωρῶν, ποδὸ πάντων ὅμως μετὰ τῶν Γάλλων, Ἰταλῶν, Ἰσπανῶν καὶ Ρώσων.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ψυχολογικὴν εἰκόνα, τὸ συμπέρασμα εἶνε ὅτι ὑπάρχει πράγματι αἰδανικός τύπος ἀναρχικοῦ, οὗτινος ἡ διανοητικὴ κατάστασις συνίσταται ἐξ ἀθροίσματος ψυχικῶν διαθέσεων κοινῶν». Ὁ ἀναρχικός, κατὰ τὸν Hamon, δύναται τοιοιυτρόπως νὰ ὀρισθῇ : «Ὡς ἄνθρωπος, κατελειμμένος ἐκ τοῦ στασιαστικοῦ πνεύματος κατὰ μίαν ἢ πλειοτέρας τῶν μορφῶν αὐτοῦ (πνεύματος ἐναντιώσεως, ἐλέγχου, ἐπικρίσεως, καινοτομίας), πεπρωκισμένος ὑπὸ μεγάλου πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτος, κενόδοξος ἢ ἀτομιστής, κατεχόμενος ὑπὸ σφοδρᾶς περιεργείας καὶ ζωηροῦ πόθου τοῦ γνωρίζειν. Εἰς τοιαύτην διανοητικὴν κατάστασιν ἐπιπροστίθενται : διάπυρος ἀγάπη τοῦ πλησίον, λίαν ἀνεπτυγμένη ἠθικὴ εὐπάθεια, βαθύ δικαιοσύνης αἴσθημα, λογικότης καὶ ἰσχυρά φιλεριστικὰ τάσεις.»

* * *

Ὅμοιως ὁ μέγας διδάσκαλος τῆς ἐγκληματικῆς ἀνθρωπολογίας, ὁ καθηγητὴς Lombroso, ἐν τῷ περιφανεῖ ἔργῳ αὐτοῦ περὶ τῶν ἀναρχικῶν ἀφιεροῖ εἰδικὴν μελέτην εἰς τὰ δύο ταῦτα γνωρίσματα, ἅτινα

χαρακτηρίζουσι τούτους : ἤτοι τὸ βαθὺ καὶ δὴ ὑπέρμετρον φιλόλληλον (altruisme) ὡς καὶ τὸ ἀξιοσημείωτον φιλόκαινον (philoneïsme), δι' ὧν διαφέρουσιν ἀπολύτως τῆς μεγάλης πλειονότητος τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες χαρακτηρίζονται δι' ἐρριζωμένου «μισοκαίνου» (misonēisme). Ἡ ἔντασις δ' αὕτη τῶν πλείστων τῶν ιδιοτήτων τούτων καταδεικνύει ἀνισορροπίαν καὶ ροπὴν νοσηράν, ἐπ' ὧν θὰ ἐπανέλθω.

Οἱ ἐνθερμοὶ ἀναρχικοὶ δὲν πιστεύουσιν εἰς εἰρηνικὴν μεταμόρφωσιν τῆς κοινωνίας. Ἐκ μόνης τῆς «κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως» προσδοκῶσι τὴν ἔλευσιν νέας ἐποχῆς.

Δὲν πρόκειται ἐν τούτοις νὰ ἀσχοληθῶμεν ἐνταῦθα περὶ τῶν ἀποφύων τῆς «ἐπαναστάσεως» ταύτης, περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τούτου παγκοσμίου πολέμου. Πραγματευόμεθα περὶ τοῦ ἀναρχικοῦ ἐγκλήματος, ὡς ὠρίσαμεν τοῦτο ἀνωτέρω, περὶ τῶν κατὰ μέρος δηλονότι πράξεων ἐκείνων, αἵτινες χαρακτηρίζουσι τὴν «ἐργὴν ἐταιρίαν», περὶ τῶν πράξεων ἐκείνων, ὅσαι παρὰ μεγάλη μερίδι τῶν ὁπαδῶν αὐτῆς ἀπορρέουσιν ἐξ ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων ἀναρχικῶν καὶ διαπράττονται ὑπὸ τὸν διπλοῦν σκοπὸν, τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς τρομοκρατίας, περὶ τῶν πράξεων τέλος ἐκείνων, αἵτινες περιάγουσιν εἰς κίνδυνον, — δὲν λέγω τὴν ὑπάρχουσαν κοινωνίαν, ἀλλὰ τὴν εἰρηνικὴν ἐξέλιξιν τῶν κοινωνικῶν θεσμῶν.

Ἐπὶ τῆς τελευταίας ταύτης διακρίσεως ἐμμένω ἐπιμόνως. Στηρίζομενος δ' ἐπὶ ταύτης πιστεύω, ὅτι δύνάμει νὰ δικαιολογήσω ἐνώπιον τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως τὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς ἀναρχίας.

* * *

Οἱ ἀδιάλλακτοι συντηρητικοί, τὰ στενὰ πνεύματα καὶ αἱ κωφαὶ συνειδήσεις μόνον δύνανται νὰ ἐγκωμιάζωσιν ἀνεπιφυλάκτως τὴν παροῦσαν κοινωνίαν. Ἡμεῖς πάντες οἱ ἄλλοι γνωρίζομεν, ὅτι ἔχει πολλὰς τὰς πληγὰς. Ἡξεύρομεν ὅλοι, ὅτι οἱ θεσμοί, οἱ νόμοι καὶ τὰ ἥθη σκέπουσιν πολλὰς ἀδικίας καὶ πολλὰς παραλόγους ἀνισότητας. Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ν' ἀποκαλύψωμεν τὰς πληγὰς ταύτας καὶ νὰ θεραπεύσωμεν αὐτάς. Θέλομεν κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἡμετέρων δυνάμεων νὰ συμβά-

λωμεν εἰς ἀνακαίνισιν τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος καὶ εἴμεθα διατεθειμένοι ν' ἀφιερῶσωμεν ἱκανὸν μέρος τῆς ζωῆς ἡμῶν εἰς τὸ γιγάντιον τοῦτο, ἀλλ' ὑψηλὸν ἔργον.

Ἄλλ' ἐμμένομεν πρεσθεύοντες, ὅτι ἐν κοινωνίᾳ ἀνθρώπων πεπολιτισμένων τὰ ζητήματα, — ἐπίσης συνεπῶς καὶ τὰ κοινωνικὰ ζητήματα, — δὲν ὀφείλουσιν οὐδὲ δύνανται νὰ κρίνωνται διὰ τῆς κτηνώδους βίας τῶν ὄπλων ἢ διὰ τῆς τυφλῆς ἐκρήξεως τῶν βομβῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐνδελεχοῦς ἐκείνης ἐργασίας τῶν πνευμάτων, διὰ τῶν πεποιθήσεων ἐκείνων τῆς σκέψεως καὶ τοῦ αἰσθήματος, αἵτινες εἶνε αἱ μεγάλα κινήτηριαι δυνάμεις τῆς ἐξελίξεως τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν θεσμῶν.

Ἡ πεποίησις αὕτη παρέχει ἡμῖν τὴν ἐνδόμυχον δύναμιν καὶ τὸ δίκαιον, ὅπως ἐναντιώμεθα κατὰ πάσης ἀέργῳ ἐταίριζας καὶ καταπολεμῶμεν τὸ ἀναρχικὸν ἐγκλημα» ἄνευ τινὸς δισταγμοῦ καὶ φόβου.

Ἡ λύσις τοῦ προβλήματος περὶ τοῦ πῶς δεῖν νὰ καταπολεμηθῶσι τὰ ἐγκληματικὰ μηχανήματα τῶν ἀναρχικῶν εἶνε μία, ἥτις, ἀκριβῶς ὡς πρὸς τὴν νέαν τάσιν τῆς ἐγκληματολογίας, τῆς ἀνθρωπολογίας καὶ τῆς ἐγκληματικῆς κοινωνιολογίας, μοι φαίνεται ἱκανῶς ἀπλῆ κατ' ἀρχήν.

Πρὸ τοῦ προβλήματος τούτου οἱ ὀπαδοὶ τῆς κλασικῆς σχολῆς θὰ εὑρεθῶσιν, ὡς μοι φαίνεται, μικρὸν τι ἐστενοχωρημένοι ἔνεκα τῶν κατὰ παράδοσιν τύπων αὐτῶν περὶ «ἐκδικήσεως ἐγκλήματος» καὶ «δικαίας ποινῆς».

Ἡμεῖς τούναντίον οἱ ἄλλοι ἐπροβάλομεν αἰέποτε τρεῖς θεμελιώδεις λύσεις τῆς ἐγκληματολογίας, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ τύχωσιν οὔτε προδηλωτέρας δικαιολογίας οὔτε ἀμεσωτέρας ἐφαρμογῆς ἢ ἀκριβῶς ἀπέναντι τῶν ἀναρχικῶν προσβολῶν, τῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων τούτων καὶ τῶν πρὸς ταύτας παρορμήσεων.

Ἐν πρώτοις στρεφόμεν τὸ δίκαιον τοῦ τιμωρεῖν καὶ ὅλον τὸ ποινικὸν σύστημα ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς κοινωνικῆς ἀμύνης. Δεύτερον ἐξετάζομεν πρὸ παντὸς τὸν ἐγκληματιάν, τὸν ἐπικίνδυνον χαρα-

κ τῆρα τοῦ ἀνθρώπου: οὐχὶ τὴν πρᾶξιν καθ' ἑαυτήν, οἷα δηλαδὴ ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἐπαχθέντα ὑπ' αὐτῆς ἀποτελέσματα ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς νομικὰς διατάξεις καὶ διακρίσεις, ἀλλὰ τὴν πρᾶξιν ὡς ἐκφράσιν τῶν ἐγκληματικῶν προθέσεων καὶ τοῦ ἀντικεινωνικοῦ χαρακτῆρος τοῦ δράστου. Τρίτον δὲ ἐπιθυμοῦμεν νὰ ὁδηγώμεθα ὑπὸ τῆς μελέτης τῶν αἰτίων τῆς ἐγκληματικότητος πρὸς ἐκλογὴν τῶν προληπτικῶν καὶ κολαστικῶν μέσων.

Αἱ τρεῖς αὗται θέσεις εἶνε θεμελιώδεις ἀλήθειαι, ἐπιτευχθεῖσαι καὶ γενικῶς ἀποδεκταὶ γενόμεναι ὑπὸ τῶν ἐγκληματολόγων—ἀνθρωπολόγων. Δὲν θὰ ὑπερασπισθῶμεν δὲ οὔτε θὰ ἀναπτύξωμεν ταύτας ἐνταῦθα. Θὰ ἐφαρμόσωμεν μόνον αὐτάς.

*Ὡς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τοὺς ἀναρχικοὺς τῆς καθαρᾶς θεωρίας. Θὰ πραγματευθῶμεν περὶ τῶν τῆς «ἐργῶ ἐταιρίας», περὶ τῶν αὐτουργῶν καὶ συνεργῶν τοῦ ἀναρχικοῦ ἐγκλήματος.

Ἡ στάσις τῶν θεωρητικῶν ἀναρχικῶν ἀπέναντι τῶν ἀδικημάτων δὲν δύναται πάντοτε νὰ ᾔνε ὁμοία οὔτε πάντοτε εὐκρινῶς διαγεγραμμένη. Εἶνε ἐν τούτοις βέβαιον, ὅτι ἐν τῇ ὁργάνῳ αἱ «Ἐπανάστασις» ἐδήλωσαν ὅτι δὲν δύνανται ν' ἀποφασίσωσιν, ὥπως κηρύξωσι τὴν ἐφαρμογὴν τῶν βιαίων ἐργων, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι δὲν ἐπεθύμουν αὐτοὶ οὔτοι νὰ δώσωσι τὸ περὶ τούτου παράδειγμα. Ἡ «ἐργῶ ἐταιρία», ἣν θὰ ἐπεθύμουν νὰ συστήσωσιν, ἔγκειται ἐν τῇ : ἀέπωφελεῖσθαι ὅλων τῶν περιστάσεων τοῦ βίου πρὸς συναρμογὴν τῶν πράξεων πρὸς τὰς ἰδέας. Ἡ τοιαύτη ἐργῶ ἐταιρία εἶνε βραδείας μὲν πλήν ἀπαύστου ἐνεργείας, ἥτις ἤθελεν ἔχει τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Ὁ Dubois δὲ μνημονεύων τῶν φράσεων τούτων ἀναφέρει ἐπὶ παραδείγματι, ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν ἰδέαν ταύτην αἱ θυγατέρες τοῦ Elisée Reclus συνῆψαν ἐλευθέρους γάμους.

* Ἀλλ' ἐπ' ἀνέλθωμεν εἰς τοὺς ἐργῶ ἀναρχικοὺς ὑπὸ τὴν γενικῶς δεκτὴν γενομένην ἔννοιαν τῆς ἐκφράσεως ταύτης, ἥτοι εἰς τοὺς ἐγκληματίας ἀναρχικοὺς.

Ἡ μεγάλη αὕτη μερίς τῶν ἀναρχικῶν δὲν ἀποτελεῖ, ὡς εἶνε γνωστόν, ἐνώσεις κακούργων. Παρ' αὐτοῖς ὑπάρχει ἑλλειψις κατ' ἀρχήν καὶ ἀπολύτως πάσης διοργανώσεως. Οἱ «ἐταῖροι» ἐνούνται καθ' ὁμάδας ἐλευθέρας, εἰς αὐτὰς εἰσέρχονται καὶ ἀφ' ὧν ἐξέρχονται κατὰ βούλησιν. Κατ' ἀρχήν καὶ πράγματι ἐν τῇ μερίδι ταύτῃ τὸ πᾶν εἶνε ἀταμικόν. Τὸ ἐγκλημα ὁμοίως. Ἐνεργοῦσιν οὗτοι ἄνευ προηγουμένης συστάσεως.

Πάντες οἱ ὁράσται τῶν ἀναρχικῶν ἐγκλημάτων δὲν προσμοιάζουσιν ἀλλήλοις καθ' ὅ,τι ἄγει αὐτοὺς εἰς διάπραξιν τῶν κακούρημάτων αὐτῶν. Ἡ ψυχολογικὴ εἰκὼν τοῦ ἀναρχικοῦ, ὃν ἀνωτέρω περιεγράψαμεν, δίδωσι πληρεστάτην ἀρίθμωσιν τῶν πνευματικῶν καὶ αἰσθηματικῶν ιδιοτήτων αὐτῶν. Ἀλλὰ δύναται τις νὰ ἔχῃ ὅλας ταύτας τὰς ιδιότητες καὶ ἐν τούτοις νὰ ὑποχωρῇ πρὸ τῶν ἐγκληματικῶν βιαιοτήτων.

Συμφώνως πρὸς τὰς μελέτας τοῦ Lombroso διακρίνομεν τρεῖς κατηγορίας : τοὺς χυδαίους καὶ ἐγωιστὰς ἐγκληματίας, δι' οὓς ἡ ἀναρχία δὲν εἶνε ἄλλο τι ἢ μανθῶας, δι' οὗ πειρῶνται νὰ περικαλύψωσι τὴν φύσιν αὐτῶν καὶ τὰς φαύλους αὐτῶν προθέσεις, τοὺς παθολογικοὺς καὶ τέλος τοὺς φανατικοὺς ἀναρχικοὺς, παρὰ τοῖς ὁποίοις χαρακτηριστὶς παθολογικὸς δὲν ἐνδεικνύεται.

Εἶνε προφανές, ὅτι ἡ θεωρία, ἣτις διδάσκει τὸ «πράττε ὅ,τι ἂν θελήσῃς», θὰ γίνῃ δεκτὴ μετ' ἐπευφημιῶν ὑπὸ τῶν χυδαίων ἐγκληματιῶν, οἵτινες εὐρίσκουσι τότε τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως καταταχθῶσιν εἰς τὴν ἀναρχικὴν στρατιάν. Ὁ Lombroso ἀπέδειξεν, ὅτι παρὰ πολλοῖς μεταξὺ τῶν ἀναρχικῶν ἐπανευρίσκονται οἱ χαρακτηριστικοὶ τύποι τοῦ ἐκ γενετῆς ἐγκληματίου, τόσον οἱ φυσικοὶ, ὅσον καὶ οἱ ψυχικοί. Οὕτως ἡ πείρα κατέδειξεν, ὅτι καὶ μεταξὺ τῶν ἡρώων τῆς ἀναρχίας ὑπάρχουσιν τινες, ὧν τὸ παρελθὸν ἀριθμεῖ ἀδικήματα συνήθη, οἷον κλοπὰς, ἀνθρωποκτονίας κ.τ.λ. Τὸ παρελθὸν τοῦ Ραβασόλ, λόγου χάριν, ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ κατατάξωμεν τοῦτον εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην. Δὲν δύναται τις βεβαίως ν' ἀρνηθῇ, ὅτι παρὰ τοῖς ἀτόμοις τοιούτων

ψυχικῶν διαθέσεων ὁ ἀναρχικὸς ὡσαύτως φανατισμὸς ἐπιδρᾷ μεταξὺ τῶν ἐλατηρίων, ἅτινα ὠθοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν διάπραξιν τῶν ἐγκλημάτων. Ἄλλ' οὗτος προέρχεται μᾶλλον ἐκ τοῦ μίσους κατὰ τῶν «ἀσπένδων» ἢ ἐκ συμπαθείας πρὸς τοὺς «ἀποκλήρους» τῆς κοινωνίας. Συχνόκις ἐπίσης τὸ κινεῖν ἀναρχικὸν αἴτιον παρ' αὐτοῖς δὲν εἶνε ἡ πρόσχημα, ἀπλοῦς ἐξωραϊσμὸς.

Εἶνε πρόδηλον ὁμοίως, ὅτι ὁ ἀναρχικὸς φανατισμὸς καταλαμβάνει εὐχερῶς τὰ πνεύματα ἐκεῖνα, ὅσα τεκμηριούσι παθολογικὴν τινὰ κατὰστασιν, νευροπάθειαν ἢ καὶ διανοητικὴν τινὰ νόσον. Τὸ πολιτικὸν ἐγκλημα καὶ τὸ κοινωνικὸν ἁδίκημα διὰ τοῦ ἰδανικοῦ σκοποῦ, ὃν οἱ δράσται αὐτοῦ προστίθενται, εἶνε ἐπιτηδεύματα πρὸς ἀποπλάνησιν τῶν πνευμάτων τούτων, τῶν δυστυχῶς εὐπαθῶν καὶ εὐεξάπτων.

* *

Ἡ ἱστορία τῶν βασιλοκτόνων πρόκειται εἰς ἀπόδειξιν τοῦ στενοῦ δεσμοῦ, ὅστις συνδέει ἐγκλημα, ὡς τὸ αὐτῶν, πρὸς τὸν ὑστερισμὸν, τὴν ἐπιληψίαν καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν παραφροσύνην. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ τελευταῖα ἀναρχικὰ ἐγκλήματα, ὑπομινύσκω ὅτι ὁ Σαλβατόρ Σαντιάγο, εἰς τῶν ἀναρχικῶν τοῦ Λυκείου τῆς Βαρκελώνης, ἦτο φύσεως νοσηρᾶς παρορμητικῆς, ὅτι ὁ πατὴρ τοῦ Καζέριο ἦτον ἐπιληπτικὸς καὶ ὅτι πολλαὶ λεπτομέρειαι τοῦ βίου τοῦ υἱοῦ φαίνονται ὑποσημαίνουσαι τὴν ἐπιρροὴν τῆς νοσηρᾶς ταύτης ιδιότητος ἐπὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ. Ὁ Lombroso ὡσαύτως ἐν ἀρχῇ ἐνὸς ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ ἔργου αὐτοῦ γράφει, ὅτι ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς ἀποστασίας καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ἀναρχίας ἐννοεῖται, ὅτι μεταξὺ τῶν ἀναρχικῶν πολλοὶ εἶνε ἐγκληματῖαι ἢ παράφρονες καὶ πολλάκις ἀμφότερα. Ἐν τούτοις πρέπει νὰ συνομολογήσωμεν, ὅτι ἐν ταῖς πλείσταis τῶν περιπτώσεων ἐξ αὐτοῦ τοῦ γεγονότος, ὅτι οἱ δράσται τῶν ἀναρχικῶν πράξεων πρὸ τῆς τελέσεως αὐτῶν ἠδυνήθησαν νὰ κινηθῶσιν ἐλευθέρως ἐν τῷ κόσμῳ, ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ παθολογικὴ κατάστασις τοῦ πνεύματος αὐτῶν δὲν διαγιγνώσκεται εὐκόλως καὶ ὅτι συχνότατα εἶνε κατάστασις ἀμφιρρέ-

πουσα, φέρουσα τὸν ἀθέβαιον καὶ λεπτὸν χαρακτήρα τῆς σφαίρας τῶν ὀρίων τῆς παραφροσύνης.

Ἡ τρίτη δὲ κατηγορία ἔσται ὄντως πάντοτε ἡ πολυαριθμοτέρα. Ἡ κατηγορία αὕτη περιλαμβάνει τοὺς ἐμπαιθεῖς ἐγκληματίαις, παρ' οἷς, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν φύσεως ἀνισορρόπου, πολλῶν κοινωνικῶν παραγόντων, οἷοι ἡ ἔλλειψις τακτικῆς ἐργασίας ἢ ἡ κακοδαιμονία, ὡς καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν περὶ ἀναρχίας δημοσιεύσεων ὁ ἀναρχικὸς φανατισμὸς ἐξίκετο εἰς τοσοῦτον, ὥστε τὸ ἀναρχικὸν ἐγκλημα εἶνε ἐπὶ τέλους τὸ ἀπαίσιον τοῦτου ἀκολούθημα.

* *

Τὸ ἀφορῶν εἰς τὰ προληπτικὰ καὶ κολαστικὰ μέτρα ζήτημα διαιρεῖται εἰς δύο μέρη : εἰς τὴν ἐνδειξιν τῶν ἐγκλημάτων καὶ εἰς τὴν ἐνδειξιν τῶν ποινικῶν ἢ προληπτικῶν μέτρων.

Οἱ νομοθέται τῆς Γαλλίας (1893 καὶ 1894), τῆς Ἰταλίας (1894), τῆς Ἑλβετικῆς Ὁμοσπονδίας (1893) καὶ τῆς Ἰσπανίας (1894) ἐψηφίσαντο νόμους κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐξαιρετικούς ἐπὶ τῷ ἐπὶ μᾶλλον καὶ ἥττον σαφῶς ἐκδηλωθέντι σκοπῷ τῆς καταπολεμήσεως τῶν ἀναρχικῶν σκευωρῶν. 1) Ὁ ἐν Λυὼν Καθηγητὴς Garraud ἐν τῷ

1) Σ. Μ. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ νόμος τοῦ 1883 τιμωρεῖ ἀπηνῶς, προβαίνων μέχρι ἐπιβολῆς τῶν διὰ βίου δεσμῶν, πάντα ὅστις μεταχειρίζεται πρὸς ἐγκληματικούς σκοποὺς τὴν δύναμιν τῶν ἐκρηκτικῶν ὑλῶν, καὶ ἂν ἀκόμη οὐδένα θάνατον, τραῦμα ἢ βλάβην ἐπροξένησε. Διὰ τῆς ποινῆς τῶν προσαίρων δεσμῶν τιμωρεῖ ἐκείνον, εἰς χεῖρας τοῦ ὁποῦ ἤθελον κατασχεθῇ τοιαύτης φύσεως ὕληι, ἥθελε δ' ἀποδειχθῇ ὅτι ἐμελέτα οὗτος τὴν πονηρὰν αὐτῶν χρῆσιν. Διὰ βραδείας ποινῆς κολάζονται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦτου καὶ ὅσοι κατασκευάζουσι τοιαύτας ἐκρηκτικὰς ὕλας ἢ φυλάττουσι ταύτας παρ' ἐαυτοῖς ὑπὸ περιστάσεις, ἀποκλυπτούσας τὸν κκοῦργον σκοπὸν αὐτῶν πρὸς ὑποστήριξιν ἢ ἐπιτυχίαν τοιούτων πρηνόμων σχεδίων. Ἐκείνον τέλος, ὅστις ἔδωκε συμβουλὴν ἢ ἐχορήγησε συνδρομὴν εἰς πραγματοποιήσιν τούτων, τιμωρεῖ τόσον αὐστηρῶς ὅσον καὶ τὸν κυρίως αὐτουργόν. Ἀλλ' ἔτι αὐστηρότερος εἶνε ὁ νόμος τῆς Ἑλβετίας. Κατ' αὐτόν, πλὴν τοῦ κυρίου αὐτουργοῦ πατάσσεται πρὸς τού-

συμπληρώματι τοῦ ἐγχειριδίου αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ Ποινικοῦ Δικαίου (1896) ποιεῖται σύνοψιν περὶ τούτων, εἰς ἣν παραπέμπω τοὺς ἐμοὺς ἀναγνώστας.

Ἐν γένει τρία εἶδη ἐγκλημάτων εἶνε ἄξια τῆς ἡμετέρας προσοχῆς: τὸ ἀναρχικὸν ἐγκλημα καθ' ἑαυτό, αἱ προπαρασκευαστικαὶ τούτου πράξεις καὶ ἡ παρακίνησις εἰς διάπραξιν τούτου.

Εἶνε περιττόν ν' ἀναπτύξωμεν τὸν ἐγκληματικὸν χαρακτήρα αὐτῆς τῆς ἀναρχικῆς προσβολῆς, τὸ τετελεσμένον ἐγκλημα τῆς ἀνθρωποκτονίας ἢ τὴν ἀπόπειραν φόνου, τὰ ἐγκλήματα τοῦ ἐμπρησμοῦ, φθορᾶς, ἀρπαγῆς ... Ἀπαντα τὰ ἀδικήματα ταῦτα ὑπάρχοντα εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ κοινῶς δικαίου.

Ἡ τιμωρὴσις τῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων βαίνει ἐτι περαιτέρω. Αὕτη ὅμως ἐξ ἀπόψεως τῆς νεωτέρας ἐγκληματολογίας μοι φαίνεται ἀπολύτως δεδικαιολογημένη. Οἱ νομοθέται, θελήσαντες νὰ κατατάξωσι μετὰ τῶν ἐγκλημάτων τὰς προπαρασκευαστικὰς πράξεις, ἔχουσιν ὑπ' ὄψιν αὐτῶν τὴν κατασκευὴν, τὴν κατοχὴν, τὴν μεταφορὰν ἢ τὴν χρῆσιν ὕλων ἐκρηκτικῶν πρὸς διάπραξιν ἀναρχικῶν προσβολῶν (κατὰ τὴν ἐκφρασιν τῆς Γαλλικῆς διατάξεως), πρὸς τέλεσιν ἀδικημάτων κατὰ τῶν προσώπων ἢ τῆς ἰδιοκτησίας» (κατὰ τὴν Ἑλβετικὴν διάταξιν), πρὸς «διάπραξιν ἀδικημάτων κατὰ τῶν προσώπων ἢ τῆς ἰδιοκτησίας, προξένησιν φθόου εἰς τὸ κοινόν, διέγερσιν ταραχῶν ἢ ἀταξιῶν» (κατὰ τὸν τύπον τῆς Ἰταλικῆς διατάξεως). Ἐνίοτε αἱ ἐγκληματικαὶ αὗται προθέσεις δύνανται ἐναργῶς νὰ ἀποδειχθῶσιν. Ἔστιν ὅτε δύναται μόνον ἡ γνώσις περὶ τοῦ προορισμοῦ τῶν ὕλων τούτων ν' ἀποδειχθῇ. Ἐνίοτε μάλιστα δὲν εἶνε δυνατόν ν' ἀποδειχθῇ

τοῖς καὶ πᾶς ὅστις ἔδωκεν ὁδηγίαν πρὸς κατασκευὴν ἐκρηκτικῆς ὕλης ἢ διασπείρει φύλλα, δι' ὧν ἐξερεθίζεται τὸ φρόνημα τοῦ κοινῶς. Προβίνει μάλιστα μέχρι τριμήνου φυλακίσεως καὶ ἐκείνου, ὅστις δὲν καταγγέλλει εἰς τὰς ἀρμοδίας ἀρχὰς τὸ ἄτομον, περὶ τοῦ ὁποίου γνωρίζει, ὅτι σκοπεύει νὰ μεταχειρισθῇ ἐκρηκτικὰς ὕλας πρὸς ἐγκληματικὴν πράξιν ἢ καὶ ποιεῖται ἕδη ποινὰν κατὰ

ἢ ὅτι ὁ δράστης κατ' ἀνάγκην συνέλαβεν εἰκασίας περὶ τοῦ ἐγκληματοικοῦ προσορισμοῦ τῶν ἐκρηκτικῶν ὑλῶν. Πάντως ὅμως ἀνάγκη εἶνε πάντοτε νὰ προηγηθῇ πράξις τις προπαρασκευαστικῆ τῆς ἀναρχικῆς προσβολῆς, προκύπτουσα ἐκ τοῦ προσορισμοῦ τῶν ὑλῶν καὶ ἐκ τῆς γνώσεως τοῦ προσορισμοῦ τούτου παρὰ τῷ δράστῃ. Ὁ χαρακτήρ προπαρασκευῆς τινος, μικρὸν χρόνον ἀφεστηκυίας, ὃν πολλαὶ ἐκ τῶν πράξεων τούτων φαίνονται ἔχουσαι, οὐδαμῶς ἀποκλείει τὴν ἀνάγκην τῆς τιμωρήσεως αὐτῶν. Διότι πᾶσαι αὗται εἶνε πράξεις, ἐμφαίνουσαι τὸν ἐπικίνδυνον χαρακτήρα τῶν δραστῶν.

* *

Ἡ ἄμεσος παρόρμησις πρὸς ἀναρχικὰ ἐγκλήματα ἢ ἀδικήματα κατὰ προσώπων καὶ ἰδιοκτησίας καταλογίζεται ἤδη μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀδικημάτων ἐν πάσαις ταῖς νομοθεσίαις.

Δύο ἐν τούτοις μορφαὶ τοῦ ἐγκλήματος τῆς παρακινήσεως εἰς διάπραξιν ἀναρχικοῦ ἐγκλήματος παρέχουσι λαθὴν εἰς ἐνδοιασμούς καὶ εἰς συζητήσεις.

Πρώτη τοιαύτη εἶνε ἡ μυστικὴ παρόρμησις. Πολλοὶ νομοθέται τιμωροῦσι τανῶν μόνον τὴν δημοσίαν παρακίνησιν. Ἀλλὰ τὰ ἀναρχικὰ τεχνάσματα εἴλκυσαν πρὸ πάντων τὴν προσοχὴν ἐπὶ τὸν μέγαν κίνδυνον, ὅστις προκύπτει ἐκ τῆς μυστικῆς παρόρμησεως. Ἐν τῷ ἀναρχικῷ συστήματι, ὅπου τὸ πᾶν εἶνε ἀτομικόν, ἡ μυστικὴ παρότρυνσις παίζει ἀκριβῶς τὸ σπουδαιότερον μέρος. Δὲν βλέπω λοιπὸν τὸν λόγον διὰ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀναρχικῆς προσηλυτίσεως νὰ μένῃ ἀτιμώρητον. Ὁ κίνδυνος δὲν εἶνε ἥττων, ἐπειδὴ αἱ πράξεις διαπράττονται κατὰ μόνους. Ἡ ἀπόδειξις μόνον ἔσται πάντοτε δυσχερής. Δι' ὃ ὁ Γάλλος νομοθέτης ἐνόμισε πρέπον νὰ ὀρίσῃ, ὅτι δὲν θὰ ᾔην δυνατόν νὰ στηριχθῇ καταδίκη τις ἐπὶ μόνῃς τῆς μαρτυρίας τοῦ προτραπέντος εἰς διάπραξιν ἀναρχικοῦ τινος ἐγκλήματος. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀνάγκης ὑπάρξεως διατάξεως εἰδικῆς διὰ τὸ θέμα τοῦτο, ἡ δυσκολία περὶ τὴν ἀπόδειξιν δὲν εἶνε δυνατόν ποτε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐπιχείρημα, ὅπως συμβουλεύσῃ τις τὴν ἀπολύτως μὴ τιμώρησιν τῆς μυ-

στικῆς παρακινήσεως εἰς διάπραξιν ἀναρχικοῦ ἐγκλήματος. Πολλὰ ἄτομα, ὧν τὸ ἀπλοῦν ἢ ἀνισόρροπον πνεῦμα ἐπιδεκτικὸν τυγχάνει ὑποβολῆς, καθίστησι τοῦτο ταῦτα λίαν εὐαίσθητα ἀπέναντι θεωριῶν καὶ προσηλυτιστικῶν ἐταιριῶν, ὡς αἱ ἀναρχικαί. Τὸν κίνδυνον δὲ τῆς διαπράξεως ἀναρχικῶν ἐγκλημάτων, εἰς ἣν αἱ παρακινήσεις αὐταὶ δύνανται ν' ἀγάγῃσι τὰ ἄτομα ταῦτα, πρέπει πρὸ παντός ν' ἀποφυγῶμεν.

Ἐπερὸν τι ζήτημα ἀναφέρεται εἰς τὴν ἔμμεσον παρόρμησιν. Γενικῶς ἀνάγκη εἶνε νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ ἔμμέσως ἐνεργοῦσα παρόρμησις δύνανται νὰ ᾔηε τύσον ὁμοίως ἀποτελεσματικὴ καὶ ἐπικίνδυνος, ὅσον καὶ ἡ ἄμεσος καὶ ῥητῶς ἐκπεφρασμένη παρακίνησις. Ἀλλ' ἡ δυσκολία ἐγκυβεῖται ἐν τούτῳ, ὅτι διὰ τῆς μεταξὺ τῶν ἀδικημάτων κατατάξεως τῆς ἔμμεσου παρακινήσεως πρὸς διάπραξιν ἀναρχικοῦ ἐγκλήματος γεννᾶται ἴσως ὁ κίνδυνος τῆς ἀπειλῆς τῆς ἐλευθερίας τῶν ἰδεῶν. Τὸ νωότερον κράτος θὰ θελήσῃ βεβαίως καὶ ὀφείλει πάντοτε ν' ἀποφύγῃ τὴν δημιουργίαν ἀδικημάτων ἐξ ἐκφράσεως ἰδεῶν. Ἀλλ' ὅπου πρόκειται περὶ παρακινήσεως εἰς ἐγκληματικὰς πράξεις δὲν ἔχει τις πρὸ αὐτοῦ ἀδικημα ἐξ ἐκφράσεως ἰδέας. Ἐν τούτοις, πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου τῆς τιμωρήσεως τοιοῦτου τινὸς ἀδικήματος ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὑπάρξεως πραγματικοῦ ἀδικήματος, ἐπεθύμουν ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο νὰ συνταχθῶ πρὸς τὸ γαλλικὸν σύστημα, ὅπερ μεταξὺ τῶν δυνατῶν μορφῶν τῆς ἔμμεσου παρακινήσεως ἐκλέγει μίαν, τὴν συνθηθεστέραν, τὴν ἀποτελεσματικωτέραν καὶ μᾶλλον σαφεῖ : τὴν ἀπολογίαν ὑπὲρ τῶν ἀναρχικῶν ἐγκλημάτων.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ προληπτικὰ καὶ κολαστικὰ μέτρα, αἱ ἐπόμεναι παρατηρήσεις εἶνε ἐπαρκεῖς ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ὑπομνήματι. Θὰ ᾔηε δὲ δυνατόν ν' ἀναπτυχθῶσι ταῦτα πλατύτερον ἐν τῇ προφορικῇ συζητήσει.

Ἡ ἀρχή, ἥτις δέον νὰ ἐμπνέῃ ὅλα τὰ μέτρα, εἶνε ἡ ἀκλόνητος καὶ ἀναμφισβήτητος ἀπόφασις τῆς παρούσης κοινωνίας τοῦ ἀμύνεσθαι ἐν τῇ εἰρηνικῇ αὐτῆς ἐξελίξει καθ' οἷα σὸς ἂν ποτε προσβολῆς καὶ χολῆς.

ποιεῖσθαι ὅλων τῶν μέσων, εἰς ἃ οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς θ' ἀναγκάσωσιν αὐτὴν νὰ προστρέξῃ. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου οὐδεμία δειλία, οὐδεμία ἀδυναμία, οὐδεὶς δισταγμὸς πρέπει νὰ ὑπάρξῃ. Ὁ ἐχθρὸς ὑποχωρεῖ μόνον πρὸ ἡνωμένου καὶ ἀποφασιστικοῦ στρατεύματος.

* *

Ἡ ἔλλειψις διοργανώσεως παρὰ τῇ ἀναρχικῇ μερίδι καθίστησι λίαν ἀναγκαίαν τὴν ἄγρυπνον καὶ ἀκάματον προσοχὴν τῆς ἀστυνομίας. Ὅφείλει αὕτη νὰ προσπαθήσῃ νὰ γνωρίσῃ τὰ ἄτομα καὶ τὰς ομάδας, ἐν αἷς ὁ κίνδυνος ἐγκρύπτεται. Καὶ ὡς ἐπίσης ὁ Lombroso γράφει, ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα εἶνε διεθνὲς διαμυοιθὴ πληροφοριῶν περὶ τῶν προσώπων τούτων καὶ τῆς κατοικίας αὐτῶν.

Ὁ κολασμὸς ἀπέναντι τῆς κατηγορίας τῶν ἀναρχικῶν, οἵτινες ὄντως δὲν εἶνε ἄλλο τι ἢ χυδαῖοι ἐγκληματῖαι, δὲν παρίσταται ἀνάγκη, ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, νὰ διαφέρῃ τοῦ κολασμοῦ τοῦ κοινοῦ δικαίου.

Δι' ἐκεῖνους δέ, παρ' οἷς ἡ φρενιατρικὴ ἐξέτασις δύναται νὰ βεβαιώσῃ παθολογικὴν κατάστασιν τῶν φρενῶν, ἐνδείκνυνται τὰ ἄσυλα, εἴτε τὰ συνήθη, εἴτε εἰδικὰ πρὸς τοῦτο.

* *

Ἄλλ' ἀμφισβήτησις ἐπικρατεῖ περὶ τοῦ συστήματος τοῦ κολασμοῦ ἀπέναντι τῶν ἐμπαθῶν ἀναρχικῶν, οἵτινες διαπράττουσιν ἀναρχικὰ ἐγκλήματα ὑπέικοντες εἰς τὴν ὥθησιν τοῦ φανατισμοῦ τῆς αἰρέσεως αὐτῶν καὶ παρὰ τοῖς ὁποίοις δὲν εἶνε δυνατόν νὰ βεβαιωθῇ καθαρὰ τις παθολογικὴ κατάστασις.

Δύο ζητήματα ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶνε ἄξια εἰδικωτέρας προσοχῆς: τὸ ζήτημα τῆς θανατικῆς ποινῆς καὶ τὸ τῶν στερητικῶν τῆς ἐλευθερίας ποινῶν.

Ἐν γένει τὸ σύστημα τῶν νομοθεσιῶν, κατ' ἐμὴν γνώμην, δέον νὰ ἔχῃ ὡς ἐξῆς: νὰ πραγματευθῇ τὰ ἀναρχικὰ ἐγκλήματα, — ὁμοίως δὲ καὶ ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὰ κατ' αὐτῶν ποινικὰ μέτρα, — οὐχὶ ὡς ἐγκλή-

ματα ἐξαιρετικά, ἀλλ' ὡς ἀδικήματα τοῦ κοινοῦ δικαίου. Οἱ ἀναρχικοὶ παραβιάζουσι τὸ κοινὸν δίκαιον, ὅπερ ἀπαιτεῖ τὸν σεβασμὸν διὰ τὴν ζωὴν, διὰ τὴν σωματικὴν ἀκεραιότητα καὶ διὰ τὴν ἰδιοκτησίαν. Ἐπομένως κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον πρέπει καὶ νὰ τιμωρῶνται. Ἐὰν δὲ κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν ὑπ' αὐτῶν τελεσθεισῶν ἐγκληματικῶν πράξεων ὑπάρχῃ ἀφορμὴ πρὸς παραδοχὴν ἐλαφρυντικῶν ὑπὲρ αὐτῶν περιπτώσεων ἢ ἐὰν ὑπάρχωσι λόγοι πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ δικαίου τῆς χάριτος, ταῦτα πάντα δεόν νὰ γίνωνται ὡς ἂν τὰ ἐλαττήρια νὰ μὴ ᾔσαν ἀναρχικά.

Ἄλλ' ὅταν ἤθελε παραστῇ ἡ περίστασις νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ βαρυτέρα τῶν ποινῶν, — καὶ οἷ ἡ κεφαλικὴ ἐν αἷς χώραις ἰσχύει ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου, — διὰ κοινὸν φόνον ἢ ἀπόπειραν τοιοῦτου, τὰ ἀναρχικά ἐλαττήρια καθ' ἑαυτὰ δὲν παρέχουσι βεβαίως δικαιολογητικούς λόγους. Τοῦναντίον ὁ καθ' ὅλου ἐπικίνδυνος χαρακτὴρ τῶν ἐγκληματικῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου κεῖται ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας. Οὐδεὶς διατελεῖ ἐν ἀσφαλείᾳ πρὸ τοῦ μίσους αὐτῶν. Ὁ ἀναρχικὸς Βαγγιὰν ἔλεγε: «Καλῶς θὰ πράξωσι νὰ μὲ κρατομήσωσιν. Ἐντὸς οὐκτὼ ἡμερῶν θὰ ἐπαναρχίσω τὸ ἔργον μου» (Lombroso).

* *
*

Ἡ ἀυστηρότης τῶν ποινῶν κατὰ τῶν ἐγκλημάτων τοῦ φανατισμοῦ δυνατὸν νὰ ἔχῃ δύο διάφορα ἀποτελέσματα καὶ τὸ εἰδικὸν ἀποτέλεσμα θὰ ἐξαρτᾶται πανταχοῦ ἐκ τοῦ κατ' ἰδίαν χαρακτῆρος τοῦ ἀτόμου. Θὰ ὑπάρχωσι φανατικοί, ὧν ὁ φανατισμὸς ἐσταμάτησεν ἐν τῇ παρακρουούσῃ πτήσῃ αὐτοῦ ἐνεκα τῶν παρακλεούσεων καὶ τῶν ἀυστηρῶν ποινῶν τοῦ νόμου. Πλέον δὲ τοῦ ἐνός θὰ ὀπισθοχωρήσωσι καὶ δὲν θὰ διαπράξωσι τὸ ὑπ' αὐτῶν μελετώμενον ἐγκλημα, ὅταν καταλάβῃ αὐτοὺς ὁ φόβος μήπως ἀπολέσωσι τὴν κεφαλὴν.

Ἀλλὰ δι' ἄλλους ἢ ἐκ μέρους πῆς κοινωνίας ἀυστηρότης θὰ ὀξύνῃ ἔτι μᾶλλον τὸ μῖσος καὶ τὸ θράσος αὐτῶν. Ὅ,τι ἐλκύει αὐτοὺς εἶνε ἀκριβῶς ὁ στέφανος τοῦ μάρτυρος.

Εἶνε ἀδύνατον νὰ παραδεχθῇ τις ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου κανόνα

γενικόν. Ἐχουσι δίκαιον ὅσοι ὑποστηρίζουσιν, ὅτι ὁ θάνατος τῶν
 ρώων τῆς ἀναρχίας ἐπεξέτεινε τὴν πρὸς τοὺς μάρτυρας λατρείαν,
 προήγαγε καὶ τὸ θάρρος πολλῶν ὁπαδῶν καὶ συνεπῶς ἐνίσχυσε τὴν
 ἀναρχίαν. Δεύτερον καὶ πλέον ἐτι ἐγκλημα διεπράχθη πρὸς ἐκδίκησιν
 τοῦ θανάτου τοῦ αὐτουργοῦ τοῦ πρώτου. Ὁ Σαντιάγο ἠθέλησε νὰ ἐκδι-
 κηθῇ τὸν Παλλὰς. Ἀφ' ἐτέρου πάλιν ἡ στιβαρὰ χεὶρ, δι' ἧς ἡ ἐξουσία
 ὕψωσε τὸ ξίφος τῆς δικαιοσύνης, συνέτεινεν ἱκανῶς εἰς τὴν ἀξιοση-
 μείωτον ἐλάττωσιν τῶν ἀναρχικῶν ἐγκλημάτων κατὰ τὰ τελευταῖα
 ἔτη.

Ἄλλ' ὅ,τι πρέπει νὰ φοβῆται τις εἶνε, ὅτι ἡ ὁμάς τῶν μαρτύρων
 θὰ ἐνισχυθῇ, ὅταν οἱ ἀναρχικοὶ ἴδωσιν ἑαυτοὺς θεωρουμένους καὶ τιμω-
 ρουμένους ὡς ἐξαιρετικούς κακούργους. Εἶπατε καὶ ἀποδείξατε αὐτοῖς,
 ὅτι τὰ ἐγκλήματα αὐτῶν ἐτιμωρήθησαν καθ' ἀπάσας τὰς ἐποχὰς καὶ
 πανταχοῦ τῆς γῆς καὶ ὅτι, παρὰ τὴν εἰδικὴν φαινομενικὴν ὄψιν τῶν
 πραγμάτων ἅτινα διαπράττονται ἐπ' ὀνόματι τῆς ἀναρχίας, ἡ κοινωνία
 αἰσθάνεται ἑαυτὴν προστατευομένην ἀκόμη διὰ τοῦ κοινῶν δικαίου κατὰ
 τῶν ἐγκλημάτων τούτων.

* *

Διὰ τὰ κράτη, ἅτινα κατήργησαν τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, τὸ ζή-
 τημα περὶ τῆς ἐπαναφορᾶς τῆς ποινῆς ταύτης καθίσταται δυσκολώτε-
 ρον. Ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ὑπομιμνήσκω, ὅτι αἱ καταργή-
 σασαι τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου χῶραι, ὡς ἡ Ὁλλανδία, προέβησαν, εἰς
 τὴν κατάργησιν αὐτῆς ἐκ τῆς σκέψεως, ὅτι ἡ κατάστασις τῆς ἐγκλη-
 ματικότητος δὲν ἀπῆτει ἀναγκαίως τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ἄλλ' ἐν
 ταῖς χώραις ταύταις τὰ ἀναρχικὰ ἐγκλήματα θὰ μεταβάλῃσι πιθανώ-
 τατα τὰ πράγματα, ἡ δ' ἐπαναφορὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς ἀναποφεύ-
 κτως ἀναγκαία ἀποθῆσεται. Ἐὰν δὲ τοῦτο συμβῇ που, οἱ ἀναρχικοὶ
 θὰ αἰτιῶνται ἴσως ἑαυτοὺς, ὅτι συνέτειναν εἰς τὴν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ
 ὀπισθοδρόμησιν τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ ἀρχή, ἣν προλαβόντως ἐθέμην, περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ κοινῶν
 δικαίου, δεόν νὰ πείσῃ τοὺς νομοθέτας, ἵνα μὴ ἀπειλῶσι τῇ ποινῇ τοῦ

θανάτου ἢ μόνον τοὺς αὐτουργοὺς τῶν ἀναρχικῶν κατὰ τῶν προσώπων προσβολῶν.

Οὕτω δὲ φαίνεται, ὅτι ἅπασαι αἱ νομοθεσίαι ἡκολούθησαν τὸ σύστημα τοῦτο. Παρὰ τὸν ἐπικινδυνωδέστατον χαρακτήρα τῶν δραστῶν τῶν ἀναρχικῶν κατὰ τῆς ιδιοκτησίας προσβολῶν, τῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων, τῶν ἀδικημάτων τῆς παρακινήσεως εἰς διάπραξιν ἀναρχικῶν ἐγκλημάτων καὶ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογίας, δὲν ἀπειλεῖται ἐν τούτοις ἡ ὑπάτη τῶν ποινῶν κατὰ τῶν ἐγκλημάτων τούτων. Ἀρκοῦνται ἐν ταῖς συνήθεσι στερητικαῖς τῆς ἐλευθερίας ποιναῖς.

Ὅθεν ἐμμένων ἐν τῇ ἀρχῇ ταύτῃ, ἐριστῶ αὖθις ἐνταῦθα τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ συστήματος τῆς ἀορίστου ποινῆς. Ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν Βρυξελλῶν ὑπερήσπισα τὸ σύστημα τοῦτο ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς ἀδιορθώτους ἐγκληματίας καὶ τοὺς κατ' ἐπανειλημμένην ὑποτροπὴν τοιοῦτους. Τὰ αὐτὰ ἐπεθύμουν νὰ ἐπαναλάβω σήμερον καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἀναρχικοὺς ἐγκληματίας, οὐχὶ δὲ κατ' αὐτῶν μόνον ὡς κατ' ἐξαίρεσιν, ἀλλ' ἐν γένει κατὰ παντός ἐγκληματίου, οὗτινος ἡ πράξις ἔνεκα τοῦ ἐλατηρίου αὐτῆς ἀποκαλύπτει ἐκ μέρους τοῦ αὐτουργοῦ κίνδυνον διαρκὴ διὰ τὰ πρόσωπα ἢ τὰς περιουσίας. Ἡ ἀρχὴ εἶνε ἡ αὕτη.

Παρὰ τοῖς καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματοῦσι τὸ αἴτιον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀνωτέρω συστήματος εἶνε αὐτὸ ἐκεῖνο, ὅπερ ἐξαίρω ἐπὶ τοῦ προκειμένου : ὁ διὰ τὸ μέλλον κοινωνικὸς κίνδυνος. Ὁ καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματίας διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐγκλημάτων παρέχει ἀπόδειξιν τῆς ἐπικινδύνου αὐτοῦ ροπῆς. Ὁ ἀναρχικὸς ἀποδεικνύει ταύτην διὰ τοῦ φανατισμοῦ, εἰς ὃν ὑπήκουσε κατὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ διάπραξιν τῶν ἀναρχικῶν κακουργημάτων.

Τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα, κατὰ τὸν πρῶτον χρένον τῆς ἐγκαθειρέξεως τοῦ ἀναρχικοῦ, συνδεόμενον πρὸς ἐργασίαν ἐνδεδεχῆ καὶ ἐπωφελῇ ἐν αὐτῇ τῇ φυλακῇ θὰ παράσχη ἴσως ἔστιν ὅτε τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως ὁ ἐγκληματικὸς καὶ ἐπικίνδυνος φανατισμὸς ἀντικατασταθῇ δι' ἐνεργείας καὶ ἀλτρουϊσμοῦ ἰσορρόπων, ἐξ ὧν ἡ κοινωνία θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπωφεληθῇ.

Ἰδοὺ γενικαί τινες ἰδέαι, ἃς ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω πρὸς τὸ Συνέδριον καὶ τὰς ὁποίας ἐλπίζω νὰ δυνηθῶ νὰ ἀναπτύξω κατὰ τὴν γενησομένην συζήτησιν. Ἄλλα μέλη τοῦ Συνεδρίου, ἀρμοδιωτέρα ἐμοῦ,

θὰ θελήσωσι βεβαίως νὰ λάβωσι μέρος ἐν ταῖς συζητήσεσι ταύταις καὶ νὰ ἐπιχύσωσι τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πείρας, οὔτινος στεροῦμαι. Τοιοιυτοτρόπως ὅς τὸ σπουδαῖον ἀντικείμενον, ὅπερ πραγματευόμεθα, θὰ καταλάβῃ ἐν τῷ Συνεδρίῳ τὴν προσήκουσαν αὐτῷ θέσιν.

Ἄλλὰ καθ' ἅπασαν τὴν συζήτησιν μὴ παύσωμεν νὰ ἔχωμεν ἐν νῷ ὅ,τι ἀνωτέρω ἔγραψα καὶ τὸ ὁποῖον θὰ συνοψίσω ἐν τοῖς ἐξῆς : Ἐὰν θέλωμεν νὰ ὑπερασπίσωμεν τὴν κοινωνίαν καὶ νὰ ἔχωμεν καθαρὰν τὴν συνείδησιν, μὴ παύσωμεν ν' ἀφιερῶμεν τὰς ἡμετέρας δυνάμεις εἰς τὴν ἀνάπλασιν καὶ εἰς τὴν προοδευτικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς ταύτης τῆς κοινωνίας, ἵνα τοιοιυτοτρόπως τυγχάνῃ αὕτη ἀξία τῆς ἡμετέρας ὑπερασπίσεως.

Η ΘΑΝΑΤΙΚΗ ΠΟΙΝΗ

Η ΑΝΑΡΧΙΑ*

«Οὐχὶ ἐξ οἴκτου πρὸς τοὺς δολοφόνους, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐξ οἴκτου πρὸς τὰ θύματα διακείμεαι κατὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς καὶ κατὰ τῶν ἐκδικητικῶν ἐν γένει ποινῶν. Διότι γνωρίζω ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι αἱ κοινωνίαι, αἵτινες ἡμύνθησαν διὰ τῆς βίας, ἀπώλοντο ἐπίσης διὰ τῆς βίας. Ἡ δὲ καταστροφή κοινωνίας τινὸς δὲν εἶνε δυνατόν νὰ συντελεσθῇ ἄνευ ἀπείρων ἀθῶων θυμάτων. Ὑπῆρξε καιρὸς, καθ' ὃν οἱ ἐχθροὶ καὶ οἱ ἀνατροπεῖς τῆς καθεστῶσης τάξεως ἐκαλοῦντο Προτεστάνται ἢ Οὐγενότοι. Τούτους ἔκαιον μὲν ζῶντας κατὰ τὸν δέκατον ἑκτον αἰῶνα, ἐξεδίωκον δὲ ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ XIV. Ἀλλ' ἐκ τούτου τὸ ἀρχαῖον σύστημα δὲν ὠφελήθη πολύ. Καὶ ὅταν τοῦτο κατέπιπτεν εἰς ἐρείπια, τὰ θύματα τῆς τρομοκρατίας δὲν εὗρον μεγάλην παρηγορίαν ἐν τῇ σκέψει, ὅτι οἱ πρόδρομοι τῶν δημίων των ἐκάησαν ζῶντες ἢ ἐξωρίσθησαν ἐκ τῆς Γαλλίας. Ἄς μοὶ ἀναφέρωσιν ἐν μόνον παράδειγμα, ὅτι μεγάλη τις κοινωνία ὠφελήθη ἐκ τῆς λήψεως μέτρων βιαιῶν κατὰ τῶν

*) Σ. Μ. Κατὰ τὸν Ρῶσσον φιλόσοφον καὶ Καθηγητὴν τοῦ ἐν Μόσχᾳ Πανεπιστημίου Vladimir Solovief, κρίνοντα περὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ συμβαινόντων.

ἐσωτερικῶν ἐχθρῶν της καὶ εἶμαι ἐτοιμος νὰ παραιτηθῶ τῆς ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ ἐδάφους ὑπερασπίσεως τοῦ θέματός μου.

Οὐδεμίαν τρέφω συμπάθειαν πρὸς τοὺς ὁπαδοὺς τῆς δυναμίτιδος, οὐδὲν δὲ μίσος αἰσθάνομαι κατὰ τῆς συγχρόνου εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας, ἥτις ἐν συνόλῳ εἶνε καλλιτέρα ὅλων τῶν προηγηθεισῶν ταύτης. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ᾔνη τις πολὺ ἀπλοῦς, ἀγνωστὴ ἢ μεροληπτικός, ὅπως πιστεύῃ ὅτι ἡ κοινωνικὴ τάξις, ἐν τῇ ὁποίᾳ ζῶμεν, ἀντιπροσωπεύει τὴν ὀριστικὴν τῆς ἀνθρωπότητος κατάστασιν καὶ ὅτι ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις ἐξήνεγκε τὴν τελευταίαν λέξιν τῆς προόδου....

Αἱ κοινωνικαὶ συνθήκαι μεταβάλλονται καὶ θὰ μεταβάλλωνται εἰς τὸ ἐξῆς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Εἶνε τοῦτο μοιραῖον. Ἀλλ' ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἀρ' ἡμῶν εἶνε νὰ καταστήσωμεν τὴν μεταβολὴν ταύτην ἥττον βιαιάν, ὥστε νὰ στοιχίξῃ ὀλιγώτερα θύματα. Ἄν ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ κράτος ἐν τῇ ἀμύνῃ κατὰ τῶν Ἀλβεινῶν αἰρετικῶν, τῶν ταγματῶν τῶν Ναϊτῶν καὶ τῶν Οὐγενότων, εἶχον χύσει ὀλιγώτερον αἷμα, ἠρίθμουν δὲ καὶ ὀλιγώτερούς μάρτυρας, ἤθελον ἐπίσης εἶνε ὀλιγώτεροι τοιοῦτοι κατὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν μετὰ τῶν καθολικῶν καὶ τῶν φιλοβασιλικῶν. Οἱ κριταὶ Λουδοβίκου τοῦ Καπέτου ἐκαιοποίησαν δι' αὐτοῦ τὸ ἐγκλημα Φιλίππου τοῦ Ὡραίου καὶ τὴν πυρὰν Ἰακώβου Μολαῦ. Οἱ δὲ τυφεκισμοὶ τῶν ἡττημένων καὶ ἀόπλων κομμουνιστῶν (communards) ὑπῆρξαν ἡ πραγματικὴ αἰτία τῆς σημερινῆς ἀναρχίας.

Ἵνα προσφυλαχθῇ ἀσφαλῶς καὶ μονίμως ἡ κοινωνία θέον τὰ τεθῆ ὑπεράνω τῶν ἐχθρῶν της. Ἐὰν μιμῆται τὴν βίαν, ἀπόλλυσι τὴν ἀνωτέραν ἰσχύν της καὶ καταστρέφεται διὰ τῆς βίας. Ἐπαναλαμβάνουσιν ἀκόμη τὸ περίφημον λόγιον, — καὶ τὸ ὁποῖον ἀξίζει τόσον ὀλίγον νὰ ᾔνη τοιοῦτο, — τοῦ Ἀλφόνσου Κάρρ ὡς πρὸς τὴν κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς : « Ἄς ἀρχίσωσιν οἱ κύριοι δολοφόνοι ! » Δὲν εἶνε οὔτε λογικὸν οὔτε πνευματῶδες. Εἶνε μία μεγάλη ἀνοησία, διότι ἐννοεῖ ὅτι ἡ κοινωνία θέον νὰ λάθῃ παράδειγμα ἐκ τῶν δολοφόνων !

Ἡ κοινωνία ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀμύνηται. Τοῦτο εἶνε ἀνμφισβήτητον. Ἀλλ' ὅταν λεγῶσιν ἡμῖν, ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀμύνηται δι' ὅλων τῶν μέσων, σίθετοῦσι τοιοιτοτρόπως τὴν ἀρχὴν αὐτὴν

τῶν ἀναρχικῶν, — δυναμιτιστῶν, — ἥτις ἐξασκουμένη καὶ ἐφαρμοζομένη ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἤθελεν ἀγάγει, πολὺ ταχέως εἰς τὴν ἀγρίαν κατάστασιν.

Ἐὰν πρόκηται ν' ἀφοπλισθῇ ἐπικίνδυνός τις ἐγκληματίας, ἡ φυλακὴ ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο. Ἐὰν δὲ πρόκηται νὰ προξενηθῇ φόβος εἰς τοὺς λοιπούς, εἶνε παρ' ἄλογον νὰ ἐμμένωμεν εἰς τὴν λαιμητόμον. Ὑπάρχουσι ποινὰι φοβερώτεραι.

Ἀρχή, ἐκ τῆς ὁποίας δὲν τολμᾷ τις νὰ συναγάγῃ πορίσματα λογικά, εἶνε ἀρχὴ σφαλερά, ὅσοι δὲ θεσμοὶ βασιζονται ἐπὶ σφαλερῶν ἀρχῶν εἶνε καταδεδικασμένοι εἰς τὴν καταστροφὴν.

Μεθ' ὅλας τὰς παρεκτροπὰς τῆς προόδου, ἡ ἀνθρωπίνη ἐξελίξις ἐπιτελεῖται καθ' ὠρισμένην διέθυσιν διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν κοινωνικῶν ομάδων, ὅσαι δὲν προσαρμύζονται εἰς ταύτην. Ἡ αὐτὴ ἱστορικὴ ἐργασία, ἥτις θὰ καταργήσῃ τὴν βᾶσανον, θὰ καταργήσῃ ἐπίσης καὶ τὴν θανατικὴν ποινὴν. Ὡς γνωρίζετε, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐμορφώθη ἐν ἀπάσαις ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις εὐρεῖα ἐπιστημονικὴ φιλολογία ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Ἐσχολήθην περὶ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἡλικίας τῶν δεκαεπτὰ ἐτῶν καὶ ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι οἱ σύγχρονοι ὑπερασπισταὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς δὲν μοὶ ἐμποιοῦσι τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ὁμιλοῦσιν ἐν ἐπιγνώσει τῶν πραγμάτων. Πρὸς ἐπιβεβαίωσιν, ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ εἶνε ὀραστῆριον μέσον κατὰ τῶν ἐγκλημάτων, ἔπρεπε νὰ ἔχωσι μεγάλην προμήθειαν ἱστορικῶν καὶ στατιστικῶν δεδομένων. Ἀλλὰ περὶ τούτων οὐδὲν μὲλει αὐτῆς. Εἶνε πολὺ εὐκολώτερον νὰ ἐπαναλαμβάνωσιν ἀρχαίας κοινοτυπίας, αἵτινες ἢ οὐδὲν ἀποδεικνύουσιν ἢ ἀποδεικνύουσι παλὺ. Ὅ,τι δὲ ἐλέχθη ὑπὲρ τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἐλέχθη ἐπίσης καὶ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς βασάνου. Πρὶν ἢ πιστεύσω λοιπόν, ὅτι οἱ θιασῶται τῆς θανατικῆς ποινῆς εἰσι πραγματικῶς πεπεισμένοι περὶ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ὀρθοῦ τῶν ἐπιχειρημάτων των, θὰ ἀναιμῶν δύο πράγματα :

α') Ὅπως ὁ δῆμος γίνῃ δεκτός, ὡς ἔντιμος ξένος, εἰς τὰς αἰθούσας τῆς ἀριστοκρατίας καὶ τῆς τάξεως τῶν ἀστών.

β') Ὅπως αἱ δύο βουλὰι ψηφίσωσι νόμον ἀποκαθιστῶντα τὰς ἐπι-

Διότι δὲν εἶνε τφόντι ἀνόητον ν' ἀποστρέφονται καὶ νὰ περιφρο-
νῶσι τὸν πλέον ἀπαραίτητον ὑπεράσπιστήν τῆς κοινωνίας;

Καὶ ὅταν θέλωσι πρὸ πάντων νὰ προξενήσωσι φόβον, δὲν εἶνε ἀνόητον νὰ στερεῶσιν ἑαυτοὺς οἰκειοθελῶς τῶν μέσων, τῶν μᾶλλον δρα-
στηρίων πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου;

Ἐλπίζω ἐν τούτοις, ὅτι οἱ πρόμαχοι τῆς θανατικῆς ποινῆς θὰ ἀπο-
κηρύξωσι μᾶλλον τὴν σφαλερὰν αὐτῶν ἀρχὴν παρὰ νὰ συναγάγωσιν ἐξ
αὐτῆς φοικῶδη πορίσματα. Ἐχετε ἄδικον ν' ἀνεγείρητε ἀνδριάντας εἰς
πλάνους ὡς ὁ Βολταίρος ἢ εἰς ὁλοφόνους ὡς ὁ Δαντὼν, ἀλλ' ἔχετε
δίκαιον νὰ μὴ ἀκολουθήτε τὸν Joseph de Maistre εἰς τὸν πρὸς τὸν
δῆμιον θαυμασμόν του.

Ἡ χριστιανικὴ πολιτικὴ ἔχει τὸ πλεονέκτημα, ὅτι πάντως θὰ
θριαμβεύσῃ. Ἀλλ' ἐκ συμπαθείας πρὸς τὴν Γαλλίαν, ἥτις ἀποτελεῖ
τὴν ἀληθῆ συγκεφαλαίωσιν τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ, ἐπιθυμῶ ἐξ
ὅλης μου τῆς καρδίας, ἵνα ὁ θρίαμβος οὗτος τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δι-
καιοσύνης μὴ λάβῃ χώραν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς σημερινῆς κοινωνίας...

ΤΟ ΦΙΛΟΔΩΡΗΜΑ

(LE POURBOIRE)

Πολλάκις ἐν καφενείοις ἢ ἐν ξενοδοχείοις ἠκούσαμεν νὰ γίνηται συζήτησις παρὰ διαφόροις ὁμίλοις περὶ τῆς καὶ παρ' ἡμῖν τελευταῖον εἰσαχθείσης συνηθείας τοῦ κεράσματος ἢ ἐπιδόματος, — κατὰ τοὺς ἀρχαῖζοντας, — ἥτοι τοῦ δεκαλέπτου ἢ εἰκοσαλέπτου, τὸ ὁποῖον τινὲς ἀφίνουσιν ὡς φιλοδώρημα εἰς τὸν ὑπηρέτην. Τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ τῆς συνηθείας ταύτης στρατόπεδα εἶνε ἰσόπαλα, διότι ἡ συνήθεια δὲν ἔχει ἀποκτήσει ἀκόμη τὸν χαρακτήρα ἐθίμου, διότι εἶνε ἔτι χαλαρά, μὴ ριζωθεῖσα μέχρι τῆς σήμερον στερρῶς, ὡς εἶνε ἐν τῇ ἐσπερίᾳ Εὐρώπῃ. Καταντᾷ λοιπὸν ν' ἀνάγῃται εἰς τὴν περικωπὴν μικροῦ κοινωνικοῦ ζητήματος. Καὶ τινες μὲν ἀρνοῦνται ἀπολύτως τὴν χορήγησιν ἐπιδόματος ἢ φιλοδώρηματος, ἄλλοι δ' εἶνε ἐνθουσιώδεις ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ μερικοί, — μεταξὺ τῶν ὁποίων κατατάσσομαι καὶ ἐγώ, — θὰ ἐπροτίμων μὲν νὰ μὴ εἰσεχώρει καὶ παρ' ἡμῖν ἡ συνήθεια αὕτη, — ἥτις ὅπου ἐπικρατεῖ σφεδρῶς καὶ κατακρίνεται, — ἀλλ' ὅμως ἅμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ ὑπηρετοῦ αἰσθάνονται τὴν χεῖρά των πρόθυμον πρὸς τὸ φιλοδώρημα.

*
* *

Καὶ τώρα, ἐρωτᾷ ὁ περιεργός : ποία τάχα νὰ ᾔηε ἡ ἀφορμὴ τοῦ ἐθίμου τούτου, τὸ ὁποῖον βεβαίως δὲν ὑπῆρχεν ὅτε ἐφάνησαν εἰς τὸν κόσμον τὰ καφενεῖα καὶ τὰ ξενοδοχεῖα ; Ἐκ ποίου λοιπὸν βακτηριδίου νὰ ἐξεκολάφθη τοῦτο ; ... Ἐκ τοῦ ἐγωϊσμοῦ, ἀπάντᾳ ἡ ἱστορία, ἐκ

τοῦ ἀδαμάστου αὐτοῦ τέρατος, τὸ ὅποιον ὑπῆρξεν ἀείποτε ὁ παράγων τόσων καλῶν, ἀλλὰ καὶ τόσων ἐπιβλαβῶν τῷ ἀνθρώπῳ πραγμάτων. Ὁ ἐγωϊσμός, ὑποθέτει εἰς τῶν ἀστέρων τοῦ νομικοῦ στερεώματος, ὁ εὐφυέστατος Γερμανὸς νομοδιδάσκαλος Jhering 1), εἶνε ἡ πρώτη καὶ μοναδική αἰτία τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Trinkgeld τῶν Γερμανῶν, τοῦ Pourboire τῶν Γάλλων μέχρι καὶ τοῦ ἡμετέρου κεράσματος.

Ὁ ἐγωϊσμός παρώτρυνε τὸν πρῶτον, ὅπως δώσῃ εἰς τὸν ὑπηρετὴν ἐκτὸς τοῦ τιμήματος τοῦ καφέ, τοῦ ζύθου ἢ τοῦ ἐδέσματος καὶ κἄτι τι περιπλέον, ἵνα οὗτος τὸν περιπινηθῇ περισσότερον τῶν λοιπῶν πελατῶν. Ὁ ἐγωϊσμός πάλιν τῶν τελευταίων, βλεπόντων ὅτι ἐκεῖνος εὕρισκετο ἐν κρείττονι μοίρᾳ, ἐπαναστατήσας ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ γίνωσιν ἔρμαιο τῆς μιμησεως. Καὶ οὕτω βαθμῆδὸν ἡ κατ' ἀνάγκην μίμῃσις, μεταπεσοῦσα εἰς τὴν σφαῖραν τῆς συνηθείας, κατέληξεν εἰς τὸ κράτος τοῦ ἔθιμου.

Δύναται δὲ τὸ ἔθιμον τοῦτο νὰ ὑπαχθῇ εἰς νομικὸν τινα χαρακτηρισμόν; Εἶνε δωρεά; Εἶνε μισθός, εἶνε ἐλεημοσύνη ἐπὶ τέλους; Ἐχει μὲν ὅλα τὰ γνωρίσματα καὶ τῶν τριῶν, ἀλλ' ὅμως δὲν εἶνε οὔτε καθαρὰ δωρεά, οὔτε μισθός ὑπὸ τὴν κυρίαν αὐτοῦ ἔννοιαν, οὔτε καὶ ἐλεημοσύνη. Ἐρωτήσατε τὸν ἐγωϊσμόν νὰ σᾶς εἴπῃ τί εἶνε. Καὶ ὅσοι ἔχετε τὸν ἐγωϊσμόν νὰ ὑπηρετῆσθε προθυμότερον καὶ νὰ δέχησθε ὡς ἐπισφράγισιν ἐν ἀειλὸν ἀεὺχαριστῶν παρὰ τῶν μὴ ἐξοικειωθέντων ἔτι ἐντελῶς παρ' ἡμῖν εἰς τὴν συνήθειαν ταύτην ὑπηρετῶν, ἔχετε πάντοτε τὸ βαλάντιόν σας ἀνοικτὸν πρὸς τοῦτο. Ἀλλ' ὅμως, ὅταν ἐν τῷ μέλλοντι ἐπικρατήσῃ ὡς ἔθιμον καὶ παρ' ἡμῶν, φοβοῦμαι μήπως ἐγερθῶσι τὰ παράπονα, οἷα καὶ ἐν Εὐρώπῃ νῦν ὑφίστανται....

1) Rudólf v. Jhering: Das Trinkgeld.

Ο ΝΟΜΟΘΕΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ

ΥΠΟ

JULES SIMON

Προτείνουνσι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐν πλήρει εἰρήνῃ πολιτικάς μεταρρυθμίσεις. Περί δικαστικῶν δὲ μεταρρυθμίσεων οὐδεμία γίνεται σκέψις ἢ μόνον ἐν στιγμαῖς κρίσιμοις.

Ἐντεῦθεν προκύπτουσι δύο τινά : ὅτι αἱ μεταρρυθμίσεις αὗται ἐπιτελοῦνται ἀφοῦ συμβῇ τὸ κακὸν καὶ ὅτι ἐμπνεόμεναι ὑπὸ τῆς ὀργῆς δὲν ἔχουσιν ὁδηγὸν τὴν φρόνησιν.

Ἄμ' ὡς μέγα τι ἔγκλημα λάβῃ χώραν, φωνάζουσι πανταχόθεν, ὅτι εἶνε ἀναγκαῖος νόμος τις κατὰ τοῦ τύπου. Τὸ αὐτὸ κίνημα ἅπαντ' εἰς παρωχημένας ἤδη ἐποχάς, ὅτε αἱ ἐφημερίδες δὲν ἀνεγινώσκοντο ἢ μόνον παρὰ τῶν πλουσίων καὶ τῶν πεφωτισμένων. Ἀλλὰ καθ' ὅσον ὁ τύπος ἐφθασεν εἰς τὴν σήμερινὴν ἀνάπτυξιν, ἡ εὐθύνη αὐτοῦ ἤρξησε μετὰ τῆς δυνάμεώς του. Εἶνε ἀληθέστατον ὅτι τὴν σήμερον ὁ ἄμβων, εἴτε θρησκευτικός, εἴτε φιλοσοφικός, ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῆς λέσχης καὶ τὸ βιβλίον ὑπὸ τῆς ἐφημερίδος. Τὸ περιοδικὸν αὐτό, ὅπερ εἶνέ τι διάμεσον μεταξὺ τῆς ἐφημερίδος καὶ τοῦ βιβλίου, δὲν ἔχει πλέον ὡς ἄλλοτε τὴν αὐτὴν ἐπιρροήν.

Τὸ μυθιστόρημα, ὅπερ ἐφελκύει πλῆθος ἀνγνωστῶν, ἀνχινώσκειται σχεδὸν ἐν ἐπιφυλλίσιν. Ἀλλὰ δὲν βασιλεύει μόνον ἡ ἡφμερίς. Βασιλεύει ἰδίως ἡ ἡφμερίς, ἡ τιμωμένη ἀντὶ πενταλέπτου, ἥτις εἰσέδυσεν εἰς τὰς συνηθείας ὅλων τῶν τάξεων. Τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἀνθρώπων, ἅτινα πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν δὲν ἐγνώριζον ν' ἀνχινώσκωσιν, θέλουσι τὴν ἡφμερίδα τῶν ὡς τὸν ἡμερήσιον αὐτῶν ἄρτον. Ἐπειδὴ δὲ μόνον αὐτὴν ἀνχινώσκουσιν, ἀποδέχονται τὰ ὑπ' αὐτῆς ἀφηγούμενα ὡς ἀληθῆ καὶ τὰς γνώμας αὐτῆς ὡς ἀδιαμφισβητήτους. Εἶνε λοιπὸν βεβαιωμένον, ὅτι παιδαγωγὸς τοῦ λαοῦ δὲν εἶνε πλέον ὁ μετρίοφων ὑπάλληλος, ὅστις δεσπόζει τοῦ παιδὸς ἀπὸ τοῦ ὁγδοῦ μέχρι τοῦ δωδεκάτου ἔτους. Παιδαγωγὸς εἶνε τοῦ λοιποῦ ὁ ἡφμεριδογράφος τοῦ μικροῦ τύπου. Αὐτὸς διαπλάττει τὴν κοινωνίαν καὶ αὐτὸς ἄγει τὸν κόσμον.

Αὐτὸς δ' οὗτος ὑπὸ τίνος ἐλατηρίου ἄγεται; Συνηθέστερον ὑπὸ τοῦ πάθους ἢ ὑπὸ τοῦ λογικοῦ, συνηθέστερον δὲ ὑπὸ τοῦ πάθους τοῦ ἀναγνώστου τοῦ ἢ ὑπὸ τοῦ ἰδίου πάθους. Μένει ἤδη νὰ μάθωμεν, ἂν ἐν τοῖς νόμοις τῆς ὀργῆς, ὧν ἀντικείμενον εἶνε ὁ τύπος, δὲν γίνεται σύγχυσις τοῦ ἀλκίμου, τοῦ μεγαλόφρονος, τοῦ τιμίου τύπου μετ' ἐκείνου, ὅστις ἀποζῇ ἐκ τῆς δικαιολογίας τῶν ἐγκλημάτων καὶ ἐκ τῆς παρορμήσεως εἰς τὸ ἐγκλημα, ἂν ἡ καταπίεσις αὐτῆς εἶνε τόσον ἀποτελεσματικὴ ὅσον εἶνε καὶ ἀνηλεὲς καὶ ἂν ἡ κοινωνία, ἥτις αἴφνης δείκνυται τόσον αὐστηρὰ διὰ τὰς διδασκαλίας τῶν ἄλλων, δὲν ἐδίδαξεν εἰς τὰ σχολεῖά της καὶ δὲν ἐξεδήλωσε δι' ὅλων τῶν πράξεών της τὴν परिφρόνησιν δι' ὅλας τὰς διδασκαλίας.

Ἀποπειρῶνται πάντοτε νὰ ἐκσφενδονίσωσι νέον τινα νόμον διὰ νέον τι εἶδος ἐγκλήματος χωρὶς νὰ σκέπτωνται, ὅτι τὰ νέα ταῦτα ἐγκλήματα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε νέα ἐκδοσις ἀρχαίων ἐγκλημάτων καὶ ὅτι οἱ ὑπάρχοντες νόμοι ἤθελον ἐπάρκῃ πρὸς καταστολὴν τούτων, ἂν μόνον ἐφρόντιζον νὰ μεταχειρίζωνται τούτους.

Ἐκφράζουσι τὴν ἀγανάκτησιν τῶν διὰ τὴν αὐστηρότητα τῶν ποινῶν, τοῦθ' ὅπερ ἀντὶ νὰ ἐκφοβίῃ τοὺς κακοποιούς ἀναθαρρύνει αὐτοὺς. Ὁ δικαστὴς φοβεῖται τὸν νόμον, διστάζει δὲ καθ' ἣν στιγμὴν πρόκει-

ται νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν φοβερὰν ποινὴν. Ἡ ὑπερβολὴ δ' αὕτη τῆς αὐστηρότητος καταλήγει εἰς ὑπερβολὴν μαλακότητος.

Οἱ ἐκ τῶν περιστάσεων νόμοι, οἵτινες θέλουσι νὰ ᾔνε σκληροί, δὲν προστρέχουσι μόνον εἰς τὴν ὕψωσιν τῆς ποινῆς, ἀλλὰ χρωῖνται τύποις δικονομικῆς συνοπτικωτέροις καὶ δικαστηρίοις μᾶλλον ἀδυσωπήτοις.

Τὸ λογικὸν δὲν δύναται ν' ἀποδοκιμάσῃ τὰς τοιοῦτου εἵδους μεταρρυθμίσεις, διότι ἡ ἀνθρωπίνη δικαιοσύνη δέον νὰ περιβάλληται ὑπὸ τῶν αὐτῶν προφυλάξεων, εἴτε καταδικάζει ἐγκλημα ὥρον εἴτε ἀπλοῦν ἀδικημα. Δι' αὐτὴν δὲν ὑπάρχει οὔτε μικρὰ πλάνη οὔτε μικρὰ δυστυχία.

Ἡ δικαιοσύνη, ἵνα ᾔνε πράγματι σεβαστὴ, ἔχει ἀνάγκην τοῦ ἀλαστού. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν δὲν ἔλεγον, ὡς ἡμεῖς οἱ σημερινοὶ ἐκπεφλισμένοι : ἡ ἀνθρωπίνη δικαιοσύνη. Ἐκεῖνοι ἔλεγον : ἡ θεία καὶ ἀνθρωπίνη δικαιοσύνη.

Πρώτη δικαστικὴ μεταρρύθμισις ὥφειλε νὰ ᾔνε ἡ μεταρρύθμισις τῶν σχολείων καθ' ἅπαντας τοὺς βαθμοὺς καὶ ἡ ἀποτελεσματικὴ, ἡ εἰλικρινής, ἡ σεμνὴ προστασία τῶν ὑπὸ τοῦ κράτους ἀνεγνωρισμένων θρησκειῶν.

Κατὰ τὴν παλινόρθωσιν μέγας ἀριθμὸς ἐπιθεωρητῶν τῆς ἀκαδημίας ᾔσαν ἐπίσης καὶ σύμβουλοι. Τὸ κράτος ἀνέθετε σωρείαν καθηκόντων εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον, διότι ὑπῆρχε λειψανδρία. Ἡ ἔνωσις αὕτη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου τῶν λειτουργημάτων τοῦ παιδαγωγοῦ καὶ τοῦ δικαστοῦ ἀπετέλει αὐτὴ αὕτη διδαχὴν. Ἡ ἡθικὴ διδασκομένη ὑπὸ τοῦ κράτους ἐν τοῖς σχολείοις εἶνε ἡ ἡθικὴ ἐφαρμοζομένη ὑπὸ τοῦ κράτους ἐν τοῖς δικαστηρίοις.

Λέγουσιν : ἀελευθερία ! ἐλευθερία !» μάλιστα ἐλευθερία, ὑπὸ νόμον ἐλευθέρως γιγνόμενον.

Ἐλευθερία τοῦ λατρεύειν τὸν Θεόν, ἐλευθερία τοῦ ζῆν καὶ ἐργάζεσθαι, ἐλευθερία τοῦ κατέχειν, ἐλευθερία τοῦ δίδειν, ἐλευθερία τοῦ ἀφοσιοῦσθαι.

Ὅ,τι μᾶλλον εὐχαῖον μετὰ τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν διάδοσιν τῶν ἡθικῶν διδασκαλιῶν εἶνε ἡ ἐπίσχεσις τῆς ἀνθηίκου προπαγάνδας.

Ἄλλ' ἐδῶ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου καταντᾷ εἰς συζήτησιν, τὸ δὲ

κράτος τρέχει τὸν κίνδυνον νὰ ἐπιβάλῃ τὰς διδασκαλίας μιᾶς αἵρέσεως καὶ νὰ μὴ διακρίνῃ μετ' ἀκριβείας ὅ,τι εἶνε πράγματι ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἀσφάλειαν αὐτοῦ. Τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς φρονήσεώς του ὑπαγορεύσεις εἶνε νὰ ἐμμένῃ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ποινικῶν νόμων καὶ νὰ μὴ ἀπαγορεύῃ ἢ τὴν ὑπεράσπισιν πράξεων χαρακτηρηθισθῶν ὑπὸ τοῦ νομοθέτου ὡς ἐγκλημάτων. Συγχρόνως καθήκον αὐτοῦ εἶνε νὰ ἐνασκή ἀκριβῶς ἐν τῇ περιωρισμένῃ ταύτῃ σφαίρᾳ ὅλα τὰ ἀπονεμηθέντα αὐτῷ δικαιώματα. Ἄν κατεδίωκε διδασκαλίαν τινὰ φιλοσοφικὴν, μὴ ἔχουσαν ὡς συνέπειαν τὴν ἄρνησιν τῶν νόμων, ἤθελεν εἶνε τύραννος. Ἐὰν δὲ δὲν καταδίωκῃ τὸν βιαστήν τοῦ νόμου, εἰνέ τι ἄχρηστον. Ἀτιμάζει ἐν ἑαυτῷ διὰ τῆς ἀδρανείας του τὴν ἀρχὴν τῆς δυνάμεως.

Πλημμέλημά τι ἢ κακούργημα καὶ καταδιωκόμενον ἔτι εἶνε συμφορά. Πλημμέλημά τι ἢ κακούργημα μὴ καταδιωκόμενον εἶνε συμφορὰ ἑκατονταπλασία. Ἀποτελεῖ ἐγκατάλειψιν τοῦ δικαίου ὑπὸ τοῦ κράτους, ὅπερ ὀφείλει νὰ ᾔνῃ ὁ ἀντιπρόσωπος καὶ ὁ φρουρὸς τοῦ δικαίου.

Ὁ πεφορτισμένος μὲ τὴν δημοσίαν ἀγωγὴν δικαστής, ὅστις ἀφίνει ταύτην νὰ ἐξαφανίζηται ἐντὸς τῆς χειρὸς του, εἶνε ὁ μεγαλύτερος τῶν καταχραστῶν.

Ἡ κοινωνία ὑποφέρει ἔτι. Τρέμει μέχρι τῶν θεμελίων της, ὅταν ὁ καταδιωκόμενος ἐγκληματίας δὲν καταλαμβάνηται ἢ ὅταν, ἀχθείς οὗτος ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης, κηρύσσεται ἄθως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων ἢ ὅταν, καταδικασθεὶς, ἐπιτυχᾶν ἑλαφρυντικὰς περιστάσεις, ἃς δὲν ἐξηγεῖ οὔτε ἡ κατάστασις τῆς ψυχῆς του οὔτε ἡ φύσις τοῦ ἐγκλήματός του.

Τέλος, μετὰ τὸν ἀνωφελῆ νόμον, ὅστις ὑφίστατο πρὶν ἢ ψηφισθῇ καὶ ὅστις θὰ μεγεθύνῃ τὸν κατάλογον τῶν ἀδυνάμων καὶ φορτικῶν νόμων, μετὰ τοὺς νόμους, ὅσοι δὲν ἐφηρμόσθησαν ἐνεκα λειποψυχίας ἢ ἀχρησίας, μετὰ τὸν διαφεύγοντα τὴν καταδίωξιν ἢ τὴν καταδικὴν ἐγκληματίαν, ἀπομένει ἐν τῷ σημερινῷ ὀργανισμῷ κίνδυνός τις, ὅστις δύναται νὰ ᾔνῃ λίαν φοβερός. Εἶνε ἡ κατάχρησις τοῦ δικαιώματος τῆς χάριτος.

Ὁ κηρύττων τὸν πόλεμον κατὰ τῆς κοινωνίας, ἐκεῖνος πρὸ πάντων ὅστις ἔχει τὴν ἀπειλήν τοῦ οὐδενὸς σέβειν τοῦ πλάγιου ἀντι-

ρίζει ὅτι ὁ νέος νόμος ὑπῆρχε πρὶν ἢ γεννηθῇ. Γνωρίζει ὅτι ὁ νομοθέτης κατέστησεν αὐτὸν τόσον φοβερόν, ὥστε ἡ ἀστυνομία θὰ φοβῇται νὰ φέρῃ τὸν ἐγκληματίαν πρὸ τῶν δικαστῶν του, οὔτοι δὲ θὰ φοβῶνται νὰ ἐφαρμόσωσι τὸν νόμον τοῦτον. Γνωρίζει ὅτι, ἐὰν καταδικασθῇ, ἔχει ὅλας τὰς ἐλπίδας νὰ ἐπιτύχῃ μετρίασιν τῆς ποινῆς του καὶ ἐλάττωσιν τῆς διαρκείας της.

Δὲν εἶνε ὁ νόμος, ὅστις δεῖται βελτιώσεως, ἀλλ' ἐκεῖνος, ὅστις ἐφαρμόζει αὐτόν. Ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις δέσν νὰ μὴ διαπλάττωμεν μόνον ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ μέλλοντα ὑπερασπιστὴν τοῦ δικαίου. Πρέπει νὰ ὀπλίζωμεν αὐτὸν κατὰ τῶν ἐλαττωμάτων του καὶ κατὰ τῆς ἐπιεικειᾶς του διὰ τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων. Ἡ δικαστικὴ ἀναμόρφωσις ἀπαιτεῖ πρῶτον σχολικὴν τοιαύτην.

«Ὅσοι δεικνύουσι παιαυτήν στοργήν ἢ τοιαυτήν ταυλάχιστον ἐπιεί-
καιαν πρὸς τὴν ἄσωτίαν, φαίνεται ὅτι ἔχουσιν ἰδιόρρυθμον ἀντίληψιν
περὶ τοῦ πλούτου, περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ κοινωνικοῦ αὐτοῦ ἔργου.
Ἀναγκριστῶσι βεβαίως τὸν πλούτον ὡς ὑπερμεγέθη τινὰ σωρὸν ἐκ
μεταλλικῶν νομισμάτων, κοιμώμενον εἰς γωνίαν τινὰ καὶ χρῆζοντα
διασπαθισμοῦ, — ἀδιάφορον τίνι τρόπῳ, — καὶ διανομῆς ἀσκόπου πρὸς
ἀναζωογόνησιν τῆς βιομηχανίας καὶ ἀκίνησιν τοῦ ἐμπορίου».

Οὕτω καὶ ὁ Gil Blas, ὅταν ἐξέφυγεν ἐκ τοῦ καπηλείου τῶν κλε-
πτῶν καὶ ἔφθασεν εἰς Μαδρίτην, ἔσχεν ὡς πρῶτον αὐτοῦ κύριον εὐγενῆ
τινα παραδόξου ὕφους, ὅστις εἶχε καταχώσει εἰς πεπαλαιωμένον κιθώ-
τιον ὅλην αὐτοῦ τὴν περιουσίαν, συγκεκλιμένην ἐκ νομισμάτων χρυσῶν
καὶ ἀργυρῶν, ἦντλει δ' ἐκ τούτου καθ' ἑκάστην ἀνὰ μίαν μικρὰν
δράκμην πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἰδίων ἀναγκῶν καὶ ὀρέξεων.

Τοιαυτὴ εἶνε ἔτι ἡ ἀντίληψις πλείστων ἀνθρώπων περὶ τοῦ πλούτου,
φαίνεται. δ' ὅτι καὶ εἰσαγγελεῖς καὶ δικασταὶ κατέχονται ἀκόμη ὑπὸ
ταύτης.

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ μέγας βιομήχανος καὶ χρηματι-
στής, — οὗτινος τὸν υἱὸν ἀφείρω ἢ δίκη αὕτη, — δὲν εἶχε μιμηθῇ τὸν
ἰδαλγὸν τοῦ Gil Blas. Καλῶς προέβλεψε νὰ μὴ ἐγκλείσῃ τὰ 200
ἐκκατομύρια αὐτοῦ ὑπὸ τὸ σχῆμα χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων εἰς
κιθῶτια μετὰ τριπλῶν κλειθρῶν. Ἄν ἐνῆργει κατὰ τὸν παιδικὸν αὐτὸν
τρόπον, οὐδέποτε ἤθελε κάτορθώσει ν' ἀποκτήσῃ τὰ 200 αὐτὰ ἐκα-
τομύρια.

Οὐχί. Ἡ περιουσία αὐτοῦ δὲν εἶχεν ἀποσυρθῇ ἐκ τῆς κοκλοφορίας.
Συνέκειτο ἐξ ἀπεράντου σακχαροποιείου μετὰ τῶν ἀναγκαζούντων
ἐφοδίων καὶ κεφαλαίων, ἐκ πολλῶν οἰκιῶν ἐν Παρίσις καὶ ἐκ συμ-
μετοχῆς εἰς παντοειδεῖς ἐπιχειρήσεις παλαιὰς ἢ νέας.

Καὶ ὅλα ταῦτα τὰ ἀντικείμενα τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἐξεπλήρουν τὸ
κοινωνικὸν αὐτῶν ἔργον. Τὸ σακχαροποιεῖον παρεῖχεν εἰς τοὺς κατανα-
λωτὰς προϊόν ὠφέλιμον καὶ εὐάραστον, συνετῆρει δ' ἱκανὸν ἀριθμὸν
ὑπαλλήλων καὶ ἐργατῶν. Αἱ οἰκίαι ἐστέγαζον βιομηχανίας καὶ διάφορα
ἐμπόρια, ἐχρησίμευον δ' ὡς κατοικίαι εἰς τὸ κοινόν. Ἡ συμμετοχὴ
δ' εἰς τὰς διαφόρους ἐπιχειρήσεις ἐπροίκιζε τὴν χώραν διὰ σιδηρο-

δρόμων, ηλεκτρικοῦ φωτός, φωταερίου καὶ ὕδατος, δι' ὧν τέλος τῶν ἔργων, ἅτινα δύνανται νὰ καταστήσωσι τὴν ζωὴν ὑγιὰ καὶ εὐχάριστον.

Ταυτοῦτος εἶνε ὁ νεώτερος πλοῦτος. Ἀνταποκρίνεται τοιοῦτοτρόπως καθ' ὅλου πρὸς τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ, συνεισφέρον τοῦτέστι πρὸς τὴν γενικὴν εὐημερίαν. Δὲν βλέπομεν δὲ πῶς ἡ χρησιμότης αὐτοῦ ἤθελεν ἐπαυξήσῃ διὰ τοῦ διασπικτισμοῦ αὐτοῦ μεταξὺ τῶν χειρῶν ὅλων τῶν ποικιλλουσῶν κατηγοριῶν τῶν προσώπων, ἅτινα ἐπαγγέλλονται τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀσώτων.

Ὅπως τούναντιον ἀποκαλύπτεται: πῶς ἡ ἀσωτεία καταστρέφει τὸν πλοῦτον τοῦτον καὶ ὅλην τὴν κοινωνικὴν χρησιμότητα αὐτοῦ. Ὅστις ἐπὶ τριάκοντα ἑκατομμυρίων, ἅτινα ἐκκληρονόμησε, κατεσπατάλησεν εἰς ὀλίγου χρόνου διάστημα τρία ἢ τέσσαρα καί, ἂν δὲν ἐκώλυον αὐτόν, ἤθελε καταστρέφει ἴσως τὸ ὑπόλοιπον, μεθίσταται εἰς τὴν ἀδυναμίαν τοῦ διατηρῆσαι καὶ συντηρῆσαι ὅλον αὐτὸ τὸ παραγωγικὸν κεφάλαιον. Θὰ καταλίπη δ' ἔρμαιον εἰς τὴν καταστροφὴν τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα, τὰ ἔργα, τὰ ἐργαλεῖα, τὰς μηχανάς, τὰς οἰκίας ἢ ἄλλως θ' ἀναγκασθῇ νὰ πωλήσῃ ταῦτα. Αἱ ἀρξάμεναι ἐπιχειρήσεις θὰ ναυαγήσωσιν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἢ θὰ μεταβιβασθῶσιν εἰς ἄλλας.

Ἐὰν δ' ἄλλοι ἀναλάβωσι ταύτας, πάλιν ἡ κοινωνία ζημιούται. Διότι αἱ τρίτοι οὗτοι, ἂν μὴ ἡγέραζον παρὰ τοῦ ἀσώτου τὰ διατεταγμένα ταῦτα ἔργα, ἤθελον αὐτοὶ οὗτοι προβῇ εἰς τὴν διοργάνωσιν τοιούτων, οὕτω δὲ ἡ κοινωνία ἤθελεν εἶναι ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐρωδιασμένη.

Οὕτως ἡ ἀσωτεία βλάπτει ὁλόκληρον τὸ κοινωνικὸν σῶμα.

Ἐννοεῖται, ὅτι δὲν εἶνε ἐπαίνου ἢ συγγνώμης ἄξιοι οἱ γελοῖοι ἐκείνοι φιλάργυροι, ὧν αἱ ἐφημερίδες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν περιγράφουσιν ἡμῖν τὸν παράδοξον θάνατον ἐκ ψύχους ἢ πείνης πλησίον θησαυροῦ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀφθόνου.

Ἐγὼ αὐτὸς ἀνέλαβον κατὰ τῶν φιλοσόφων τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πολυτελείας. Ἐννοῶ δὲ τὴν πολυτέλειαν, ἥτις οὐδὲν ἔχει τὸ προκλητικὸν ἢ προπετές, ἥτις εἶνε χαρίεσσα, καλλιτεχνική, φιλόκαλος. Ὁραῖαι κατοικίαι, παράδοισοι ἐν σχεδαῖς καλοῖς, ἐπιπλά ἐκλεκτά, συλλογαί, ἀντικείμενα τέχνης, ἑορταί δὲν εἶνε μόνον νόμιμος ἱκανοποίησις διὰ τὸν κατέχοντα ταῦτα ἢ δίδοντα ταύτας. Συνεισφέρουσι

πρὸς τοῦτοις κατὰ τι μέτρον εἰς τὴν βαθμιαίαν ἀνύψωσιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν πρόοδον. Ἄλλ' αἱ ἀπολαύσεις αὗται δεόν νὰ μὴ ὑπερβαίνωσι τὰ εἰσοδήματα οὔτε νὰ ἐξαντλῶνται ταῦτα. Δέον νὰ καταλείπωσι καὶ μερίδα τινὰ εἰς τὴν ἀποταμίευσιν.

Τὸ κεφάλαιον ἔχει καθήκοντα οὐ μόνον ἀπέναντι τοῦ πλησίον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτό. Πρῶτον ὁ αὐτοῦ καθήκον εἶνε νὰ συντηρῇ ἑαυτό. Ὅν πρᾶγμα ὠφέλιμον οὐ μόνον εἰς τὸν ἰδιοκτητὴν αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς τὴν κοινωνίαν ἐν γένει, δεόν νὰ μὴ διασκορπίζεται ριπτόμενον εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους, μετασχηματιζόμενον δ' εἰς κόνιν ἀψηλάφητον καὶ ἄγονον.

Ἡ ἀποταμιευτικὴ δύναμις ἡμῶν εἶνε κατὰ τὴν παρούσαν ὥραν ἡ κυρία δύναμις, δι' ἧς καὶ μόνῃς ἡ Γαλλία ἐπικρατεῖ ἔτι ἐπὶ ὅλων σχεδὸν τῶν λαῶν τοῦ κόσμου.

Τὸ ἐπίσημον λοιπὸν ἐγκώμιον τῆς ἀσωτείας ἐνέχει τι τὸ ἀντεθνικόν, διότι ἤθελε τείνει ὅπως στερήσῃ ἡμᾶς τοῦ ὀργάνου, δι' οὗ ἡ Γαλλία ἐπιζητεῖται ὑπὸ τῶν μὲν, εἶνε δ' ἐπιφοβὸς εἰς τοὺς ἄλλους.

Τὸ Κράτος ἔχει ἐν ὠρισμένῳ μέτρῳ βέβαιον συμφέρον πρὸς τὴν διατήρησιν τῶν περιουσιῶν. Ἐκ τούτου προέρχεται καὶ ἡ ἐπὶ τῶν δικαστικῶν συμβουλίῶν νομοθεσία.

Πόσον καλλίτερον ἐν παρομοίᾳ τινι περιπτώσει δὲν θὰ ἐνεπνέετο ὁ δικαστὴς ἂν, ἀντὶ νὰ εὐσπλαγχνίζηται τοὺς ἀσώτους, τοῦναντίον διέγραφε τὰ καθήκοντα καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀποστολὴν τοῦ πλούτου.

Ὁ ἰδιωτικὸς πλοῦτος ἔχει τῶντι κοινωνικὴν ἀποστολήν. Εἶνε καλὸν νὰ ὑπομνησθῇ καὶ τοῦτο συχνάκις τῷ δικαστῇ. Οὐ μόνον δὲ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς φιλάνθρωπίας καὶ τῆς βοηθείας δεόν ὁ ἰδιωτικὸς πλοῦτος νὰ ἐκζητῇ καὶ νὰ ἐφαρμόζῃ τὰς ὁρατικωτέρας μεθόδους, ἀλλ' ὡσαύτως καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς προόδου ἐν γένει.

Ὁ πλοῦτος δεόν νὰ ᾔηνε ὁ μύστης καὶ ὁ θαυμαστὴς ὅλων τῶν βελτιώσεων ἐν τῇ τέχνῃ, ἐν ταῖς ἐπιστήμῃς, ἐν τῇ γεωργίᾳ, ἐν παντὶ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἀνθρωπίνην ἐμπειρίαν καὶ εὐπραγίαν.

Ἡ περιουσία, πρὸ πάντων ἡ μεγάλη περιουσία, παρέργως μόνον εἶνε μέσον ἀπολαύσεως. Κυρίως εἶνε μέσον ἐνεργείας. Παρέχει εἰς τὸν

ἄνθρωπον τὴν ἱκανότητα νὰ θέτῃ τὴν σφραγίδα τῆς ἰδίας προσωπικότητος ἐπὶ πληθὺς ἀντικειμένων ἐπωφελῶν καὶ διαρκῶν.

Ἐξακουστός ἑκατομμυριούχος Ἀμερικανός, σωστός Yankee, ἦτοι κάτοχος εἰσοδήματος ἑνός, ἢ καὶ πλείονων ἑκατομμυρίων δολλαρίων (ἑνός ἑκατομμυρίου δολλαρίων ἰσχυμένου πρὸς 5,180,000 φράγκα), ὁ Andrew Carnégie, ὁ μέγας μεταλλουργός, ἔγραψε πρὸ τινων ἐτῶν ἓν τινι ἀγγλικῇ ἐπιθεωρήσει, τῇ Nineteenth Century, περίφημον ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον : Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Πλούτου, «Gospel of Wealth.» περιέγραψε δ' ἐν αὐτῷ τὸ σύγχρονον ἔργον τοῦ πλουσίου.

Εἷς ἐκ τῶν σπουδαιωτέρων συγχρόνων Ἀγγλων, ὁ Frederic Harrison, ὁ ἀρχηγὸς τῆς θετικῆς βρεττανικῆς σχολῆς, ἐδημοσίευσεν περὶ τὸ τέλος τοῦ 1893 ἓν τινι τῶν κυριωτέρων ἀμερικανικῶν ἐπιθεωρήσεων, «The Forum», ἄρθρον περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν πλουσίων ἐν τῇ δημοκρατίᾳ, «Uses of Rich men in a Republic». Προέτρεπε δὲ διὰ τοῦτου τοὺς ἑκατομμυριούχους, ὅπως ἐνεργήσωσι κοινωνικὰ ἔργα καὶ μάλιστα ὅπως παρέχωσιν ἀπολαύσεις εἰς τὸ κοινόν, ὡς ἔπραττον οἱ προκάτοχοι αὐτῶν Ἀθηναῖοι καὶ Ρωμαῖοι.

Βέβαιον εἶνε, ὅτι αἱ μεγάλαι βιομηχανικαὶ περιουσίαι εἶνε σπουδαῖον πλεονέκτημα διὰ μίαν χώραν. Ἀναμφισβήτητον δὲ ἐξ ἄλλου, ὅτι αἱ μεγάλαι περιουσίαι ἔχουσιν ἀποστολήν, ἣν δεόν αὗται νὰ πραγματοποιῶσιν.

Ὡραῖον ἔργον θὰ ἐπιτελέσῃ ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ ἐν τῷ μέλλοντι, ἐξαίρουσα τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Καλὸν εἶνε ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ διδῇ αὕτη μαθήματα. Ἀλλὰ τὰ μαθήματα ταῦτα δεόν νὰ ὦσιν ἀρρενωπὰ καὶ ὑγιεῖς λογικῆς....

ΤΟ ΔΙΑΓΥΓΙΟΝ

ΚΑΙ

Η ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ *)

Ὑπερμέτρως διεξοδικόν, οὐχὶ ἀναγκαῖον, μικρόν δὲ λυσιτελὲς ἤθελεν εἶναι, κατ' ἐμὴν γνώμην, νὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα τὴν ἱστορίαν τοῦ διαζυγίου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων μέχρι τοῦ Μεσαίωνα καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων, ν' ἀνασκοπήσωμεν πᾶν ὅ,τι ἐλέγχθη, ἐγράφη καὶ συνεζητήθη ὑπὲρ ἧ κατὰ τοῦ διαζυγίου ἀφ' ἧς τὸ περὶ τούτου ζήτημα ἤρξατο ν' ἀνακινήται, ν' ἀριθμήσωμεν δὲ περιστατικὰ καὶ παραδείγματα ὑπὸ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ πνεῦμα. Ἀπὸ τῆς Ἀδάμ, ἥτις, καταρασθέντος τοῦ Κάιν καὶ ἀποβλήτου γενομένου παρὰ Θεοῦ καὶ γεννητόρων, διέμεινε πρὸς αὐτὸν πιστὴ καὶ σταθερὰ ἐν ἔρωτι, ἀπὸ τοῦ μεγίστου Ἑλλήνος φιλοσόφου, ὅστις ἐκ τῆς δημοσίας οδοῦ ἀπεκρίνετο *hominem planto*, ἀπὸ τοῦ Κάτωνος τοῦ Οὔτικανου, ὅστις εὐμενῶς καὶ οἰκιοθελῶς παρεχώρησε τὴν ἐαυτοῦ σύζυγον

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

*) «Divorzio e Scienza Antropologica»: τοῦ ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας Καθηγητοῦ καὶ Διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς τῆς Ἑκκλησιαστικῆς Ἀνθρωπο-

τῷ φίλῳ αὐτοῦ Ὁρτενσίῳ, ἵνα τέξηται αὐτῷ υἱόν, φιλικῶς δ' εἶτα πάλιν ἀνέλαθεν αὐτήν, ἀπὸ Ἑρρίκου VIII τῆς Ἀγγλίας, ὅστις ἐπέποθ' ἡσεν τὸ διαζύγιον, ὅπως νυμφρευθῇ τὴν Anna Bolena, προέκρινε δὲ κατόπιν ἀντὶ τοῦ διαζυγίου τὴν καρατόμησιν τῆς Bolena ταύτης, ὡς καὶ τῆς Αἰκατερίνης Χόουαρδ, μέχρι τῶν παπικῶν περὶ διαζυγίου θεσπισμάτων καὶ τῶν τόσων καὶ τόσων χωρισμῶν τοῦ σημερινοῦ καιροῦ.

Σήμερον, ἐν τῇ προΐουσῃ ἐξελίσσει τῆς ἐπιστήμης, ἥς πολλαὶ γνώσεις ἔχουσιν ἡδὴ μεταδοθῇ εἰς τὸν πολὺν κόσμον, τὸ περὶ διαζυγίου ζήτημα ἐκ τοῦ εὐθέως λύεται.

Πόσα κατ' ἀναλογίαν δὲν ἔχουσι λεχθῇ, γραφῇ ἢ φαντασθῇ περ τῆς φύσεως, τῆς οὐσίας καὶ τῆς εἰδῆς τῆς ψυχῆς! Τανῦν ὅμως δὲν ὑφίσταται πλέον τοιοῦτό τι ζήτημα, διότι περιλαμβάνεται τοῦτο ὁλόκληρον ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἀντιλήψει περὶ τῆς αὐτῆς καὶ τῆς δυνάμεως». Πόσα δὲν ἔχουσι λεχθῇ, γραφῇ ἢ φαντασθῇ περὶ τῶν βδελυρῶν καὶ μυσαρῶν σχέσεων καὶ ἐπικοινωνιῶν τοῦ παράφρονος πρὸς τὸν διάβολον, περὶ τῶν κλειομένων μεταξὺ ἀμφοτέρων τούτων συμφωνιῶν, περὶ τῆς εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα διεισδύσεως τοῦ πονηροῦ πνεύματος, περὶ τῆς ἰσχύος καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐξορκισμῶν! Τὴν σήμερον ὅμως δι' ἕκαστον ὁ ἀτυχὲς παράφρων δὲν εἶνε ἄλλο τι ἢ ἀσθενὲς ὅπως τόσοι ἄλλοι, ἄξιος φιλανθρώπου μεταχειρίσεως καὶ θεραπείας. Πόσα δὲν ἔχουσι λεχθῇ, γραφῇ, συζητηθῇ καὶ πόσαι ἀραὶ καὶ ἀναθέματα δὲν ἔχουσιν ἐκτοξευθῇ ἀναστροφικῶς πρὸς τὴν πονηρὰν καὶ ἐλευθέραν ὑπὸ τοῦ ἐγκληματίου ἐκλογὴν τοῦ κακοῦ, ὅποσον δὲ μῖσος, περιφρόνησις καὶ ἄνειδος τῶν ἀνθρώπων δὲν ἔχουσιν ἐπισωρευθῇ κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ! Καὶ ὅμως ἡ ἐπιστήμη θεωρεῖ τὴν τῶν τούτων ὡς νοσοῦντα καὶ ἐν ἀνωμαλῇ καταστάσει εὐρισκόμενον, ὡς ἀπλοῦν προτὶν ἐκφυλίσεως.

Ἡ ἐπιστήμη ἐπίσης θὰ καθοδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς τὰς περὶ τοῦ θεσμοῦ τοῦ διαζυγίου ἡμετέρας σκέψεις.

Ὅθεν τὸ πρῶτον τοῦτο μέρος τοῦ ζητήματος, τὸ ἱστορικόν, ἀντὶ ν' ἀνοίξῃ ἡμῖν σήμερον ὁδόν τινα πρὸς λύσιν, δύναται νὰ ᾔηνε ὠφέλιμον μᾶλλον, ὅπως γνωρίσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν ἐξελιξίν, ἣν ἡ τε ἀνθρωπίνη σκέψις καὶ ἡ συνείδησις (ἀναφορικῶς πρὸς τὸ διαζύγιον) ὑπέστησαν μέχρι τῆς περὶ τοῦτου ἐπικρατούσης σημερινῆς ἀντιλήψεως. Καὶ μόνον δειλοὶ τινες καὶ μισόκαινοι ἐρευνηταὶ δύνανται ἀκόμη καὶ σήμερον νὰ συζητῶσι περὶ τῶν παπικῶν περὶ διαζυγίου θεσπισμάτων καὶ τῶν τούτοις παρομοίων, ν' ἀξιῶσι δ' ἔτι, ὅπως ἀπὸ τοιούτων παλαιῶν προηγουμένων συνάγῃσι δικαιολογίας ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ θεσμοῦ τοῦ διαζυγίου. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐποχῇ μόνον ἀπὸ τῶν φυσικῶν νόμων δυνάμεθα νὰ συναγάγῃμεν ὑγιᾶ περὶ τοῦτου συμπεράσματα. Καὶ μόνον ὁ ἔρως, ἡ κυρία αὕτη βάσις τοῦ γάμου, δύναται νὰ ὁδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς ὀρθὰ περὶ τοῦ διαζυγίου πορίσματα.

Μάλιστα ὁ ἔρως! ἤτοι ἡ συμπάθεια, ἡ ἔλξις τοῦ ἀτόμου πρὸς ἕτερον τοῦ αὐτοῦ εἶδους ἀντιθέτου φύλου, ὅπερ ὅσῳ ὠραιότερον εἶνε τόσο καὶ περισσότερον ἀρέσκει, ἡ ἀγωνία πρὸς ἀπόκτησιν αὐτοῦ, ὁ φόβος μὴ τυχόν τοῦτο ἀπολεσθῇ, ἡ φροντίς καὶ ἡ μέριμνα πρὸς διαφύλαξιν αὐτοῦ. Δύο εἰσὶ, κύριοι, αἱ κατὰ τὴν βιολογίαν βάσεις τῆς τε ἡμετέρας αἰσθήσεως καὶ τῶν λοιπῶν ζώων: ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ ὁδύνη. Ἐπὶ τοῦ ἀπαραγράπτου τοῦτου θεμελιώδους κανόνος τῆς φύσεως ἐγείρεται καὶ στηρίζεται ὁλόκληρος ἡ κλίμαξ τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων καὶ παθῶν, ἅτινα αταθερῶς πάντοτε εἰς τὰς ἀρχικὰς ταύτας πηγὰς ἀναφέρονται, οὐδέποτε τὴν μητρότητα ταύτην ἀπαρνούμενα. Τῆς στοιχειώδους δὲ αἰσθήσεως τῆς ἡδονῆς πηγὴ εἶνε ὁ ἔρως καὶ μόνον ὁ ἔρως.

Ἡ τοιαύτη βιολογικὴ φύσις τοῦ ἔρωτος εἶνε ἐπὶ τοσοῦτον ἀληθής, ὥστε ἐν ταύτῃ ἐγκρύπτεται εἰς τῶν πρωτίστων παραγόντων τῆς προσδευτικῆς ὀργανικῆς ἐξελιξέως, αὕτη ἡ τοῦ φύλου ἐκλογή.

Ὁ ὠραίος ὑπὸ αἰσθητικὴν ἐποψιν εἶνε προσέτι καὶ βιολογικῶς τύπος προσδευτικός, εἶνε πληρεστέρα τελειοποίησις τῆς ἀνελιξέως τοῦ εἶδους, εἶνε ὀργανικὴ κατασκευὴ λειτουργοῦσα ἐν γένει τελειότερον. Ὁραῖος

καὶ ἐπαγωγὸς ὑπῆρξεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὡραιότατος ὁ Παρακλῆτος, ὡραίος ἐπίσης ὁ λόρδος Βύρων, ὁ Φραγκίσκος Ferruccio, ὡραίος καὶ ἀνδρείος ὁ Ἰωσήφ Γαριβάλδης, ὡραῖοι ἐπίσης ὑπῆρξαν τοσοῦτοι ἄλλοι, οἵτινες ἐξηγομύκειυσαν τὰ εὖρωστα στοιχεῖα τῶν αἰσθημάτων τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου καλοῦ, τὸ τέλειον ἐν τῇ τέχνῃ, τὸ ὑψηλὸν τοῦ αἰσθήματος τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Ἐκ τούναντίου κατὰ τοῦ προπετοῦς Θεορίτου ὁ Ὅμηρος ἔφαλε τὰ ἐξῆς :

« . . . Αἰσχιστος δὲ ἀνὴρ ὑπὸ Ἰλίου ἦλθεν
 Φολκὸς ἔην, χολὸς δ' ἕτερον πόδα· τῷ δὲ οἱ ὤμῳ
 Κυρτώ, ἐπὶ στῆθος συναχωκότε· αὐτὰρ ὕπερθεν
 Φοξὺς ἔην κεφαλὴν, ψεδνὴ δ' ἐπενήνοθε λάγχη.
 (Ἰλιάδος Β. στίχ. 216—219).

Ὁ Σωκράτης δὲν ἡδυνήθη ν' ἀγαπήσῃ τὸν Θεαίτητον, διότι εἶχε τὴν ρῖνα τεθλασμένην καὶ ἦν δυσειδὴς τὴν μορφήν. Οἱ Πυθαγόρειοι δὲν ἐδέχοντο εἰς τὴν σχολὴν αὐτῶν πάντα, ὅστις ἔφερε σημεῖα, ἐνδοκύνοντα φύσιν κακὴν καὶ μεχθηράν. Ὁ Ἀριστοτέλης καὶ κατόπιν ὁ Καῖσαρ ἐφοβοῦντο τὰ ἄτομα ἐκεῖνα, ὅσα εἶχον πρόσωπα ὡχρὰ καὶ πελιδνά. Ὁ Ζανμπατίστα Δελλαπόρτα ἐξεκόντισε τὴν φοβερὰν Μεσσαλίαν ὡς « ἔχουσιν ἄσθονον καὶ δασεῖαν τρίχωσιν, καταλαμβάνουσαν δὲ αὐτοὺς τοὺς κροτάφους καὶ ὀλόκληρον σχεδὸν τὸ μέτωπον ». Ἀσχημότατος ὑπῆρξεν ὁ τρομερώτατος καὶ ἀπανθρωπότατος ἀρχιλήστης τῆς περιόδου τῆς ἡμετέρας ἀναγεννήσεως, ὁ Caruso. Τερατώδεις τέλος τὴν ὄψιν ὑπῆρξαν οἱ Tropmann καὶ Verzeni, ὀλόκληρος δ' ἡ σημερινὴ ἐγκληματικὴ ἀνθρωπολογία παραδέχεται καὶ ἀποδεικνύει πῶς τὰ μεγαλύτερα καὶ τὰ χειρότερα στίγματα τῆς δυσειδίας καὶ σωματικῆς δυσμορφίας εἶνε προῖξ ἀχώριστος τῶν ἀποτροπαιότερων ἐγκλημάτων.

Ὁ ὡραίος εἶνε ἐπίσης καλός, ὠφέλιμος καὶ χρήσιμος. Ὁ δυσειδής,

ὁ σωματικῶς δύσμορφος ἐκφαίνουσι τὴν ἔκπτωσιν τῆς φυλῆς καὶ τοῦ εἴδους. Ταῦτα δὲ ἡ βιολογία διδάσκει εἰς ἡμᾶς.

Ἐν ταῖς εὐρείαις ἐκτάσεσι τῆς ἐρήμου ἢ τῶν παρθένων δασῶν, ἐκ τῶν διαφόρων μνηστήρων, τῶν διαφιλονεικούντων τὴν ὠραιότεραν καὶ εὐρωστοτέραν λέαιναν, ἐκεῖνος ὁ λέων ἔσται ἐπὶ τέλους ὁ κατὰ προτίμησιν κατακτητὴς αὐτῆς, ὅστις θὰ ἐπιδείξῃ πλείοτερον θάρρος καὶ σημαντικὴν ρώμην πρὸς κατάκτησιν αὐτῆς καὶ ὅστις δι' αὐτὸ τοῦτο θὰ ᾔνῃ ὁ μᾶλλον ἀνάλογον καὶ πρέπον πρὸς τὸ αἰσθητικὸν καὶ βιολογικὸν ἰδεῶδες τοῦ εἴδους τῶν λεόντων. Τοιοῦτοτρόπως ἐν ταῖς ἀπεράνταις πεδιάσι τῆς Παταγονίας ἡ κατάκτησις τῆς ὠραιότερας καὶ ἐν ἐρωτικῇ διαθέσει διατελούσης φορβάδος διαφιλονεικεῖται μεταξὺ τῶν μᾶλλον εὐστροφῶν, ὀρμητικῶν καὶ ζωηρῶν πῶλων, αἵτινες ἕνεκα τῶν ἰδιοτήτων τούτων εἶνε καὶ οἱ κάλλιον σωματικῶς ὀργανισμένοι ἐκ τοῦ εἴδους αὐτῶν. Ἡ μεγαλοπρεπεστέρα ἐπίσης ἀμνὰς καθὼς καὶ ἡ ζωηροτέρα αἰῖς ἐπὶ ματαίῳ θὰ διαφιλονεικηθῶσι παρὰ τῶν ἁρρένων τοῦ εἴδους αὐτῶν τοῦ νὰ γένωνται ἐπὶ τέλους κτῆμα τοῦ ἰσχυροτέρου κριοῦ καὶ τοῦ μᾶλλον μεγαλᾶνχου καὶ ἀλαζόνος τράγου. Ὁμοίως ἐν τοῖς ἀλκιμοτέροις ἀγροτικοῖς πληθυσμοῖς ἡμῶν οἱ ἰσχυρότεροι καὶ ρωμαλεότεροι νεανῖαι, ὡς ἐπίσης αἱ ἀνθρωπότεραι καὶ θελκτικώτεραι ἀγρότιδες ἀναζητοῦνται καὶ ἔλκονται ἀμοιβαίως ἐπὶ τῶν πρασίνων ἀγρῶν, τὰ ζεύγη δὲ ταῦτα ἐνοῦνται συνηθέστερον ἐκεῖ διὰ θερμοῦ, ἀλγισμονήτου ἐρωτικοῦ φιλήματος, ὑψολογμένου παρὰ τῶν νόμων τῆς φύσεως καὶ τοῦ κόσμου. Ἐνίοτε ὅμως, ἐξεγειρομένου καὶ ὑπερισχύοντος καὶ παρ' αὐτοῖς τοῦ πρωτογενοῦς ἀγρίου ἐνστίκτου τῆς τοῦ φύλου ἐκλογῆς, συνάπτεται καὶ μεταξὺ τούτων αὐτῇ αὕτῃ ἢ πάλῃ, οἷα καὶ μεταξὺ τῶν θηρίων τῆς ἐρήμου καὶ τῶν δασῶν, παρέχονται δ' ἡμῖν τότε σκεναὶ φοβεραί, καθ' ἃς ἐκ ζηλοτυπίας χάριν ὠραίας τινὸς ἀγρότιδος ἐφορμῶσι κατ' ἀλλήλων οἱ πρὸς ἀπόκτησιν τῆς εὐνοίας ταύτης ἐρίζοντες, φονευόμενοι διὰ πληγμάτων ἐγχειριδίου ἢ δεινῶν λιθοβολισμῶν.

Ὁ νικητὴς, ὁ προτιμώμενος παρ' αὐτῆς, ὁ ἐπιζῶν, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ ἰσχυρότερος, ὁ γενναιότερος, ὁ κάλλιον σωματικῶς ὀργανισμένος καὶ ὠραιότερος, διὰ τοῦτο δὲ καὶ χρησιμώτερος εἰς τε τὴν φυλὴν καὶ τὸ εἶδος. Ἐνῶ ὁ ἀσθενέστερος, ὁ οὐτιδανός, ὁ εὐήθης καὶ

μωρός, ὁ δυσειδής καὶ δύσμορφος παραμελεῖται καὶ περιφρονεῖται, ἀποκρούεται ἢ ἡττᾶται, ὥστε ὁ πρῶτος ἐπικρατεῖ ἐν τῇ παραγωγῇ τοῦ γένους, τὰ ὑπερέχοντα δὲ αὐτοῦ χαρακτηριστικὰ μεταδίδονται εἰς τὸ εἶδος καὶ τὴν φυλὴν, βαθμὴδὸν τελειοποιούμενα.

Γεγονὸς νέον, ἐπιβεβαιωθὲν προσφάτως παρὰ τῆς ἐπιστήμης, εἰδικῶς διὰ τῆς ἐργασίας τοῦ Lombroso, εἶνε ὅτι ὁ ἐγκληματικός τύπος τῆς γυναικός, ἡ ὑπαρξίς δηλονότι τῶν ἐκφύλων ἀνωμαλιῶν ἀπαντᾷ παρ' αὐτῇ σπανιώτερον ἢ παρὰ τῷ ἀνδρί. 1) Εἰς δ' ἐκ τῶν κυριωτέρων λόγων τοῦ φαινομένου τούτου ἔγκειται ἀκριβῶς ἐν τῇ τοῦ φύλου ἐκλογῇ. Διότι ὁ ἀνὴρ προτιμῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς κάλλιον σωματικῶς καὶ ἠθικῶς ὀργανισμένας γυναῖκας, πρόσθετος δὲ καὶ ὠραιότερας, καταφρονεῖ τὰς ἀσχημοτέρας καὶ ἀνωμάλως διαμεμορφωμένας, αἵτινες τοιοιτοτρόπως καθίστανται σὺν τῷ χρόνῳ ταχέως ἀραιότεραι, ἐνῷ ἐπὶ μᾶλλον οἱ χαρακτηῖρες τῶν ὑγιειντέρων καὶ εὐρωστοτέρων διαδίδονται. Καὶ εἶνε τοῦτο τοσοῦτον ἀληθές, προστίθουσιν ὁ Lombroso, ὥστε προκειμένου περὶ ἀνωμαλιῶν, περὶ τῶν ὁποίων ὁ ἀνὴρ ἐλαχίστην δίδωσι προσοχὴν ἢ ταῖς ὁποῖαις χρᾶται οὗτος πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ ἐξυπηρέτησιν, ἐμμένουσιν αὗται πλέον καὶ ἀπαντᾷ συνηθέστερον, ὡς μὴ ὑπὸ τοῦ ἀνδρός καταφρονηθεῖσαι. Τοιαῦτα δὲ παραδείγματα εὐρίσκομεν παρὰ τοῖς Ὀττεντόττοις.

*
* *

Ὁ ἔρως λοιπὸν εἶνε βᾶσις φυσικὴ τῶν ἐνώσεων μεταξὺ τῶν φύλων ἐπὶ τῷ ἀμέσῳ σκοπῷ τῆς ἡδονῆς, τῆς ἀπολαύσεως καὶ τέρψεως τοῦ ατόμου καὶ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς διατηρήσεως καὶ τῆς τελειοποιήσεως τοῦ εἶδους. Ἄγει δ' οὗτος εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐκλογὴν τοῦ κρείττονος ἐν τῇ φυλῇ καὶ τῷ εἴδει. Ἐφ' ὅσον τφόντι καὶ μέχρις οὗ ὁ ἔρως ὑφίσταται, εἶνε ἀληθῶς δεσμὸς ἀδιάρρηκτος τῶν γαμηλίων ἐνώσεων, πρὸς ὃν οὐδεὶς

1) Ὁρα «Vita moderna, Gior. d'arte, scienza e lettertuara», ἀριθ. 1ος, Ἰανουάριος 1893: *Tipi di criminali* ὑπὸ C. Lombroso.

ἄλλος δεσμός τεχνικός, ὅσον αὐτοήρως καὶ ἐὰν ᾔνε, δύναται νὰ παραβληθῇ.

Αἱ περισσότεραι καὶ αἱ τραγόνες, οὕτωςι κάλλιστα καὶ ἐρωτικῶς συζευγνύμεναι, δὲν ἀποκάρηναι καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ζωὴν νὰ ἀνταλλάσῃσι τὸ τρυφερόν φίλημα τῆς ἀγάπης καὶ νὰ μερίζωνται προθύμως τὰς φροντίδας περὶ τῶν ἐκγόνων αὐτῶν μέχρις αὐτοῦ τοῦ θανάτου. Τοιοῦτοτρόπως, ὅσον αὐθόρμητος καὶ ἀληθὴς ἐν ὑποστάσει εἶνε ὁ ἔρως, ὅστις συνδέει δύο ἀνθρωπίνους καρδίας, ἐπὶ τοσοῦτο δὲν ὑπάρχει φόβος, ὅτι δύναται οὗτος εὐχερῶς νὰ ἐλαττωθῇ καὶ νὰ παύσῃ. Τοῦναντίον μάλιστα ἡ εὐάρεστος καὶ ποθητὴ ἐπανάληψις, ἡ ἕξις τῆς βαθέως ἐκείνης ἱκανοποιούσης καὶ εὐφραυνούσης ἀπολαύσεως, ἡ ἰσχυροτάτη ἕξις, ὡς ὁ Δάρβιν ὀνομάζει αὐτήν, ρυθμίζεται καὶ ἀποβαίνει ἀχώριστος ἐκ τῆς ζωῆς τῶν δύο τούτων ἀτόμων, ὁ θάνατος δὲ μόνον διαλύει αὐτήν. Ἀχώριστοι καὶ ἀδιαίρετοι ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ὑπῆρξαν ὁ Ἀλέξανδρος Μαρσίνη καὶ ἡ Ἑρρικέτα Λουδοβίχη Μπλοντέλ, ὁ Αὐρηλιανὸς Σάφφη καὶ ἡ Γεωργία αὐτοῦ, ὁ Λουδοβίκος Σεπτεμβρίνη καὶ ἡ Ραφαήλα αὐτοῦ.

Ὅποτεν δ' ὁ ἕτερος, ἕνεκα τῆς διαρρηγνυμένης συνεχείας καὶ ἐξακολουθήσεως τῆς ἰσχυροτάτης ταύτης ἕξεως, δὲν ἀκολουθῇ τῷ ἄλλῳ ταχέως εἰς τὴν μοιραίαν αἰωνίαν ἀποδημίαν, δὲν ἀπομένει αὐτῷ ἄλλο τι ἢ νὰ ζῇ ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τῆς χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης, τῆς φιλοφροσύνης καὶ τῶν ἀλησμονήτων ἐκείνων ἀμοιβαίων ἐκδηλώσεων αἰσθηματος, ἐξακολουθεῖ δ' ἐτι θάλλων ἐν αὐτῷ ὁ ἔρως πρὸς τὸ λατρευθὲν ἀντικείμενον μέχρις οὗ καὶ οὗτος κατέλθῃ καθὼς τοῦτο ἐπίσης εἰς τὸν τάφον.

*
* *

Ἄλλ' ἐνταῦθα παρίσταται ἀνάγκη ὅλης τῆς ἡμετέρας περισκέψεως διὰ λεπτοὺς τινὰς καὶ σπουδαίους λόγους, βιολογικοὺς καὶ κοινωνιολογικοὺς.

Ὁ ἔρως δὲν εἶνε ἐνδομᾶ τι τοσοῦτον ἀπλοῦν, σταθερόν, ἀναλλοίωτον καὶ ἀμετάβλητον, κεκομμένον ὑπὸ τὸ αὐτὸ μέτρον ἐν παντὶ ἀτόμῳ.

Ἔχει οὗτος τοὺς βαθμούς, τὰς ἀναλογίας, τοὺς νόμους αὐτοῦ. Πρὸ παντὸς δὲν ὑπάρχει οὗτος ἀείποτε ἐν βαθμῷ κοινῷ καὶ ἐπαρκεῖ, ἀλλὰ κατέρχεται ἐνίοτε τόσον κάτω τοῦ συνήθους ἐπιπέδου, ὥστε σχεδὸν νὰ ἐκλείπῃ. Ἀφ' ἐτέρου δὲ πάλιν ἐκ τυφλῆς τινος καὶ χυδαίας ἐξ ἐναντικτου ὠθήσεως πρὸς τὸ ἕτερον φύλον ἀνέρχεται οὗτος βαθμηδὸν καὶ φθάνει, διὰ τοσούτων φάσεων τοῦ αἰσθήματος τῆς συμπαθείας διερχόμενος, μέχρι τῆς σφαίρας τῶν λεπτοτέρων ἀρωμάτων τοῦ ἐρωτικοῦ πάθους, μέχρι τοῦ ἡρωϊσμοῦ αὐτοῦ, ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς ὑψηλοτέροις βαθμοῖς ἔχει συγχρόνως τὸ τε φυσιολογικὸν καὶ τὸ νοσηρὸν αὐτοῦ μέρος.

Ὁ ἔρωσ πρὸς τούτοις ἅπαξ ἀναθορῶν δὲν εἶνε διὰ τοῦτο ἐσωτερικῶς καθ' ἑαυτὸν διαρκής, ἀλλ' ἡ διάρκεια αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἐξ ὅρων καταλλήλων καὶ εὐνοϊκῶν πρὸς ἐξακολουθήσιν συμφώνως πρὸς τὸν νόμον, ὅστις κανονίζει τὴν ἐμφάνεισιν καὶ τὴν ἐξαφάνεισιν, ὡς καὶ τὴν μεταμόρφωσιν τῶν ἡμετέρων διαφόρων συναισθημάτων, συνψῶδ' τέλος πρὸς τὴν φυσικὴν γένεσιν τοῦ ἔρωτος ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ αἰσθήματος τῆς τέρψεως, οὐτινος ἡ πατρότης, ὡς ἀνωτέρω ἐλέγομεν, οὐδέποτε διαμψισθητεῖται.

Ὁ ἔρωσ εἶνε ὅπως καὶ ἡ ὀδύνη. Ὅσω σφοδρὰ καὶ ἐὰν ᾔνε αὕτη κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ γονέως, τοῦ ἀδελφοῦ, τοῦ φίλου ἢ ἐπὶ τῇ ἀντιξίῳ τύχῃ, ὁ χρόνος μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ βαθμηδὸν μετριάζει αὐτὴν μέχρις οὗ ἐντελῶς ἀποσθέσῃ ταύτην. Ἐὰν δὲ ἐνεκα τῆς πρώτης ταύτης αἰτίας ἡ ὀδύνη αὐξάνῃ τούναντίον καὶ ἐμμένῃ διαρκούσα, δὲν εἶνε αὕτη πλέον ὀδύνη φυσιολογική, ἀλλὰ νοσηρά. Εἶνε πρᾶκτροσύνη, εἶνε λυπομανία. Ἀλλ' ὅμως καὶ ἐντὸς αὐτῶν ἀκόμη τῶν φυσιολογικῶν ὁρίων δυνατὸν ἡ ὀδύνη νὰ μὴ καταπαύσῃ καὶ διαρκῶς νὰ ἐμμένῃ, ὅπου τὰν νέα ἐπανειλημμένα αἰτία ἀφυπνίζωσιν ἀπαύστως τὴν ἀνάμνησιν τῆς πρώτης ἐκείνης αἰτίας, ἧς ταῦτα συνέπειαι τυγχάνουσιν : οἷον ὅταν γηραλέοι ἢ στεῖροι γονεῖς βλέπωσι κατασπαταλώμενα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν ἢ ὑφίστονται τὴν κακομεταχείρισιν μισθωτῶν ἀνθρώπων, ἃς αἰτίας, — ὅπως θλίβωνται, — δὲν θὰ εἶχον, ἐὰν ὁ υἱὸς αὐτῶν δὲν ἀπέθνησκε.

Τοιοιουτρόπως καὶ ὁ ἔρωσ θῆκτον ἢ βράδιον ἐλαττοῦται καὶ ἀπο-

σθένυνται, ἐὰν ἐλλείπωσιν αἱ ἐπανειλημμέναι τρυφερότητες τῆς μεταξὺ τῶν δύο συζύγων οἰκειότητος, αἱ ἀμοιβαῖαι εὐαρέσκειαί, αἱ ἐκατέρωθεν φροντίδες καὶ μέριμναι, αἱ ὑπερβαλλόντως συμπαθεῖς ἐνέργειαι τοῦ ἐνὸς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, καθ' ἃς καὶ μόνας περιπτώσεις εὐρίσκει ὄντως ὁ ἔρως τὴν βεβαίαν καὶ σταθερὰν αὐτοῦ τροφήν, ὅπως καταστῇ δύναμις ἐπὶ μακρὸν καὶ ἰσχυρῶς ἀσκούμενη, ἥπως ἡ κραταιοτάτη αὕτη δύναμις διαρρυθμισθῇ καὶ καταστῇ διαρκὴς καὶ ἀνεξάλειπτος.

Ὁ ἔρως τέλος, —κοινωνιολογικῶς ἐξεταζόμενος, — δὲν ἀφίεται πάντοτε ἐλεύθερος εἰς τὴν ἐκλογὴν, μᾶλλον δὲ συχνότερον τοῦναντίον συμβαίνει.

Ὅθεν ἐνώπιον ἐνὸς φαινομένου τοσοῦτον εὐρέος καὶ ὑποκειμένου εἰς ὄρους τοσοῦτο ποικίλους καὶ περιπεπλεγμένους, δὲν ἐπιτρέπεται τὸ ἀποφαινεσθαι περὶ τούτου ἐκ τῶν προτέρων, μετὰ πολλῆς δ' εὐκολίας παραδέχεσθαι καὶ διίσχυρίζεσθαι, βεβαιοῦν ἢ ἀρνεῖσθαι. Μόνον ἡ ἀντικειμενικὴ ἐξέτασις δέον νὰ χρησιμεύῃ ὡς γνώμων ἡμῶν.

Καὶ ἰδοὺ :

* *

Θ' ἀπαιτήσητε αἶσθημα ἐρωτικὸν παρά τινος ἐλλιποῦς τὴν διάνοιαν, παρά τινος βλακός; Δὲν θὰ δυνηθῇ οὗτος νὰ δώσῃ ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν ἔκκτηται. Ἐνεκεν ἐπισχέσεως τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ὁργανισμοῦ αὐτοῦ, λυπηροῦ ἀποτελέσματος κληρονομικῆς ἐκφυλίσεως, εὐρίσκεται κάτω τοῦ ἐπιπέδου, ἐφ' οὗ συνήθως ὁ ἄνθρωπος διατελεῖ, δὲν δύναται δὲ νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ ὕψους ἐπαρκοῦς ἐρωτικοῦ αἰσθηματος.

Καὶ ὅμως ἐνίοτε ἡ διάγνωσις πῶν εὐήθων καὶ ἡλιθίων δὲν εἶνε εὐκόλος 1) οὐδ' εἰς αὐτὸν τὸν ἐργάτην τῆς ἐπιστήμης. Συχνάκις οὗτοι, οἱ ἔχοντες ὑποστρόγγυλον καὶ εὐτραφὲς πρόσωπον ἀνθρώπου ἐν ἀμεριμνησίᾳ καὶ ἀναλγησίᾳ φυτοζωοῦντος, ροδόχρους δὲ τὰς παρειάς αὐτῶν, ἐξα-

1) A. Zuccarelli: Da Deficienti ad idioti, Napoli. A. Tocco 1891. (Ἀνακρίνωσις εἰς τὸ VII Ἰταλικὸν Ψυχιατρικὸν Συνέδριον ἐν Μιλάνῳ, τῷ ἔτει 1891).

πατώσι καὶ ἐλκύουσι διὰ τῶν κομφῶν ἐξωτερικῶν τρόπων. Οὕτω νεάνιδες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον εὐγενῶν καὶ εὐκαταστάτων οἰκογενειῶν τῇ ἐπικουρίᾳ αἰγλῆς τινός, ἥτις περιβάλλει ταύτας ἔνεκα τῆς κοινωνικῆς αὐτῶν θέσεως καὶ τῆς ἐπιτηδεΐας τῶν γονέων προνοίας, συζεύγνυνται πολλάκις νέους ἐρασμίους καλοὺς καὶ ἡσυχούς. Θὰ νυμφευθῇτε τοιαύτας; ἡρώτα ἐπιδεξίως ὁ αἰμύνηστος Καθηγητὴς Buonomo τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐξεταζομένους. Καὶ ἐὰν ἀπήντων καταφατικῶς, κατέκρινεν αὐτοὺς τότε ἀδυσωπῆτως. Ἐπιθέσατε ἐπὶ τῶν ροδοχρόων ἐκείνων παρειῶν τὸ πρῶτον φίλημα, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἀνάψῃ φλόγα διαπύρου τρυφερᾶς ἀγάπης, — καὶ θέλετε εὑρεῖ τεμάχιον κρέατος παγερόν. Ὅσῳ τὸ πνεῦμα εἶνε ἄδρανές τόσῳ καὶ ἡ καρδία τυγχάνει ψυχρά.

Δύναται ὁ ἡλίθιος νὰ ἔχῃ καὶ ἔχει πολλάκις τυφλὰς καὶ χυδαίας ἐξ ἐνστίχτου στιγμιαίας ὁρμάς, αἵτινες ὠθεύουσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ νὰ ἐπιτίθεται οὐ σπανίως καὶ κατὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀδελφῆς καὶ κατ' αὐτῆς τῆς μητρός, ἀλλ' ἄμέσως μετὰ τοῦτο ἡ ἐρωτικὴ αὐτοῦ ὁρμὴ ἀπατμίζεται εἰς μωρὸν καὶ ἄνιστον μειδίωμα, μεταπίπτει δ' οὗτος εἰς τὴν συνήθη αὐτῷ ἀπάθειαν, ἀδιαφορίαν καὶ ψυχρότητα. Προσομοιάζει οὗτος τότε πρὸς τὸν κύνα, ὅστις εὐνοεῖ καὶ ὁράττεται τῆς πρώτης κυνός, ἥτις ἀντιπαρέρχεται, ἀλλ' ἐγκαταλείπει καὶ λησμονεῖ ταύτην εὐθὺς ὡς ὁ πόθος αὐτοῦ ἀποσβεσθῇ.

Ἐὰν ὁ ἐπιστήμων ἐπιτυγχάνῃ μᾶλλον, ὅπως ὑπάγῃ τὰ πράγματα εἰς γενικοὺς κανόνας, ὁ καλλιτέχνης εἶνε ἱκανὸς νὰ ἐξατομικεύῃ ταῦτα. Καὶ ὁ Αἰμίλιος Ζολᾶ, ὁ μέγας τῆς πραγματικῆς σχολῆς μυθιστοριογράφος, ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Le ventre de Paris» παρουσιάζει ἡμῖν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Marjolin εἰκόνα ζωηράν τοῦ εἵδους τούτου τοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ ἐνεργεῖν περὶ ὧν ἤδη ὁμιλῶ ἡμῖν.

Τοιαῦτα ἄτομα δὲν κέκτηνται τὰς συνθήκας, ὅπως προμηθευθῶσι σύντροφον πιστὸν τοῦ βίου καὶ ὑπεκκαύσωσιν ἐν αὐτῷ ἔρωτα διαρκῆ.

Καὶ ὅμως ! Πόσαι καλαὶ νεάνιδες νουνεχεῖς, καλῶς ἀνατεθραμμέναι, εὐεῖδεις καὶ χαρίεσαι δὲν ἐπέπρωτο νὰ ἰδῶσι παρὰ τὸ πλευρόν αὐτῶν ἡλίθιον ἐκ τῶν ἀνωτέρων χαρακτηρισθέντων, ἐπιβληθέντα αὐταῖς ὑπὸ τῶν γονέων, εἴτε διότι οὗτοι ἐθαμβώθησαν ἐκ τῆς μεγάλης τούτου

περιουσίας, εἴτε διότι ἐκολακεύθησαν ἐκ τῶν παλαιῶν οἰκογενειακῶν αὐτοῦ ἐνσήμων, θύματα γενόμενοι παραδόσεών τινων, ἢ διότι ἐκολακεύθησαν καὶ ἐξηπατήθησαν ὑπὸ ἐπιδεξίων μεσιτῶν ; Αἱ καλαὶ νεάνιδες ἐνεκα τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῶν λεπτότητος τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ ἐνεπιστεύθησαν ὁλοκλήρως εἰς αὐτοὺς καὶ ὤμοσαν ἐπὶ τῆς ἀγαθότητος τῶν συμβουλευτῶν αὐτῶν ἢ δὲν ἐκέκτηντο ἀκόμη τὴν ἀρκοῦσαν ἐνέργειαν καὶ τὸ θάρρος, ὅπως ἐπαναστῶσι καὶ ἀντιστῶσι κατὰ τῆς θελήσεως αὐτῶν. Εἶνε θύματα, ἔστω. Ἄλλ' ὁ τοιοῦτος γάμος οὐδεμίαν ἔχει ἠθικὴν βάσιν.

* *

Ἐχομεν ὡσαύτως τὸν ἀνυπότακτον εἰς γάμον, τὸν ὑπὸ φόβου πρὸς σύναψιν τοιοῦτου κατεχόμενον. Μάλιστα, ὑπάρχει καὶ φόβος πρὸς γάμον, ὡς ὑπάρχουσι τόσοι καὶ τόσοι ἄλλοι φόβοι. Ζῶσι τινες ἄγαμοι καθ' ὅλον αὐτῶν τὸν βίον, ἐπειδὴ, μὲν οὗτοι σκεφθῶσι περὶ τοῦ γάμου, τῶν βαρῶν καὶ τῶν κινδύνων αὐτοῦ, τοιαύτη οὐδυνῆρά ἀγωνία καταλαμβάνει καὶ περισφίγγει τούτους, ὥστε δὲν ὑπολείπεται αὐτοῖς ἄλλη ὑπεκφυγή, ἄλλος τρόπος πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἡσυχίας ἢ μόνον ἡ συνεχὴς καὶ αἰωνία ἀγαμία. Κακῶς δ' ἐννοουμένη ἀγάπη καὶ πρόληψις τῶν μητέρων, προσπάθειαι δὲ καὶ παγῖδες στηνόμεναι ὑπὸ τῶν θείων ἢ τῶν ἀναδόχων ἐμπλέκουσι τοὺς ἀτυχεῖς τούτους ἐνίοτε εἰς τὸν δεσμὸν καὶ τὰ δίκτυα τοῦ γάμου.

Οἱ γάμοι τότε δι' αὐτοὺς εἶνε πραγματικὴ κόλασις, πλήρης ἀγωνιῶν, ταραχῶν, ἀλγυδόνων καὶ θλίψεων. Οὐδεὶς δ' ἐπιθυμεῖ νὰ διαμένῃ ἐν τῇ κολάσει.

Ὁ ἀτυχὴς τότε ποθεῖ διακαῶς καὶ ζητεῖ ἐπιμόνως τὴν μόνωσιν, τὸ μόνον μέσον δι' οὗ δύναται νὰ ἐπανεύρῃ τὴν ἡσυχίαν αὐτοῦ, ἐν τῇ συναισθήσει ὅτι μόνον δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς ἑαυτόν, τὸ μόνον μέσον, ὅπερ καθίστησιν αὐτῷ ἀνεκτὴν τὴν ὑπαρξιν... Ἐ ! διαλύσατε τὸν

ὀδυνηρὸν καὶ βασανιστικὸν τοῦτον δεσμόν, ὃν οὗτος οὐδέποτε ἐν ἐλευ-
θερίᾳ προαίρεσει καὶ ἐκλογῇ θὰ συνῆπτεν.

*
*

Ἄλλ' ἰδοὺ ὡσαύτως καὶ ἡ ὑστερική, ἡ ψυχρὰ καὶ ἄγονος, ἡ ἐχρούσα
ἀείποτε ἀξιώσεις καὶ οὐδέποτε ἱκανοποιουμένη, ἡ ἰδιότροπος καὶ θα-
πανῶσα, ἡ ὀργίλη, ἡ ὑπὸ σπασμῶν καταλαμβανόμενη, ἡ ὑπὸ φαντα-
σιοκοπιῶν καὶ πλανῶν τῶν αἰσθήσεων κυριευμένη, ἡ θέλουσα νὰ περι-
πλανᾶται, ἡ ἀνεπιτηδεύει πρὸς τὰς φροντίδας τοῦ οἴκου, ἡ ἀπειθὴς εἰς
τὰς κοινωνικὰς ἀπαιτήσεις. Αὕτη φέρει μεθ' ἑαυτῆς τὰ μεγαλείτερα
βάσανα τοῦ γάμου καὶ οὐδεμίαν χαράν. "Ω! πῶς θέλετε ν' ἀπο-
δοκιμάσητε καὶ νὰ κατακρίνητε τὸν ἄνδρα, ὅστις δὲν ἔχει τὴν
δύναμιν, ὅπως ὑποφέρῃ ταύτην καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν; Ἄς
καταδαπανᾷ αὕτη, ὅποταν ἔχῃ, τὴν πλουσίαν αὐτῆς κληρονομίαν εἰς
εὐτυχὴ ταξείδιον ἢ εἰς περιποίησιν τῆς υἰείας αὐτῆς, διότι ἄλλως εἶνε
τοσοῦτον ἀδεξία πρὸς τὸν διπλοῦν φυτικὸν σκοπὸν τοῦ συζυγικοῦ βίου.

Τινὲς τῶν δειλαίων τούτων συζύγων προσῆλθον εἰς ἐμέ, ἐπικαλού-
μενοι δίκην ἐπιθανατίων φάρμακόν τι θεραπευτικὸν δραστήριον, μέσον
τι σωτηρίας, ἀπηλπισμένοι, ἀνήσυχoi, μελετῶντες αὐτοκτονίαν, σχε-
δὸν παράφρονες!

Υπέμνησα τὴν ὑστερικήν, διότι ἀφρονώτερα συγκομίζει θύματα ἢ
παρὰ τῷ θήλει φύλῳ ἐπικρατοῦσα αὕτη νεύρωσις, μὴ ἐννοῶν ἐν τού-
τοις διὰ τούτου ν' ἀποκλείσω τὸν ὑστερισμὸν τοῦ ἄρρενος φύλου, οὐχ
ἤττον ὁμοίως ἀληθοῦς, οὐδ' ἐπίσης ὀλιγώτερον σπανίου τὴν σήμερον,
ἐνεκα τῆς ἐπικρατούσης νευροπαθείας, χαρακτηριστικῆς τῆς σημερινῆς
ζωῆς.

*
*

Ὁ ἠθικῶς παράφρων. "Ω! ὁ ἠθικῶς παράφρων στερεῖται ἀληθοῦς
ἠθικοῦ αἰσθήματος καὶ φίλτρου. Δὲν εἶνε ὅμως ἄμοιρος ἡ ἐλλιπὴς τὴν
διάνοιαν, ἀλλὰ πολλάκις θαυμάζεται ἐπὶ γοργῇ καὶ ζωηρᾷ τοιαύτῃ, ἐπὶ

ἐπαγωγῇ διαλεκτικῇ ἱκανότητι, ἐπὶ λεπτότητι εὐφυΐας, πανουργίας, ὑποκρίσεως καὶ καθεξῆς, ὥστε νὰ ἔξαπατᾷ τὸν κόσμον καὶ πρὸς τοῦτοις εὐκόλως εὐγενῆ τινα καρδίαν, ἥτις ποθεῖ καὶ ὀφείλει ἀπὸ φύσεως ν' ἀγαπᾷ, ζητεῖ δὲ ν' ἀνταγαπᾶται. Ὅθεν, συσφιγθέντος ἅπαξ τοῦ μετ' αὐτοῦ γαμηλίου δεσμοῦ ἔνεκα κακοήθους καὶ χυδαίας ἐπιθυμίας ἣ ἔνεκεν ἀπληστίας πρὸς ἀπόκτησιν χρήματος ἢ ἐκ καθαρᾶς ἰδιοτροπίας, ὃ ἤθικῶς οὗτος παράφρων πρὶν ἢ ἔτι προσκρούσῃ εἰς τὸν ποινικὸν κώδικα, ἀποκτείνων λόγου χάριν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ἔνεκεν οὐτιδανῆς ἰδιοτελείας ἣ στραγγαλίζων τὴν μητέρα αὐτοῦ ἀπλῶς καὶ μόνον, διότι ἤρνηθη νὰ δώσῃ αὐτῷ μίαν σπιθαμὴν γῆπέδου, ἐν ζευγος ἐνωτίων ἣ ἐν νέον ἐνδύμα, θὰ καταπιέσῃ, θὰ καταισχύνῃ, θὰ κακομεταχειρισθῇ, θὰ συκοφαντήσῃ ἐπὶ ἀνυπάρκτοις αἰτίαις, σκληρῶς κατὰ μυρίους τρόπους θὰ βασανίσῃ τὴν ἴδιαν σύζυγον, ἐπιτηδελῶς συγκαλύπτων τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ, ὅπως μὴ αὕτη γίνηται καταφανὴς εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου. Ὡ! ἀποσπάσατε ἀπὸ τοιοῦτου μαρτυρίου τὸ ἀτυχὲς θῦμα. Ἄλλως καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ εἴθε ἠθικῶς παράφρονες.

Ἐλθωμεν τώρα εἰς τὸν περὶ τὰς γενετησίους ὁρμὰς διεστραμμένον. Ἐπεθύμουν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀλλὰ δὲν δύναμαι ἔνεκα λόγων εὐκόλως ἐννοουμένων νὰ δώσω ὑμῖν ἐκ τοῦ πραγματικοῦ τύσας κατ' ἰδίαν εἰκόνας μοναδικῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ αἰσθάνεσθαι, ἡρτημένων διὰ τοῦ κωμικοῦ, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ τοῦ τραγικοῦ, συζύγων καταλλήλων μᾶλλον νὰ ἐκπληρῶσι καθήκοντα γυναικὸς καὶ ἀντιστρόφως, ἐχόντων ὀρέξεις κτηνώδεις, παντελῶς πρὸς τοὺς συζυγικοὺς κανόνας ἀντικειμένους, ἀγνοουμένους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἣ καὶ ζηλοτύπως ἀποκρυπτομένους ὑπὸ τῶν παιδαγωγῶν ἣ τῶν μητέρων, ὅπως μὴ περιέλθωσιν εἰς γνῶσιν τῶν ἀπειροβίων θυγατέρων αὐτῶν. Ἀλλὰ τί θὰ εἰπωσιν αἱ μητέρες αὗται, ὅταν κατόπιν θὰ ἰδῶσιν οὐ μόνον τὰ ὄνειροπολήματα καὶ πᾶσαν χαρὰν τῶν τοσοῦτον ἡγαπημένων καὶ ἀθῶων πλασμάτων αὐτῶν ἀνεπιστρεπτὲ διαλυομένας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν αἰδῶ τοῦ βίου ἀναιδέστατα προσβαλλομένην ὑπὸ ἀδιορθώτου τινὸς ἠθικῶς διεστραμμένου, ὅστις κατα-

πιστικῶς καὶ τυραννικῶς ἐπιμένει νὰ ἐκπληρῶσι τὰς παρὰ φύσιν ἐπιθυμίας αὐτοῦ, τί θὰ εἴπωσιν ἐὰν δυνθῶσι προσέτι νὰ παραστῶσιν εἰς τὰ ἠθικὰ καὶ ὕλικὰ βασανιστήρια, τὰ ἐπιβαλλόμενα εἰς τὰς ἀτυχεστάτας ταύτας συζύγους ;

Ὅστις δύναται καὶ θέλει, ἅς ἀναγνώσῃ ἐν τοῖς ἡμετέροις βιβλίοις περὶ τῶν διαστροφῶν τῆς γενετησίου ὁρμῆς καὶ ταχέως θὰ μάθῃ ἀρκετά, ὥστε νὰ φοβηθῇ καὶ νὰ ὀρρωδῇ. Ἐγὼ μόνον λέγω ἐνταῦθα, ὅτι κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας ἤθελεν εἶναι τοῦτ' αὐτὸ διάπραξις ἀτιμίας καὶ ἐξευτελισμὸς ἀπέναντι τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει, ἐὰν χιλιάρικς δὲν θραυσθῶσιν οἱ δεσμοὶ τοῦ αἰσχροῦ τούτου καὶ ἀηδοῦς συνοικεσίου.

* *

Θὰ μοὶ παρατηρήσητε : Πῶς εἶνε δυνατόν ἐν τῇ πρακτικῇ ν' ἀναγνωρισθῶσι καὶ ἐξελεγχθῶσι πᾶσαι αὗται αἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀνώμαλοι συνήθαι, μικρὸν ἢ οὐδαμῶς φανερούμεναι, δολιοτρόπως συγκαλυπτόμεναι μᾶλλον, ἀνεκταὶ ἢ οὐ παρὰ τοῦ ἐτέρου τῶν συζύγων ἀναλόγως πρὸς τὴν διάφορον εὐπάθειαν ἐκάστου καὶ τὸν ἰδιαιτέρον τρόπον τοῦ αἰσθάνεσθαι ; Ἀποκρίνομαι : Ἀδιαφόρως τῆς βοήθειας ἢ τοῦ ἀποκλειστικοῦ ἔργου τῆς νεωτέρας ἀνθρωπολογικῆς—κλινικῆς ἐπιστήμης, εἰς ἣν ἡμεῖς ἀκριβῶς θέλομεν ἐνταῦθα ἐν τῇ πατρίδι τοῦ Ζάν Μπατίστα Δελλαπέρτα ν' ἀνεγείρωμεν ἴδιον αὐτῆς ναόν, τοιαῦται συνήθαι ἀποτελοῦσιν αὐτὰς ταύτας τὰς ἀγνώστους αἰτίας, διὰ τῆς μεγαλειτέρας πολλάκις καλυπτομένης οἰκογενειακῆς μυστικότητος, αἵτινες καθιστῶσι τοὺς προσωπικοὺς χωρισμοὺς ἀνεπανορθώτως πλέον ἀνεπιδέκτους συνδιαλλαγῆς. Αἱ μικραὶ διαφοραὶ χαρακτήρων, αἱ μικραὶ παραλλαγαὶ καὶ τὸ ἀσυμβίβαστον αὐτῶν, ὅταν οἱ ἐνόδοτατοι καὶ οὐσιώδεις ὄροι τοῦ ἔρωτος δὲν ἐλλείπωσι, σὺν τῷ χρόνῳ διὰ τῆς βαθμιαίας συνοικειώσεως καὶ τῶν ἀμειβαίων ὑποχωρήσεων ἐξομαλύνονται καὶ ἐξισοῦνται εἰς τρόπον, ὥστε καθίστανται αὗται σχεδὸν ἀπαρατήρητοι. Ἄλλ' ἐὰν πρόκηται περὶ οὐσιωδῶς ἀσυμβιβάστων ἰδιοτήτων, αἵτινες σφόδρα ἐναντιοῦνται πρὸς τὸν φυσικὸν τρόπον τοῦ αἰσθάνεσθαι,

ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ σκέπτεσθαι τοῦ ἐνὸς τῶν συζύγων, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἢ συμμόρφωσις καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους συναρμογὴ αὐτῶν εἶνε ἀνθρωπίνως καὶ βιολογικῶς ἀδύνατος, μόνῃ δὲ λύσει εἶνε νὰ δια-
 ζευχθῶσιν οὗτοι ἀπ' ἀλλήλων διὰ παντός. Ἰδοὺ ἐν τοιαύτῃ περιπτώ-
 σει τὸ ἐπίκαιρον καὶ ὠφέλιμον τοῦ § 2 τοῦ ἄρθρου I τοῦ ὑπὸ τοῦ Villa
 προταθέντος περὶ διαζυγίου νομοσχεδίου.

* *

Ἐφθάσαμεν ἤδη εἰς πέρας ; Οὐχὶ ἀκόμη.

Ὁ ἐγκληματίας ! ὦ ! μὴ μοι εἴπητε ὅτι παρανομεῖ προσέτι καὶ ὁ
 ἄθλιος, ὅστις ὠθεῖται ὑπὸ τῆς πείνης, ὅτι ληστεύει οὕτως καὶ αὐτὴν τὴν
 Παναγίαν, ἵνα μὴ ἴδῃ ἀποθνήσκοντα ἐκ πείνης τὰ τέκνα αὐτοῦ, ὅτι,
 φονεύων, περιφρονεῖ τὸν θάνατον καὶ ἐκεῖνος, ὅστις διακαίεται ὑπὸ φιλο-
 γεροῦ ἔρωτος πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἀνθρωπότητα. Γνωρίζω ταῦτα
 πάντα καὶ ἐγὼ ἐπίσης καλῶς, ὅπως γνωρίζουσι ταῦτα ἁπλῶς ὅλοι οἱ
 νεώτεροι τῆς ἐγκληματικῆς ἀνθρωπολογίας ὁπαδοὶ ἀπὸ τοῦ διδασκάλου
 πάντων Καίσαρος Λαμπρόζο, ὅστις ἐν τῇ προσφάτῳ ἔργῳ αὐτοῦ περὶ
 τοῦ «πολιτικοῦ ἐγκλήματος» ὁμιλεῖ μετὰ βαθείας ἀγάπης καὶ
 σεβασμοῦ περὶ ὅλων τῶν ἀληθῶν ἡρώων τοῦ ἀγίου ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
 καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἀγῶνος. Δὲν θέλω νὰ ὁμιλήσω περὶ τούτων, εἴτι-
 νες ἀγαπηθέντες καὶ λατρευθέντες ἐν τῇ ζωῇ καταλείπουσιν ὀπισθεν
 αὐτῶν θαψιλὴ καὶ πλουσίαν κληρονομίαν αἰσθημάτων ἀγάπης πρὸς
 αὐτούς. Θὰ ὁμιλήσω περὶ ἐκείνου, ὅστις ἐκ φύσεως ἔνεκεν ἐκφυλίσσεως
 καὶ ὀργανικῆς διαστροφῆς, διὰ λόγους ἀταβιστικούς τυγχάνει ὢν ἄγριος
 καὶ σκληρὸς, κτηνώδης καὶ ἀνυπότακτος εἰς τοὺς συγχρόνους νόμους
 τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ συμβιώσεως, εὐκόλος καὶ ἐπιρρεπὴς εἰς τὴν διά-
 πραξιν τοῦ ἐγκλήματος, ὅστις κλέπτει καὶ ἀρπάζει, ἐφορμᾷ καὶ προσ-
 θάλλει, τραυματίζει καὶ φονεύει καὶ τὰ ἱερὰ βεβηλοῖ, ὁρμώμενος
 ἀπλῶς ἐκ τοῦ ποταποῦ καὶ χυδαίου ἐνστίκτου τῆς ἰδίας ἐγωϊστικῆς
 ἱκανοποιήσεως. Ὅποταν ὁ ποινικὸς κώδὴξ κατέλαβε τοιοῦτόν τινα, ἢ
 δ' ἐπιστήμη ἐξήτασε καὶ ἐστιγματίσεν αὐτόν, χάριν δὲ τῆς κοινωνικῆς
 ἀσφαλείας οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς καλλιτέραν μεταχείρισιν αὐτοῦ δὲν

ὕπολείπεται ἢ ἡ ἀπομόνωσις αὐτοῦ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἢ ἰσοβίως, εἰπατέ μοι διατί θέλετε πλησίον αὐτοῦ, ἐκ γενετῆς τοσοῦτον ἀτυχοῦς, νὰ δημιουργήσητε καὶ ἄλλον μεγαλείτερον διὰ τῶν νομικῶν δεσμῶν καὶ τῶν ἱερουργικῶν κανόνων ;

Καὶ ἀναλογίζεσθε ὅποια περιφρόνησις καὶ ὕβρις προσάπτεται πρὸς τούτοις καὶ προξενεῖται εἰς τὸ εὐγενές καὶ ὑψηλὸν αἶσθημα διὰ τῆς σκιάς, τοῦ φάσματος, τῆς κηλίδος τοῦ χυδαίου ἐγκλήματος καὶ ὅποιον λόγον ἀποτελεῖ τούτο τοῦ ἀκαταμοχλήτου καὶ διαρκοῦς ἀπροσαρμοστοῦ, τοῦ ἀφορήτου καὶ ἀσυμβιβάστου ; Ἰδοὺ ἐν πρόσφατον περιστατικόν.

Καλὴ τις κόρη εἶχε μόλις πρὸ δύο μηνῶν συνδεθῇ δι' ὕμεναίου πρὸς διδάσκαλόν τινα, ὅστις πρὸ δύο ἐτῶν εἰσελθὼν εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν εἶχε ὥσει φαινομενικὰ δειγματα χρηστοῦ καὶ τιμίου ἐργάτου, ὁπόταν εἰς τὸ ὑπουργεῖον, ὅπερ εἶχεν ὑπ' ὄψιν ἤδη νὰ προαγάγῃ αὐτόν, ἐστάλῃ αἰτήσεις πρὸς παραδοχὴν εἰς τὴν διδασκαλίαν ἀτόμου τινός, φέροντος τὸ αὐτὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον, ἔχοντος δὲ τὰς αὐτὰς χρονολογίας ἐν τοῖς τίτλοις αὐτοῦ καὶ ἡλικίας τῆς αὐτῆς πρὸς τὸν ρηθέντα σύζυγον. Τηλεγραφικῶς τὸ ὑπουργεῖον ἀνέστειλε τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ καὶ ἤρξατο νὰ ἐξετάζῃ περὶ τοῦ πράγματος. Τίς ἦτο ὁ εὐγενής, ὁ τίμιος καὶ φιλόπρονος ἐκεῖνος διδάσκαλος ; Ἦτο περιπεπλεγμένος μετ' ἄλλων τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ μελῶν εἰς εὐρὺ δίκτυον κλοπῶν καὶ ἄλλων ἐγκλημάτων, ἐκρύβη δ' ἀπατηλῶς εἰς τὴν τάξιν τῶν διδασκάλων !

Πῶς ! ἐπανελάμβανεν ἡ νέα, κλαίονσα. Ἀνέμενον μέχρι τοῦ τριακοστοῦ ἔτους, ἐπεμελήθην καὶ διεφύλαξα ζηλοτύπως ἄθικτον τὸ ἄνθος τῆς παρθενίας μου διὰ μέσου τοσοῦτων δυσκόλων συνθηκῶν, ὥς ἀείποτε ὑπερνίκησα, — καὶ τώρα ἐπὶ τέλους τίνι ἐπέπρωτο νὰ θυσιάσω αὐτήν ; ... εἰς κλέπτειν, εἰς ἐγκληματίαν ! Κλαίει καὶ θρηνεῖ, θλίβεται καὶ μελαγχολεῖ, σκέπτεται ν' αὐτοκτονήσῃ, ἀποπειράται νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν σκέψιν αὐτῆς, μικροῦ δεῖν καὶ παραφρονεῖ.

Περιβαλλομένη ὑπὸ τῆς ἀγάπης τῶν οἰκείων αὐτῆς, παρηγορουμένη, τυγχάνουσα περιποιήσεων, ἀναλαμβάνουσα. πόθεν ἐπὶ τέλους ἀρύεται αὕτη τὴν δύναμιν, ὅπως ζήσῃ ὅπωςδὴποτε ἀνεκτῶς ; Μόνον ἐκ τῆς ληφθείσης ἀπεφάσεως νὰ μὴ ἐπανίδῃ πλέον κατὰ πρόσωπον τὸν βδελυρὸν

ἐκείνων, ὅστις ἐβεβήλωσε τὴν τιμὴν αὐτῆς. Θὰ ἐπιμείνητε ὑμεῖς ὅπως κρατήσητε συνεσφιγμένον ἀκόμη τὸν σκληρὸν τοῦτον δεσμόν ;

* *

Ὁ παράφρων τέλος. Δείλαιοι παράφρονες, θύματα ἐξαγνίζοντα τὰ ἁμαρτήματα τῆς φύσεως καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὦν, οἶμοι ! ὁ πολιτισμὸς ἀντὶ νὰ ἀραιοῖ συμπυκνοῖ τοὺναντίον καθ' ἑκάστην ἐπὶ μᾶλλον τὰς φάλαγγας !

Εἶνε ἰάσιμος ὁ παράφρων, ὑπολείπεται ἀκόμη γλυκεῖα τις ἐλπίς, ὅτι ἐν τῇ εἰς ζόφον πυκνὸν διατελούσῃ ἐκείνῃ κεφαλῇ θ' ἀναλάμψῃ ἀκτίς τις λογικοῦ, φωτὸς ; Ὡ ! ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ μεγαλειτέρα συμπάθεια, αἱ μεγαλειτέρας φροντίδες καὶ προσπάθειαι ἄς ἐπιδωψιλευθῶσιν εἰς τοῦτον, ἐὰν ᾔηται ἄξιος ἀγάπης, ἄς ἐνθαρρύνωσιν, ἄς συνδράμωσι τὸν ἄμοιρον παράφρονα !

Ἐὰν ἐν τούτοις δὲν ἐθεραπεύθῃ οὗτος καθ' ὅλοκληρίαν, εἶνε ὅμως εἰσέτι ἀνεκτὴ ἡ ὑπαρξὶς αὐτοῦ διὰ τῶν δυνατῶν οἰκογενειακῶν περιποιήσεων ; Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ συζυγικὴ ἀγάπη ἄς ἐμπνέῃ τῷ ἐτέρῳ τῶν συζύγων τὴν πρὸς τοῦτο ἀναγκαίαν καρτερίαν καὶ δύναμιν.

Ἄλλ' ἐὰν ἡ ἐπιστήμη ἀπεφάνθῃ ἀμετακλήτως περὶ τοῦ ἀνιάτου τῆς ἀσθενείας, διὰ παντός δὲ ἡ διάνοια αὐτοῦ ἔσται ἐν τῷ σκότει βεβυθισμένη, διαρκὲς ἡ λήθη τοῦ παρελθόντος καὶ ἡ ἀδιαφορία καὶ ἀναισθησία τῆς καρδίας αὐτοῦ, συνεχὲς δὲ ὁ κίνδυνος διὰ τὴν οἰκογένειαν καὶ διὰ πάντας ἕνεκα τῆς ἀθεραπεύτου ταύτης παραφροσύνης, ὁ ἀτυχὲς τότε δὲν δύναται ἄλλως νὰ θεωρῇται ἢ ὡς νεκρὸς ὡς πρὸς τὴν ἄλλοτε προσωπικότητα αὐτοῦ, νεκρὸς ὡς πρὸς τὴν ἀτομικότητα ἀνθρώπου ἐν ὁμαλῇ καταστάσει εὐρισκομένου, νεκρὸς ὡς πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον. Καὶ μετὰ τὸν θάνατον, κατὰ τὸν πρότερον μνημονευθέντα φυσιολογικὸν νόμον, ἡ οὐδὴ τῶν ἐπιζώντων μετριάζεται μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ ἀποσβέννυται διὰ τοῦ χρόνου, ἀναγεννᾶται δὲ καὶ ἐπιβάλλεται ὁ πόθος καὶ ἡ ἀνάγκη ἐλευθέρας κανωνικῆς ἐκδηλώσεως τῶν ἀναποφεύκτων ὀργανικῶν λειτουργιῶν. Εἶνε δ' ἀνάγκη, ἥτις πρέπει νὰ ἰκανοποιηθῇ.

Ἐὰν ὑμεῖς ἀντιπαχθῆτε εἰς τοῦτο, θὰ διαπράξετε ἔργον ἐναντίον τῆς φύσεως, μάταιον καὶ κινδυνῶδες,

* *
*

ὦ ! ἐννοῶ τί θὰ ἐπεθυμεῖτε νὰ μοι εἴπητε, εἰς τὰς διαθέσεις τῆς εὐγενοῦς καρδίας ὑμῶν ὑπέκοντες : ὅτι ἀξιεπαῖνος καὶ φιλόανθρωπος ὑπῆρξεν ἡ Ἀδὰ, ἥτις, ὅποτεν οὐρανὸς καὶ γῆ ἦσαν ἐναντίον τοῦ Καῖν, παρὰ πάντων ὃ ἦτο οὗτος κατηραμένος καὶ ἀπόβλητος, μόνῃ αὕτῃ δὲν ἐγκατέλιπεν αὐτόν, ἀλλὰ παρέμεινε πλησίον αὐτοῦ πιστὴ καὶ πλήρης στοργῆς, — ὅτι ὃ ἀξιεπαῖνος εἶνε ὁ σύζυγος ἐκεῖνος, ὅστις, παρὰ φρονησάσης τῆς γυναικὸς, ἦν ἡγάπησε, περιβάλλει ταύτην ἐν τῇ συμφορᾷ αὐτῆς διὰ τῆς μεγαλειτέρας συμπαθείας, ἀφοσιούται ὃ ὀλέκληρος καὶ προσφέρει ἑαυτὸν ὀλοκαύτωμα εἰς ταύτην ! Μάλιστα ! οἱ τοιοῦτοι εἶνε ἥρωες. Καὶ ὅταν ἔχητε πρὸ ὑμῶν αὐτῶν ἥρωα ἢ ἡρωίδα, δὲν εἶνε πλεόν ἀνάγκη συζητήσεως περὶ οἰωνόηποτε νομικῶν δεσμῶν. Ὑπέκουσιν οὗτοι ἀδυσωπήτως, κατ' αὐτοὺς τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῶν, εἰς τὸ ὑψηλὸν καὶ εὐγενὲς αὐτῶν αἶσθημα ἢ εἰς τὸν ὑστερισμόν, ὅστις τοσοῦτους καθίστησι διαστήμους. Ἀλλ' ὅμως ὁ ἡρωϊσμός δὲν ὀρίζεται ἐκ τῶν προτέρων καὶ δὲν ἐπιβάλλεται, οἱ δ' ἥρωες δὲν ἀποτελοῦσι τὴν συνήθη ζύμην τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες δυστυχῶς καὶ μοιραίως ὑπακούουσιν εἰς τοὺς προηγούμενους ἐξηγηθέντας νόμους. Ὅποτεν οἱ ὄροι, οὓς ἡ φύσις τάττει, δὲν ἔλαβον χώραν ἢ ὑπερεπηρόθησαν, ἔρως δὲν ὑπάρχει καὶ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἢ δὲ συζυγικὴ ἔνωσις καὶ συμβίωσις εἶνε διὰ παντὸς διαλυμένη.

* *
*

Ἐξερχόμενος ἤδη ἐκ πεδίου κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον νοσηρῶν συνθηκῶν, ἀφωρωσῶν εἰς ἓνα ἐκ τῶν συζύγων, δὲν θὰ παραμελήσω νὰ ἐξετάσω πρὸ ὑμῶν ἐπὶ στιγμὴν τινα, ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ κατὰ φύσιν

κλίσεων καὶ τῆς ἀνατροφῆς, αἵτινες προώρισται νὰ συγκρούωνται ἔστιν ὅτε ἀμοιβαίως ἐν τῷ γάμῳ. Πολλάκις, εἰς τοιαύτας περιστάσεις, αἱ μεταγενέστεραι ἐκείναι ἀμοιβαῖαι συμμορφώσεις τῶν συζύγων, περὶ ὧν ἀνωτέρω ὠμίλησα, ὅν ἐἴνε δυνατόν ἐνεκεν ἐλλείψεως ἐπαρκoῦς ἐκατέρωθεν ἀντισταθμίσεως, διότι τὰ καθ' ἑκάστην αἷτια δυσαρεσκείας, λύπης καὶ δυσμενείας ὑπερέχουσι κατὰ πολὺ τῶν σπανίων, ἐφημέρων καὶ παροδικῶν αἰτίων εὐχαριστήσεως, ἐπικρατοῦσι δ' ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἐπιφέρωσι καὶ ἀμιουργῶσι διαθέσεις καὶ καταστάσεις τῆς ψυχῆς δυσαρέστους, αἵτινες ἐπὶ τέλους καταντῶσιν ἀφόρητοι. Τότε ἐπισυμβαίνουνσιν ἐνίοτε οἱ χωρισμοὶ κατ' ἀμοιβαίαν συναίνεσιν (δικαστικῶς δ' εἴτα ἐπικυρούμενοι), ἐπιτρεπόμενοι ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ἀστικoῦ κώδικος (ἄρθρ. 156), διότι ἑκάτερος ἐκ τῶν συζύγων αἰσθάνεται καὶ πείθεται, ὅτι δὲν ἐἴνε δυνατόν πλέον νὰ συμβιώσῃ μετὰ τοῦ ἑτέρου, προτιμᾷ δὲ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν κατὰ μόνας ζωὴν. Διατελοῦσι τοιουτοτρόπως ἐπὶ πολὺ ἀδιάλλακτοι μεθ' ὅλας τὰς ἀποπειράς καὶ τὰς δοκιμὰς τῶν συγγενῶν πρὸς συμφιλίωσιν αὐτῶν καὶ μεθ' ὅλους τοὺς νέους λόγους προσεγγίσεως, οὓς τὰ τέκνα αὐτῶν δημιουργοῦσι. Γνωρίζω δὲ πολλὰ τοιαῦτα σχετικὰ περιστατικὰ καὶ διαφόρου μάλιστα εἶδους.

Φαντασθῆτε ἓνα νέον μάλα ἀγαπητόν, ψυχῆς ποιητικῆς, εὐγενoῦς καὶ λεπτῆς προσέτι, τυχόντα ἐξαιρέτου ἐκπαιδεύσεως, ἣν ἀπλήστως ἐπεζητήσεν ἐν ἐλευθέραις σπουδαῖς καὶ ἐνασχολήσεσιν ἐν μέσῳ μεγάλου τινὸς κέντρου, ὅστις ἐπὶ μικρὸν ἐπωφθαλμιάζε καὶ ὠνευροπύλει σύντροφόν τινα τοῦ βίου πλήρη χάριτος, ἐκλεκτοῦς κεντημένην τρίπους καὶ ἔχουσα τρυφερὰ αἰσθήματα, ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὰ ἴδια αὐτοῦ, πεπλασμένην ἴσως κατὰ τὸ ἰδεῶδες τοῦ Δάντου, ὅστις λέγει πού:

«Τόσον εὐγενῆς καὶ τόσον ἀγαθὴ φαίνεται ἡ ἐμὴ σύζυγος, ὅπoταν ἕτερόν τινα χαιρετίζῃ, ὥστε πᾶσα γλῶσσα τρέμουσα ἄλλalos καθίσταται, οὐδὲ τολμῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ νὰ προσατενίσωσιν αὐτήν», —

(Δάντου — Νέα Ζωή, § XXVI,)

— καὶ ὅστις κατόπιν, ἀναγκασθεὶς νὰ ἐπανέλθῃ καὶ νὰ ζῇσῃ ἐν τῷ χωριδίῳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, καταδικάζεται ἐνεκα οἰκογενειακῶν συμπερόντων ἢ δι' ὕλικoὺς σκοποὺς νὰ ὑπεισέλθῃ εἰς τὸν ζυγὸν νεανιδoῦς τινος

ἀγροίκου, τραχείας καὶ ἀκατεργάστους τοὺς τρόπους ἐχούσης, θυγατρὸς κυρίου τινὸς ποιμνίων ἢ τυροκόμου, πλουσίως προικισθείσης, ἥτις πάλιν ἀναλόγως πρὸς τὰς βλέψεις αὐτῆς εὐρίσκει ἐν τῇ προσώπῳ αὐτοῦ οὐχὶ τὸν ἱκανὸν καὶ κατάλληλον δι' αὐτὴν ἄνδρα, ἀλλὰ φαντασιοκόπον τινὰ καὶ ὀκνηρόν, διὰ τοιούτων δ' ἐπιθέτων φιλοδωρεῖ αὐτὸν καὶ καταπικραίνει ἡμέραν καὶ νύκτα.

Ἀναστρέφοντες τὴν τὰ πράγματα λάβετε ὑπ' ὄψιν ζωηράν τινα, χρίεσαν καὶ ἄθραν κόρην, ἀνατραφεῖσαν καὶ συνειθίσασαν νὰ ζῇ ἐν σφαίρᾳ κομποῦ κόσμου μεγάλου τινὸς κέντρου, ἐν μέσῳ τερπνῶν συνδιαλέξεων καὶ μεθυστικῶν χορῶν μαγευτικῶν αἰθουσῶν, ὡς καὶ καλλιτεχνικῶν ἀπολαύσεων, εἰς ἣν ἐπεβλήθη νὰ λάβῃ συζύγον πλούσιόν τινα κτηματίαν ἐπαρχιώτην, — ἔστω καὶ μὴ δυσειδῇ κατὰ τὴν μορφήν, — μόνον καὶ μόνον, διότι εἶνε τοσοῦτο πλούσιος, ὥστε νὰ δύναται νὰ περιβάλλῃ αὐτὴν κυριολεκτικῶς διὰ τοῦ χρυσοῦ. Ἀφοῦ παύσωσι τὰ δῶρα καὶ αἱ χαρμόσυνοι ἐορταὶ τῶν πρώτων ἡμερῶν, ὁ χρυσὸς τοῦ χρηματοκιβωτίου τοῦ συζύγου, αἱ ἀφθονοὶ δαπάναι καὶ ἡ ἀγροίκος ἀπλότης του, ἐκ νέου τελείως ἀφροισιμένου εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν ἀπεράντων κτημάτων ἢ τὴν διοίκησιν τῆς βιομηχανίας αὐτοῦ, δὲν θὰ ἰσχύσωσιν ὥστε αὕτη ν' ἀπαρνηθῇ ἤδη ὅλον τὸν ὥραϊον ἐκεῖνον κόσμον, — ὃν ἐγκατέλιπε πρὸ μικροῦ, — καὶ ν' ἀριερωθῇ διὰ παντός εἰς τὴν νέαν σφαῖραν, τοσοῦτον φεῦ! διάφορον τῆς πρώτης. Ὑπὸ τὸν πολυτελεῆ ἐκεῖνον παστὸν θὰ ἐκραγῇ τότε ἀφρόκτως φοβερὰ ἔρις, ζωὴ δέ, πλήρης βασάνων, θ' ἀποσθῇ πᾶσαν χαρὰν, ὥστε ταχέως θὰ θεωρηθῇ προτιμότερον ἢ τὸ διαζευχθῆναι ἢ τὸ ἀποθανεῖν. Ὅμιλῳ μετὰ γνώσεως πολυκρίθμων περιστατικῶν, παρελθόντων καὶ προσφάτων. Ἀδυνατῶ νὰ μνημονεύσω ὀνόματα. Ἀλλὰ τελευταῖον ἡ ὥραία καὶ εὐχαρις κόρη ἐνὸς ἐκ τῶν μᾶλλον εὐδαιμόνων καλλιτεχνῶν τῆς ἡμετέρας κοινωνίας δὲν κατωρθώθη νὰ πεισθῇ, ὅπως συμδώσῃ μεθ' ἐνὸς νέου ἐπαρχιώτου, ὅστις ἤθελε περικαλύψει αὐτὴν ἀληθῶς διὰ χρυσοῦ, ἀλλ' ἐπροτίμησε νὰ ἐπανέλθῃ ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ πατρὸς ἄνευ μὲν συζύγου, ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς γοητείας τῆς πόλεως ταύτης τῆς σειρήνος Παρθενοπαίας, — τῆς Νεαπόλεως.

Ἀναλογίσθητε τὴν αὐξοῦσαν ἀντιπάθειαν καὶ τὸ ἀσυμβίβαστον μετ'

ἀλλήλων ὥς καὶ τὴν ἐν βασάνοις καὶ πικρίαις διαρρέουσιν ζωὴν τῶν δύο συζύγων, ὧν ὁ μὲν εἰς τρέφεται ἐκ τῶν θεληγέτρων τῆς τέχνης, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς σκηνῆς, ὁ δ' ἕτερος κατεχόμενος ὑπὸ ἰσχυρῶν οἰκογενειακῶν προλήψεων κατὰ τοιούτων κλίσεων καὶ ἐπαγγελμάτων, προσκεκολλημένος δ' εἰς ζωὴν ἡσυχον καὶ γαληνίαν, περιωρισμένην καὶ ἀφωσιωμένην εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων, ἔχει πόθους, θελήσεις καὶ ἀξιώσεις ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτους!

Πολλὰς ἀκόμη τοιαύτας περιπτώσεις εἶχον ν' ἀναφέρω εἰς ὑμᾶς. Ἄλλ' ἐνταῦθα σταματῶ. Γνωρίζετε ὑμεῖς τόσα καὶ τόσα σχετικὰ παραδείγματα ἐκ τῆς καθημερινῆς πείρας ὑμῶν...

* *
*

Ἀπέναντι τῆς ἡλιθιότητος, τοῦ ἐκ τοῦ γάμου φόβου, τοῦ ὑστερισμοῦ, τῆς ἠθικῆς παραφροσύνης, τῶν διαστροφῶν τῆς γενετησίου ὁρμῆς, τοῦ ἀδιορθώτου ἐκ γενετῆς ἐγκληματίου, τῆς ἀνιάτου παραφροσύνης τοῦ ἐτέρου τῶν συζύγων, ἀπέναντι τῆς μεγάλης ἀνομοιότητος τῶν κλίσεων καὶ τῆς ἀνατροφῆς ὁ ἕρως ἡ δὲν γεννᾶται ἢ ἀπαξ ἀναφυεῖς κατὰ μοιραῖον φυσικὸν νόμον μαραινέται ἀκολούθως, φθίνει καὶ ἐκλείπει. Τοῦ ἔρωτος δ' ἐκλιπόντος, ὁ γάμος ἀπόλλυσι πλέον τὴν βάσιν αὐτοῦ, στερεῖται δὲ παντὸς σκοποῦ ἀμέσου καὶ ἀπωτέρου. Ἀνάγκη δὲ παρισταται νὰ διαλυθῇ. Ἐὰν ὅμως τούναντίον ἐπιμείνητε νὰ συγκρατήσῃτε αὐτὸν διὰ τῶν τεχνικῶν νομικῶν δεσμῶν, θὰ ὑποβάλῃτε καὶ θὰ ἐπαυξήσῃτε τὴν ὁδύνην, τὴν μῆνιν καὶ τὴν ἀντιπάθειαν, τὸ μῖσος, τὴν θλίψιν καὶ τὸν πόνον καθ' ὅλας αὐτῶν τὰς χειροτέρας διαβαθμίσεις καὶ συνεπειὰς καὶ ἐκεῖ, ὅπου ἀκριβῶς ἐνομίσατε, ὅτι θ' ἀποφύγητε βλάβην, θὰ ἐπιβάλητε δὲ τὸ καθήκον καὶ θὰ ἀποκαταστήσῃτε τὴν εἰρήνην, θὰ παρασκευάσῃτε τούναντίον τὸ ἐγκλημα καὶ τὸν θάνατον, τὴν μοιχείαν, τὴν δηλητηρίασιν, τὴν αὐτοκτονίαν, τὸν μαρασμόν, γενεὰν δ' ἐκφυλον, μὴ ἀγαπωμένην καὶ ἐπικατάρaton.

Μάλιστα, μὴ ἀγαπωμένην καὶ προσέτι ἐπικατάρaton!

Ὁ ἐν Βιέννῃ Benedikt μετὰ τῆς ὑπὸ πάντων ἀναγνωριζομένης αὐθεντίας αὐτοῦ λέγει, ὅτι : αὐτὴ τὴν μητέρα ἐν γένει τὸ τέκνον ση-

»μαίνει ὁλόκληρον τὸν πλοῦτον τῆς χαρᾶς τοῦ γάμου. Πρὸς ἀπόκτησιν τοῦτου ὑπομένει καρτερικῶς ὅλας τὰς ἐνοχλήσεις καὶ τοὺς κινδύνους τῆς κυοφορίας, ἡ δὲ πρώτη κραυγὴ τοῦ βρέφους εἶνε δι' αὐτὴν ἡ ἀγγελία τῆς ἀπελευθερώσεως. Ὅσῳ μεγαλειότερος εἶνε ὁ ἔρωσ πρὸς τὸν σύζυγον αὐτῆς, ὅσῳ ζωηρότερα εἶνε ἡ ἀνάμνησις τῶν συζυγικῶν περιπτώξεων, τοσοῦτῳ μεγαλειότερα εἶνε καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ ἐκ τοῦτου ἀποκτηθὲν τέκνον. Ἀλλοίμονον, ἐὰν ἡ γυνὴ συνέλαβεν ἄνευ νῆδονικῆς αἰσθήσεως καὶ τέρψεως, ἀντιπαθοῦσα πρὸς τὸν πατέρα τοῦ τέκνου. Ὑποφέρει τότε, διαρκούσης τῆς κυοφορίας, χωρὶς νὰ ἔχη παρηγορίαν τινά, βασανίζομένη ὑπὸ ἀνιερῶν ἀναμνήσεων. Ἀλλοίμονον, ἐὰν ἡ γυνὴ συνέλαβεν ἐν στιγμῇ ἐρωτικῆς παραφορᾶς καὶ ἐγκατελείβῃ... καὶ ἀφέθῃ... εἰς τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν αὐτῆς βάσανον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει γεννᾶται ἀντὶ ἀγάπης μῖσος καὶ ἀποστροφή σφοδρὰ κατὰ τοῦ τέκνου, ἥτις ἄγει εἰς τὴν παιδοκτονίαν. Καὶ οὐχὶ κατὰ συγκυρίαν ὁμιλῶ πλέον περὶ ὑμῶν, ὧ γυναῖκες, αἵτινες ἡναγκασμέναι ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἔνεκα παραλόγων τρόπων τοῦ σκέπτεσθαι καὶ βαρβάρων παραδόσεων καὶ προλήψεων νὰ πάσχητε πάντοτε καὶ νὰ πάσχητε ἐποδύνως, ὑμεῖς εἰδικῶς ὀφείλετε ν' ἀναμνήντε ἐκ τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου μίαν τῶν νομίμων καὶ θεμιτῶν ἐκδικήσεων ὑμῶν.

* *
*

Τοιοῦτον λόγον καὶ τοιαύτας βάσεις ἔχοντας τοῦ θεσμοῦ τοῦ διαζυγίου, στηριζομένης ἀδιασείστως ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως καὶ τῶν νόμων τῶν φυσικῶν γεγονότων, τίνα ἀποτελέσματα οὗτος θὰ ἔχῃ;

Ὁ θεσμὸς τοῦ διαζυγίου, λύων ὀριστικῶς τοὺς ἅπαξ ἤδη ἀνεπανορθώτως χαλαρωθέντας ἢ οὐδέποτε στενῶς ἀπὸ φύσεως συσφιγθέντας δεσμούς, ὀλεθρίους τοιοῦτοτρόπως ἀποβαίνοντας τοῖς τε κατ' ἰδίαν ἀτόμοις καὶ τῇ κοινωνίᾳ ἐν γένει, διασπῶν δὲ τούτους ὅπως δώσῃ πάλιν τοῖς κακῶς καὶ ἀτυχῶς συνδεθεῖσι τὴν ἐλευθερίαν, ἵνα προβῶσι εἰς εὐτυχεστέρας καὶ διαρκεῖς ἐνώσεις, ζητεῖ, θέλει, ἀπαιτεῖ ὅπως ἐν τῷ ὁργανισμῷ τῆς οἰκογενείας, τῷ στρώματι τούτῳ τοῦ συγχρόνου

κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ τεθῇ ἢ ἐκ γρανίτου, ὡς εἶπεῖν, ἀδιάσειστος βάσις, ἣν ἡ φύσις αὐτῇ καὶ μόνῃ χορηγεῖ.

Ὑπὸ τοιοῦτο πνεῦμα κατενοήθη καὶ ἐδοκιμάσθη ὁ θεσμός τοῦ διαζυγίου παρὰ τῶν ἄλλων πεπολιτισμένων ἐθνῶν, ἅτινα ἤδη ἀνέγραψαν τοῦτον ἐν τοῖς κώδικιν αὐτῶν, ὑπὸ τοιοῦτο δὲ πνεῦμα καὶ οὐχὶ ὕφ' ἑτερόν τι βεβαίως ἠθέλησαν καὶ ἐπεζήτησαν τὴν εἰσαγωγὴν τούτου καὶ παρ' ἡμῖν αἱ πεφωτισμένοι συνελεύσεις καὶ τὸ Ἰταλικὸν κοινοβούλιον, ὅπερ τετράκις ἐν μεγάλῃ πλειοψηφίᾳ ἔλαβε κατ' ἀρχὴν ὑπ' ὄψιν τὸ νομοσχέδιον τοῦ ἀξιολύμου Villa, τοῦ κρατεροῦ τούτου ὑπερμάχου τοῦ θεσμοῦ τοῦ διαζυγίου.

Τὴν ἐλευθέραν δὲ καὶ ψυχρῶς λελογισμένην ἔννοιαν τοῦ θεσμοῦ τοῦ διαζυγίου, τὴν ἐπιστημονικὴν τούτου ἀντίληψιν, τὴν διαρρυθμιστικὴν καὶ διακανονιστικὴν αὐτοῦ, δὲν πρέπει οὔτε θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπισκιάσῃ καὶ ἐπισκοτίσῃ ἄλλῃ ἀρχῇ μισόκαινος, ἥτις δὲν ἀρμόζει πλέον εἰς τὴν παροῦσαν γενεὰν καὶ τὴν ὁποίαν τοσαῦται πλάναι καὶ ἀμαρτήματα, ἐν τοῖς παρελθούσι χρόνοις ἐξ αὐτῆς προελθόντα, καταδικάζουσιν, ἀρχή, χάριν τῆς ὁποίας ἐκλείσθη ἡ Ἀκαδημία τῶν ἀποροήτων (l'Accademia dei Secreti),—ἡ ἰδρυθεῖσα ἐνταῦθα, ἐν Νεαπόλει, ὑπὸ τοῦ Ζαν Μπατίστα Δελλαπόρτα, ἐνωθέντος μετὰ τοῦ τολμηροῦ ἐκείνου πνεύματος, ὅπερ ἔμελλε νὰ προηγηθῇ τοσοῦτο φωτεινῶς τῶν καρποφόρων νεωτέρων μελετῶν τῆς ἐγκληματικῆς ἀνθρωπολογίας,—ἀρχή, ρητῶς ἀπαγορεύουσα τὸ μὴ ἀσχολεῖσθαι πλέον περὶ πραγμάτων ἀθεμίτων, ἀρχή, ἥτις δὲν ἐφείσθη ν' ἀπειλήσῃ βασανιστήρια κατὰ τοῦ τιτᾶνος ἐκείνου τῆς Ἰταλικῆς μεγαλοφυΐας, ὅστις ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ ἱεροδικαστηρίου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἠναγκάσθη νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἀπάρνησιν τῶν διδασκαλιῶν αὐτοῦ, ἐπανελάμβανε : «Καὶ ὅμως κινεῖται : e pur si muove», ἀρχή, δι' ἣν ἐρρίφθη εἰς τὰς φλόγας ὁ ἀτρόμητος φιλόσοφος, εἰς ὃν κατόπιν ἔμελλε ν' ἀνεγερθῇ μνημεῖον ἀκλόνητον τῶν πολιτικῶν, ἐκδικήσεων ἐκεῖ, εἰς τὸ πεδῖον τῶν ἀνθρώπων (Gampo dei Fiori).

ᾠ ! οὐδεὶς ἄς τολμήσῃ ν' ἀντιταχθῇ ἢ νὰ διαταράξῃ τὸν προοδευτικὸν ροῦν τῆς ἐπιστημονικῆς σκέψεως. Ὅστις δὲποτε καὶ ἂν ᾖ οὗτος,

- 1) PAUL LEROY - REAULIEU : 'Εγχειρίδιον Πλουτολογίας ἡ τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιστήμης (Précis d'Économie Politique). Μετάφρασις ἐκ τῆς Γαλλικῆς ἐκδόσεως ἀδεία τοῦ συγγραφέως. Σελ. 464.
- 2) FRANZ VON LISZT : 'Εγχειρίδιον τοῦ Γερμανικοῦ Ποινικοῦ Δικαίου (Lehrbuch des Deutschen Strafrechts). Ἐκ τῆς Γερμανικῆς ἐκδόσεως ἀδεία τοῦ συγγραφέως μεταγλωττισθέν, μετὰ σημειώσεων καὶ προλόγου τοῦ μεταφραστοῦ. Ἐχουσι μέχρι τοῦδε ἐκδοθῆ 4 τεύχη τῆς μεταφράσεως μέχρι τοῦ § 37 τοῦ Γενικοῦ Μέρους (Σελ. 224).
- 3) Ἑρμηνεία τοῦ «ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος Ποινικοῦ Νόμου» ἐν τῷ ὑπὸ τῆς «Διεθνoῦς Ἐνώσεως τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου» καὶ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιστάσιαν τοῦ ἐν Χάλλῃ τῆς Πρωσσίας καθηγητοῦ Franz von Liszt ἐκδιδομένων εἰς πέντε ὀγκῶδεις τόμους ἐν δυοῖν συγχρόνως γλώσσαις (Γερμανικῇ καὶ Γαλλικῇ) πολυτίμῳ ἔργῳ ὑπὸ τὸν τίτλον : «ἡ Ποινικὴ Νομοθεσία ἐν συγκριτικῇ ἐκθέσει» = (La Législation Pénale comparée : Die Strafgesetzgebung der Gegenwart in vergleichender Darstellung), οὗ τινος ἐξεδόθησαν ἤδη οἱ δύο πρῶτοι τόμοι, περιέχοντες τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν βιβλιογραφίαν τοῦ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ἰσχύοντος Ποινικοῦ Δικαίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

KINHTE BIBΛIOΘΗKH BEPOIAS

[illegible]

No. 3

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

300

ΚΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ

ἀριθ. χρ. 78

Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛ

7

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας